XI. ÉVFOLYAM, 48. SZ. 1921 DECEMBER 2

MULT ÉS JÖVŐ

ZSIDÓ • POLITIKAI • IRODALMI • TÁRSADALMI • ÉS • KRITIKAI • HETILAP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI. KER., PODMANICZKY UTCA 39.

SZERKESZTI: DR. PATAI JÓZSEF

ELŐFIZETÉSI DIJ: EGÉSZ ÉVRE 350 K EGYES SZÁM ÁRA 6 K MEGJELENIK MINDEN PÉNTEKEN.

FEGYVERSZÜNET VAGY BÉKE?

Mintha minden jótét-lelket egyszerre elfogott volna az a jobbik érzés, hogy — *a haza mindenek előtt!* Sem a sajtó, sem a társadalmi egyesületek nem foglalkoznak már olyan izzó szenvedélyességgel a zsidó kérdéssel, sőt hála a mindent kiegyenlitő gondviselésnek: ez a kérdés, mintha végre nyugvópontra jutott volna. Mondanunk sem kell, hogy mi ezt őszinte örömmel állapitjuk meg s ha ez a felekezeti hadakozás előbb szünt volna meg, mondjuk két esztendővel ezelőtt, vagy ha egyáltalán nem is csináltak volna ebből sem politikai, sem társadalmi kérdést, ez csakugyan a haza javára szolgált volna. De ki hallgat ebben az országban a józan ész szavára, ki követi itt a bölcseség utját? Ki türi itt az igazmondást, ki birja el tekintetével az igazság ragyogó fényét? Fájdalom, alig valaki. Inséges kevés azoknak a száma, akik szavukat, tetteiket s gondolataikat a szent felelősség mérlegére teszik. A legtöbben az ösztön és indulat zabolátlan paripáin vágtatnak a bizonytalanságban, ok, cél és logika nélkül s ennek volt köszönhető az a végzetes viszály, amely ugy dúlta esztendőkön keresztül ezt az amugy is agyonsujtott egész magyar társadalmat.

Talán fölösleges is fölsorakoztatnunk a bajoknak és nyavalyáknak azt a hallatlan sokaságát, amely mint istencsapás sujtott végig rajtunk majd egy évtizede. Hiszen összeroppantunk alattuk, beleöregedtünk. Az a nemzedék, amely fiatalon lépett e tragikus korszakba: őszülő fővel s reményvesztetten tévelyeg a világban. Nem volt gyermekkora, nincs ifjusága, a gond, a küzdés, a megélhetésért való sziszifuszi küzdelem pokollá teszik számára ezt a rövid és mulandó életet. Ezért olyan megdöbbentően szomoru és buskomorságra hajló ez a mi fiatal nemzedékünk. Igaz, hogy ez ma *nemcsak* magyar sors. Sinyli ezt a kort a háborut viselt nemzetek mindegyike, azzal a különbséggel, hogy a győzők a diadal (?) glóriával pusztulnak bele abba a fene nagy dicsőségbe, hogy győztek, mi meg a vesztesek: a mártirium bus koszorujával szenvedünk. És ebben a szenvedésben egyformán részes itt minden élő ember, tartozzék az akármliyen felekezethez. A zsidó éppen ugy szenvedi ezt a mai magyar sorsot, akár a legigazabb keresztény s a kálvinista ugyancsak azonképpen, mint az itt élő baptista vagy nazarénus. Már most kérdjük, ok-e ez a nemzeti katasztrófa arra, hogy az ország szenvedő maradékai egymásra csapjanak s most már egymást pusztitsák és marják? Milyen fajta ördögi bölcseség az, amely ezt diktálja. Mi megtudjuk érteni a kétségbeesés minden hangját, a tehetetlen fájdalom minden lesujtó és megbénitó erejét, hiszen jó magunk is emésztődünk alatta, de ezt a felekezeti jelszavakkal inditott testvérharcot megérteni nem tudjuk. Talán ha valamilyen üdvös nemzeti célt eredményezne, meg tudnók ezt is érteni, de mikor éppen az *ellenkezőjét* igazolja, amiről százszor meggyőződhettek, mi értelme volt két esztendőn át ezt az átkos viszályt itt szitani? Mi mindent lehetett volna itt teremteni, ha megértéssel összefogva, idejében láttunk volna neki a munkának. Hol tartottunk volna már azóta? És hogy a viszálykodásnál ezen a földön más dolga is van a magyarnak, azt talán mégis csak fölösleges itt hangsulyozni. Hiszen esztendőkön keresztül csak romlott, bomlott, pusztult minden: magánérték, közvagyon s ami a legfájdalmasabb és legdrágább: az emberi élet. Mintha pusztitó kedvü titánok szabadultak volna minden nemzetekre s szörnyü kalapácsokkal egyebet sem tettek, csak zúztak, törtek volna, ugy látjuk ma romokban az emberiség évszázados alkotásait és kulturáját. S e vészes esztendők után valóban ne lenne más teendőnk a felekezeti viszálynál? Én azt hiszem, hogy végre mégis csak győzött a jobb belátás. Az oktalan szenvedélyek, mintha már elültek volna s ujra kezdik belátni, hogy elvégre: *a zsidó is ember*, akit erényei és becsülete szerint illik számba venni.

Mi bizunk abban, hogy most már elérkezik a béke ideje s ez a mostani csend nem csupán csak fegyverszünetet, hanem okulás, észretérés és magába szállás. Mindenkinek tudnia kell, hogy itt az utolsó perc, amely arra int, hogy csak összefogva s egyesült nekilendüléssel lehet a nemzet sorsán s

egyben önmagunkon is segiteni. A józan ész s a bölcseség szava diktálhat csak ezekben a nehéz időkben: kövessük ezt az intést s vessük meg békességes munkával legalább az alapjait Magyarország legszebb jövendőjének. Aki pedig még ezután is rakoncátlanságával akadályozni akarná e földhöz ragaszkodó hü fiainak ezt az utolsó erőfeszitését, azt utol fogja érni végzete, mert nem lehet büntetlenül véteni egy nemzet és egy nép ellen.

Peterdi Andor.

„Kérj tőlem egy pofont!"

A Kertész-utcai kereskedelmi iskolában az alsó osztályba járó növendékeit a kereszténvi szeretet hathatós értelmezése szempontjából két csoportra osztották és a zsidó vallásu gyermekek külön tanteremben, — de azért értelmük igazságos megitélése mellett — nyernek kiképzést. Bár szokatlan és semmiféle tervezetben fel nem lelhető ez a megosztása a tanulóknak, mindazonáltal felekezeti szempontból nem bántó, mert a zsidó ifjak egymásközti nemes versengése meg fogja hozni a maga gyümölcsét a későbbi kor és a zsidóság számára.

Történt azonban nevezett iskolában valami, ami felett mégsem lehet ily simán napirendre térni.

A Kertész-utcai kereskedelmi iskola alsó osztályának zsidó vallásu tanulói tornaórára készülvén, lementek a tornaterem elé, melynek ajtaja azonban belülről be volt zárva. Kiállott a fiuk közül egy és kopogott az ajtón. Az ajtó kinyillott és a tisztelendő ur — ki ott hittant tanitott, megfogta a fiut és ráparancsolt, hogy **kérjen tőle egy pofont**. Mint engedelmes diák, természetesen eleget tett a felhivásnak. A tisztelendő ur — nagyon ájtatos lélek, ki nem tagad meg semmitsem tanitványaitól — egy csattanós pofon alakjában eleget is tett a felhivásnak. Ugy látszik azonban, hogy a tisztelendő urnak tetszett a kis zsidó diák, mert azt mondta néki a jutalom kiutalása után, hogy **köszönd meg a pofont és csókolj nékem kezet"**. Miután a kis zsidó fiu kellő tisztelettel viseltetett a reverenda viselőjével szemben, az utasitás szerint cselekedett és azután szabad elvonulást biztositott néki a tisztelendő ur a tornaterem hátsó kijáróján. Az alsó osztály zsidó tanulói a tornaterem előtt állottak és gondtalanul, nem törődvén a politikai irányzat minden elsöprő hullámaival, beszélgettek, nevetgéltek. De kinyilott a tornaterem ajtaja és a tisztelendő ur kenetteljes hangon, dörgedelmesen szólni kezdett: „Micsoda lármát csináltok ti **zsidó kölykök?** Azonnal álljatok fel egy sorba! Minden ötödik fiu álljon egy lépést előre". A többit már tudnia kell a „Mult és Jövő" nagyszámu olvasó táborának. Akire ráolvastatott az ominózus 5-ös szám, az a zsidó fiu kért a tisztelendő urtól egy pofont és a pofon archoz-vétele után illedelmesen megköszönte azt, sőt önszántából kezet is csókolt az ájtatos tisztelendő urnak, ki mindig az Igét tartotta szem előtt: „Aki téged kővel dobál, azt dobd vissza kenyérrel, vagy, ha egyik orcádra pofont kapsz, nyujtsd oda a másik orcádat is". Tisztelettel

Egy zsidó apa.

Sárcipő, hócipő legjobb minőségben kapható és javittatható
Neumannál Budapest, Nagymező-u. 44. Telefon: 138—77

Dr. BARSI DEZSŐ:

Levél Jeruzsálemből.

— Az októberi véres zavargások — Támadások Stors kormányzó ellen — Az angolok nemtörődöm sége. — Az igazi helyzet. —

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Szégyen és haragos elkeseredés, ami a kedélyeket ma uralja. Jeruzsálemben megint zavargások voltak, amiknek öt zsidó élete esett áldozatul, 14-en pedig komolyabban megsebesültek. És nehogy valami turbulens nagy tömegerupciónak vélje valaki ezt a szomoru eseményt. *Talán 150—200 gyülevész siheder* — néhány fellach már beleszámitva e számban — *volt az egész dolog inscenálója.* Szóval olyan nevetséges *„tömeg"*, amelyet a kormány — ha a kormányközegek komolyan akarták volna — 10 katonával szétkergethetett volna. De sőt mielőtt „tömeggé" verődött volna, lefegyverezhetett volna. És ha nem is mindenkitől vettek volna el a kést és botot, de már az a tény, hogy egyeseket lefegyvereznek és elfognak, a gyáva arabokat azonnal megfélemlitette volna. Ahol a zsidók egy csoportban laktak, nem is mertek semmit csinálni, hanem az egyes izolált zsidó házaknál hősködtek csak és egyes járókelőket, akiket utjuk az arab negyeden vitt át, támadtak meg. Az arab rendőrség, mint mindig, ujból megbizhatatlan volt és ha nem is volt a támadók pártján, de nem is akadályozta meg az eseteket. Ennél nagyobb szégyen azonban, hogy az első napon az angol katonaság is oly gyalázatosan viselkedett a legtöbb helyen, hogy *szinte a szemük láttára verekedhettek.* Az őr kint állott a poszton, a hadnagy ur kodakozott és öt lépésre tőlük verték-szurták *az angol királyi udvar festőjét: Snowman-t és a fajkeresztény Lovikot.* Mindezt közvetlenül egy órával azután, hogy a kormányzó: *Stors* tábornok, bejárván ugyanazokat az utcákat, megállapitotta, hogy nyugalom van és nincs semmi aggodalomra ok. És mindez azután, hogy hetek óta nyiltan izgatták az arab lakosságot a Balfour-deklaráció évfordulójának tüntető „meggyászolására". Mindenki tudta, hogy zavargások lesznek, mindenki tudta, hogy mi van tervben és ha a különben mindig a legpontosabban értesült Stors kormányzó, ez egyszer nem tudta volna, mi készül, hát eleget kérték és eleget hivták fel a figyelmét a kereskedők kamarája, a Vaad-Hal'umi stb. Ő mindenkit megnyugtatott, ő mindenkinek azt mondta, nem lesz semmi. A tüntetés napján, amely pedig Anglia és Angolország politikája ellen irányult, az angol kormányzó ur részint fegyvertelen rendőrökkel állitott ki (persze arabokat), részint a néhány fegyveresnek meg volt hagyva, hogy lőni nem szabad. Igy megtörtént a tüntető felvonulás is, melyben, mint mondottam, körülbelül 150—180 ember vett részt, gyalázva a cionistákat és a kormányt és csak a tüntetés után kergette őket szét vagy husz rendőr. Ez Stors örökös módszere. Enged az araboknak mindent, sőt titokban biztatja őket és csak utólag lép mindig közbe, langyosan, minden erélyt és azt a benyomást nélkülözve, hogy komo-

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

lyan és valóban rendet akar. És ha eddig a zsidó lakosság — bár fogcsikorgatva, de tűrte Stors perfidiáját, az csak azért történt, mert ez a levantei jellemű, sima ember ugy be tudott férkőzni a könynyenhivő, puha high-commissioner bizalmába, hogy vakon bizik benne és annyira exponálja magát érte, hogy Stors megtámadása szinte és csakis az ő megtámadásának látszott volna. De végre is elszakadt a türelem fonala. Tegnap már fulminans cikkek jelentek meg a lapokban *Stors ellen, akit perfidiával és avval vádolnak meg, hogy szégyent hoz Angliára.* És ha most nem távozik és Samuel főkormányzó és Anglia azonositják magukat az ő politikájával, akkor komolyan meg kell fontolnunk, vajjon a zsidó nép ezzel a hálátlansággal szemben, amelyet Anglia részéről ilyenformán tapasztalna, ne törekedjék arra, *hogy a mandátumot más hatalom kapja meg.* Olyan, amely szavát tartja, olyan, amely nem tűr sem a *saját közegei,* sem mások részéről csorbát ütni tekintélyén. Anglia nem az az állam, amint látszik: mert saját hivatalnokainak rövidlátása, ostobasága és könnyelműsége máris aláásták tekintélyét az arabok között mindenütt. Az arab csak az erőt tiszteli és az erélyt; az előtt meghunyászkodik.

Ezért volt itt *nagyobb közrend és közbiztonság a török uralom alattt, mint ma.* Akármilyen korrupció- és baksis-rendszer uralkodott is, de a törvény uralma és a közbiztonság magasabban állott.

Ezt is pengetik már lapjaink. Legerélyesebb és legmarkánsabb a „Háárecz" tegnapi rövid cikke, melynek címe: *„Takarodj".* Talán enyhébben: „Eredj"-nek is fordítható volna, ha az egész cikk, melyet eredetiben is mellékelek, nem az előbbi nuancát az értelemnek adná hivebben vissza.

De végre is itt az ideje annak, hogy erélyesen lépjünk fel ezekkel az emberekkel szemben, akik szisztemátikusan diszkreditálni akarják a világgal szemben a zsidó „nemzeti otthon"-t. Időnként egy-egy kis „heccet" engedélyeznek — ha nem titokban ők inscenálják — egy-két órán, vagy fél napon át szabad folyást engednek néhány tucatnyi csőcselék garázdálkodásának és céljuk el van érve. A lapok világgá viszik, hogy „Pogrom Jeruzsálemben" és a Stors-ok és cinkosaik elérték céljukat. Mit tudják külföldön, hogy csak maréknyi szétszaladó és ujból összeverődő csürhe szük területen (például jelenleg is csak az óváros arab negyedében) való garázdálkodásáról és egyes járókelők megtámadásáról van szó. *A zsidó negyedben néhány chaluca kiverte az egész orditozó arab társaságot* és két halott és néhány sebesült arab volt az eredmény. Az ujváros zsidó részeibe nem is merészkedtek. Még a két év előtti emlékek és a lecke, amit ott kaptaak, élénken az eszükben voltak. *Jeruzsálem lakosainak több mint 60 százaléka zsidó, de a rendőrség arab. Csak a százalékszámnak megfelelő zsidó rendőr kellene és soha, de soha itt zavargás nem volna.* De éppen ez volna kellemetlen a Storsoknak és éppen ez keresztezné terveiket, azért intrikálták ki minden eszközzel a zsidó rendőröket. De most már gyökeres rendszerváltoztatást kérünk, mert ha nem, nekünk kell gyökeresen negváltoztatni eddigi politikánkat.

Pázmándy Dénes nem érti...

(Sch.) Pázmándy Dénes, a Virradat „aprópénzében" megint lerakta tudatlanságának, hozzánemértésének egy diszpéldányu kakuktojását. Pázmándy, ez a kiérdemesült antiszemita csataló, nem érti, nem tudja . . . Sok mindent nem tud és sok mindent nem ért még öreg Pázmándy Dénes. Többek között — amint azt annak idején e lapok hasábjain lelepleztük — azt sem tudja, hogy mi az a zsidó ros-hasono, amelyet a sátoros ünneppel tévesztett össze és mégis merészkedett a zsidó ujévről egy nagyképüsködő, de annál tudatlanabb elmefuttatást megereszteni a Virradatban.

Most ujból tudományos térre viszi a Virradat jóhiszemü olvasóit és az egész tudományos világ által meggyászolt és megsiratott Goldziher Ignác nagyságát igyekszik lekicsinyelni. Nem érti — mondja Pázmándy —, hogy mit sirat a magyar tudomány Goldziher halálán. Mindenek előtt azt állapitja meg, hogy Goldziher nem magyar, hanem „magyar zsidó" tudós volt. Igy találta ezt valamelyik angol lexikonban megirva. Hogy mennyire nem volt magyar, annak illusztrálására felsorolja összes müveit, melyeket többnyire német és más idegen nyelven irt. Magyarul csak egy kis munkája jelent meg „az Islam" cimen — mondja, ez sincs magyarul irva.

Igazán nagy tapintatlanságot követett el szegény jó Goldziher Ignác, hogy nem irta összes világra szóló müveit magyar nyelven. Ő szegény ugy gondolta, hogy az általa tárgyalt tudományos kérdések, az orientálista tudományok nagy problémái az egész világ tudósait érdeklik és ezért az egész világ által értett nyelveken irta müveit. Bizonyára fájt neki, hogy a magyar nyelv nem az az internacionális nyelv, amelyet a világ minden zugában élő tudósok megértenek és igy magyarul megirt művei néhány magyar szaktudóson kivül alig akadtak volna olvasóra és Goldziher Ignác nem sugarazhatta volna be az egész világot a magyar tudomány fényével. Vegye tudomásul Pázmándy Dénes, hogy amilyen szerencse, hogy ő „tudományos" elmefuttatásait a Virradatban jelenteti meg magyar nyelven és nem akad senki, aki azokat idegen nyelvekre is leforditaná, — hogy igy baklövései és tudatlanságai nem jutnak el a külföldi tudományos akadémiákra —, ép oly nagy érdeme Goldziher Ignácnak, hogy világnyelveken irta meg müveit a magyar tudomány hirnevének öregbitésére.

De korántsem vagyunk még készek Pázmándy Dénes csodabogaraival. Mert a „tudós" tovább kontárkodik a tudomány kérdéseinek előtte „vogelfrei" mezején és megállapitja egy egyszerü, de annál bárgyubb tollvonással, hogy indokolatlanul csapnak olyan nagy hühót szegény Goldziher körül. Hiszen egyáltalán nem is volt tudós. Mert az nem tudomány — mondja Pázmándy, az „orientálista" —, ha valaki tökéletesen beszél héberül, arabul, törökül, perzsául. Hány százezer ember van — kérdi — a Keleten, akik héberül, arabul ,perzsául és törökül beszélnek? Hát ezek mind tudósok? Pázmándy ugy beszél, mint az egyszeri együgyü francia paraszt, aki véletlenül valami nyelvtani magyarázatot hallván a magánhangzókról és mássalhangzókról, elragadtatva kiátott fel: „Nem is tudtam, hogy én olyan müvelt vagyok, hogy magánhangzókban és mássalhangzókban beszélek.

Szegény Pázmándy! Ő neki nem tudomány az, ha va-

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

laki tökéletesen birja az összes keleti nyelveket, azok irodalmát, még akkor sem, ha az illető tudós emellett az összes modern és az ókori klasszikus nyelveket is beszéli, még ha olyan universalis tudós is, mint amilyen Goldziher volt. Nem is érdemelte meg az akadémiai tagságot. — mondja Pázmándy.

Mit mondjunk még? Szégyeljük magunkat, hogy egy magyar ujság hasábjain jelenhet meg büntetlenül ilyen orditó együgyüség. És hogy ezt épen az a Pázmándy teszi, aki mindenhez hozzá akar szólni, minden kérdésről véleményt akar mondani, nem gondolván arra, hogy akadnak olvasói körében olyanok, akik megbotránkozva csapják földhöz otromba irásait azzal a felkiáltással: „Hogy mer valaki arabusul beszélni, aki nem tud arabusul"! . . . Goldziher Ignác azonban tudott arabusul — még Pázmándy szerint is.

A VAC. és a Hakoach szenzációs győzelmei.

Az elmult vasárnap football mérkőzései az I. osztályban szinte világraszóló meglepetéssel végződtek. Itthon a legujabb I. o. csapat a **Vivó és Athletikai Club** verte meg az eddig még veretlen I. o. bajnokcsapatot. Az **MTK**-t. Bécsben pedig a Hakoach győzte le a vezető Amatőröket. Bennünket természetesen mindkét csapat győzelme örömmel tölt el, mert mindkét csapat a „degenerált" faj sporterejéről tett bizonyságot győzelmével.

A Vivó és Athletikai Klub szereplése elé bizalommal néztek azok, akik e csapat ez idei mérkőzéseit figyelemmel kisérték és akik előtt nem volt titok, hogy a csapat az MTK. után a legszebb stilusu footballt játssza és eddigi veszteségeit főleg balszerencséjének köszönhette. Azt azonban, hogy az utóbbi hetekben formája tetőpontján álló MTK-t megverje, még a legfanatikusabb hivői sem merték remélni. És mégis megtörtént a lehetetlen . . . A **VAC 1:0** eredménnyel legyőzte a verhetetlennek hitt MTK-t, bebizonyitva ezzel azt, hogy a lelkesedés, az eszme iránti szeretet olyan hatalmas erőt jelent egy csapatnál, amely a legnehezebb akadályokon is keresztül segiti.

Magáról a játékról csak a legnagyobb elragadtatással emlékezhetünk meg. A csapat minden egyes embere hihetetlen energiával és lelkesedéssel küzdött. Fokozta ezt a lelkesedést a kezdés utáni 6. percben elért gól, amely viszont az MTK játékosait annyira idegessé tette, hogy ettől kezdve egyetlen akciójuk sem sikerült. Különös dicséretet érdemelnek a kitünő kapus. **Ceisler, Breuer II.**, aki a gólt lőtte, a fáradhatatlan **Wein** testvérek és az agilis **Hermann** és **Nagy** András. A győzelem annál nagyobb értéket képvisel, mert a VAC két legjobb embere **Singer** és **Jocke** betegségük miatt nem játszhattak és helyükön tartalékok szerepeltek. Az MTK viszont a legerőszakosabb, sokszor igen durva játékot produkált.

A szenzációszámba menő győzelemről a Sportlapok hasábos tudósitásokat közölnek és kivétel nélkül elismerőleg nyilatkoznak a VAC játékáról. A VAC ezzel az eredménnyel teljesen megerősitette pozicióját az I. osztályban.

Hamisfogakat darabonkint **60** koronáig
brilliánst, aranyat, ezüstöt legmagasabb napi áron vesz
Mendelsohn ékszerész Rákóczy-ut 60

Kérdések, melyekre nem feltétlenül szükséges, hogy zsidók feleletet várjanak.

E sorok irója „csak" 18 éve áll a főváros szolgálatában. Ezen 18 év alatt összesen két iskolánál működött és pedig kilenc éven át egyhuzamban a Labanc-uti és 1913 óta a Fehérvári-uti iskolánál. A kommün után pár hónappal feljelentették. Bűneiről most kár és korai szót vesztegetni, elég rámutatnunk egy sulyos bűnére, születési defektusára: zsidó. A fegyelmit megkapta, — mert ha nem kapta volna meg, akkor ma előnyösebb helyzetben lenne, mutogattathatná magát Barnummal, mint az egyedüli zsidó fővárosi tanitót, akinek semmiféle kellemetlensége sem volt, — a fegyelmi tárgyaláson az elnök előbb orráról, majd személyi adatairól megállapitotta, hogy annak idején 40 éven át vándorolt a pusztában és „megcsinálta", hogy állásától, fizetésének egyharmad részével felfüggesszék. Vass kultuszminiszter ur azonban, aki mindig csak az igazságot keresi és soha nem nézte még valakinek a vallását, csak azt, hogy igaza van-e vagy sem, elrendelte, hogy felfüggesztése tartamára ne egyharmad, hanem kétharmad fizetést kapjon.

Mult szombaton hirnök jő és lihegve szól: kézbesitést hoztam. „Áthelyezem önt a Kelenföldi fiuiskolához. Jelentkezzék ott." Jelentkezésem abból állott: Igazgató Ur, idehelyeztek, de mert fel vagyok függesztve, szolgálatot teljesitenem nem szabad, itt csak illetményeimet veszem fel. Pont.

Kétszer aludtunk, ujabb kézbesités. „Áthelyezem önt a Fehérsas-téri iskolához. Jelentkezzék." Délután 3 óra. Elmegyek a Fehérsas-térre, de mert az áthelyezési ivemen nem áll, hogy fiu- vagy leányiskolához helyeztek át, a Fehérsas-téri iskola ellenben nagy, gondoltam a véletlenre és a babonára bizom, bemegyek a legelső nyitva talált kapun és jelentkezem. Az iskolaszolga azzal fogad, kérem ez polgári iskola, itt csak egyig van hivatalos óra. Megköszöntem. (Ez az én pechem, csak ezért nem kerülhettem polgári iskolához Zilahy ur tanácsnoksága alatt.) Van ott sok kapu, bementem egy másikon, jelentkeztem és el voltam intézve.

De megkezdődtek álmatlan éjszakáim. Nem azért, hogy talán két nap eltelte után ujabb iskolánál kell jelentkeznem, sem azért, hogy négy nap alatt sikerült annyi iskolánál lennem, mint 18 év alatt, hanem álmatlan éjszakáim okozója az a sajnálat volt, amellyel Boross fogalmazó ur iránt őszinte szivvel viseltetem. Ugyanis, ha kénytelen engem minden második nap más és más iskolához áthelyezni, milyen rettenetes gondjai lesznek 1922. május havában. Mert Budapesten tudtommal 114 elemi iskola van, minden második napon más iskola, ez 228 nap és én végigjelentkeztem az összes fővárosi iskoláknál. Szegény Boross fogalmazó ur kénytelen lesz javaslatot tenni, állitsanak fel fővárosi községi iskolát például Gyanafalván, Izsákon, vagy esetleg Solton, hogy legyen engem hová helyezni.

A kérdés különben, amire e sorok irója feleletet egyáltalán nem vár, — mert ha várna, felmehetett volna a közoktatásügyi osztályba is érdeklődni, de valóban nem érdekli, — a következő: Ha fel vagyok függesztve és ennek következtében szolgálatot teljesitenem nem szabad és csak illetményeimért szabad az iskolába bemennem és végül, ha ügyem az eddigi gyorsaságot zsi-

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

normértékül elfogadva, körülbelül nyolcvanadik születésnapomon fog befejeződni, miért kellett engem a lakásom tőszomszédságában levő Fehérvári-uti iskolától a távolabb fekvő kelenföldi, majd 48 óra mulva a még távolabb levő Fehérsas-téri iskolához elhelyezni. Szerény nézetem az, hogy miután a fővárosnak valami köze és érdekeltsége van a villamos vasutaknál, nem árt, ha 347 korona 21 fillér havi fizetésemből valamit elfizetek villamos költségekre és ebből is visszatérül valami. Mert az azután igazán a legnagyobb gonoszság lenne részemről még csak feltételezni is, hogy áthelyezésem és ziláltnak minősitett felekezeti viszonyom közt okozati összefüggés lenne. A gonoszság részemről innál kiáltóbb lenne most, amikor a főváros tanügyi osztályának élén oly liberális gondolkodásu és a kis existenciáju tanitóság érdekeit mindenkor vehemens erővel védelmező tanácsnok áll, mint Zilahy Kiss Jenő és annak famulusa, dr. Boross, aki a beosztásokat és áthelyezéseket végzi oly kiváló jogérzékkel és pártatlansággal, amint erről eddig bárki meggyőződhetett. A 166 szaktanitónőt is beleszámitva.

2-ik kérdésem a nehezebb, azt magamhoz intézném akkor, ha legközelebb kinos dilemmában lennék. Jó pár évvel ezelőtt a jenai egyetemen voltam. Igen elterjedt lap ott a Jenaische Zeitung, abba irtam egy nagy cikket Budapestről, főként azonban Budapest remekül fejlett tanügyéről, a cikkben megemlékeztem Bárczy, Déri és Városssy emberfölötti munkájáról, a kultura emelése szempontjából. (A cikket kivánatra bárkinek rendelkezésére adom.) Tervem, igen rövidesen ismét Jenába menni. Nyugtalan álmaimból riadok fel éjszaka, mi lesz, ha megérkezem Jenába, ismét beszélgetni fogok dr. Rein egyetemi tanárral és cikket kér tőlem a Jenaische Zeitung részére. Budapest jelenlegi tanügyi helyzetéről és várható kulturális eredményeiről. Hazudjak neki, hogy irógörcsöm van? Kételyeim vannak, mit fogok hazudni. De hát muszáj feltétlenül hazudni? Viszont, ha megirom neki, hogy mit műveltek nálunk a pedagógiával a zilahi Kissék, akkor hazaáruló leszek és internálhatnak, ami még a felfüggesztésnél is kellemetlenebb lehet.

F. E.
fegyelmi alatt álló, állásától fizetésének kétharmad részével felfüggesztett székesfővárosi tanitó, jelenleg szolgálaton kivül.

HUNGÁRIA MONOPOLE HABZÓBOR

Parókák

speciálisan és **olcsón** kaphatók. Elvállalok mindennemü hajmunkát, ugy mint hajfestést. **Feltünő olcsón** állandó dús választék hajfonatokban, frisetákban, netzekben és e szakmákban vágó cikkekben **Blau Malvin, Király-u. 3**

Uj magyar versfsinálók.

Tánc a „tánc“ körül.

Lehner Lendvai az uj magyar bordalköltő ismét okozott egy verset.

Tánc a cime a versnek, de ezt a táncot az „ő szokott temperamentumával“ már szintén erős borközi állapotban lejti el. Különben hogy lehetne feltételezni a tisztult erkölcsi felfogásu, vallási alapon álló keresztény eszméktől duzzadó intranzigens poétáról, hogy ilyesmiket kurjantson tánc közben:

. . . sem a földön, sem afölött . . .
öreg isten is megszökött.

Lendvai Pista ezt valószinüleg a *zsidó istenről* mondja, aki — miután népét belekergette az egyiptomi kivonulásnál a „vörös“-be, emigrálni volt kénytelen. Igy már értem.

A későbbiekben még következetesebb az isteni bordalköltő régi tradicióihoz. Megtudjuk ugyanis, hogy

. . . egy girhes zsidó leteperte!

Bocsánat, itt félbe kell szakitanom a kiváló mű ismertetését. Tudomásom szerint Bangha páter, aki leteperte, illetőleg kiteperte a Mestert a Keresztény Sajtó Vállalat lapjaitól, se nem girhes, se nem zsidó. Még csak nem is volt sem Blau, sem Braun, sem Blitz, sem Biermann, mint sok más, kiváló ujkori hecc-rendező. Régi, meggyőződéses, de becsületes antiszemita, akinél ez nem konjunktura, — mint Lehnernél, — hanem elv.

Alagya Dalár, az ódaköltő.

Szintén egyik „tisztult felfogásu irányzat“ lapját boldogitja. Dalár az ál-keresztnevét jelenti s nem a foglalkozását. Ámbár nem volna csoda, ha Dalár ezt irná a neve után: ódadalár. Honunk Nagyjairól dalol Dalár. Henczidától—Bonczidáig, mindenkit megdalol Dalár, aki megdalolásra érdemes. Patacsi, Volfenani, Butturescu, Fangler, Friedrich, ezek mind oly kiváló Nagyjai Honunknak, akikről érdemes ódát faragni.

A dicső Henczről példának okáért ezt irja: „Két tenyerid megköpéd s felajzott lábiddal belerugsz a Tömegbe, ahol legfüstölékenyb“. Akár csak a régi klasszikusokat olvasnám. Mondjuk, — hogy kisebb nevet ne mondjak — Berzsenyi akkurát igy énekelt. Belerugni a tömegbe, ahol *legfüstölékenyebb*. Mily szép, intranzigens gondolat!

Mint a Madár fiaihoz, szól a Honnak Nagyjaihoz. Vigasztal és buzdit. Lelkesit és tüzel.

„Most jár a holdtok, üsdd a‘ vasat hevenn,
Holdkórosinknak épp‘ ti hiányoztok . . .

El tetszett találni. Ép a Butturescu hiányoza. No meg a Hencz.

A befejezés a legklasszikusabb. Akárcsak Baróti Szabóban gyönyörködnék. Megbékél azzal is, hogy cudar zsidó is van a világon. A fontos az, hogy Hencz rugaszkodjon. „Vagy miniszter lesz, vagy *kalapostanuló*“, dalolja Dalár. Istenem, mily szép! Eszembe jut a régi, népies választó-összetett mondat, ahol kalaposinast mondtak a kalapostanuló helyett. Dalolj Dalár, ki tudja meddig dalolhatsz!

Székely Nándor.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Szodoma és Gomora pusztulásának bizonyitékai.

— Történeti ásatások a Szentföldön. —

A palesztinai zsidó nemzeti otthon megalakulásának egyik legérdekesebb eredménye az, hogy végre amint Krausz Sámuel dr. a Mult és Jövőben megirta megindulhatnak ott az archeológiai kutatások, ásatások, amelyek az ókori zsidó történelem homályos fejezeteire teljes világosságot fognak vetni és a bibliai elbeszélések történelmi hitelességét a tudomány eszközeivel is be fogják bizonyitani. Palesztina földjén az emberi kultura bölcsője ringott, itt született az Egyistenség eszméje, innen indult ki a kereszténység, kicsiny területén az ókor minden nagyhatalma, Babilónia, Assziria, Perzsia, Egyiptom, Hellas és Róma is uralkodott, otthagyta kulturájának nyomait s igy a zsidó őshaza földjében ott szunnyadt az egész ókor történelme. A palesztinai archeológiai kutatások az egész emberi kultura szempontjából a legnagyobb érdekkel és értékkel birnak, miért is az ásatások védelméről a mandátumot szabályozó népszövetségi szerződés 21. §.-a a Törökországgal kötött sévrési békeszerződés 421. §-a részének alapján részletesen intézkedik.

E védelem egyelőre csak a Népszövetséghez tartozó államok polgáraira vonatkozik. A felbecsülhetetlen értékü históriai ásatások meg is indultak különösen az amerikai Egyesült Államok hathatós támogatása mellett. A kutatások eredményéről a Mult és Jövő többször beszámolt, igy havi folyóiratunk januári számában dr. Klein Sámuel érsekujvári főrabbi közölt e kérdésről érdekes tanulmányt, amelyet számos képpel illusztráltunk.

A Holt-tenger környékén végzett ásatások legutóbb Szodoma és Gomora pusztulására vetnek érdekes világot és erősitik meg a biblia idevonatkozó elbeszélését. Ellsworth Huntingtonnak a Yale-egyetem tanárának, George Frederick Wrightnak, az Oberline College professzorának és másoknak megindult vizsgálatai már eddig is igen erős bizonyitékokat halmoztak össze, hogy a romlott városokat valóban tűz- és kéneső pusztitotta el és hogy romjaik a Holt Tenger misztikus vizei alatt feküsznek.

Bibliamagyarázók és tudósok most végig akarják vizsgálni a Holt Tenger partjait s mérő ónnal akarják kifürkészni a tenger fenekét, hátha megtalálják a sikság romlott, ősi városainak romjait.

A Genesis könyve hatodik fejezetében azt mondja: És az Ur kénkő- és tüzesőt küldött az égből Sodoma és Gomorrah városaira. S elpusztitotta a városokat, az egész sikságot, a városok minden lakosát s mindent, ami azon a földön nőtt".

Már az ősi időkben azt hitték a népek, hogy az elpusztult városok a Holt Tenger alatt vannak eltemetve. Azután modern geológusok kijelentették, hogy semmiféle vulkanikus centrum nincs a vidéken, melyből tűz ömölhetett volna a városokra. S ma még modernebb tudósok bizonyitékát találták, hogy a mélység puha szénrétegei rettenetes vulkanikus kirobbanást okoztak és hogy óriási pusztitás után, amely eltörölte a romlott városokat, az egész környező vidék elsülyedt és a Jordán folyó betöltötte az üreget s ezzel megalkotta a Holt Tengert.

Eszerint az elmélet szerint, amelyet már Mózes első könyve nagyon határozottan támogat, a Jordán folyó, amely ma a Holt Tenger fő betorkoló vize, eredetileg azon a termékeny sikságon folyt át, amelyen Sodoma és Gomora épült és egy sziklás medren át, amely szárazon még ma is hirdeti a nyomát, a Vörös Tengerbe ömlött.

Igy egyáltalán nem lehet meglepőnek találni, hogy Sodoma és Gomora romjait sohasem tudták megtalálni, mert a tenger, amelynek fenekén feküsznek, a legmélyebb szakadék, amely a föld felületén ismeretes.

A katasztrófa Ábrahám idejében történt, aki, mint a biblia mondja, szemtanuja volt annak. Ábrahám nem volt palesztinai, Babyloniában született, Ur városában, vagy annak közelében és innen ment családjával arra a vidékre, amelyet később Judeának neveztek el, magával vivén Lótot (egyes források szerint unokája volt), aki két leányával egyedüli tulélője volt annak a szerencsétlenségnek, amely a pusztulásra itélt városokat sujtotta.

A biblia szerint Ábrahám és Lót együtt legeltették nyájukat Kánaán déli részében s azután, amikor elváltak, Lót keletnek tartott abban a hitben, hogy a jordáni sikság különb legelőket nyujt (Genesis XIII., 11—18.).

Ez a vidék gazdag és bővizü volt és a biblia Alsó-Egyiptom termékeny, sik vidékéhez hasonlitja. Itt voltak a Sikság Városai, amelyeket a Szentirás megemlit. Nem volna észszerü feltételezni, hogy ez a leirás pusztán a Holt Tenger keskeny szegélyére vonatkozott volna, ahová egyes biblia-tudósok Sodomát és Gomorát helyezik. De a kérdést eldönti Mózes, irván: „A királyok csatáját Siddim völgyében vivták, Sodoma és Gomora közelében... Minden királyok Siddim völgyében találkoztak, ahol a Sós Tenger van. (Genesis XIV. Mózes azt mondja, hogy ez az ősi csata Sodoma és Gomora közelében folyt le s hogy a csatatér abban az ő korában, tehát néhány századdal utóbb már a Holt Tenger alatt feküdt. Az a sikság tehát, amelyen Sodoma és Gomora épült, ma a Holt Tenger fenekén van.

A vulkanikus földindulás előtt egy sik völgy terült el Juda és Moab hegyei között Nyugattól Keletig. Ez a sikság rendkivül termékeny volt. A Jordán, esetleg mesterséges csatornák utján is, végigöntözte az egész vidéket s aztán déli irányát folytatva, beleömlött a Vörös Tengerbe.

A sikságnak öt városa volt: Sodoma, Gomora, Adma, Zeboüm és Bela. Mig Ábrahám Kánaán földjén tartózkodott, Lót a sikság városaiban lakott és Sodoma felé ütötte fel a sátorát. Ez kevéssel azelőtt lehetett, hogy a vidék talaja eltünt s elnyelte a völgyet és a városokat. Először valószinüleg óriási földrengés volt, amelyet vulkanikus kitörés követett és a katakizma kiterjedt az egész sikság területére. Lehet, hogy a vulkánkitörés a völgy talaja alatt nagy üreget teremtett és igy omlasztotta be azt.

A Jebel Usdum sziklái között ma is mutatnak egy kősó-oszlopot, amely állitólag Lót felesége, aki a Biblia elbeszélése szerint sóbálvánnyá változott, mivel az Ur tilalma ellenére visszanézett az égő városokra.

A Koran, a törökök bibliája, sokat emliti Lótot, akit a jóság és becsületesség hirdetőjének ir le. Az arabok, akiknek vallása mohamedán, Lót tengerének hivják a Holt Tengert.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Tülekedés Goldziher emléke körül.

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Mint Goldziher rajongó tisztelője, nagy figyelemmel olvastam el mindazt, amit nálunk Goldziher halála és temetése körül megirtak, helyesebben: „összeirtak". Mert az utóbbi kifejezés fedi jobban azt, amit Goldziher nevével nálunk miveltek. Egyesek politikai fegyvernek használták fel ezt a nagy embert, aki semmit sem nézett le jobban, mint a politikát és annak szövevényes machinációit. Egyesek szenzációs kinoriportot hajhászva, a legbelsőbb anyagi viszonyainak feltárásával kedveskedtek e nagy lélek emlékének, aki fejedelmi magasságról mosolyogta le az élet minden apró-cseprő küzdelmét és előkelő zárkózottsággal távoltartott magától mindenkit, aki az ő privát életébe akart volna bekivánscsiskodni. Egyesek nemcsak laikusokkal és diszgójokkal, hanem Goldzihertől és tudományától teljesen távolálló mesumedekkel tették le a koszorut ennek a nagy zsidónak a sirjára, aki senkit sem vetett meg jobban, mint a renegátot. A család legszükebb tagjaitól tudom, menynyire megütköztek Goldziher legközelebbi hozzátartozói is ezeken a tapintatlan mohóságokon. A legkülönösebb azonban az, hogy egyesek valóságos „zsidó háborút" inditottak azok ellen a „diszkeresztények" ellen, akik véletlenül nem jelentek meg Goldziher temetésén. Holott először Goldziher az ő életében sokkal nagyobb sulyt helyezett az olyanok társaságára, akik hivő lélekkel elmondják vele együtt a 23-ik zsoltárt, mint azokra, akik diszfogatokon, autókon szoktak mint „jelenvoltak" representálni. De ha körülnéztünk a temetésen, sokakat kerestünk hiába azok közül a „diszzsidók" közül, akik gyorskerekü autójukon odarobognak minden legkisebb részvénytársaság-igazgatósági tagnak a temetésére és akik ezuttal azt a néhány percet sem szentelték a nagy halott iránti kegyeletnek. De a nagy halott bizonvára ezen is mosolygott volna. Mintahogy mosolygott afölött, hogy a **pesti izraelita hitközség még csak alig három évvel ezelőtt kibuktatta képviselőtestületi tagjai sorából Goldziher Ignácot**, bizonvára azért, mert kellett a hely valamilyen hirtelen meggazdagodott analfabétának. És bizonvára mosolygott Goldziher azon is, hogy a többi zsidó hitközségek is, akik mindenféle parvenüket disztaggá választanak meg, megfeledkeztek Goldziher Ignácról, akit a világ minden akadémiája és egyeteme disztaggá és diszdoktorrá emelt, hogy ezzel önmagát tisztelje meg.

A Pesti Izr. Hitközség mindenesetre jól teszi, hogy legalább halála után jóvá akaria tenni azt, amit az élő Goldziher ellen vétett és csak helyeselni tudiuk, hogy most mindenféle módon igyekszik áldozni a nagy férfiu emlékének, akit életében nem tartott méltónak arra a kis tiszteletre sem, hogy nem tudom hány száz tagu képviselőtestületében helyet adjon neki. A megbánás sosem jön későn. De legalább ne csináljunk harci eszközt annak a férfinek az emlékéből, aki egész életén át a béke apostola, a tudomány prófétája volt és a kicsinyes emberi hiuságokkal soha életében nem törődött.

Szerkesztő urnak kész hive: B. F.

Glaser Mihály szücsmester, Izabella-u. 68 (Aradi-utca sarkán)
Alakit, javit, fest. Nagy raktár ké-zárukba. Eladás nagyban és kicsinyben

A törvény.

— A diszeli tárgyalás elmaradására. —

Ősi erénye a zsidóságnak a törvény határtalan tisztelete. A legrégibb, ránk maradt históriai emlékekben megtaláljuk ennek az erénynek a nyomait. Nem pusztán a vallás fanatizmusa az, ha ma is még olyan eleven hatóerővel birnak Mózes törvényei a zsidóságnál. Ugy élnek még ma is ezek a törvényerőre emelkedett fejedelmi rendelkezések, mintha azokat fenyegető vasszigorral, akár csak ma hirdették volna ki. És ezek az ősi törvényeink, amelyek oly mélyen nyulnak bele a társadalmi élet oceánjába, még ma is frissek, az idő nem fogott rajtuk s minden kulturnépek igazságosztó fórumai táplálkoznak belőlük. A zsidó tehát törvénytisztelő. Nem azért, mert fél a bűntetéstől, ha áthágja, vagy kijátssza s nem gyávaságból, hanem ősi, öröklött ösztöneinél fogva, azután pedig józan gondolkodása is szorítja erre. A zsidóság tudja jól, hogy a törvény az a paizs, amely őt megoltalmazza, a törvény, amely fölötte áll mindenmek: azt nem befolyásolhatja sem politika, sem faigyűlölet, sem felekezeti türelmetlenség és semmiféle áramlat. A törvény az emberi bölcseség istenhez legközelebb álló alkotása. És ha általában mondható, hogy az Urnak van földi helytartósága, ugy azt az igazságosztó csarnokaiban találjuk meg, ahol itélkeznek bünösök fölött s ahol megoltalmazzák az ártatlant.

Szürke és szükszavu a törvénynek ez a dicsérete és tisztelete a jelentőségéhez képest. Ám ezek a gondolatok mégis kikényszerültek belőlünk, abból a szomoru alkalomból, hogy egy dunántuli törvényszék pogrom miatt itélkezik emberek fölött. Magyarország történetében nem volt még arra példa, hogy tömeges zsidó gyilkosságok miatt emberek törvény előtt álltak volna. Itt a barbárságnak ezt a legészakibb faitáját sohasem ismerték. Idegen valami ez, a bölcs és nemesen gondolkodó magyar emberhez, aki minden időkben a legnagyobb megértéssel és testvéri szeretetben élt együtt a zsidóval. Gyönyörü példáink vannak arról, hogy milyen türelmességgel éltek együtt emberöltőkön keresztül a vidéken keresztények és zsidók. Legendák keringenek arról, hogy a magyar naraszt és a zsidó mint segitette egymást, ha egymásra szorultak. Együtt örvendeztek vidám lakodalmakon s együtt sirtak temetéseken. Emberek voltak, testvérek, atyafiak és földiek. A világokat fölforgató katasztrófáknak kellett jönniök, hogy ezt az isteni harmóniát megbonthassák gonosz, kegyetlen és bitang sehonnaiak. Sohasem volt itt a törvénynek dolga ilyen szörnyü szenvedélyek kitörésével s *megdöbbenve, csodálkozással és fájdalmas szivvel állunk szemben ezzel a jelenséggel.* Mi magunk valjuk és hangosan hirdetjük, hogy azok az emberek, akik a dunántuli törvényszék előtt ezzel a szörnyü bünnel terhelten vádlottként állanak, *félrevezetett, bünrecsábitott szerencsétlen teremtmények, akiket mi magunk sem itélnénk a bünhöz mért keménységgel, mert részedett áldozatai ők politikai kalandoroknak és alias, haszonleső izgatóknak.*

De csodálkozhatunk-e azon, hogy az atrocitá-

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

soknak ez a sulyos fajtája is megtörtént itt, ahol üvöltő szóval és a sajtóban a legféktelenebb izgatás folyt két esztendőn keresztül a zsidók ellen?

A rotációs gépek a zsidógyülölet betűtengerét ontották két esztendőn keresztül. *A világ összes bibliái, amelyek az isteni hit és az emberi erények örök kutforrásai, nem állanak annyi betüből, mint ahány betü itt rágalmazta, szidta, becsmérelte a zsidót. Lehetett-e ennek az uszitásnak gyilkosoknál nemesebb gyümölcse?* Ezt kérdezzük ma hangos szóval mindazoktól, akik életüknek más tartalmat a gyülöletnél nem tudnak adni. *Lássák hát most az eredményt. Mit nyert ezzel a nemzet, mit nyertek ezzel ők és mit eredményezhet ez az utódaiknak?*

Most, amikor ezek a szerencsétlenek emberölés vádjával a törvény előtt állanak, hol vannak a főbünösök, az uszitók, az izgatók? Ők most meglapulnak gyáván, sunyin és aljasul. Ott rejtőzködnek a jótékony homályban. Ma még ott rejtőzködnek, de ne higyjék, hogy biztos a menedékük. Az ő gonosz lelküknek, amelynek annyi élő és holt áldozata van, szintén bünhődnie kell! És fognak is bünhődni, mert az örökkévaló törvény szava *messze világitó fényt fog gyujtani az országban s a félrevezetettek föl fognak ocsudni* s látni fogják, hogy nem a gyülölködés az az áfium, amely üdvös jólétet jelent népre és nemzetre egyaránt, hanem éppen az ellenkezője. A magyar nép pedig, amelynek ősi erénye a bölcseség, a józanság és az emberiesség, korbáccsal fogja meghajszolni azokat, akik pogromokkal akarják őt megváltani. *Mi látjuk már, hogy a kereszt, amelyet Krisztus martiriuma megszentelt, hogy fenyegetődzik, mert az ő nevében és szent szimbólumával vetemednek a legnagyobb emberi bünre: a gyilkosságra.* Mert ne feledjék soha, hogy a kereszténységnek *csak erényei lehetnek* s a magyar keresztény legendásan testvéri szivvel közeledett embertársaihoz mindenkor.

Férfi fehérnemü különlegességek:
Deutsch Béláné és Gárdos Berta
fehérnemü szalon, Budapest, IV., Váczi-utca 1—3. sz.
Bejárat Türr István utca 8.

KELETI J. BUDAPEST, IV., KERULET, KORONAHERCEG-UTCA 17.
Gyárt legtökéletesebb kivitelben: műlábakat, műkezeket, sérvkötőket, haskötőket, gummigörcsérharisnyákat stb. Dus választék az összes betegápolási gummiárukban és műszerekben.

Figyelmeztetés! Mindenki behozhatatlan kárt okoz magának, ha hangzatos hirdetéseknek engedve, brilliánst, aranyat, ezüstöt, platinát, gyöngyöt, ékszert elad és nem fordul **Fischer Testvérek** céghez Budapest, VIII., Baross-utca 75.

Vas- és rézbutor, gyermek-kocsi, sodrony ágybetét, sezlon, matracok és teljes lakberendezések
Telefon József 22—18.
EICHLER IZIDOR
készitőnél VII. ker., Sip-utca 9.
Mühely: Tisza Kálmán-tér 22.

PROHASZKA PÜSPÖK ÉSZREVETTE AZ „ELHAJLAST".

Természetesen a keresztény egységtől való elhajlást. Fáj neki, hogy a keresztény és keresztyén egyházak között nincs meg az a tökéletes, kölcsönös bizalom, amely egymáshoz füzné őket. Ő — már mint Prohászka püspök ur — „az itthoni sajtóban is, meg a külföldiben is többször exponálta magát, hogy alkalmazkodjunk a *jelenlegi* helyzethez". Dehát ugy látszik, a *keresztyének* nem alkalmazkodnak. Csak a püspök ur tud „alkalmazkadni". Emlékszünk, mikor a tudós püspök egész *más helyzethez alkalmazkodott.* Nem a forradalmi helyzetet gondolom. Ámbár a püspök ur akkor is alkalmazkodott és prófétai ihlettel hirdette, hogy itt a: papok forradalma. Ő már régóta alkalmazkodik. Békében a szabadkőművesekhez alkalmazkodott. Sőt egy időben a zsidókhoz is. Ebben az időben még azt is megkockáztatta, hogy szembehelyezkedjék a Szentszékkel és indexre helyezzék nagy munkáját. Azóta *megtért* a kiváló tudós püspök és alkalmazkodik. És most fáj néki, hogy a józan többség nem hive a mimikri elméletnek. Nem akarnak alkalmazkodni. Kiváncsian várjuk, hogy néhány esztendő mulva kikhez fog alkalmazkodni. Mert addigra valószinüleg még nagyobb lesz az „elhajlás".

PALESZTINA ÉS PALESZTRINA.

A Budapesti Ének- és Zeneegyesület tudvalevőleg a legkiválóbb pesti zenei intézmények egyike. A klasszikus zenét művelik és olyan alkotásokat mutatnak be, amelyeknek megismerésére nálunk mas alkalom nem volna. Legutoljára is bemutatták Haydn: A négy évszak c. oratóriumát, amelyet a legfrenetikusabb tapsorkánnal honorált a hallgatóság. Ez rendben van, de azért valami még sem klappol egészen. Az tudniilllik, hogy nem tartották szem előtt a numerus clauzust és az énekegyesületben 5 százalékon felül is van zsidó. Ez elég nagy baj és nem is maradhatott igy. Ezért elhatározták, hogy a numerus clauzus alapján csinálnak egy uj Ének- és Zeneegyesületet. Ez ellen nem is lehet kifogásunk, mert hisz a zene az, amely a lelkeket felemeli a politika pocsolyájából a tisztultabb szférákba. Csak azt nem tudjuk, miért nem nevezték az uj egyesületet Bach-, Haydn-, vagy Beethowen-Egyesületnek. A rossz nyelvek azt mondják, hogy célzatosan nevezték el P a l e s z t r i n a egyesületnek, hogy odavághassák az esetleges sziriai zenekedvelőknek: „Menjetek a másikba, a Palesztina-egyesületbe". Vagy lehet, hogy plakátötletnek akarják felhasználni és hirdetni, hogy a Palesztrina szolid cég és nem tévesztendő összsze a Palesztinával.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

KIKERESZTELKEDETT SZINÉSZEK.

Most, hogy a Mult és Jövő november hó 13-án tartotta nagy oratórium-estjét, szomoru aktualitást nyert, hogy a kikeresztelkedett zsidó művészekről megemlékezzünk. Azokról a zsidó művészekről, kik az utóbbi két esztendőben siettek lehajtani fáradt fejöket az igaz Egyház kebelébe. Ezek a kiváló, — tényleg kiváló zsidó szinészek, kik a kurzus kedvéért hátat forditottak apáik hitének, nem forditanak azonban hátat még ma sem, ama destruktiv egyleteknek, melyek néha-néha felléptetik a „kiváló" művészt egy-egy estély keretében. Épen ezért titokban is tartják a megtérést, nehogy azok a bizonyos érzékeny destruktiv szivek megsértődjenek eme csekély — szépséghiba miatt. A legtöbb zsidó szinész és művész — akiket a zsidó közvélemény még jó zsidóknak tart, — rég „megtértek". Sorba jártunk náluk és megtudtuk, hogy:

X.... keresztény,
Y..... már nem zsidó,
Z..... kikeresztelkedett,
Zs.....már nem zsé. Sőt a legtehetségtelenebb kis zsé sem turbulens már, hanem rég levetette sziriai jellegét.

S igy azok a zsidó erkölcsi testületek, melyek nem engedhetik meg maguknak azt a fényüzést, hogy kikeresztelkedett művészeket szerepeltessenek, kénytelenek lesznek született keresztény művészeket felléptetni, mert ezekről legalább biztosan tudják, hogy nem — kikeresztelkedett zsidók.

Zsoldos tanintézet
a legjobban készit elő magánvizsgákra
VII., Dohány-u. 84. Tel. Józs. 124—47.

Megvételre keresek szép, megbizható szofer által irt
Széfer tórát.
Lampl, V., Hold-utca 15. szám.

Legmodernebb cipőszalon készit mérték után és raktáron tart a legkényesebb igényeket kielégitő angol, francia cipőket.
CSEH FERENC
VI., Andrássy út 61. (Oktogon-tér közelében)

Neumann Fanny női divat terme
Erzsébet-tér 19.
A legujabb francia és angol modellek szerint készit saját és hozott anyagból legizlésesebb kivitelü toiletteket és kosztümöket

MEGJELENT: Dr. SINGER LEÓ:
ASMODAJ.
Kapható a MULT ÉS JÖVŐ kiadóhivatalában. Ára 80 K. Amateur kiadásban, a szerző aláirásával 200 K.

A gyöngyösi zsidóság kulturünnepe!

A gyöngyösieknek — amint maguk mondják — még sohasem volt olyan fényes ünnepségük, mint az a kulturestély, amelyet a Mult és Jövő közreműködésével rendeztek. Az estélyt valósággal lázas érdeklődés előzte meg. Gyöngyös város legnagyobb terme szüknek bizonyult a közönség befogadására. Sokan a vidékről is feljöttek, hogy a nagyszabásu kulturünnepélyen részt vehessenek. A fővárosi vendégeket nagy küldöttség várta a vonatnál Russ Jakab hitközségi elnökkel és Csányi Ármin bankigazgatóval az élén. Az egész városban feszült várakozások hangulata izzott.

Még a kulturestély előtt a főgimnáziumi ifjúság küldöttsége tisztelgett dr. Patai Józsefnél és meghivta a tiszteletére az uj templomban rendezett ünnepélyre. Az uj templom megtelt lelkes hallgatósággal. Vértes László elnöki megnyitójában közvetlen szavakkal üdvözölte Patai Józsefet:

„Az öröm érzete tölt el — ugymond —, amikor soraink közt a jelenkor zsidóságának egyik legnagyobb alakját és szellemi vezérét üdvözölhetem. Valóban megtisztelő ránk nézve ez a megjelenés, amely buzditólag hat reánk s tettvágyunkat további munkára serkenti. Felejthetetlen emlék lesz számunkra ez az ünnepély, amelyet dr. Patai József tiszteletére rendeztünk. A zsidó kultura elévülhetetlen és kimerithetetlen kincses bányáját igyekszünk kiaknázni. A megvalósulás felé viszi a mi munkánk Patai József eszméit. Ő megszabta az irányokat, megmutatta az utat és mi ezen akarunk haladni."

És az ünnepély további pontjai valóban értékes képet adtak a gyöngyösi zsidó ifjuság kulturtörekvéseiről. Weisz Mihály, Steiner Imre, Glattstein György, részben Patai-verseket, részben Patai-forditásokat szavaltak a Héber Költőkből, Grünhut Ferenc Rassiról. Brüll László a spanyol zsidóságról, Vértes Pál a szamaritánusokról adott elő. Trepper Árpád Neményi-verset szavalt. Patai József a kulturestély keretében fejezte ki elismerését a gyöngyösi ifjuság fellendült kulturmozgalma iránt.

Maga a kulturestély, amely a Kereskedelmi Csarnok nagytermében folyt le, felkilenkor kezdődött, de már egy órával előbb alig lehetett a zsufolt terembe bejutni. Nemcsak a széksorok közt, de köröskörül és az oldaltermekben is talpalattnyi hely nem maradt üresen. Valóban lélekemelő látvány volt. A feszengő nyüzsgés elcsendesedett, amikor Russ Jakab hitközségi elnök megkezdte megnyitó beszédét.

„Első kulturestélyünket — ugymond — kulturünnepéllyé avatta dr. Patai József megjelenése. Fölösleges munkát végeznék, ha e kiváló, nagytudásu mester érdemeit méltatni óhajtanám, aki a Mult és Jövővel világot hóditott, aki a zsidó kultura, a zsidó tudomány, a zsidó renaissance ismertetését hazánk gyönyörü nyelvén közkedveltté, közkincsé tette. Büszkén valljuk őt a magunkénak, mert bölcsője itt ringott közelünkben, itt gyult lángra az az isteni szikra, amely egész Izraelre fényt és dicsőséget hozott."

Viharos taps és lelkes éljenzések kozott lépett a pódiumra Patai. Előadásában ismertette a zsidó irodalom kapcsolatait a világirodalommal, szólt a zsidó kultura egyetemes értékü kincseiről és azokról a szellemi áramla-

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

tokról, amely a középkori és a mai modern héber költészet fejlődését irányitották. A különböző korokból bemutatott költői szemelvényeket és a hozzájuk füzött esztétikai fejtegetéseket állandó tetszés kisérte.

Tulnyomórészt héber költőket mutatott be Fehér Arthur is, aki egy egész műsorra való anyagot interpretált kiváló művészetével. Először Patai József „A te kezedben" cimű hymnuszát adta elő és itt is Blau J. bécsi zeneszerzőnek zongorakisérete mellett olyan hatást váltott ki, mint a budapesti kulturestélyen a Zeneakadémia hatalmas orgonája kiséretében. Mély hatása volt Bialik Talmudistájának, Leteris Tüzlátomásának, Patai Credojának és hogy a humor se hiányozzék — Ibn Sabatai Nőgyülölőjének. A közönség meleg ovaciókba tört ki minden egyes szám után.

Bán Erzsi Gyöngyösön három héber melódián kivül Mendelssohn-dalokat is adott elő. A világi énekekben ép oly kiválónak mutatkozott mint Salzmann három zsidó egyházi kompoziciójában. A kiséretet valamennyinél Russ Annus látta el igen finom technikával és mély átérzéssel. A közönség lelkesen megtapsolt minden egyes számot.

A zárszót dr. Kurcz tartotta. A gyöngyösi zsidóság köszönetét és háláját tolmácsolta a nagyszerü kulturünnepélyért, kiemelte Csányi Ármin igazgató és Hajdu Béla dr. buzgó működését, amelynek egyik pompás eredménye volt, hogy létrejöhetett ez a fényes sikerü kulturestély, amely a gyöngyösi zsidóságba felejthetetlen benyomást hagyott.

Másnap az orthodox ifjúság küldöttsége tisztelgett Patai Józsefnél és meghivta a tiszteletére az orthodox templomban rendezett előadásra. Jungreisz Nándornak a Tiferesz Bachurim elnökének üdvözletére Patai József meghatottan válaszolt és rámutatott arra, hogy mily nagy erőforrást jelent a konzervativ zsidóság az egyetemes zsidóság számára.

Este a gyöngyösi Jótékony-Bizottság meghivására Patai résztvett annak ülésén, ahol Russ elnök üdvözölte meleg szavakkal. A Bizottságnak valóban nagyszabásu működéséről más helyen emlékezünk meg.

A gyöngyösi zsidóság közélete ugy látszik renaissance felé indul és ennek első nagy állomása a multheti kulturestély volt.

LÓNYAINÉ **női kalapszalonja**
Budapest, IV., Párisi-u 6. Mössmer-áruház mellett
Eredeti francia és angol modellek kiállitása

Modern és ízletes **PARÓKAK**
speciálisan és olcsón kaphatók. Kihullott hajból is elvállalok parókát és mindennemü hajmunkát. Specialis Hemme hajfestés minden szinben.
GRÜ FELD MIKSA
a volt Visó és Grünfeld cég beltagja Budapest, IV. Hajó utca 3. szám (Belváros.)

Sajat keszitésü מצבה **SIRKÖVEK**
PFEIFER ÉS HESZKY
Budapest, X., Kozma-u. 7. sz., uj temetőnél.
Nagy választék! Telefon József 59-61

NEMÉNYI BELLA:

Istencsaló.

IV.

Malkele dalolt. Az arca piros volt, a szemei fényesek és a haja simára volt fésülve. Dalolt és varrt és közben folyton kiszaladt a kapu elé. Este már nem énekelt, nem is vacsorázott és reggel sápadtan kelt fel. Nem akart reggelizni. — Hétfő van — mondta az anyjának — ma böjtölök délig. Aztán kedd lett és megint nem evett. — Ma roszszat álmodtam — mondta — böjtölök délig . . .

Pár nap alatt lefogyott, sápadt lett, szótalan és reb Dovid lelke zokogott, mikor látta.

— Ne sirj, Malkele, — mondta neki — elszaladok reb Jojnehoz és megnézem, nem beteg-e a fiu, mert a templomban sem látom.

Reb Jojne fel sem állt, mikor reb Dovid belépett. Csakugy a hosszuszáru pipa mellől vágta felé a kérdést: — Na, mi ujság?

— Szeretnék magával beszélni, reb Jojne.

— Velem? Reb Jojne a vállát vonogatta. — Na, ha éppen akar.

— De nem itt, — mondta esdekelve reb Dovid, — nem itt, ahol mindenki meghallhatja . . .

— Ugy? A parádé Zimmert nyissam ki? De azért bement vele a kis szobába, ahol a sörös üvegeket, meg régi edényeket tartották, odatámaszkodott egy üres ecetes hordóhoz és összehuzott szemekkel nézett rá.

— Hol van Simse?

— Nincs itthon.

— Hát hová ment? Csak szabad nekünk is tudni, hogy a lányunk vőlegénye hová ment.

Reb Jojne kivette a pipát a szájából, fel- s alájárkált a szobában, ugy látszik, még is nehezére esett neki megmondani, amire pedig már napok óta készült. Mikor már vagy tizszer végigszaladt, megállott reb Dovid előtt. Nem nézett rá. A szakállát simogatva, a földre szegezte szemeit.

— Simse elutazott és nem jön addig vissza, mig Malkele férjhez nem megy. Az Isten adjon neki sok szerencsét, azt szivből kivánjuk neki, mert megérdemli. Nagy szivességet tett nekünk, mikor elvállalta ezt a formáli mennyasszonyságot . . .

— Reb Dovid olyan fehér lett, mint a fal. Nem értem.

— No igen. Csak ugy pro forma volt az az eljegyzés akkor. Erről nem is kell magának beszélni, maga már tudja az ilyesmit . . .

— Nem tudom — dadogta reb Dovid. — Én csak azt tudom, ha egy férfi eljegyez egy leányt, azt köteles el is venni, mert nagy bün az egy leányt otthagyni, megszégyeniteni, Isten ments mindenkit ilyen borzasztó vétektől . . .

— Itt egész másról van szó. Ne legyen gyerek! Ugy beszél, mintha legalább is tizezer forint hozományt adna. Ha beteg az ember, megissza az orvosságot, akármi legyen is, de ha egészséges, persze kiönti . . .

Reb Dovid ujból elsápadt. — Nézze, reb Jojne, én tanitó vagyok, nekem a mesterségemhez

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

tartozik a példálózás, de ilyet mondani, egy ilyen muslt. Az én Malkelemat . . . Az már sok, ez már mégis sok . . . Az utóbbi szavakat már kiabálva mondotta reb Dovid, ki szelid ember volt, de közel állott ahoz, hogy rárohanjon reb Jojnera. Kezei összeszorultak, homlokán kidagadtak az erek és beesett szemei ugy villogtak, hogy reb Jojne határozottan megijedt. Csillapitólag mondta tehát: Nézze csak, reb Dovid, az Isten áldja meg, nem kell mindjárt olyan nagy kászba jönni. Inkább üljön le és beszéljük meg szépen, csendesen, okosan az egész ügyet. Maga nekem nagy szivességet tett és én ezt nem fogom magának elfeledni soha. Hajlandó is vagyok hálámat ugy kifejezni, hogy maga világosan megértse, de a fiam, a Simse fiamat azt nem adhatom... Tudja, mit ér az én fiam, mennyit akarnak neki adni? Egy csekélység. Találja ki!

— — — — — — — — — —

— No, próbálja kitalálni! Tizenötezer forintot. A lány? A lány nem olyan szép, mint Malkele, nem. Olyan nincs, olyan szép csak kevés lány akad . . . Én ezt belátom. Szivesen belátom. De nézze, reb Dovid. Tizenötezer forint mégis csak pénz! Nem igaz? Hogy a lány kicsi, az nem olyan nagy baj. Hogy a haja vörös, az meg nem is számit, mert ugyis levágják . . .

— Hát a puklija, — kérdezte keserüen reb Dovid — azt is levágják? Most-most már látom, hogy a vörös Édelt gondolja. Sóhajtott és a szemei könnyesek lettek. — Az én Malkelemet megszégyeniti a vörös Édelért. Az Isten fizesse meg magának! Meg is fogja fizetni! Maga lelketlen istencsaló! Olyan szerencséje legyen magának is, a fiának is, ahogy a maga fia szereti azt a lányt! Reb Dovid már nem törödött semmivel. Mindent kimondott, ami a nyelvére jött. Legalább ennyit! Ugyis mindegy.

Reb Jojne elsápadt. Dovid indult az ajtó felé, honnan még visszafordult és végtelen megvetéssel mondta: istencsaló!

Mikor ki akart lépni az ajtón, reb Jojne utána ugrott. — Várjon csak, reb Dovid — mondta reszketve. Kivett a zsebéből egy csomó pénzt és reb Dovid felé nyujtotta. — Fogadja el, ezzel a pénzzel férjhez is mehet Malkele. Nem kivántam ingyen.

Rob Dovid felegyenesedett. Hátratette a kezeit. Eladjam a lányom? Megrázta a fejét és lesujtó tekintettel nézte az összetört Grosshammert, de szeme, akárhogy nem akarta is, folyton odatévedt az asztal sarkán lévő pénzcsomóra, mely csábitóan kékellett, piroslott feléje. Az ajtónál állott az egyik lába már a küszöbön volt, ki is akart lépni, de nem tudott, szeme odatapadt, odafagyott, odanőtt ahhoz a csomóhoz, mely kék volt, piros volt és asszonyok mosolyogtak rajta s mintha integettek volna is, mintha Malkele lenne az egyik és esdekelve nézne rá könnyes, fekete szemeivel. Reb Dovid mintegy álomba odament az asztalhoz, kinyujtotta a kezét, reszkető ujjaival felmarkolta a bankókat és hazatámolygott.

Malkele nem kérdezett semmit, csak ránézett az apjára és mindent tudott. Reb Dovid nem szólt semmit, csak kivette a zsebéből a gyürött bankjegyeket és néma fájdalommal dobta a leány elé.

Malkele mindent megértett. Remegő ujjaival megszámlálta.

— Nyolcszáz — mondta és felkacagott. Aztán dalolni kezdett, sirt és kacagott. Egy hét mulva azonban lecsendesedett és megint okos lett. Négyszáz forinttal mégis csak okosabb az ember, mint anélkül, ezt bánki beláthatja. És belátta ezt Májerl is, akinek boltja volt és aki nem is akarta elvenni, de aki a négyszáz forinttal mégis elvette és Malkele piros lett és ujból dalolt. (Vége)

Pollák Szerén női kalap divatterme
BUDAPEST, IV., Haris-bazár 3.

Gombgépeket szövetgomb készítéséhez
gombhüvelyeket (bucnikat)
békebeli minőségben gyárt
Willner Róbert gombgyára
VIII., Kőfaragó-u. 9. a Rókus mögött.

Aranyért minden hirdetett árnál 3 koronával grammonkint többet fizetünk. Brilliánsér és ezüstér mindenkinél többet fizetünk.
GELLÉRT TESTVÉREK ékszer- és ötvösárúk Budapest, VI., Eötvös-u. 6.

Brilliánst, ékszert, aranyat, ezüstöt, még mindig a legmagasabb árban vesz **Schiller,** IV., Kecskeméti-utca 11.
Telefon József 104-38.

Szántó Mór
Bpest, VI., Rózsa-utca 80.
Telefon: 174—88. Sürgönycim: Ventil
Vascsövek minden méretben és mennyiségben. **Vizvezeték és fürdőberendezési tárgyak telepe.**
Mindenféle **szivattyuk** raktára Árj-gyzék ingyen és bérmentve

BARTOS MÓR szücsmester
10 éves külföldi tapasztalataim felhasználásával készitek a legkényesebb igényeknek is megfelelő minden a szücs-szakmába tartozó munkákat.
Budapest, VII, Dohány-utca 94 — Telefon: József 73—32

Brilliánst aranyat, ezüstöt platinát és ékszert legmagasabb napi árban vesznek
SINGER J., EGYETEM-UTCA 11. Telefon: 124-21.

ADLER VILMOS szücsmester
Budapest, Király-utca 94.
Szőrme kabátok átalakitását utolsó divat szerint készitek. Szőrmeárukban dus választék raktáron

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Krónika és szemle

BEREGI ARMIN ELŐADASA PALESZTINAI UTJÁRÓL. Vasárnap, november 27-én a Lipótvárosi Társaskörben hosszabb és nagyérdekü előadást tartott palesztinai utjáról, amellyel a nagyszámu és előkelő közönség figyelmét két órán át lebilincselte. Az előadás egyes igen érdekes részeire még visszatérünk, itt csak azokat a gyönyörü zsidó iparművészeti tárgyakat emlitjük meg, melyeket a közönségnek bemutatott. Nagy feltünést keltett egy zománcozott kődarab, amely Salamon templomának falából származott. Az előadást a Zsidó Nőszövetség rendezte sok agilitással. Dr. Patai Józsefné elnökölt, aki meleg szavakkal bevezette az előadást.

IGAZ JÓTÉKONYSAG. A Mult és Jövő többször szóvá tette az általánosan divó jótékonyságnak fogyatékosságait és kinövéseit. Többször rámutattunk az igazi jótékonyság utjára és örömmel regisztráljuk a tényt, hogy a gyöngyösi hitközség kebelében az igazi jótékonyságnak nemes példáit találtuk, amely méreteiben, megszervezettségében és ethikai felfogásában párját ritkitja az egész országban. A Gyöngyösön működő Jótékony-Bizottság, Rusz Jakab hitk. elnök találó szavaival, „fiatal hölgyekből és urakból álló lelkes gárda, hónapok óta tevékenykedik, hogy némi kejengesztelődést teremtsen a **fényüzés és nélkülözés között**". Ez a lelkes gárda megerősödve és áldozatra kész támogatók által segitve, a jótékonyság uj alapjainak lefektetésére törekszik. Szeretetházat, menházat, kórházat, árvaházat óhajt alapitani s a bizottság eddigi működése is messze tulszárnyalja a hasonló városok jótékonysági tevékenységét. Az intézmények létesitése mellett már most is nagyszabásu működést fejt ki, a tönkrement exisztenciák egész sorát állitotta talpra, ugy, hogy sokan, akik számára a bizottság exisztenciát teremtett, nemcsak az eredeti összegeket fizették vissza, hanem még a bizottság humánus munkájának hálás és lelkes támogatóivá válnak. A bizottság gondoskodik munkaalkalmakról, varrógépek, ipari szerszámok, sőt lovak is vannak forgalomban a jótékonysági bizottság bélyegzőjével. Egész tevékenysége arra irányul, hogy ne lealacsonyitó alamizsnát, hanem gyökeres segitséget nyujtson és a rászorulókat hozzászoktassák ahhoz, hogy ők is segitsenek önmagukon. Olcsó ebéd-akciójával a jobb táplálkozásra szoruló iskolás gyerekeknek jó ebédet ad két koronáért. De kiterjeszti működését az általános emberszeretetten kivül valláserkölcsi, nevelésre, pártfogásába veszi az ifjuságot, könyvtárat alapit részére és minden tekintetben szem előtt tartja a jövő generáció fejlődését. Legsürgősebb problémája most az árvaház, menház és kórház létesitése és amint értesülünk, e nagyfontosságu intézmény is megtalálta már mecenását Rosenfeld Emil szentegyleti elnök személyében, ki 10 holdas szőlőt (mai értéke több mint 10 millió korona) ajánlott fel e nemes cél megvalósitására. A jótékony bizottság nagy népszerüségnek örvend nemcsak a városban, hanem az egész környéken is, ahol mindenütt nagy elismeréssel beszélnek kitünően megszervezett nagyszabásu akcióiról.

VARNAI ZSENI UJ VERSESKÖNYVE. Várnai Zseninek, a kiváló költőnek néhány nap mulva uj verseskönyve jelenik meg diszes amatör kiadásban. A költőnőnek mély és finom hangu versei a Mult és Jövő havi folyóiratában is sürün jelennek meg s igy olvasóközönségünk jól ismeri azokat az erényeket, amelyek Várnai Zsenit oly kedveltté és népszerüvé tették. A fájdalom könyve cimmel jelenik meg e diszes verseskönyv s egy számozott s a költőnő aláirásával ellátott példány ára 300 korona. Megrendelhető a szerzőnél Budapest, III., Szemlőhegy-u. 42. szám alatt.

FEHÉR ARTUR a kiváló előadó művész, a régi és uj zsidó költők ihletett szavú interpretátója. 1922. évi január hó 8-án, este fél hat órakor tartja előadó- és szavaló estélyét a Zeneakadémia nagytermében. Az est műsorán szerepelnek Bazilides Mária operaénekesnő és Benedek Marcell iró. A zongora kiséretet Dienzl Oszkár látja el. Jegyek a Scalá-nál kaphatók.

AZ UJPESTI IZR. NŐEGYLET f. hó 20-án, vasárnap, ünnepelte 50 éves jubileumát, mely a templomban d. e. 11 órakor hálaadó istentisztelettel vette kezdetét. Az istentisztelet fénypontját főtisztelendő dr. Venetianer Lajos magas szárnyalásu, gondolatokban gazdag és ismert eloquentiájával előadott ünnepi beszéde képezte. Az énekrészt orgona és megerősitett énekkar kiséretében Grünwald Sámuel főkántor látta el, aki a többek között főtisztelendő dr. Venetianer Lajos által erre az alkalomra irt és Grünwald Sámuel főkántor által megzenésitett „Fohász" cimü költeményt orgonakiséret mellett magas zenei tudással, szólóban adott elő. A Hymnus eléneklése után a nagyszámu közönség, mely a templomot zsufolásig megtöltötte, bevonult a hitközség disztermébe, a jubiláris diszgyülés szinhelyére. Az egylet elnöke dr. Kálmán Ödönné magas röptü és mély érzéssel előadott beszéddel nyitotta meg a diszgyülést, üdvözölve Ujpest város képviseletében Semsey Aladár megyebiztos vezetése mellett megjelent városi tanácsot, Egry Péter Pál rendőrfőtanácsost, valamint a pesti és környékbeli hitközségek, testvéregyesületek és testületek képviselőit és a nagyszámu helybeli vendégeket. Utána dr. Lichtmann Mór titkár olvasta fel az egylet ötven éves történetét, bejelentve, hogy az egylet ezen jubiláris ünnepség alkalmával nagyobb arányu jótékonyságot kiván gyakorolni, miért is a pesti izr. nőegylet leányárvaházának restaurálására 10.000 és az ujpesti szülőotthonnak szintén 10.000 koronát juttat. Székely Miksáné alelnök a választmány nevében melegen üdvözli elnököt és bejelenti, hogy a választmányi tagok az érdemeinek elismerése jeléül, „dr. Kálmán Ödönné alapit-

BLUZ-OTTHON. Prince Sándor Budapest, VII., Király-utca 23. szám.
Bluz, pongyola, ruha alj különlegességek olcsó árban, kötött gyapju kabátok, bluzok, sálak, sapkák nagy választékban.

PYRAM TERPENTINES CIPŐKRÉMET HASZNÁLJUNK

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

vány" címen nagyobb összegü alapitványt létesitenek. A hitközség nevében arra való tekintettel, hogy a hitközség elnöke dr. Kálmán Ödön a nőegylet elnöknőjének férje, főtisztelendő dr. Venetianer Lajos, a Chevra Kadisa nevében ennek elnöke Arányi Adolf, az ujpesti izr. közmüvelődési egyesület nevében ennek alelnöke dr. Antal Endre üdvözölték a nőegyletet. A pesti izr. nőegylet nevében szili Stein Manóné köszöntötte ékesszólóan a testvéregyesületet, bejelentve, hogy ezen alkalommal a szeretet és együttérzés jeléül a pesti izr. nőegylet választmánya leányárvaházában két alapitványi helyet bocsát az ujpesti izr. nőegylet rendelkezésére. Az ujpesti Kossuth Lajos jótékonysági és temetkezési egylet nevében Tresz Károlyné elnök üdvözölte meleg szeretettel az egyletet. Ezután dr. Mezei Ferenc kir. tanácsos emelkedett szólásra, aki az izraeliták országos irodája nevében hosszabb mindenkit lebilincselő és megkapó beszédben méltatta a nőegyletet. Lampl József a rákospalotai izr. nőegylet nevében üdvözölte a nőegyletet.

AZ ÓBUDAI CHEVRA-KADISA fényes ünnepély keretében leplezte le folyó hó 27-én, délután 4 órakor az 54 óbudai zsidó hősi halott nevét megörökitő emléktáblát, melyen tündöklő betükkel a következő felirat olvasható:

„Zsidó hűséggel a magyar rögért harcoltak!"
„Zsidó vértanukészséggel a hazáért haltak".

A kegyeletes templomi ünnepélyen zsufolásig megtöltötték a nagyhirü óbudai templomot. Az óbudai izr. hitközség, Izr. Nőegylet, Bikur Cholim, Neuncho Nechonah egyesületek, a pesti, budai, ujpesti és kőbányi hitközségek valamint a magy. kir. folyamőrség parancsnoksága küldöttségileg képviseltették magukat. Az emléktáblát az előcsarnokban Finály Zsigmond, a chevra-kadisa elnöke megható szavakkal adta át Székely Salamon hitközségi elnöknek. A templomi ünnepélyt Tasliczky Mór főkántor és az operai énekkar gyászéneke nyitotta meg. Mincha-ima végeztével főtiszt. dr. Schreiber Ignác főrabbi magas szárnyalásu beszéde és a Himnusz eléneklése zárta be az ünnepséget.

AZ OMIKE EGYESÜLETI TISZTIKARA a november havi tisztujitó-közgyülésen a következőkép alakult meg: a Mensa Academica tb. elnöke báró Dirsztay Béla, tb. elnöknő: dr. Neumann Árminné. Elnök: Fellner Leó; elnökasszony: szili Stein Manóné. A kulturotthon elnöke: Székely Ferenc, társelnök: dr. Hevesi Simon; elnökasszony: Vészi Józsefné. A képzmőüvészeti szabadiskola elnöke: Fónagy Béla; elnöknő: Schwarz Gyuláné. Az iparmühely elnöke: Nagel Marcell; elnökasszony: budai Goldberger Leóné. A nyilv. könyvtár elnöke: dr. Marczali Henrik; elnökasszony: báró Wolfner Tivadarné. A gyermeknyaraltatási akció elnöke: Beck Jenő, elnökasszony: dr. Bacher Vilmosné.

„A ZSIDÓ MAGYAR FŐISKOLAI HALLGATÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE f. hó 20-án, vasárnap dél előtt tartotta tisztujitó közgyülését az 1921—22. tanévre. Az ülést Dr. Trebits Jenő nyitotta meg. Az évvégi jelentések elfogadása után Dr. Hevesi Ferenc a Szövetség tagjainak nevében a tagok köszönetét fejezte ki, dr. Trebits Jenő, a lelépő elnök iránt. A felmentvény megadása után áttértek az uj tisztikar és választmány megválasztására. Elnök Ernst Ernő szigorló orvos lett, társelnökök Biró Károly, Enyedi Emil, Markovics Béla és Taurak László, alelnökök Benedek János és Weisz Elemér, főtitkár Weiszlovits Miklós, titkárok Nemes László és Szemere László, főpénztáros Darvas Lajos, pénztáros Kaufmann Kálmán, főellenőr Galgóci Tibor, ellenőrök Deutsch Sándor és Flecker Ilonka, főjegyző Révész Pál, jegyző Vittol Katalin, háznagy Fenyves József. Az uj elnök székfoglalójában vázolta azokat a nehéz feladatokat, melyek a Szövetségre, a zsidó diákság kulturális, tanulmányi és exisztenciális érdekeinek biztositására várnak. Ezután a Szövetség disztagjává választották dr. Trebits Jenőt, dr. Deutsch Ernőt, szili Stein Manónét, Fellner Leót, dr. Weiller Ernőt és Miklós Józsefet.

KIS MARGIT előadóművésznő december hó 4-én, este fél 8 órakor tartja önálló szavaló estjét a Zeneakadémia kamaratermében.

AZ „IZR. SIKETNÉMÁK ORSZ. EGYESÜLETE mult héten tartotta VI. évi rendes közgyülését, amelyen az alábbiakról számoltak be: Breuer Armin elnök bejelenti, hogy felhivással fordult az amerikai siketnémákhoz, amelyben felhivja figyelmüket a magyar siketnémák nyomoruságára. Eddig csak Morris Schoenfeld küldött kisebb adományt. Az egyesület vagyona 80.076 K. Tagjainak száma 175.

RABBIIKTATAS VERPELÉTEN. A verpeléti orth. izr. hitközség f. hó 22-én, az üresedésben levő főrabbiállásra egyhangulag Pollák József mezőcsáti segédrabbit választotta meg. A megválasztott főrabbit küldöttség hozta a feldiszitett gyülésterembe. A kerület nevében Fleischman Henrik elnök, a hitközség nevében Deutsch Manó hitk. elnök, a káli fiókhitközség részéről Spitzer Miksa hitk. elnök üdvözölte. A főrabbi lendületes székfoglaló beszéde magával ragadta a hallgatóságot. Este fényes bankett volt, melyen a szerencsi és diósgyőri főrabbik is megjelentek. A lelkes hangulat mindvégig megmaradt a reggelig tartó banketten, melyen Fleischmann Henrik 100.000, Reiner Ármin 10.000 és Weisz József 10.000 koronát ajánlott fel a verpeléti jesiva javára. Weisz József ezenkivül a bencsolást is megvette 3000 koronáért.

HAZASSAG. Olvasóink szivébe vésődtek azok a versek, melyeket özv. Keller Miksánétól Keller Paulától közöltünk. A versek az özvegyi bánat mély tónusu kifejezői voltak. Most kettős öröm költözött az özvegyi házba. Két gyermeke esküvője köszöntötte egymásután. Fia, Keller István, tőzsdebizományos, nőül vette Neumann Lillyt, Neumann Samu gyáros leányát. Fia, Keller leánya, Margit pedig, aki mint iparművész kiváló, egybekelt Szabó József igazgatóval, akit mint a zsidó ügyek lelkes harcosát ismernek. Az esketö beszédet mindkét párnál dr. Hevesi Simon főrabbi mondta, méltatva a család belső zsidó életét. Az énekszámokat Lineczky, majd Abrahámsohn főkántorok végezték az Operaház énekkarának segédletével. Az előkelő közönség között, melynek figyelmessége valóságos virágerdővé varázsolta a lakodalmas házat, jelen volt dr. Tetétleni Ármin, a zsidó dolgokban ismert jártasságu keresztény ügyvéd, ki lendületes beszédben fejtette ki azt a meggyőző elvet, hogy a zsidó-

A LEHNER-SMILOVITS-ROTH-HARTMANN VONÓSNÉGYES, amelynek nagyszerű világsikereiről a Mult és Jövő már többször megemlékezett, Párisból néhány napra hazaérkezett és november 27-én este a Zeneakadémiában nagysikerü hangversenyt rendezett. A fiatal zsidó művészek néhány év alat szinte a tökéletességig fejlődtek és a nagyszámú közönség zajos tapsviharát méltán megérdemelték.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

ság erejének főforrása a hagyomány tisztelete és a családi élet tisztasága. Ahol ez meglazul, ott a zsidóság is elvész. — Kálmán Irénke, Kálmán József gyöngyöspatai birtokos leánya folyó hó 29-én tartotta esküvőjét Weisz Zsiga gyöngyösi nagybirtokossal.

PÉCSI BLANKA SZAVALÓ ESTJE. Pécsi Blanka, a nagy szavaló művésznő, ki a Mult és Jövő számos estélyén gyönyörködtette a zsidó költészet remekeivel a pesti közönséget az elmult héten modern magyar költők verseivel ragadtatta el a hallgatóságot. Néhány vershez Molnár Antal irt kisérő zenét, melyet Buttula László játszott csellón. A magas nivóju estét Jászai Mari bevezető szavai nyitották meg.

A VII., BETHLEN-TÉRI TEMPLOMEGYESÜLET ujonnan megválasztott tisztikarát folyó hó 25-én avatta fel dr. Schwarcz Benjámin egyesületi rabbi. Az ünnepélyes istentisztelet kántori funkcióit Linetzky Bernát főkántor látta el. Az anyahitközség képviseletében megjelentek dr. Léderer Sándor elnök, Ehrlich G. Gusztáv pénzügyi előljáró és Burger Lajos főtanácsos.

AZ V. KERÜLETI ZSIDÓ LEÁNYEGYESÜLET. A napokban megalakult az V. ker. izr. nőegylet leánycsoportja. Az egyesület tervbe vette a szegény gyermekek gondozását és egy esetleges leánymenza felállitását egyetemi hallgatónők és hivatalnoknők számára. Célja még összetartásra buzditani a zsidó leányokat, hogy megismerjék azt a nagy erkölcsi értéket, melyet éppen egységes gondolkozásuk és érzésük hoz majd létre. Ezért az egyesület kulturmatinékat tervez, melyeknek fényét egy-egy kiváló tudós vagy iró előadása fogja emelni, de amelynek sikeréhez maguk a tagok is hozzájárulnak majd képességeikkel. Az egyesület tisztikara a következőképen alakult meg: Elnök: dr. Szabolcsi Lajosné; társelnök: Kerpel Vilmosné; alelnökök: Rott Sári, Stern Kató és Lánci Erzsi; titkár: Munkácsi Noémi; pénztáros: Jacobi Lily. Az első összejövetel december 11-én lesz. Remélhető, hogy az egyesületnek minden irányba kiterjedő művelődési és társadalmi törekvése hozzá fog járulni egy öntudatos zsidó leánynemzedék megteremtéséhez.

AZ IMIT e héten tartotta első idei felolvasását nagy és lelkes közönség előtt. Dr. Venetianer Lajos, Mózes alakjának zsidó és általános emberi szempontból való nagyságát vázolta mély tudással. Palágyi Lajos versének felolvasása után, Gábor Ignác tartotta értékes felolvasását Manuellóról, akit aktuálissá tesz, ma az, hogy Dante meghitt barátja volt.

A VII., BETHLEN-TÉRI TEMPLOMEGYESÜLET IFJUSÁGI CSOPORTJA, f. hó 26-án Holler Endre elnöklése mellett tartotta meg megnyitó előadását. Az előadás folyamán szerepeltek Wald Béla, Zöld Ferenc és Hartmann Zoltán. A tanoncok hitoktatása a templomegyesület felügyelete mellett f. hó 26-án vette kezdetét a VII., templomkörzet területén. A jelenvolt tanoncok az oktatás után uzsonnát kaptak.

A JÓZSEFVÁROSI ZSIDÓ LEÁNLEGYLET nov. hó 23-án tartotta I. irodalmi délutánját nagy és előkelő közönség jelenlétében. A hitközséget dr. Léderer Sándor elnökhelyettes képviselte. Az összes bpesti zsidó társadalmi és jótékony-egyesületek képviselve voltak. Dr. Scheiber Erzsi tartalmas elnöki megnyitója után dr. Hevesi főrabbi felavatta és megáldotta az ifju egyletet. A közönség lelkes tapssal honorálta Forgács Rózsi szavalatát. Neumann Elza és Komlóssy Emma énekét. A zongorakiséretet Berger Pál látta el. A zongorát Waldmann Károly zongoragyáros szivességből engedte át.

ADOMÁNYOK. U. R. szerkesztőségünknek beküldött 420 koronát „Beteg szigorló orvos részére. — Székely Izsó gyárigazgató és Keller Gyula nagykereskedő együtt 5000 koronát küldtek be a brünni műegyetemi hallgatók számára. — Lefkovics László (Adony) 100 koronát, Klein A. (Széchény) 200 koronát, dr. Deutsch Dávid (Kapuvár) 150 koronát, Walder Mihály (Tamási) 200 koronát. Győri N. Budapest 100 koronát küldött „Beteg szigorló orvos" részére.

Szőrmekabátok, rókaboák és muffok szolid árban kaphatók Evetovics szűcsnél Erzsébet-tér 8. I. em.

Dr. Pajor Szanatorium
BUDAPEST, VIII., VASS-UTCA 17. SZÁM.

SIREMLÉKEK, SIRTÁBLÁK,
KEGYELET vállalatnál
Telep és iroda: VI., CSENGERY-UTCA 41 Telefon: József 114—04

SINGER ÉS FRÄNKEL
bank és tőzsdebizományosok Budapest, VII., Rombach-utca 12. Telefon József 123—07. — Külföldi átutalások legpontosabban eszközöltetnek Wieni fiók J. SINGER & COMP. I., Rottentrum-stasse 29. Tel. 61-3-91.

LEGOLCSÓBB legkellemesebb fütést csak a szab. folytonégő **„ZEPHIR"** fatüzelésü, légfütéses **kályhával** érheti el.
HÉBER SÁNDOR, Budapest,
VI., Vilmos császár-ut 39. Tel 47-47.

SCHWARZ IZIDOR szücsmester, Budapest
IV., Gróf Károlyi-ütca 28, Muzeum-körut sarok
Készit rendelés szerint és raktáron tart mindennemü szőrmeárut. — Elfogadok javitásokat és szőrm kabátok átalakitásokat a ledujabb divat szerint készitek.
Szombaton az üzlet zárva

Mübutorok nagy választékban LAX N.
butoráruházában Vörösmarty-utca 1
Magyar Szinház közelében
Alapitva 1893 Telefon József 124-45

שׁל פסח
A sárvári cukorgyár által Fischer Tóbiás sárvári orth. rabbi felügyelete alatt gyártott **Husvéti cukor** szétosztását ROSENTHAL ZSIGMOND, Sárvár, eszközli.
Előjegyzések már most elfogadtatnak.

ARANYAT, BRILLIANST, GYÖNGYÖT EZÜSTÖT legmagasabb árban vesz **Friedländer Armin,** arany és ékszer gyára.
Budapest, Dohány-utca 1a (Templommal szemben)

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Közgazdaság.

A Földhitelbank Részvénytársaság közli, hogy november 28-án dr. báró Kohner Adolf elnöklete alatt rendkivüli közgyülést tartott, amelyen dr. Paupera Ferenc alelnök javaslatára az alaptőkének 42,000.000 koronáról 56,000 000 koronára való felemelését határozta el. Az uj részvények 1500 korona árban bocsáttatnak ki és minden 6 darab régi részvény alapján egy uj részvényre december 14-ikétől december 28-ikáig gyakorolható az elővételi jog.

Felelős szerkesztő és kiadó: dr. Patai József.
Kiadóhivatali igazgató: Virág Gyula.

Pályazatok.

A budai izr. hitk. előljárósága pályázatot hirdet a megüresedett tanitói állásra.

Pályázhatnak oly zeneileg iskolázott, kitünő hangu, most is hasonló minőségben működő egyének, kik ugy a hagyományos, mint a modern istentiszteleti motivumait alaposan ismerik és előadásukkal ezt bizonyitani is tudják.

Pályázók kötelesek eddigi működésükről és egész multjukról hitelt érdemlő modon beszámolni, valláserkölcsi előéletüket okképen igazolni.

Pályázathoz születési, iskolai, működési, (valláserkölcsi) bizonyitványok mellékelendők.

Pályázati határidő 1921 december 31. Az állással egybekötött javadalmak személyes megállapodás tárgyát képezik.

A budai izr. hitközség előljárósága:

Fábián Ferenc s. k,. titkár. — **Dr. Schwarz Ernő** s. k., alelnök, kultuszelőljáró.

A soltvadkerti (Pestmegye) orth. izr. iskolaszék az elemi iskolájánál megüresedett helyettes tanitói állásra pályázatot hirdet. Nőtlen, okleveles tanitók kérvényüket alulirotthoz december 8-ig küldjék be.

Soltvadkert, 1921. nov. 28.

Székely Dezső,
iskolaszéki elnök.

A Rákospalotai orth. hitközségbene alkalmazást nyer egy Sochet ubodek és kisegitő előimádkozó, ki szükség esetén a templomszolgai, pénzbeszedői és liberer teendők ellátását is elvállalja. Fizetés megállapodás szerint. Elismert orth. rabbik képesitésével biró csak orth. hitközségben működött pályázók folyamodványaikat legkésőbb december 15-ig adhatják be. Fried Sándor hitközségi elnök.

A mándoki aut. orth. izr. hitközség lemondás folytán megüresedett államsegélyes tanitói állásra pályázatot hirdet. Fizetés megegyezés szerint. Mellékjövedelem is van. Héber nyelvben nagyobb jártassággal biró előnyben. Okleveles tanitók és tanitónők küldjék pályázatukat fizetési igényeik megjelölésével dec. 15-ig Aut. Orth. Izr. Iskolaszéknek Mándok cimre,

Az Izr. hitközség kebelében alakult s Magyarországon az egyedüli a Főrabbiság kizárólagos szigoru felügyelete alatt álló rituális szempontokból is a legvallásosabb igényeket kielégitő modernül berendezett, nagy teljesitőképességü **Kóser Szalámi és Füstöltárugyár R.-T. Budapest, VII., Dob-utca 11.** Ajánlja hitfeleink szives figyelmébe az e szakmába vágó teljesen כשר legkiválóbb minőségü elsőrendű husból készült gyármányait a legjutányosabb árak mellett. Külön postai szállitás.

BARDÓCZ ÉS LORÁND
Termény, bank és tőzsdebizományosok
külföldi átutalásokat legpontosabban eszközöltetnek.
Budapest, VI ker., Király-utca 14. em 12. szám.

PIECHNIK ÉS MECHTL
hölgyfodrászterme
Váci-u. 8. Teleton: 31.
o o o
Különlegességi ház:
Parókák és Transtormatiók
legjobb és legmodernebb kiviteiben.
o o o
Kivánatra bérmentes képes árjegyzek.

TEÁSKANNA VÉDJEGYÜ TEA

A „Teáskanna" védjegyü illatos tea mindig kedvenc teám volt, de most még szivesebben élvezem, mióta a Teáskanna nekem ama elragadó selyemmotivumokat adományozza, melyekkel lámpaernyómet, asztalteritómet, diszpámáimat sőt még reggeli ruháimat is feldiszitem.

Nem cserél! Nem szakit!
Gallérjait, frakkingeit, fehérnemüit a
„Király"
gőzmosódában tisztittassa.
A legkényesebb igényeket is kielégiti.
VII., Király-utca 15. IV., Magyar-utca 6.
VII., Dohány-u. 20. VIII., Baross-utca 92.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

APRÓ HIRDETÉSEK.

E rovatban minden szó egyszeri közlési dija 4 korona.

Utazó, kellemes külsővel, jó megjelenésü 33 éves, jól menő vállalatba, üzletbe benősülne, pénz nélkül is. „Szerénységet, intelligenciát" jeligére a kiadóba kérek.

Csehslovákiába megyek rövid időre. Mindennemü megbizásokat vállalok. Cim a kiadóba.

Okleveles tanárt, vagy tanárnőt keresek II. realista fiamhoz. Teljes ellátás és fizetés megegyezés szerint. Ajánlatot Müller Lajos Németbóly (Baranya m.) cimre kérek.

Biztositási intézet magas fix és jutalékkal alkalmas üzletszerző urakat és hölgyeket keres. Irásbeli ajánlatokat a kiadóhivatalba „Kitanitjuk" jeligére.

Fiatal zsidó tanár ebédkosztért privátórát vállal. Lantos Jenő VIII., Alföldi-u. 3/a. I. 10.

Irodistanő 5 évi gyakorlattal állást keres. Leveleket „Szombatot tartó" jeligére a kiadóba.

Középkoru, intelligens zsidó hölgy, 40.000 korona kaucióval, bizalmi állást keres. Szives megkeresések: Reményiné, IV., Magyar-utca 3. II. 3.

Vasutas benősülne üzletbe. Ideális otthonra vágyik. Jelige: „Hozomány mellékes."

Patkányt mezei és házi egeret tömegesen pusztit: **Ratin.** Békebeli anyag **Ratin laboratórium Budapest, Rottenbiller-utca 30.**

Én többet fizetek, mint bárki más **Brilliáns, arany és ezüstért!** **Hamis fogat 112 koronáig**

LEMMEL LEÓ ÉKSZERÜZLET Budapest, Dob-utca 47 sz.

UJ IRÓGÉPEKET

EREDETI GYÁRI ÁRON SZÁLLIT

ECKSTEIN GYULA

IV., Párisi-utca 1. I — Telefon: 126—90

BRILLIÁNSOKAT,

ékszereket gyöngyöket, mindenkinél drágábban vesz

Székely Emil, ékszerüzlete, **Budapest**

VI., Király-utca 51, Teréz-templommal szemben.

Telefon: József 105—35. Cimre tessék figyelni!

RÉVÉSZ JENŐ Budapest, IV., Régi Pósta-u. 11

Perzsa- és keleti szőnyeg különlegességek raktára. Eredeti olajfestmények.

Lager von persischen und oriental Teppich-Spezialitäten. Original Ölgemälde.

Arányi Adolf rézmüárugyár, **UJPEST, Lőrinc utca 7.** Telefon: 7500

Raktárról azonnal szállit pálinkafőző és szeszgyári berendezéseket, főzőüstöt, rézedényeket, mindennemü csővezetékeket és rituális fürdőberendezést.

Nyakkendőház Cégtulajdonos: **LÁSZLÓ ANDOR**

Budapest, IV., Kigyó-utca 5. (Klotild-palota.)

Saját gyártmányu nyakkendők, uri divat áruk.

IVRIA

BIZTOSITÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST,

VI., TERÉZ-KÖRUT 9. (volt Batthyányi palota.)

INTERURBAN TELEFON: 143—29 és 20—41.

RÉSZVÉNYTŐKE **10** MILLIÓ KORONA

KARTELLEN KIVUL.

SZOMBATON ÉS ZSIDÓ UNNEPEKEN ZÁRVA. — A BIZTOSITÁS MINDEN ÁGÁVAL FOGLALKOZIK. OLCSÓ DIJTÉTELEK.

perzsaszőnyegek

alkalmi vételek STERNBERGNÉL Dob-utca 24.

Budapest legrégibb, legjobb orth. כשר vendéglője!

Naponta változatos speciális étlap. Jó italok. Utravalók Előfizetések. BLAU SÁMUEL Budapest, VI., Laudon-u. 1

HOLZER

DIVATÁRUHÁZ

BUDAPEST, KOSSUTH LAJOS-UTCA 9. SZÁM.

Vigyázzon gyermeke zsidó nevelésére!

Fizessen elő a

REMÉNY

zsidó ifjusági képeslapra.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Rövó nyomda, Budapest, VI., Teréz-körut 40—42.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

XI. ÉVFOLYAM, 49. SZ. 1921 DECEMBER 9

MULT-ÉS-JÖVŐ

ZSIDÓ • POLITIKAI • IRODALMI • TÁRSADALMI • ÉS • KRITIKAI • HETILAP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI. KER., PODMANICZKY-UTCA 39.

SZERKESZTI: DR. PATAI JÓZSEF

ELŐFIZETÉSI DIJ: EGÉSZ ÉVRE 350 K EGYES SZÁM ÁRA 6 K MEGJELENIK MINDEN PÉNTEKEN

BUKÁS, VAGY HAMIS CSŐD?!

Valahányszor a politikai életben a válság valamelyik formája jelentkezik, a vérmesek, a könnyenhivők, a gyorsreményüek sietnek megállapitani, hogy a kurzus megbukott, hogy ez a politikai éra, mely a nemzetet majdnem katasztrófába döntötte, csődbe jutott. Igaznak bizonyul az a régi latin közmondás, hogy: „Libenter homines quid volunt, credunt.“ (Az emberek szivesen hiszik el azt, amit óhajtanak).) És melyik józan gondolkodásu ember ne akarná azt, hogy végre ez a katasztrófa-politika, ez a va-banque gazdálkodás, ez a politikai érdekhajhászat végre átadja helyét egy igazságos, emberies és mindenekelőtt az ország érdekeit szem előtt tartó kormányzatnak, amely elsősorban a munkát favorizálja, s nem a munkásokat osztályozza felekezetek szerint. Hogy végre bekövetkezzék az a várva-várt idő, amikor ismét mindenki honját leli e hazában és nem lesz külömbség ember és ember között, hanem mindenki csak munkájának, tehetségének arányában érvényesül és értékelődik.

Az ország a legsulyosabb helyzetbe jutott és a gondolkodó ember előtt világos, hogy kik juttatták idáig. Felesleges volna ujból feltárni, hogy milyen politika volt az, amelyik a szeretet igéjével ajkán a legádázabb gyülöletet hirdette. Az, amelyik az összetartás kiáltó szükségének idején széthuzást és viszályt szitott. Amelyik az ipart és kereskedelmet az országból szinte szándékosan számüzte, a buza, a kenyér árát pedig a békeidőbeli ár százszorosára emelte, ugy, hogy szinte emberfeletti erőlködés kell már ahhoz, hogy valaki keze, vagy agya munkájával csak a száraz kenyeret is megszerezhesse. Hiábavaló volna ujból magyarázni, hogy miért jutottunk el odáig, hogy ma már csaknem az ugynevezett „destruktivek“, hanem a konstruktivek többsége is változást óhajt, változást remél és változásban hisz. Hogy ma már a kurzus bukásáról, a kurzus csődjéről beszélnek olyanok is, akik azelőtt a kurzus lelkes hivei, támogatói, sőt rajongói voltak.

Sajnos azonban, hogy azok, akik a helyzetet objektiven itélik meg, belátni kénytelenek, hogy az öröm kissé *korai*, hogy a remény még kissé távoli, hogy a bizalom még kissé ingadozó. Igaz ugyan, hogy a kurzus recseg, igaz, hogy oszlopai roppannak azok alatt a sulyok, terhek alatt, melyeket a politikai vétkek raktak rája. Azonban még távol vagyunk attól, hogy ez a hamis fogalmakból összerakott épület rombadőljön és maga alá temesse azokat a bűnösöket, akik hamis jelszavakkal, hazug igéretekkel és bünös manipulációkkal ezt a kártyavárat összetákolták. És főként távol vagyunk még attól, hogy a kurzus vezetői és irányitói maguk bevallják, hogy politikájuk csődöt mondott.

Már rég bekövetkezett ugyan fizetésképtelenségük, már régen nem képesek beváltani semmit azokból az igéretekből, amelyeket a nemzet nagy választótömegei előtt tettek. Már régen nem operálhatnak azokkal a jelszavakkal, melyeknek hamisságát és hazug voltát már a legszélesebb rétegek felismerték, de a kurzus ezt a fizetésképtelenséget ugy látszik még sokáig nem fogja bejelenteni. Válság válság után következik, a fizetési nehézségeket folyton ujabb és ujabb fogásokkal fogják leplezni, mindig ujabb és ujabb elemeket fognak még bevonni a cégbe, hogy legalább rövid időre tőkeerőssé tegyék — látszólag. És igy fogják miként eddig sorra kompromittálni még azokat a hátralevőket is, akiknek a nevéhez még némi hitel és bizalom kapcsolódhatik. Igy fog folytatódni ez az ugynevezett „kurzus politika“, ez a katasztrófa-gazdálkodás mindaddig, mig végre már senki előtt sem lehet leplezni a valóságot. Amikor végre az egész nemzet, mint egy nagy hitelező követelni fogja a csőd hivatalos bejelentését és azok, akik machinációkkal, politikai szélhámosságaikkal és önérdekhajhászásukkal ebbe a gazdasági katasztrófába sodorták az országot, hamis bukásért kerülnek a nemzet itélőszéke elé.

Terjesszétek a Mult és Jövőt!

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

A debreceni hősök emlékünnepén.

— Kiküldött tudósitónktól. —

Két esztendei felekezeti villongás és belső hare áldatlan viharja után, mintha Debrecen felől derengene az ég. A kálvinista Róma, — amelynek bölcs és vezetésre hivatott férfiai sohasem engedték elhinteni a gyülölködés, a faji és felekezeti türelmetlenség mérgező bacillusait, — elsőnek mutatta meg ismét az egész országnak, hogyan kell a népeket visszavezetni ahhoz a hatalmas kapocshoz, amely nélkül nem lehet békesség e megnyomorodott hazában: a felebaráti szeretethez.

Vasárnap ülte Debrecen város lakossága, felekezeti különbség nélkül, a háboruban hősi halált halt 39-ik gyalogezred katonai emlékének szentelt gyászünnepet. A gyászünnepély a római kath. templomban kezdődött, ahol Boross ezredes-lelkész tartott emelkedett hangu szentbeszédet. Féltiz órakor a református nagytemplomban volt ünnepi istentisztelet. Az egybegyült tisztikar és hozzátartozók előtt dr. Baltazár Dezső püspök ismertette azt a szellemet, amely nemcsak a 39-esek között, hanem az egész debreceni magyarságban uralkodott. Féltizenegykor az ünneplő 39-es tisztikar és legénység átvonult a zsidó templomba. A zsinagógát már tiz órakor megtöltötte Debrecen város közönsége vallászkülönbség nélkül. A padsorok közt is ember-ember hátán tolongott. A katonaság kikuldöttjei, a városi hatóságok képviselői elfoglalták a számukra kijelölt padsorokat. Fischer főkántor művészi áhitattal előadott Mátóvuja után dr. Kiss Arnold budai főrabbi, az emlékünnep szónoka lépett a szószékre. Ahitatos csendben, feszült figyelemmel lesték a költői ihlettségü főpap szavait.

Dr. Kiss Arnold az Akédó igéit választotta beszédjének alapeszméjeül. „Adonáj jire . . . az Isten lát! . . . Látja, hogy nekünk Móriánk van, hogy nekünk eszményünk van. A mi Móriánk nem puszta szólam többé.

Élt egy hatalmas nemzet. Arany-isten szobrot készittetett magának rabnépek verejtékéből. Rabszijra füzött ifjak és lányok szőtték selymét, épitették falait. Hatalmas volt, rettegték . . . Volt egy kicsiny pásztornép, Gósemben lakott és vályogot épitett a dölyfös hóditónak... S ma! . . . Egyiptom porrá lett s a kicsiny rabszolga nép ma is él, **mert Pharaó uralma vérből sarjadzott, jogtalanságból fakadt. Izrael élete pedig igazságból, erkölcsökből...** Csufolódj csak, vihogj hát sátán . . . adonáj jire . . .

Élt egy bölcs Amszterdamban, aki elhagyatva, számüzetve, kicsufolva és megtaposva is hirdette a maga igazságát: lát engem az isten. Azóta százan és százan sikoltoztak máglyák tövében, megalázva, földre taposva, szakadt tüdővel, haldokló szivvel: lát az isten... De ezek csak egyes emberek...

Van egy nép, amelynek ugyanez a tragédiája. Százszor került máglyára s ezerszer vonszolták vérpadra, szenvedése sohasem ér véget, kinpad vár rá a világ minden zugában. Ez a nép, ez az örök vádlott: Izráel. Halljátok-e a vád szavát? Látjátok-e a testi és lelki kinzás szerszámait? Látjátok-e az emberek kegyetlen arcvonásait? Látjátok-e véres könnyeit? Halljátok-e apának sóhaját, anyának sirását, fiúnak kinszavát? Látjátok-e ezt a népet megalázva, meggyötörve, halhatatlan kinokban égve? És halljátok-e az ő védő szavát? Halljátok-e évezredeken át meg nem lankadt lelke vallomását: Lát engem az Isten...

Halljátok-e a silány vádat, amint az idők történetének itélőszéke elé von egy népet, amelynek már a puszta neve elegendő, hogy minden bünben elmarasztaltassék. Harsog a vád! Vádolom a zsidó szellemet, mert zsidó! Vádolom: méreg-maszlag mételye minden tanitása, minden irása, az átkos talmudja! A zsidó szellem, amely elzsidósitotta a közszellemet, a zsidó szellem, amely semmit sem adott a világnak, hanem mindig csak rabolt, fosztogatott, másoknak a zsirján élt! Vádolom a zsidót, vádolm a hitével, mert zsidó! Vádolom a faját... talán nem is vallás, hanem faj! Vádolom, mert zsidónak születni annyit jelent, mint minden gonoszságnak kutfeje lenni! Vádolom a zsidó anyákat, más gyermekeket szülnek a világra, mint más anyák, csupa mételyes lelket, világfelforgatót.

És Izrael kényszeritve türi, hogy irását, szellemét lealázzák, de azután felgyullad a szemének tüze, mint ama bölcsnek a Campo dei Fiorin a védelem szava felriad vértelen ajkain: És mégis mozog a föld! Meg akarjátok állitani? És mozog a föld! Meg akarjátok akasztani az emberi szellem röptét? És mégis mozog a föld! A zsidó szellemről mondjátok, hogy utolsó? És mégis!... Az irásunkról hirdetitek, hogy átka a világnak? És mégis!... Mi héir mi mizrach somes! Ki ébresztette fel vajjon a jogot és az igazságot Keleten vas szivek, kő lelkek mélyén, ki rázta fel vajjon a népeket, a nemzeteket a rabszolgaság dermedt álmából, ki tanitotta a szabadság, az egyenlőség eszméinek leggyönyörűbb hajtásaira a megismerésre törekvő embereket először? Ki vitte szerte a legmesszibb zónák alá a hirdetést: Van egy Isten, aki nem pusztán eget és földet teremtett, hanem szabad embereket is, hogy Istentől és természettől nyert tehetségüket akadálytalanul és korlátlanul érvényesithessék az összesség szeretetében? Ki volt az, aki az időknek viharában és fergetegében, amikor elvakultság és babonaság fegyvereit méregbe mártva testvér és embertárs ellen irányitották, reátalált az Isten hegyére, ahol a szeretetnek Istene az igazi nép nevelő, népvezető Isten megnyilvánult? Ki vitte ki szélből, viharból, halálból, golyó- és nyilzáporból az egymással hitük miatt verekedő embereket? Ki volt az, aki az előitélet zugását tulharsogta Isten igéjével? Ki lépett először sorompóba az eskü szentsége mellett? Ki volt hangadó az enyém és a tied megjelölésében, a jogviszonyok rendezésében? Ki hirdetett először szeretetet és békességet, egyetértést és megnyugvást? Ki volt az, aki mindig a világosságnak, a megismerésnek a zászlóját lobogtatta fennen a kezében? A hitéhez ragaszkodó zsidó!

A templomban az Istenünk előtt emlékezésnek szent napján, az oltárunk előtt esküszünk reá: és mégis mozog a föld... és mégis!... Te zsidó templom, beszélj helyettünk, nem hangzott-e itt mindig a honszerelem tanitása! Te százezer mártirkönnyel megszentelt zsidó tóra, felelj helyettünk. Nem a honszerelmét lángoló imádatát olvastuk-e mindig belőled?! Te zsidó imakönyv, könnytől fakó lapjaiddal, szólj érettünk, elmosódott ezeréves betüid közt van-e valahol ez az ige: hűtlenség?! Te zsidó szószék, nem a magyar érzés lobogott le rólad mindig?! Te frigyszekrény! Drágaságaink tartója, hétről-hétre, ünnepről ünnepre nem magyar hzánkért szállt-e fel innen fohász?! Hűtlenek vagyunk? Idegenek vagyunk? És mégis mozog a föld! Ti zsidó ifjak, ti csatákat járt zsidó ifjak, emlékezzetek reá! Meleg, puha fészekből szálltatok a csaták förgetegébe! A ti anyáitok dajkadala, amely bölcsőtök felett csendült, tele volt könnyel, aggodalommal, gyermekféltéssel. Simogatóan bársonyos kezűek a zsidó anyák, széltől is féltettek titeket.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Az apátok fázott és nélkülözött és virrasztott és munkával törte magát és garast garas élére vert, hogy a fia boldoguljon, szerencsés legyen, tanult legyen és szükséget ne lásson. A ti apáitok tudták, hogy nektek egy drága bár, de fájdalmas örökséget adtak, a zsidó nevet és azt hitték mindig, hogy az otthon melegségével és gondosságával kell enyhiteniök az ősi örökség sulyát. A ti anyáitok érezték, hogy a sors, az emberek köveket tartogattak a számotokra. A szeretetük, a nagy, mondhatatlan hüségük könnyharmatos virágait hintették hát a gyermek utjára. Zsidó gyermekeket nem igen tanitottak erős füszerü szórakozásokra. Zsidó ifjak nem igen járták az erdők mélyét vadra lesni. Nyergeletlen paripán ülni, hősi tornában vívni sohasem volt mesterségük és puha szivüeknek, gyáváknak csufoltak titeket. És mégis... és mégis... emlékezzetek reá!

Szem nem maradt szárazon, a pillákon könnyek gyöngyfénye csillogott, a templomot felcsukló zokogás töltötte meg. Fiukat vesztett szülők, apáikat vesztett árvák, férjüket vesztett hitvesek jajdultak fel dr. Kiss Arnold szavainak hatása alatt. Hisz mindenkinek volt halottja, mindenkinek van gyászolni valója. S mikor már az idegenek, zsidók és nemzsidók egyformán zokogtak, és nehéz, hangtalan fájdalommal, némán, összeszorított ajakkal néztek fel a magasba, a főpap beszédje végéhez közeledett és a legnagyobb csendben mondta el a zsidóság ujabb hitvallását.

Utána Fischer főkántor és énekkarának szivhez szóló zsoltáréneke töltötte meg a templomot, majd felhangzott Patai József gyászéneke „Ha Te Isten“ . . . . ., mely után ujra Fischer főkántor könnyeket fakasztó „El mólé rachamim-ja“ következett.

És a közönség meghatott szivvel távozott a templomból s mindenki érezte, hogy ez a nap fordulót jelent a debreceni társadalom életében.

Két érdekes levél.

Igen tisztelt Kartárs ur! X. Y. cégnek a MOVE Fogyasztási Szövetkezet elleni ügyében b. tudomására adom, hogy tegnap a hitelezők értekezletet tartottak, s a hitelezőknél hajlandóság mutatkozott arra, hogy a felajánlott kvótát elfogadják. Értesülésem szerint a MOVE igazgatósága, melynek városunk társadalmának egyik kiváló egyénisége is tagja, — kellemetlen helyzetbe került, mert a szövetkezet oly időben is vásárolt árut hitelbe, amikor már fizetésképtelen volt, de egyéb okokból is a szövetkezet csődje az igazgatóság egyrészének anyagi romlását idézné elő. Azok, akik annak idején ezt a szövetkezetet a legszélsőbb antiszemitizmus jegyében megalapitották, sorsukat megérdemelnék, de a fentemlitett igazgatósági tag — mint azt tegnap a hitelezői értekezleten is kifejtette — valóban nem az az ember, aki az antiszemita irányzatnak kapható volna; őt ugyszólván belekényszeritették az igazgatóságba azokban a bizonyos forró napokban. Kifejtette, hogy neki nem a kereskedelem tönkretevése volt a célja; az ő hibáján kivül történt, hogy a szövetkezet attól az iránytól, melyet maga elé tüzött, eltért. Ha én az egyesség elfogadását ajánlom, teszem ezt kizárólag az illető személyére való tekintettel s azért, hogy ne mondhassák ők most azt, hogy a zsidóság boszszuálló. Ezt az ügyet nem teljesen sablonos kiegyezési ügyként kezelem, hanem tekintettel vagyok arra is, hogy a társadalmi és felekezeti békének megjavulásához talán mi is valamivel hozzájárulnánk azzal, hogyha némi anyagi áldozatot hoznánk. Az igaz, hogy 1—2 jóhiszemü emberen kivül többen vannak, akiket az izzó gyülölet vezérelt s most ezek is szabadulnának az egyességgel; az azonban nem lehet ok arra, hogy az egyességi ajánlatot visszautasitsuk. Kérem tehát igen tisztelt Kartárs urat, hogy minden erejével odahatni sziveskedjék, hogy t. ügyfele az egyességet elfogadja. Kartársi tisztelettel. Aláirás.

Válasz:

Budapest, 1921. november . . .

Igen tisztelt Kartárs ur! X. Y. cégnek a MOVE elleni ügyében b. soraira válaszolva, értesitem, hogy ügyfeleimtől, mint öntudatos zsidótól távoll áll a bosszúállás gondolata, hanem követve a sokat ócsárolt zsidó etikának azt a parancsát: „ha látod embertársadat roskadni, ne hagyd őt elbukni, hanem segitsd őt feltámasztani“, — készek ügyfeleim a MOVE-nak a kibontakozásban segitségére lenni. A fölajánlott kvótát ügyfeleim elfogadják. Kartársi tisztelettel. Aláirás.

A hivatalos lapban olvastuk, hogy a fenti levelekben emlitett MOVE szövetkezet ellen a . . . . i kir. törvényszék a csődöt rendelte el. Értesülésünk szerint azért. — mert a nem zsidó hitelezők nem akartak az egyességhez hozzájárulni.

HUNGÁRIA CASINO HABZÓBOR

Parókák

speciálisan és **olcsón** kaphatók. Elvállalok mindennemű hajmunkát, ugy mint hajfestést. **Feltünő olcsón** állandó dús választék hajfonatokban, frisetákban, netzekben és e szakmákban vágó cikkekben **Blau Malvin, Király-u. 3**

Hamisfogakat brilliánst, aranyat, ezüstöt legmagasabb napi áron vesz darabonkint **60** koronáig Mendelsohn ékszerész Rákóczy-ut 60

Sárcipő, hócipő legjobb minőségben kapható és javitható **Neumannál** Budapest, Nagymező-u. 44. Telefon: 138—77.

Női cipő különlegességeket
bevezettem. —— **Estélyi cipők 950 kor.**
BÁLINT,
BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 7.

December hónapban
Szőrme kiárusitás
minden elfogadható áron
Glaser Mihály szücsmesternél
Budapest, VI., Izabella-utca 68. (Aradi-utca sarkán), az Orient-mozgóval szemben. Átalakit, javit, fest.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Panaszok.

Igen kérem a tekintetes Szerkesztőséget, szíveskedjék hitközségünk alábbi panaszát meghallgatni és ha lehetséges, panaszunknak b. lapjában helyet szoritani, vagy legalább az ügyet szóvá tenni.

Azon a ponton vagyunk már, hogy hitközségünket fel kell oszlatni. Nincs rabbink már hét év óta, nincs tanitónk, nincs kántorunk. A rabbi és tanitói lakást, a kézi munkatermet katonaság részére rekvirálták és dacára annak, hogy a rekvirálás megszüntetése érdekében már ismételten fordultunk a honvédelmi, a közoktatásügyi miniszter urakhoz, a tanfelügyelőséghez, az izraeliták országos irodájához, nem történt semmi sem, ugy, hogy lakás hiányában sem rabbit, sem tanitót, de még kántort sem vehetünk fel. Elemi iskolánkba 45 tanuló iratkozott be az év elején, ezen tanulók most elveszitik az egész tanévet, a negyedik osztálybeli tanulók nem mehetnek át jövőre a középiskolába; most már helyszüke és a betelt létszám miatt a katolikus iskolába sem iratnak be a gyermekek. De nemcsak hogy az iskolát nem látogathatják, de nem részesülnek hitoktatásban sem. Sem az elemi iskolások, sem pedig az itteni gimnáziumba járó zsidó tanulók, akik pedig — eltekintve egyéb hátrányaitól, még csak osztályvizsgát sem tehetnek hittan-tanulás nélkül.

Rabbink 1914-ben meghalt. A háboru alatt nem választhattunk uj rabbit, most pedig nem választhatunk, mert a hitközség tulajdonát képező és rabbi, illetve tanitói lakásul szolgáló lakásban egy katonatiszt lakik, a kántor részére fenntartott lakásban és közimunkateremben pedig tiszti étkezde van. Tanitót kaptunk volna, azonban lakás nélkül egy sem akar ide jönni. Nem kell talán külön hangsulyoznunk, hogy mit jelent az egy hitközségre nézve, ha hitoktató rabbi nélkül, egy iskolára, ha tanitó nélkül áll. Sem templomi, sem temetési megfelelő szertartást nem tarthatunk, anyakönyvvezetés hét év óta nincs. Ily körülmények között hitközségünk teljes feloszlatására kell gondolnunk, holott több, mint 1500 hive van községünknek.

Mielőtt azonban erre a lépésre határozná el magát hitközségünk vezetősége, még megkisérli ezt az utat, talán végre illetékes helyen mégis meghallják szavunkat.

A tekintetes Szerkesztőségnek pedig hálás köszönetet mond előre is

Szentgotthárdon, 1921. november 18.

Orbán Ignác,
hitk. elnök.

A jesiva- és paplinség kérdéséhez.

Kramer Rezső „Jesiva és rabbiinség" cimü cikkében uj jesiva kreálását ajánlja. A jesiva kérdése nemcsak rabbi kérdés, hanem az összzsidóság kérdése. Nemcsak nálunk, hanem az egész keleten rombadőltek a tóra tanházai. A lakáskérdés, az ellátás, a jótékonyságnak másoldalról való igénybevétele, az általános, nagy nyomoruság lehetetlenné teszik a szegény gyermekeknek a jesivára való menését. A jobb móduak és a vagyonos osztály igen ritka esetben küldte békében is gyermekeit a jesivába. Békeidőben is oly sanyaru volt a helyzetük, hogy már akkor is éheztek, sőt előfordult, a zsidóság legnagyobb szégyenére, éhhalál is. 1913-ban alakult az első jesiva menza Pozsonyban és ez is csak Lampel I. lakótársam éhhalálának világraszóló botrányára létesült. Nem uj jesivák kreálását, hanem a létezők támogatását és a most tanulni akarók segitését kell szemünk előtt tartani.

A tinyei pap Budapesten alakitott egy jesiva előkészitő tanfolyamot, amely mintaképe lehetne akármelyik régi jesivának. Ritka lelkesedéssel, igazi istenfélelemmel, lankadatlan szorgalommal, igaz zsidó szeretettel és hévvel tanitja a szent tant. A lelkes munkáért oly éhbért kap a mester, hogy igazán csodálkozva kérdezzük, hogy ez a jutalma ernyedetlen és buzgó tevékenységének? Pápán alakult jesivában, ugyanigy Csornán, Vácon stb. helyen egyes emberek lelkesedése életre hivja és felgyujtja a tóra lángját, de a tomche jesiva felhivása, amely ecseteli a jesiva nagy nyomorát, csak részben talál arra a visszhangra, amelyet megérdemelt volna.

Pedig büszkeségünk, nagyjaink, mestereink, külföldre elkerült nagy rabbitudósaink tulnyomórészt a jesivák levegőjéből kerültek ki, vagy tanitványai voltak olyanoknak, akik a jesivába szivták magukba a zsidó szellemet. A tórával, azaz a jesivákkal él és hal Izrael. Ha Cionból is elvonul a tóra szelleme és tanházai nem fogják azt a szellemi táplálékot nyujtani, mely a gólusz zsidóságot konzerválja vagy erjedésbe hozza, akkor el van minden veszve. Régi kiáltás, hogy a jesivákat ipariskolákkal kellene összekötni. Ne felejtsük el, hogy ugy a multban, mint a jelenben Izraelnek legnagyobb baja, hogy Izrael iparosai teljesen távol állanak a tantól és a tan gyermekei, a jesivák tanulói távol voltak minden exisztenciától és mivelhogy a kettőt nem egyesitették, teljesült bölcseink szava: „Ki nem tanitja fiát munkára, az rablásra tanitja őt." Ezért volt a forradalmárok egy része ebből a két végletekből, a tóra nélküli iparosból és az exisztencia nélküli bocherból. Régi kiáltás ez. Általánosan elismert baj, s most itt az ideje, hogy segitsünk rajta. A létező jesivák mellé állitsunk föl ipariskolát és az ipartanoncokat vezessük be szünidejükben a tóra szellemébe.

A mai Csonka-Magyarország területén nemcsak az ortodox zsidóság, hanem a neológia is érzi a jesiva hiányát. Ma-holnap nem lesz rabbi, nem lesz hitoktatás, nem lesz metsző. De ez nem is csoda a mai fizetések mellett. Ismerek hitközségeket, ahol a főrabbi, két kántor, egy samesz, két tanitó összjövedelme nem haladja meg az évi 60.000 koronát. A hitközségnek legszerényebb tagja is elkölthet 10.000 koronát havonta, addig a nagy családu alkalmazottnak 1000 koronával kell havonta hitközséget szolgálni.

Mme MIMY & Comp.
Angol és francia női divatterem V., Hold-utca 15.
Telefon: 152—01.
Állandó párisi modellek kiállitása.

Figyelmeztetés! Mindenki behozhatatlan kárt okoz magának, ha hangzatos hirdetéseknek engedve, brilliánst, aranyat, ezüstöt, platinát, gyöngyöt, ékszert elad és nem fordul **Fischer Testvérek** céghez Budapest VIII., Baross-utca 75.

Vas- és rézbutor, gyermek-kocsi, sodrony ágybetét, szalon, matracok és teljes lakberendezések
Telefon József 22—18.
EICHLER IZIDOR
készitőnél VII. ker., Sip-utca 9.
Mühely: Tisza Kálmán-tér 22.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Borzasztó ezen alkalmazottakat éhségtől kidülő szemeikkel, halvány arukkal látni. Hol van az az ifju, aki erre a pályára kivánkoznék?

Ha a hitközségi pályázatokat olvasom, akkor a jesivák helyett **katolikus mintára berendezett rendet** kellene nevelni, akik a **nőtlenséget** fogadják, **mert a pályázatoknak 70 százaléka az alkalmazottaktól nőtlenséget kiván, sajnos, még az ortodox hitközségeknél is.** Pályázatomból 10 visszajött, hogy csak nőtlen emberre reflektálnak. Csak lelki szükségleteinek kielégitésére megy az otodox zsidó gyermeke a jesivába, de nem hogy hivatalt vállaljon, kivált a mai időben.

Ismerek neológ hitközséget, ahol a nagy ünnepekben Istentiszteletet nem tartottak, mert előimádó bochert olcsón nem kaptak. És feljajdultak például a bölcskai hitközség bölcsei, hogy milyen drága a bocher is. Inkább nem tartottak Istentiszteletet . . .

Ezek után ne akarjunk uj jesivákat kreálni, hanem támogassuk az alkalmazottainkat és akkor mindig fog találkozni, aki majd jesivát fenntart és aki jesivára megy. Támogassuk azt, ami van. e. v.

כשר כשר

A pesti izr. hitközség kebelében alakult és Magyarországon az egyedüli, a főrabbiság kizárólagos szigoru felügyelete alatt álló rituális szempontokból a legvallásosabb igényeket is kielégitő, modernül berendezett nagy teljesitőképességü

Kóser szalámi és füstölthusárugyár rt.

Budapest, VII., Dob-utca 11.

ajánlja hitfeleink szives figeyelmébe az e szakmába vágó teljes **kóser** legkiválóbb minőségü, elsőrendü husból készült gyártmányait a legjutányosabb napi árak mellett.

Külön postai szállitás.

LÓNYAINÉ **női kalapszalonja**

Budapest, IV., Párisi-u. 6. Mössmer-áruház mellett

Eredeti francia és angol modellek kiállitása

Modern és rituális **PAROKAK**

speciálisan és olcsón kaphatók. Kibullott hajból is elvállalok parókát és mindennemü bajmunkát. Speciális Hemme hajfestés minden szinben.

GRÜNFELD MIKSA

a volt **Vlasó és Grünfeld** cég beltagja. Budapest, IV., Hajó utca 3 szam (Belváros)

Saját készitésü מצבה **SIRKÖVEK**

PFEIFER ÉS HESZKY

Budapest, X., Kozma-u. 7. sz., uj temetőnél.

Nagy választék! Telefon József 59 61

Aranyért minden hirdetett árnál 3 koronával grammonkint többet fizetünk. Brilliánsér és ezüstér mindenkinél többet fizetünk.

GELLÉRT TESTVÉREK órás- és ékszerészek **Budapest, VI., Eötvös-u. 6.**

Clevelandi levél.

Érdekes szónoklat a békeünnepélyen. — Magyar katonák, akik a magyarok ellen harcoltak. — Egy magyar zsidó pályafutása. — Hivják az elbocsátott tanitónőket Amerikába házasságra.

Nagy érdeklődéssel várjuk a Mult és Jövőnek ide, tengerentulra érkező számait és nagy rokonérzéssel olvassuk otthoni testvéreink küzdelmét a kurzus „megértő" politikájával szemben. Keméljük, a hazai zsidóság előtt sem lesz érdekteeln az amerikai magyar zsidók élete, hogyan dolgozunk és küzdünk, hogy itt is besülést szerezzünk a magyar zsidó névnek.

Mikor gróf Teleki Pál volt magyar miniszterelnök itt járt, láthatta, hogy Magyarországon kivül is van magyar élet és hogy ezt a magyar életet zsidók csinálják extra Hungariam. A békekötés alkalmával a clevelandi magyar zsidóság volt az első, amely „Békeünnepély"-t tartott a pesti angol-parkhoz hasonló Luna-parkban. Az egyik hivatalos amerikai szónok kijelentése, mintha egyenesen a pesti kurzuslapokhoz lett volna cimezve:

— „Ha valaki kétségbevonná, — mondta a szónok, — vajjon jó amerikai polgár-e az, aki szereti régi hazáját, annak azt mondom: ahogy tudod szeretni anyádat és feleségedet, ugy szeresd szülőhazádat és fogadott hazádat. A magyarok évtizedek óta jönnek ide pénzt keresni, akárcsak a galiciaiak Magyarországba, de azért itt még senki sem vetette szemükre a magyaroknak, hogy seftelő sehonaiak. Ellenkezőleg. Itt azt vallják, hogy a pénzszerző idegen munkára inspirálja a renyhébb amerikait."

A békeünnepélyen egy fegyveres diszcsapat állott amerikai zászló alatt, mig a magyar egyletek már magyar zászlóikat használhatták. Ezek a magyar katonák az amerikai hadseregben harcoltak a központi hatalmak ellen és bizony nem egy harctéren kénytelenek voltak saját magyar testvéreik ellen használni a fegyverüket. Nem érdeklődtem utána, hogy van-e ezek között zsidó, mert ha lett volna, azt mondaná a Szózat: „zsidó hazaárulók", ha meg nincs köztük zsidó, azt mondaná: „lám, Amerikában is — kibujtak."

Nagy feltünést keltett itt Amerikában dr. Barsinak a Mult és Jövőben megjelent „Palesztina" cikke, amelyben emliti az amerikai cionistákat is. Szükségesnek tartom, hogy felvilágositást nyujtsak az amerikai cionistákról. Téves azt hinni, hogy beleegyeznek abba, hogy ők adják a pénzt és mások — gazdálkodjanak belőle a régi módon. Az amerikaiak elsősorban a gyakorlati munkára, a telepitésre, iparfejlesztésre, épitésre fektetnek suhyt és megvannak róla győződve, hogy pl. az épitkezés, ami elsőranguan fontos, Palesztinában is anyagilag rentabilis lenne. Hiszen itt az élő példa Clevelandban. Hihetetlenül hangzik, hogy az épitkezési kötvények itt 8%-ot hoznak. Palesztinában ilyen prosperitást kivánni e pillanatban természetesen még nem lehet. De az amerikai zsidóság ki fogja venni a maga részét a palesztinai zsidó alkotásokból.

Jelenleg Wiesbadenben időzik Ulmer Salamon clevelandi jelzálogbankár, aki, ugy tudom, nemrég a

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Mult és Jövő szerkesztőségét meglátogatta. Onnan Palesztinába megy s remélhető, hogy utja hasznos lesz az épitkezési akcióra nézve. Nevezett bankár, mint szegény magyar fiu jött Amerikába, a 70-es években épitkezni kezdett s most a város központján felhőkarcolóval bir. Üzletköre: telekbérletek kötése 99 esztendőre.

A magyar zsidóság külön társadalmi életet él itt. A Társaskör a „Gevirah" tornászcsapat megszervezésével megkezdte működését. A háboru előtt saját szinjátszó társulata is volt és ha kapunk az uj bevándorlókból női erőket (a régebbiek közül mindegyiknek akadt igazi „hősszerelmese"), akkor ujból életre kel a magyar múzsa.

Nagy részvéttel olvastam a Mult és Jövőben a zsidó tanitónők elbocsájtásáról. Hát Amerikában igen keresik a zsidó tanitónőket — a házasulandó fiatalemberek. Hozomány itt nem divik, a fiatalember tartozik berendezni a házat. Ne gondolják balsorsos zsidó testvéreim, hogy tréfálok, amikor azt mondom: igyekezzenek kijönni ide!

Salgó Dezső.

Pollák Szerén női kalap divatterme
BUDAPEST,
IV., Haris-bazár 3.

Gombgépeket szövetgomb készitéséhez
gombhüvelyeket (bucnikat)
békebeli minőségben gyárt
Willner Róbert gombgyára
VIII., Kőfaragó-u. 9. a Rókus mögött.

Brilliánst, **ékszert, aranyat, ezüstöt,** még mindig a legmagasabb árban **Schiller** IV., Kecskevesz **Schiller,** méti-utca 11.
Telefon József 104–38.

Szántó Mór
Bpest, VI., Rózsa-utca 80.
Telefon: 174—88. Sürgönycim: Ventil
Vascsövek minden méretben és mennyiségben. **Vizvezeték és fürdőberendezési tárgyak telepe.**
Mindenféle **szivattyuk** raktára. **Árjegyzék ingyen és bérmentve.**

BARTOS MÓR szücsmester
10 éves külföldi tapasztalataim felhasználásával készitek a legkényesebb igényeknek is megfelelő minden a szücs-szakmába tartozó munkákat.
Budapest, VII, Dohány-utca 94. — Telefon: József 73—32.

ADLER VILMOS szücsmester
Budapest, Király-utca 94.
Szőrme kabátok átalakitását utolsó divat szerint készitek. Szőrmeárukban dus választék raktáron

Dr. SCHÖNFELD JÓZSEF:

Három nemzedék.

A Magyarság vasárnapi számában fenti cim alatt érdekes cikket ir Pethő Sándor, a „keresztény harcias" ujságirógárda egyik kiváló reprezentánsa.

Abból az alkalomból, hogy a Polgárok és Munkások Szövetsége lakomát rendezett és a liberalizmus ujjáébredésére üritették poharaikat (ami szerzőnk szerint természetesen nem más, mint a radikális zsidóság ujjáéledése), visszapillantást vet Pethő a magyar zsidóság fejlődésére 1867 óta és megállapitja, hogy a zsidóság eme fejlődését három generáció jellemzi. Az első nemzedéket Falk Miksa és Kónyi Manó képviselték, akik Deák Ferenc és idősb Andrássy Gyula grófnak voltak az iródeákjai. A második nemzedék tipusa Vázsonyi Vilmos, végül a harmadik nemzedéket Jászi Oszkár radikális tábora képviselik.

Az első zsidó generáció — mondja Pethő Sándor — már a 48-as szabadságharcban elismerésre méltó, hazafias magatartást tanusitott, résztvett a nemzet szabadságharcában, és ezt abban a tudatban tette, hogy a „piszkos gettó sikátoraiból" igy kiszabadulva és a francia földrengés által feldobott demokratikus és szabadelvű eszmék behatása alatt hozzá fog jutni az emancipációhoz. Ez be is következett. És ez a 67 utáni zsidó generáció — Falk Miksa és társai — meginditott a magyarsággal való becsületes asszimiláció folyamatát, hiven buzgólkodott a magyar hagyományok átvételében, és tagadhatatlan, hogy ennek a nemzedéknek érdemei nem kicsinyelhetők. „Reprezentánsait (Dóczi, Wahrmann, Falk, Vámbéry, Kónyi) mindenütt ott találjuk a második sorban, a a nagy férfiak mögött, kiknek zsurnalisztikai fegyverhordozói voltak, s akiknek jobbágyi hűséggel a házizsidó szolgálatkészségével állottak rendelkezésére". Ezek oly nagy bizalmat gerjesztettek a zsidósággal szemben, hogy szinte minden ellenőrzés nélkül helyezkedhetett el mindenütt. E nemzedéknek már csak epigonjai Helfi, Sümegi, Tenczer Pál és Vadász Lipót (!).

A második generáció már a gettón kivül nőtt fel és nem volt hajlandó a második sorban meghúzódni, jobban mondva nem elégedett meg többé azzal, hogy a házizsidó jobbágyi hűséggel járó szerepét betöltse. Ez már az öregeknél nagyobb öntudattal igyekezett érvényesülni, megteremtette a maga gyökértelen, a magyarságtól idegen városi polgárságát, és a maga „parvenü modorát törhetetlenül érezteti is". Ennek a generációnak Vázsonyi a vezére, akiről azonban Pethő Sándor keresztény harcias ujságirótársaival szemben kénytelen megállapitani, hogy a nemzetietlen destrukciónak nem ő az atyja, mert Vázsonyi már 1889-ben, 1912-ben és 1919-ben a nemzeti irány lobogója alatt küzdött és épen a zsidóság harmadik generációja részéről (Jászi és társai) volt üldöztetésnek kitéve. Vázsonyi tehát átmeneti jelenség az első és a harmadik generáció között.

A harmadik generáció a maga radikális antinacionálista jelszavával a történeti Magyarországot igyekezett lerombolni. Pethő szerint ezeknek az internacionalizmusa valójában „zsidó nacionalizmus" volt. Zsidó irredentát csináltak a félig-meddig asszimilált zsidó értelmiségből és ebből került ki a szovjetarisztokrácia egész vezetősége.

Ez a harmadik generáció teremtette meg tulajdonképpen a zsidókérdés lázas állapotát Magyarországon.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Ez lényegében P e t h ő Sándor cikkének a tartalma.

A kérdés maga sokkal érdekesebb, semhogy Pethő fejtegetéseit szó nélkül hagyhatnók, annál kevésbbé, mert sok téves megállapitásai mellett némi igazságok is foglaltatnak cikkében.

E sorok irója a proletárdiktatura bukása után „Vissza a gettóba" cimen kiadta a diktatura alatt készült jegyzeteit és itt ugyancsak a magyar zsidóságnak 67 óta vázolt fejlődésével igyekszik a legujabb zsidó generációnak a bolsevizmushoz és a radikalizmushoz való viszonyát megállapitani. Pethővel egyetértelmüleg megállapitja, hogy az első generáció asszimilációja egészséges volt, de ugy a magyarság, mint a zsidóság szempontjából akkor kezdett az asszimiláció veszedelmessé fajulni, amikor azt túlzásba vitték, amikor a zsidóság egyes vezér-férfiai azt hirdették, hogy az emancipációért cserébe kell adni egész zsidó mivoltunkat, fejlődésünket, kulturánkat, hitünket. A kikeresztelkedett F a l k Miksa már csirája volt annak az elvnélküli, tehát nem őszinte asszimilációnak, amely minden áron bizalmat akart kelteni a zsidóság irányában, még a hitehagyás révén is, ami pedig inkább bizalmatlanságot kelthetett.

A' ghettóból kikerült öregektől fölsarjadzott uj zsidó nemzedék polgári öntudata természetesen sokkal erősebb volt, semhogy megelégedett volna a házizsidó szerepével és a második sorban való elhelyezkedéssel. Ez a generáció még messzebbre dobta magától zsidóságát és szinte túltengett a magyar sovinizmus és nacionalizmus szolgálatában (Sümegi), ami széles köröknek ellenszenvét váltotta ki. A zsidóság elleni hangulat a zsidó értelmiséget, melyből a z s i d ó öntudat hiányzott, harmadik fejlődési fokon a radikális, az internacionális eszmék táborába terelte. Ahol reménye volt, hogy nyügnek, tehernek érzett zsidóságát teljesen eltüntetheti. Ebből az egészségelen fejlődési fokból azután a n e g y e d i k generáció rántotta ki a zsidóságot, amely azt hirdette, hogy a zsidóságnak zsidó ö n t u d a t t a l v i s s z a k e l l t é r n i e a z s i d ó s á g h.o z, a zsidóságon belül kell magát kiélnie és az egészségtelen asszimilációs törekvések felhagyásával a politikai és társadalmi vezetőszerepet engedjék át — másoknak. Ez az uj zsidó generáció a legélesebb harcot hirdette minden zsidó radikálizmus-internacionalizmus ellen és ezek sorából bizony sem a szovjetarisztokrácia, sem a szovjetproletariátus nem dicsekedhetik egyetlen névvel sem.

Ez az igazság. Jászi és társai internacionalizmusát Pethő is zsidó nacionalizmusnak mondja. Milyen tévedés! Hát a zsidó nacionalizmus ott kezdődik, hogy az ember kikeresztelkedik, hogy mindent, ami zsidó, destruál? A zsidó nacionalizmus nem állhat negativumokból! A zsidó nacionalizmus épp oly ellensége minden fajtáju destrukciónak, amit minden más nacionalizmus és a kikeresztelkedett Jászit többi radikális társaival épp oly megvetéssel közösiti ki magából, mint Pethő Sándorék!

A legujabb zsidó generáció tipusa nem akar sem házizsidó lenni, sem nemzet-boldogitó vezető-szerepre nem aspirál. Becsülettel teljesiti polgári kötelességeit, magyarságából, jogaiból nem enged, zsidóságától pedig nem tágit. Ez a tipus bizonyára Pethő Sándor előtt is szimpatikus lesz!

SIREMLÉKEK, SIRTÁBLÁK,
KEGYELET vállalatnál
Telep és iroda: VI., CSENGERY-UTCA 41 Telefon: József 114—04.

BIRÓ LAJOS:

A zsidók utja.*

A zsidóság életében nagy változásokra van szükség, igen: taktikát, lelki tapintatot inkább, mint óvatosságot, tanulhat és követelhet a zsidóság (nagyon remélem például, hogy a lármás, céltalan és kimondhatatlanul együgyü ugynevezett antiklerikális agitációban nem szerepelnek többé zsidók), de semmiféle taktika az antiszemitizmus vitorláiból a szelet ki nem veheti. Lehetnek a zsidók szelidek, mint a galambok és ravaszok, mint a kigyók, lehet a zsidóság hangos és lehet szerény, lehet vagyonos, de lehet olyan koldusszegény, mint a lengyelországi zsidó tömegek, megpróbálhatja még azt is, hogy az uralkodó osztályok szekerébe fogatja magát, megpróbálhatja azt a zoológiai cselfogást, hogy halottnak tetteti magát, — amikor üt az óra, akkor táborba száll az antiszemitizmus és fölhangzik a hephep és az Enger-Berger-Schossberger. És hogy az óra mikor üt, az nem függ a zsidóságtól és nem függ a zsidóság viselkedésétől.

*

A mai zsidó irók keveset örököltek a prófétáktól (akiket Renan kétezerötszázéves publicistáknak nevez), de e g y hajlandóságot bizonyosan örököltek: a csufolódásukkal, a haragjukkal, az erkölcsi felháborodásukkal legszivesebben a zsidóságot ostorozzák. Az antiszemitizmus nagyon megnehezíti ezt a prófétai tevékenységet. Ha a magyar közéletről elejtek egy kritizáló szót, az univerzumot fellármázza vele, hogy megrágalmaztam a magyarságot. Ha e g y zsidóról azt irom, hogy hitvány ember, akkor érctáblára vési, amit mondtam, zsidó tanuságtételként amellett, hogy m i n d e n zsidó hitvány ember. A zsidóság életének elkövetkező uj korszakában azonban az ilyen mellékességekre nem lehet többé tekintettel lenni. A zsidóságnak igazán nem szabad többé kinosan óvakodnia a zsidókérdés tárgyalásától. Az antiszemitizmus azt, amit eddig produkált, felül már ugyse mulhatja. És ha százszor felülmulná hazug lázitásban és dühödt orjöngésben, — egy van, ami fontos: hogy a zsidóság megismerje önmagát és rátaláljon és rátérjen a maga történelmi utjára.

Azok a hibák, amelyeket az antiszemitizmus a zsidók szemére vet, vagy erényei a zsidóknak vagy nagyobbrészt csak a vádlónak gyülölettől lázas agyvelejében élnek. Nem ezek a zsidóság hibái. A zsidóság hibái . . .

A zsidóság legfőbb hibája az, hogy mohón felvette a környezetének a hibáit. (A tizenkilencedik századról van szó; voltaképen annak is csak a második feléről.) A kor hitetlen volt; a zsidóság nemcsak hitetlen lett, hanem a hitetlensége olyan hangosan dörömbölt, mint malom a pokolban. A kor nem ismerte többé az áhitatot (se az istentiszteletet, se az embertiszteletet), a zsidóság már-már teljesen elfelejtette és elveszitette ezt az évezredes, legnagyobb örökségét. Másoknál, nem zsidóknál, a változás nem járt teljes erkölcsi megrendüléssel, mert ha a tartalom el is veszett, a formák megmaradtak, [illegible] ha a kulturája el is sorvadt a tizenkilencedik

* A szerzőnek most megjelent könyvéből.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

század emberének, a tradició gyökérszálai a kulturátlan, a vallástalan embert egyenesen tartották; — a zsidóság számára a változás már-már teljes erkölcsi katasztrófát hozott.

A hitét vesztett és asszimilációs vágyódásában csalatkozott zsidóság először is beleszédült egy hol melankolikus, hol mámoros cinizmusba. (Heine az első világtörténelmi példa.) A cinizmussal együtt jelentkezett egy szinte flaggelláns epikureizmus, egy kinlódó habzsolása annak, amit a lélek nélkül élt élet adhat, egy teljes eltévedés a civilizáció és a komfort sivatagában, egy teljes gyökértelenség, egy minden fénytől megtosztott erkölsci nihilizmus. A zsidóság szakitott a tegnapjával és erre ugy érezte, hogy egyáltalában nincs multja. El akarja felejteni a mögötte lévő évszázadot és majdnem elfelejtette a mögötte lévő évezredeket. A zsidóság egyrésze Goethevel vigasztalta magát: wer Kunst hat, hat Religion. A zsidóságnak egy másik része beleesett egy olyan nekivadult racionalizmusba, amely már a butaság határán járt. (Csak nem akarja elhitetni velem — mondta egy egyébként okos budapesti bankigazgató, amikor egy történelmi szinmű értékeiről akartam meggyőzni, — hogy vannak oly bolond emberek, akik holmi vallási kérdésekért meghalnak. — Bocsásson meg, feleltem, az Ön ősei között ilyen bolondok nagyon szép számmal akadnak.) Emellett a gyökerét veszitett zsidóség egy állandó hazugságban élt. Magát jóhiszemüen a nemzetével teljesen összeforrottnak érezte, igyekezett az ujkori pogányság követeléseit is teljesiteni, de folyton érezte, hogy nem tekintik teljesjogu állampolgárnak és teljes értékü hazafinak és mindig ugy kellett tennie, mintha nem tudná, hogy nem tekintik annak. A zsidó zsidókérdésről nem volt helyes beszélnie, a zsidó voltát tapintatlanság volt bárcsak emlitenie is, de viszont el kellett készülve lennie rá, hogy bármilyen bátrabb állásfoglalásánál a polémia egyszerre csak előáll azzal a sulyos érvvel és szörnyü leleplezéssel, hogy hiszen ő tulajdonképen zsidó. Másrészt türni kellett egy vértforraló jóindulatot és egy pofonokkal feiérő tapintatot, amelyek közül az elsőnek a formulája ez: „te kivétel vagy", a másiké ez: „behunyom a szememet az előtt, hogy zsidó vagy". Az antiszemita frenézia ezzel a jóindulattal és ezzel a tapintattal, szerencsére, alaposan végzett. Senkisem hunyhatja be többé a szemét. Itt van rajtam a sárga folt. És jól esik viselni.

A zsidóság szét van szórva az egész világon és a nemzetközi összetartásáról szóló mese, sajnos, csak mese. Más az olasz zsidó és más a német vagy a magyar. Más a nyelve, a vallási élete, a társadalmi élete, mások az érzékenységei és mások a lelkesedései. De ennek az egész zsidóságnak egységessé kell lennie, nem egy nemzeti összetartásban, ami lehetetlen, hanem — amire állandó, erős tendencia mutatkozik — egy erkölcsi hajlandóságban. Szent Ferencnek tudvalevően van egy harmadik rendje: a terciáriusok. Laikus testvérek, Szent Ferenc fiai barna csuha nélkül és szerzetesi fogadalom nélkül. Ilyen terciáriusokká kell lennie az egész zsidóságnak, a szeretetnek egy közösségévé, az odaadásnak mindig kész segitőcsapatává, fogadalom nélküli b a r á t-tá, amint az ősi szép magyar nyelvszokás a szerzetest elnevezte.

Láttuk mi eddig is kétségbeesett esetekben, ahol segitséget már sehonnan se lehetett várni, hogyan fordultak nyilt vagy titkos antiszemiták segitségért zsidókhoz. — A zsidóságban tudatossá kell válnia, hogy ez a küldetése: szeretni, szeretni, — és segiteni, segiteni, segiteni.

A zsidóságnak fel kell adnia meddő erőlködéseit azért, hogy akármibe befogadják, hogy elismerjék, hogy méltányolják. Nem ismernek el bennünket magyarnak? Nem tesz semmit, kétszeres odaadással fogjuk teljesiteni minden kötelességünket, amely a magyarságunkból következik. Nem fogadnak be bennünket valahová, — társadalmi körbe, egyesületbe, gyülekezetbe? Ajándékot adtak nekünk: visszaadták a külső élet helyett a belső életet, lehetővé tették, hogy elvonuljanak egy országba, amely ősidőktől fogva a mienk: a lélek birodalmába, ahol otthon vagyunk. A zsidóságnak vissza kell vonulnia a külső élettől, a materiától, a Mammontól: a lélekhez. A zsidóságnak vissza kell nyernie a belső szabadságát és visszanyert mindent: szerény séget, egyszerüséget, lelki méltóságot és életörömet. Igy nyitott szemmel mehet majd előre a zsidóság a maga történelmi utján és megzavarodás nélkül elviselhet minden megpróbáltatást, amire vár. Csak váljék tudatossá minden zsidóban a zsidóság hallatlan missziója. Csak tudja azt minden zsidó — amit homályos sejtésként, idegnyugtalanságként, lélekborzongásként ugyis érez —, hogy soha, egyetlen zsidó addig elégedett nem lehet, amig nyomoruság van a földön, hogy soha egyetlen zsidó addig tökéletesen boldog nem lehet, amig mások boldogtalanok.

És hogy az antiszemitizmus igy egyelőre nem fog megszünni? Ne is szünjék meg.

De az antiszemitizmus egyébként maradjon meg. Hasznos, mint minden surlódás, termékeny, mint minden kritika és minden verseny. (Hacsak egyszer a szabadság normáils levegőjében kénytelen a hazudozásnak és a káromkodásnak azt a kimondhatatlan alacsony hangját elhagyni, amelyen most Magyarországban beszél.) Ha az antiszemitizmus nem volna, ki kellene találni a zsidóság kedvéért. A zsidóság felébred általa; az antiszemitizmus megerősiti a gerincét, megacélozza a lelkét és megacélozza az izmait. — A rossz az, ami jó, a szorongattatás az, ami könnyebbség, az üldözés: a megtartás és az elnyomás: a szabadság.

Josephus Flaviusban olvasható, hogy miután a

BLUZ-OTTHON. Princz Sándor Budapest, VII., Király-utca 23. szám.
Blu pongyola ruh· alj különle es égek olcsó á.ban kötött gyapju·ab tok b uzok, sála", sapkák nag· vála.ztékban!

PYRAM TERP·NTIN·S CIPŐ-KRÉMET HASZNALJUNK

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

római csapatok bevették Jeruzsálemet és felgyujtották a templomot, Josephus keresztre feszitett zsidók hosszu sorai között bolyongott és közülük néhány barátját és rokonát kikérte Titusztól. Ez volt Krisztus után hetvenben. Néhány évtized mulva a zsidók ujra fellázadtak az idegen uralom ellen, és Rómának megint meg kellett oldania a zsidókérdést. Hadrian leverte a lázadást; és irva van, hogy Jeruzsálem környékén akkor nem maradt fa, mert minden fát kivágtak, hogy zsidókat feszitsenek fel rá. — Megvallom, ezek a történelmi emlékek sokáig teljesen érthetetlenek voltak számomra. Minden fanatizmus annyira idegen volt nekem, hogy ezzel a zsidó fanatizmussal szemben is teljesen idegenül állottam. Az antiszemitizmus azután belőlem, aki már-már elszakadtam a zsidóságtól, lassan zsidót nevelt; eljutottam az életemnek egy olyan fordulójához, amikor a fogamat összeszoritva mondtam magamnak: „és ha százszor meg kell halni érte"; és most világos számomra, hogy soha elnyomás, üldözés, vagy gyülölet rá nem birhatja a zsidóságot, hogy feladja önmagát. A zsidókérdésben egy van, ami rejtelmes: ez. Ez a keresztelviselés és haláleltürés azért, hogy az erőszak ne győzedelmeskedjék rajtam. Ez a halálos ragaszkodás valamihez . . . mihez? A zsidók ezrei és százezrei nem is tudják már, mihez ragaszkodnak... ragaszkodnak a léleknek egy Istentől eredő szabadságához, ragaszkodnak egy örök joghoz. „Ein brennendes Recht in den Adern" — mondja egy hőséről Hauptmann Gerhardt. Ez a jó és szép dac az, amelyet a zsidóság legvigasztalanabb iránytvesztettségében is megtartott. Most ezt a dacot kell termékeny tartalommal megtölteni.

Dr. Pajor Szanatorium
BUDAPEST, VIII., VAS UTCA 17. SZÁM.

SINGER ÉS FRÄNKEL
bank és tőzsdebizományosok Budapest, VII., Rombach-utca 12. Telefon József 123—07. — Külföldi átutalások legpontosabban e zközöltetnek Wieni fiók J. SINGER & COMP. I., Rottentrum-stasse 29 Tel 61-3-91.

LEGOLCSÓBB legkellemesebb fütést csak a szab. folytonegő fatüzelésü, légfütéses **„ZEPHIR" kályhával**
érheti el. **HÉBER SÁNDOR, Budapest,**
VI., Vilmos császár-ut 39 Tel 47 47

SCHWARZ IZIDOR szücsmester, Budapest
IV., Gróf Károlyi-utca 28, Muzeum-körut sarok
Készit rendelés szerint és raktáron tart mindennemü szőrmearut Elfogadok javitásokat és szőrm kabátok átalakitásokat a ledujabb divat szerint készitek.
Szombaton az üzlet zárva

Műbutorok nagy választékban LAX N.
butoráruház ban Vörösmarty-utca 1
Magyar Szinház közelében
Alapitva 1893 Telefon József 124 45

EGY ELSŐ GIMNÁZISTA VERSES KESERVÉI.

Nem lehet elvitatni: a kurzusnak óriási *nevelő hatása* van a zsidó ifjuságra.. Nem mondom, hogy bámulatot kelt és tiszteletet gerjeszt önmaga iránt a zsidó gyermek lelkében. Nem, Indirekte fejleszti ki a zsidó öntudatot, a zsidó gerincességet, a zsidó faji érzést és a testvérszeretetet. Ezt nekünk, zsidóknak honorálni kell és sietünk is ezt a kurzusnak érdemül betudni. És talán végeredményben a zsidóság abból a 95 százalékból kapja az ő rajongó, zsidó érzésü szerelmeseit, kiket a numerus clausus kizárt mindenünnen.

Büchler László I. gimnazista verset küldött be a Mult és Jövőnek. A verset nem mint *irodalmi értéket* közöljük, hanem mint élénk tolmácsolóját a zsidó ifjuság gondolkodásmódjának, érzésének és lelki-állapotának.

Az első strófa után ezeket mondja Büchler László első gimnázista:

. . . El vagyunk keserítve és nyomva
Szivünk mélyében az érzés tompa,
Gúnyszavakat dobálnak felénk,
Azt hiszik, ezzel *megtörik szivünkben a reményt.*
A remény egyedüli vigaszunk,
Az segít, ha van sok bajunk,
Szivünkben sötét kétségbeesés dúl
Hogy testvéreink száma egyre hull . . .

Nem baj Büchler László! Csak a *reménynek* nem szabad „megtörni!"

ZILAHI KISS RÉSZTVESZ A NAGASAKI TANÜGYI KIALLITÁSON.

A főváros elhatározta, hogy Japánban rendezendő tanügyi kiállitásra szintén elküldi a maga modern tanügyi felszereléseit és eszközeit, hogy az elmaradt japánok tőlünk, kulturnépektől is tanuljanak valami szépet és okosat. Hát bizony ez igen okos ötlet, mert tőlünk, magyaroktól sokat tanulhat Japán. Az iskolákon, padokon, ceruzákon kivül még van nagyon sok pedagógiai találmány, amit Japánban nem ismernek. Ajánlok néhány ily „tanügyi" felszerelést, amit okvetlen el kell küldeni. Elsőnek például ama bizonyos *gummibotokat* vélném, amelyekkel a konstruktiv egyetemi haligatók kiverték a destruktiveket. Szemlélhető képül mellékelni lehetne egy ily mózeshitü fajtestvérem betört koponyáját, amivel mindjárt a numerus claususról is fogalmuk lenne a japánoknak. Aztán el lehetne küldeni néhány elbocsájtott zsidó tanitónőt, ami szintén érdekes *kiállitott tárgy*. Végül, hogy teljes legyen a magyar tanügyi felszerelések gyüjteménye, ki kéne állitani Zilahi Kiss Jenőt is, mint a modern magyar pedagógia atyját és Apácai Cseri, meg Comenius Amos János kiváló utódját.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

TILTAKOZNI JÖTTEK

a Kertész-utcai kereskedelmi iskola zsidó diákjai és hittantanárai a Mult és Jövő szerkesztőségébe és ünnepélyesen kijelentették, hogy a tisztelendő ur liberális férfi és bennünket tévesen informáltak. Az iskolában tökéletes a felekezeti béke, a zsidókat csak *egy* osztályban *választották* el a más felekezetuektől, és nem igaz az sem, hogy a tisztelendő ur kezet csókoltatott volna. Az eset ugy volt, hogy a tisztelendő felhuzta a *keztyüjét* és *azt* csókoltatta meg a kis sziriaiakkal.

UJABB DEFINITIÓ A JOGRENDRŐL.

Wolf Károly, *degenere* Wolfenau egy — hálistennek — csak szük és intim körü olvasótábor előtt ismert konstruktiv lapban hullatja el rövid életü aranyigazságait a jogrendről, a keresztény demokrációról és még néhány elég fontos, — de hálistennek nem általa megvalósitandó — kérdésről. „Jogrend — mi szerintünk, sziriaiak szerint — annyit jelent, mint a szemita közgazdasági rablóhadjáratnak uralomra juttatását.“ Minden más, ami a közgazdasági kérdésen kivül esik, az nem tartozik a jogrendhez. Most nem tudom, hogy mi nem tudjuk, vagy Wolf nem tudja, hogy mi is az a jogrend. Ámbár nem hinném, hogy ő, mint a főudvarnagyi bíróság elnöke, ne legyen tisztában azzal, hogy mit értünk jogrenden. Tehát röviden ismétlem a hét év óta annyiszor hangoztattakat:

Terjesszétek a Mult és Jövőt.

Wolfenaui ezt természetesnek találja és ezen nem ütközik meg.

A KURZUS ÖRÜL A BÉCSI „KOMMUNISTA“ TUNTETÉSNEK.

Sajnos, igy van. Csak el kellett olvasni a kurzus lapjait, micsoda fellélegzéssel irtak a bécsi „zavargások“-ról. A szivük nevetett a boldogságtól és a lelkük kacagott, mikor olvashatták, hogy a bécsi kommunisták *betörték a zsidók üzleteit*, összezuzták az éttermeket és kávéházakat, ahová zsidók jártak és lehuzták az autók zsidó utasait.

Nagyon érthetetlen itt minden. Mi, akik ugy-e bár *kapitalista* állam vagyunk, örülünk, amikor a bécsi kommunisták összetörik a burzsujok üzleteit. Mi, akik *tőkések vagyunk*, tapsolunk a proletárnak, mikor *kifosztja és elpusztitja a magán-vagyont*. Miért? Azért, mert az a magánvagyon zsidóé. Az osztrák kommunista ezek szerint közelebb áll a kurzus szivéhez, mint a burzsuj zsidó. Nem rendülünk meg nagyon ezen a felfedezett tényen. Hiszen azt már megszoktuk, hogy minden zsidó: kommunista, (még ha burzsuj is), a keresztény kommunista: „megtért bárány“ és most bővül a fogalomkörünk azzal, hogy az *osztrák kommunista* a zsidóság jármából szabadulni akaró *nemzeti hős*. Most már látok mindent. Néhány hónap mulva be lehet rendezni Bécsben egy Brittániát.

Ebéd az Omike menzáján.

A háborus nyomoruság nagyon igénybevette az emberi jótékonyságot. Hét esztendő óta egyebet sem tesznek nálunk, mint gyüjtenek és adnak. A könyörületesség és az emberi jóság kezd mindinkább fehér holló lenni. Nálunk, *zsidóknál*, azonban, minél nyomasztóbbak a viszonyok, annál megértőbb szivvel s annál nagyobb áldozatkészséggel sietnek a szükölködők nyomorán enyhiteni. Az emberi jótékonyság soha sem volt nálunk *cégér*, melynek égisze alatt elnökök és titkárok autózták el a közpénzeket. S csak ott, ahol annyi megértés, annyi szeretet s annyi könyörület van a szenvedő embertársak iránt, ott létesülhetnek oly humánus intézmények, mint nálunk, zsidóknál.

Ilyen intézmény az Omike Menzája, ahol a zsidó diákság kap részint *ingyen*, részint igen olcsó árért izletes ebédet.

A zsidó egyetemi és főiskolai hallgatók azok, akik tán legjobban érdemlik meg a hagyományos zsidó könyörület teljes melegét. Nagyrésze végigküzdötte a háborut s jutalmuk az lett, hogy 3—4 tanév elvesztése után nem vették fel őket az egyetemre. Ha különös szerencseképen fel is vették őket, nagy részük itt áll minden anyagi támogatás nélkül. Budapest zsidósága méltányolja azonban ezeknek a fiuknak hősi szenvedését és nagy veszteségét. Megalapitották az Omike menzáját, melyet zsidó közadakozásból tartanak fenn. Zsidó mészárosok és zsidó füszeresek a beszerzési áron alul, de gyakran *ingyen* küldenek kocsiszámra rakományt a Menza részére. Fellner Leó elnök, szili Stein Manóné és dr. Wittmann Mórné állandó felügyelete alatt ebédel a zsidó diákság. Azonkivül mindennap más négy-négy *uriasszony* végzi *a kiszolgálás* nehéz tisztjét. A cselédség csak edényt mosogat és takarit. A diákságtól teljesen el van zárva ugy, hogy a diákok nincsenek kitéve durva megjegyzéseknek, mint a népkonyhai kosztolások idején. Ma 560 diák eszik az Omike menzáján. Főleg egyetemi és főiskolai hallgatók, de van köztük szemináriста és képezdész is. Legnagyobb részük ingyen kapja az ebédet, de aki fizet, annak is csak 10 koronába kerül az ebéd. Most csak ebédet és péntek este vacsorát adnak. Lehet, hogy később — mondta Fellner elnök —, ha a zsidó *áldozatkészség* még több pénzt ád e magasztos célra, ugy *minden este* adhatunk vacsorát.

Zsoldos tanintézet
a legjobban készit elő magánvizsgákra
VII., Dohány-u. 84. Tel. Józs 124—47.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

A „Héber költők" a kassai sajtóban.

A Kassán megjelenő „Kassai Ujság" című napilap, amely állandóan felszinen tartja a zsidókérdést, érdekes szempontokat vet fel november 15-iki számában. Ez a cikk mély meggyőződéssel tiltakozik azon tulzó elmélet ellen, amely már a társadalmi fejlődés menetébe is a weiningeri „nemi átmeneti formák" fogalomzavarát akarja bedobni.

„Az átmeneti formák elve legföljebb az elernyedés pillanatát jelentheti, saját énünk föladását és elvesztését. S a nemzeti keveredés vagy összeolvadás értelmében is lehetetlen ez, mert a nemzet fogalma egy zárt csatornát jelent, amelyben a népcsoport élete hömpölyög: egy eszmét, egy célt, egy kormányzatot, egy szivdobbanásra ránduló ideget. Ha ma vannak irók, akik egyben magyarok és zsidók, az nem zsidó asszimilició a magyarságba, hanem az ébredő zsidóság öntudatosulása és egyenes, határozott, vakmerő és széditő lépés azon utra, amelyre éppen Magyarországon dr. Patai József terelgeti az irodalmat. Ami korszakosat és évszázadokra kiható nagyot és maradandót alkotott Patai a klasszikus héber költők forditásával és tudományos magyarázásával, az fölér a zsidóság számára egy uj honfoglalással. Jehuda Halewy, Ibn Ezra, Gabirol, költői munkássága a klasszikus zsidó gondolat termőtalaját kinálják az eszmék nélkül vegetáló emberiségnek, egy merőben uj lelki atmoszférát teremtett, amelynek varázsa nem elégszik meg az egyszerü esztetikai élvezet muló hatásával, hanem formálóan fog benyulni mai és jövő generációnk életébe. Patai József héber antológiája legfényesebb cáfolata a weiningeri elmélet bukdácsolásainak, nemhiába számolnak azzal Londonban, Párisban, Newyorkban egyaránt. Patai munkásságával és személyével egy tiszta, nemes zsidó tipus valósult meg, anélkül, hogy fölfuvalkodón kiállott volna a porondra. De éppen a magátmutogatás kérdését mellőzve, kerül ki minden faji s nemzetiségi vitát s ezért válik tiszta tipusa előtt lehetetlenné minden összeütközés. Patai zsidó, mert lelkében az. S mert emberségének minden porcikája a zsidó lelket sugározza: értelmetlenül pereg le róla minden olyan teoria, mely a be nem fejezettség, a tökéletlenség, az elmosódás, a keveredés törvényszerüségeit hirdeti."

A cikk hatására nézve jellemző, hogy a kassai zsidóság felkérte dr. Patai Józsefet lapunk főszerkesztőjét, egy nagyobbszabásu zsidó irodalmi est rendezésére, ahol a zsidó költőkről tartana előadást. A kassai zsidóság terve ugy látszik, elszivárgott a Felvidék többi városaiba is és most Patai dr. egyre-másra kapja a meghivásokat irodalmi és zsidó irodalomtörténeti felolvasásokra.

A Mult és Jövő művészeti folyóirat decemberi száma.

A Mult és Jövő művészeti havi folyóirata a legsúlyosabb időkben is méltó volt évtizedes kulturtradicióihoz és régi művészi szinvonalához. A legnehezebb technikai akadályokat leküzdve, hónapról-hónapra pontosan megjelentek a Mult és Jövő füzetei, amelyek nemcsak, hogy beváltották az igéreteket, hanem sok tekintetben még felül is multák a várakozásokat. A decemberi száma méltó lezárása annak a hatalmas évfolyamnak, amelyben a zsidó kultura legnagyobb reprezentánsait találjuk, ugy külföldről, mint hazulról. A decemberi számban *Scheiber Hugó*, ez a nagyszerű modern művész került sorra, aki most külföldön nagy sikereket aratott és aki a legtehetségesebb zsidó művész-egyéniségekhez tartozik. Tiz gyönyörű reprodukcióban bemutatott művészetét *Patai Edit* méltatja. *Dr. Heller Bernát* méltó emléket állit Goldzihernek, akinek egyéniségét minden oldalról megvilágitja. Egyben közli a nemrég elhunyt Zilzer Antalnak azt a képét, amelyet a művész megvakulása előtt Goldziherről festett s amelyet már befejezni nem tudott, továbbá utolsó portraitját, amelyet *Pollatschek* Lilly a legifjabb művészgárda egyik legtehetségesebb tagja festett a nagy tudósról. Az irodalmi részből ki kell emelnünk *Ujvári* Péter gyönyörü három meséjét, amelyet a nagy iró Kolozsvárról küldött be a Mult és Jövőnek. Tovább *Székely Nándornak*, „Jaszele, az eszelős" cimü mély pszichológiával megirt pompás elbeszélését. *Grünwald Lipót* a frankfurti városi könyvtár érdekes történetét adja. Különösen annak héber osztályát méltatja számos illusztrációval. Professor *Freimann*, a könyvtár héber-osztályának világhirü vezetője, Sabataj Ceviről, az álmessiásról ir érdekes tanulmányt. *Beregi Armin* palesztinai utjáról számol be igen poétikusan és meghatóan, több illusztrációval, *dr. Patai József* a magyarországi héber költőkről ir nagy tanulmányt. — *Dr. Singer Leó* az Asmodáj-legenda ismertetését folytatja. — A krónika-rovatban *dr. Feldmann Arthur, Szamosi Lajos, dr. Wolf József* és *Székely Nándor* irtak kisebb-nagyobb ismertetéseket a zsidó kulturális élet aktuálitásairól. A világhirü régi zsidó zeneszerzők arcképsorozata és számos palesztinai felvétel egészíti ki a gazdag tartalmu decemberi számot.

Férfi fehérnemü különlegességek:
Deutsch Béláné és Gárdos Herta
fehérnemü szalon, Budapest, IV., Váczi-utca 1—3. sz.
Bejárat Türr István utca 8.

ÉKSZERT, aranyat, ezüstöt vesz, javitásokat elfogad
KLEIN ADOLF
Budapest, VII., Dob-utca 3. (Károly-körut mellett.)

Nem cserél! Nem szakit!
Gallérjait, frakkingeit, fehérnemüit a
„Király"
gőzmosódában tisztittassa.
A legkényesebb igényeket is kielégiti.
VII., Király-utca 15. IV., Magyar-utca 6.
VII., Dohány-u. 20. VIII., Baross-utca 92.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

NAGY LAJOS:

A „merénylet“ és a sajtókuli.

Egy egyetemi városban harmincan, főiskolai hallgatók, furkósbotokkal elindultak, hogy harom zsidó vallásu kollégájukat igazoltassak. Megtalalták a három zsidó fiatalembert, körultogtak őket s megkezdték, megpróbálták az „igazoltatast“. Az egyik zsidó fiatalember revolvert használt s a harmincnak egyike sulyosan megsebesült. Ez a közismert, nem uj, de különböző formákban megujuló tényállás, legalább is annak rövid vázlata.

Már most kiki egészitse ki ezt a vázlatot, az egyes főbb mozzanatokat kapcsolja össze, kisérelje meg az egész történetet, elejétől végig rekonstruálni, akár a legapróbb részleteiben is. Amikor készen van, akár Ön, kedves Olvasóm, ezzel a művelettel, akkor közlöm Önnel, ha véletlenül még nem tudná, hogy erről az eseményről irván az egyik kurzuslap, merényletnek bélyegzi a zsidó vallásu tanuló tettét, merényletnek állitja azt, hogy revolvert használt.

Most álljunk meg egy pillanatra és csodálkozzunk. Ha azután tovább foglalkozunk az eseménnyel s a kurzus-lap arról szóló hiradásával, akkor, félek, hogy nem értünk egyet, én és kedves olvasóm, akik pedig az által, hogy én e cikket irom s Ön azt olvassa, ugy közeledtünk egymáshoz, hogy nagyjában sok mindenről azonos a véleményünk s arányiag rövid elmélkedések után azonos konklúziókra juthatunk. Azt hiszem, máris nem értünk egyet, kedves olvasóm, különösen ha Ön higgadt, mindent megértő és megérteni igyekvő ember, mert attól tartok, hogy erről a dologról ugy vélekedik: Hát van ilyen felfogás is, hát igy is lehet ezt gondolni, ez is létezik. Ugy képzelem, hogy Ön ezt gondolja. Én pedig hevesen tiltakozom az Ön véleménye ellene és határozottan állitom, hogy ilyen felfogás nem létezik. Ezt az otromba gonoszságot csupán leirják és sok ezer példányban kinyomatják, de nincs élő ember, aki az esetről igy gondolkozna. Nem igy gondolja a kis ujsághir megirója sem, ő maga sem tartja merényletnek a zsidó tanuló cselekedetét, nem igy gondolja a szerkesztője, nem igy gondolja az olvasója. Mindenki tudja, még ők is, hogy ez nem merénylet. Mindenki tudja azt, még a kútmérgező hirek gyártói, kitalálói, hamisitói, szinezői is, hogy nem merénylet az, ha hármat harmincan az országuton furkósbotokkal körülfognak, igazoltatnak, s ebből aztán az sül ki, hogy a három közül valamelyik revolvert használ. Mindenki, még ha indián is, tudja azt jól, hogy itt merényletről, még ha holtan bukna is el a harminc furkósbotosok egyike, csak a harmincak részéről lehet szó. A sajtókuli azonban, a toll e moral insannytije, aki éhbérfizetésért még a lelke üdvösségét is eladja, ugy agyalja ki a hirt, hogy merénylet-ről ir, annál is inkább, mert a nevét nem irja a hir alá, mert nem ő, hanem a lap maga viseli az „erkölcsi“ felelősséget; a lap pedig, Istenem, ki az a lap? A lap: senki. Ha ostobaságról, ha gonoszságról van szó, akkor: én nem, hanem a többiek. A szerkesztő azt mondja: Nem én irtam. A cikk „irója“ azt mondja: Nem irtam alá, tőlem ilyent kivánnak, ezért fizetnek, ilyesmikre adtak generális utasitást, ilyesmik kigondolásáért, gyártásáért fizetnek engem, ez a lap „szelleme“. Igy jön azután létre a hazugság, a sajtó gonosztett, igy készül el a méreg, a kutméreg, amelynek nincs gazdája, amelyet senki nem talált fel, senki nem gyártott, amelynek létrejöttéhez senki még csak segédkezet sem nyujtott, amely azonban mégis van, van és lesz, még ha senki be nem veszi is, mégis mérgez.

Ha a klubban, vagy a kávéházban az ember szóvá teszi az ilyen kis hirt, a céhbeliek mosolyognak a naivságon és bölcsek ők velünk, tájékozatlanokkal, skrupulózusakkal szemben. Ártatlanul mosolyognak a kaucsukgalléru, lenhaju és kékszemü feketéző és kártyázó partnerek (partnerei a kutyának, de nem nekem!) — és, ami a fő, velünk egy véleményen vannak. „Én nem, hanem ők, a marhák“, — mindig az a végeredmény. Mindenki szellemi és erkölcsi alibit igazol. Nagy ritkán akad egy-egy vakmerő, aki köti az ebet a lánchoz és erősiti, hogy igenis merénylet történt — s előadja az esetet még rikitóbban, mint ahogy megiródott, hivatkozik tanukra, okiratokra, hogy igenis, ezuttal rendkivüli esettel állunk szemben, a három zsidók egyike, az ő egészen hiteles értesülése szerint egészen indokolatlanul használt revolvert, mert a harmincak nem is voltak harmincan, csupán hárman, vagy ketten, vagy eggyen, vagy még kevesebben, nem is volt egynél sem furkósbot, csupán egy-egy pehelyszál, egy aznap született kis galambból, a szelidség szimbólumaként, nem is akarták a hármakat igazoltatni, csupán azt szerették volna megtudni, hogy hány óra, mert az övéké nem jár. Érvelnek, handabandáznak, letagadnak, hazudnak, — ez a ritkább fajta, a kivételes. A nagy többség siet veled egy véleményen lenni, ő is megvan botránkozva, ő is elitél, ő is rosszal, — de másnap megint olvashatod a testvéred esetét, akit éjjel hárman megtámadtak a Wesselényi-utcában, azt kérdezték tőle, hogy zsidó-e, vagy nem zsidó, s máris fejbe kólintották, olvashatod a hirt, mely szerint öcséd legalább is rablógyilkosságot, zsebmetszést és betöréses lopást követett el, a kurzus ellen, gyalázta a vallást, árulta a hazát, stb., stb. Olvasod a szörnyü hazugságot, a kútmérget, s megáll az eszed az elcsodálkozástól, — délután pedig megint látod a klubban, vagy a kávéházban a hir angyali szelidségü, mosolygós, lenhaju és kékszemü gyártóját, kitalálóját, iróját, feldolgozóját, hamisitóját, nyugodtan feketézni, mert hát nem ő, ő nem, ő nem is antiszemita, sőt ő progressziv és szocialista, hanem — ők, a többiek, a lap szelleme és a szerkesztő. Rettenetes!

Legmodernebb cipőszalon készit mérték után és raktáron tart a legkényesebb igényeket kielegitő angol, francia cipőket.
CSEH FERENC
VI., Andrássy-út 61. Oktogon-tér közelében.

RUSZNYÁK
NŐI DIVATHÁZ
BUDAPEST
VII. KER., KIRÁLY-UTCA 21

Pongyolák doubl flanellből 850
Ruhák finom gyapjukelméből 1850
Bluzok divatflanellből 350
Télikabátok div. fazonokban 1500

MEGJELENT: Dr. SINGER LEÓ:
ASMODAJ.
Kapható a MULT ÉS JÖVŐ kiadóhivatalában. Ára 80 K. Amateur kiadásban, a szerző aláirásával 200 K.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Krónika és szemle

GOLDZIHER-EMLÉKÜNNEPÉLY. A miskolci izr. polgári leányiskola folyó hó 1-én hálás kegyelettel adózott Goldziher emlékének. A magyar zsidóság örök büszkeségének csodálatos jelleme és munkás, küzdelmes pályafutása a hazai zsidó iskoláknak hosszú időkig lesznek kimeríthetetlen kincsesházai, mert ő pályájának ismertetésével és jellemének megrajzolásával megbecsülhetetlen nevelő hatást gyakorolhatunk gyermekeinkre. Az intézet 300 növendéke előtt dr. Serbu Adolf igazgató méltatta a nagy halott érdemeit. Az ünnepélyt a Hymnus (karének) nyitotta meg és a Hatikvah (ifj. ének) fejezte be. Az énekkart Radics Jolán hangverseny énekesnő, az intézet énektanárnője vezényelte; műsoron szerepelt még a 23. zsoltár héber szövege és magyar fordítása, továbbá Csengeri János „Goldziher I.-nak" cimü verse, melyet Neuwalder Erzsébet III/A) osztályu tanuló szavalt.

REQUIEM DR. GOLDZIHER IGNÁCÉRT. A pesti izr. hitközség elöljársága néhai dr. Goldziher Ignácnak, a nagynevü tudósnak emlékére folyó hó 12-én, hétfőn délután 4 órakor a dohány-utcai templomban gyászistentiszteletet tart.

A PESTI IZR. HITKÖZSÉG OKTATÁSI TANÁCSA szerdán, 1921 november hó 30-án a pesti izr hitközsék székházában ülést tartott, amelyen a hitközség tanügyi helyzetéről tettek jelentést. Az ülés eredményéről dr. Feleki Béla elnökhelyettes, oktatási elöljáró az alábbiakban nyilatkozott lapunknak:

A rendkivül látogatott ülésen először is a két gimnáziumról, a fiu- és leányiskoláról tettek jelentést az igazgatók. A fiuiskolának 252 tanulója van. Az első és második osztály párhuzamos, a harmadik osztály egyes. A szülők, belátva, hogy maholnap nem elegendő a polgári fiuiskola arra, hogy a gimnáziumot is befogadja, 650.000 koronát gyüjtöttek az Abonyi-utcában épitendő gimnázium befejezésére. A gyermekek egészségi állapotára és testi nevelésére különös gondot forditanak. Kifejlesztették a cserkészetet és a jobb időben egész napos kirándulásokat tettek. A szegény sorsu tanulók részére ezeken a kirándulásokon a hitközség adott egész napra való élelmet. Az iskola gondos orvosi felügyelet alatt áll. Tanulmányi előmenetel kielégitő. Dr. Hevesi főrabbi az istentiszteletek lelkiismeretes és gondos megtartása fölött, dr. Héber tanár pedig a tanulmányi előmenetel felett fejezték ki nagy megelégedésüket. — A leánygimnáziumnak nyolc osztályába 340 növendék jár. Az első, második és harmadik osztály párhuzamos, az 5—6-ik egyes. Az előmenetel itt is kifogástalan. Orvosi felügyelet van és nagy gondot forditanak a testi nevelésre. Az udvaron nyáron tennisz-, télen jégpályát rendeztek be. Most nyilt meg a gyors- és gépiró tanfolyam. Azonkivül megtanitják a leányokat a legszükségesebb háziteendőkre (ruha- és fehérneművarrás, kalapkészités). Az udvaron nagy mintakertészetet rendeztek be, ahol a leányok maguk ápolják a konyhaveteményeket, gyümölcsfákat, virágokat. Miután a Munkácsy-utcai épület is szükének bizonyult, a szülők felajánlottak 600.000 koronát még egy emelet felépitésére. — Dr. Hevesi, dr. Kunos, dr. Waldapfel, dr. Málnai, dr. Bacherné és dr. Löwy felszólalása után szóba került, hogy szükség lenne egy zsidó leánykereskedelmi iskolára, ahol zsidó vallási nevelésben részesitik a gyakorlati pályára készülőket. A nőtanitóképző felállitásának kérdéséről a legközelebbi ülésen döntenek.

ÜNNEPÉLY AZ ALAPITVANYI LEANYGIMNAZIUMBAN. Wirth Kálmán igazgató a tőle már megszokott agilitással folyó hó 1-én nagyszabásu ünnepséget rendezett. Az ünnepélyen jelen voltak: Feleky Béla, ki a gimnázium iránt érzett érdeklődését azzal tanusitja a legjobban, hogy még eddig minden ünnepségen megjelent, Schichtanz Armin és a tanfelügyelő Munkácsy Bernát. Wirth üdvözlő beszéde után Bán Margit dr. tanárnő tartott magas szinvonalu előadást, női ideálokról a költészetben. Rendkivüli kedves volt, hogy felolvasását „az anyával" kezdte meg, azzal a névtelen asszonnyal, kinek az életben legtöbbet köszönhetünk és aki a költészetben épen ezért ragyog a legtisztább beállitásban. Előadását több helyütt szavalás szakitotta félbe. Szavaltak: Horovitz Ilonka, Frimm Stefánia. Az egész közönségen hullámzás vonult végig, mikor a pódiumra lépett Tordai Ili IV. oszt. tanuló. A szülők nagy része már régebbről ismeri és mikor belékezdett a Szép Ilonkába, mély csend támadt... A végén orkánszerü taps jutalmazta. A költeményt Frisch Anni kisérte mélyérzésü zongorajátékával. Később a kis Wachsberger Márta (II. o.) héber szavalata, majd ugyanannak a Schapira-versnek Patai forditása kapott erős tápot. A hegedüszámot szépen játszotta Almássy Margit. A kellemes délelőtt a megzenésitett Hiszek egy és a Szózat hangjaival ért véget. — Az ünnepély kiváló és szakavatott rendezéséért Wirth Kálmán igazgatónak és az egész tanári karnak a zsidóság nevében köszönetet kell mondanunk, mert az ilyen ünnepségek kiválóan alkalmasak a leányok hazafias és zsidó érzésének ébrentartására.

RABBIVÁLASZTÁS. A kunszentmártoni ortodox hitközség folyó hó 20-án tartotta rabbiválasztását, amelyen a közgyülés egyhangulag Grosz Manó rabbijelöltet választotta meg. A megválasztott, aki fiatal kora ellenére máris chárif hirében áll és kiváló szónoki képességgel van megáldva, programmjának élére az oktatásügyet helyezte. Abból a helyes szempontból indul ki, hogy ami a tradicióból poézisben és meghittségben a családokból kiveszett, azt az iskola utján kell visszaplántálni a zsidó házba. Az uj rabbi, aki egyébként a budai ortodox főrabbinak, az általánosan és előnyösen ismert Grosz J. Józsefnek a fia, a megalkuvást nem ismerő konzervativizmus álláspontján áll, ami azonban — ugy halljuk — nem akadályozza őt abban, hogy a „Keren-hajó-szod" érdekében lelkes propagandát fejtsen ki. És ez — tán fölösleges is mondani — bizonyára méltó tevékenység egy fiatal rabbi számára.

HÁZASSÁG. Biró Margit, Biró Samu leánya és Halász Ferenc folyó évi december hó 4-én tartották eskövőjüket a dohány-utcai templomban.

KELETI J. BUDAPEST, IV., KERULET, KORONAHERCEG-UTCA 17.
Gyárt legtökéletesebb kivitelben: műlábakat, műkezeket, sérvkötőket, haskötőket, gummigörcsérharisnyákat stb. Dus választék az összes betegápolási gummiárukban és műszerekben.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

ROSENAKNÉ BEER BLANKA: JUDIT. A Mult és Jövő e méltán becsült és kedvelt munkatársának nevét nem kell olvasóink előtt méltatnunk. Novellái, karcolatai és régi zsidó témáju irásai eléggé hirdetik a kiváló irónő minden nemes kvalitását. Irásainak minden sorából melegség, rajongó zsidó érzés és a fajához ragaszkodó nagy szeretete sugárzik ki.

Ugyanezek az értékek vannak meg uj regényében, a Judit-ban, amelyben az irónő, a tőle megszokott művészettel, iráskészséggel és mesélőképességgel egy nagyobb bonyodalmú zsidó témával foglalkozik. Cselekménye változatos és gazdag, meseszövése rendkivül finom és mindvégig érdekes. A regény tele van értékes, a zsidó életből meritett epizódokkal, amelyek külön novella formájában is megállnák helyüket. Az egész regényt különben rendkivül gazdag és mindvégig lebilincselő cselekménye jellemzi.

„SZARVASI ZSIDÓ IFJUSÁGI KULTUREGYLET" néven uj egyesület alakult a mult héten Friedmann Hillél főrabbi vezetése alat, mely az ortodox ifjuságot is magába vonta. Elnök lett Kalmár Jenő mérnök, társelnök Robicsek Mária, ügyvezető alelnök Fisbein Imre, titkár: Schlesinger Árpád, jegyzők Buk Lulus és Breitner Sári, könyvtárosok Finkelstein Rezsin és Buk Pál, pénztárosok Simkó Böske és Weitzner Jenő, kulturügyi intéző Wolf Grete, vigalmi főrendező Keszt Eta, ellenőr Fleischer Jenő, ügyész dr. Szemző István. Az egylet minden szombat este zsidó irodalmi előadást rendez és zsidó olvosó termet és könyvtárat állit fel.

AZ IZR. PATRONAGE EGYESÜLET vasárnap délután, az Omike helyiségében, P e d l o w kapitány, az amerikai misszió vezetőjének nagylelkü adományából 400 öltönyt osztott ki a szegény zsidó gyermekek között. Kétszázötven pesti és 150 vidéki gyermek kapott jó minőségü téli ruhát. Ruhakiosztás után dr. Deutsch Ernő és az Omike ozsonnával vendégelte meg a gyermeksereget.

VENDÉGKANTOR. Mult szombaton mutatkozott be a pesti izr. hitközség Aréna-uti templomában a mohácsiak kitünő főkántora, K a c s k ó G e r z s o n, ki művészi előadásával és tradicionális énektudásával a templom nagyszámu látogatóinál osztatlan tetszést váltott ki .

KISS MARGIT SZAVALÓ ESTÉJE vasárnap este volt a Zeneakadémia Kamara termében. A művésznő tisztán zsidó költők müveiből állitotta össze műsorát. A második részben csupán P a t a i József verseit szavalta. Mély hatást ért el a „Haláltánc" cimü verssel, amelyet néma megdöbbenéssel hallgatott végig a közönség, mig a harmadik versnél „S ha kérdi holnap tőled gyermeked", — amelyet Jászai Mari, a nagy tragika is szavalt a Mult és Jövő kulturestélyén, — a könnyekig megindult közönség hatalmas tapsviharral honorálta a művésznő előadását.

A MAGYAR ZSIDÓ IFJAK EGYESÜLETE felkéri 1902—1914-ig volt tisztikari, választmányi és egyesületi tagjait, hogy pontos cimüket az egyesülettel sürgősen közolni sziveskedjenek az alanti cimre: Kaufmann László, VIII., Nagyfuvaros-utca 38.

BARDÓCZ ÉS LORÁND
Termény, bank és tőzsdebizományosok
külföldi átutalásokat legpontosabban eszközöltetnek.
Budapest, VI. ker., Király-utca 14. em. 12. szám.

SPARBER Olly, a tánc-csodagyermek a mult hónapban Bécsben mutatta be művészetét. Egy hónapig vendégszerepelt a régi császárvárosban. A bécsi lapok egyértelmüen, mint a jövő legnagyobb táncművésznőjéről irnak róla: A Neue Freie Presse pedig elismeri, hogy máris a világ legismertebb táncművésznőivel veheti fel a versenyt.

A JÓZSEFVÁROSI ZSIDÓ NÉPKÖR nov. 27-én irodalmi délutánt tartott. Nagyszámu közönség soraiban képviselve voltak az összes józsefvárosi zsidó egyesületek, a pesti izr. hitközséget dr. Grauer Vilmos, Schillinger, Herzog Adolf, Erdős József előljárók képviselték. Dr. Fischer Lajos elnöki megnyitója után Liebermann Manó beszélt. Óriási tetszésvihart aratott szavalatával Forgács Rózsi Kiss Arnold: „Egy név" és Kiss József: „Odisszea" cimü költeményeikkel. Nagy teszést aratott Fischer Pál héber szavalatával és Fischer Anna Bialik verseivel. Taschlinszki Mór óbudai főkántor a „Zsidó nő" cimü operából énekelt áriákat osztatlan tetszés mellett. A nagysikerü programm Tyrnauer Nátán záróbeszédével végződött.

A ZSIDÓ DIÁKNYOMORRÓL már sokat irt a Mult és Jövő. Gyüjtöttünk az itthon rekedt és a külföldre számüzött szegény zsidó főiskolai hallgatóknak. E héten az adományokat bejelentő levelek között egy verset is hozott a posta, kis levél kiséretében:

„Diáktársaimnak és tanáraimnak teszek eleget, mikor csekély soraimmal bátorkodom Önhöz fordulni. Hiszem, hogy ez a kis versem is figyelmeztetni fogja a magyar zsidóságot a szent feladatra, a zsidó diákok nyomorának enyhitésére.

EGY ZSIDÓ DIÁK KESERVEI.

Borzalommal gondolsz a télre,
Fagy, inség bárdja már lesujt reád,
S te lehajtott fejjel várod a véget,
Szegény, szegény zsidó diák.

Körötted selyemben, prémben
Dőzsöl, pezsgőzik az egész világ
E vad dáridóban arany az élet,
S száz szinnel villog az ékkő reád.

Rongyos ruhában, könyvedre borulva,
Mormol az ajkad egy héber imát.
Szegény hazádban már rég elfeledték,
Hogy véreddel védted a magyar hazát . . .

Braun György,
főiskolai hallgató.

VADORZÓ. Ilyen cimen mutatta be a Renaissance-Szinház legutóbbi matinéján egy fiatal tehetséges irónknak, B o r o s s Elemérnek kis drámáját. Az északi hangulatvilágból sarjadzott téma ugy hatott, mint az erdei szimfónia. A szél zenekara és a villám föl-fölcikkázó világitása mellett ájtszódik le három nyugtalanvérü, a nagyvilágtól messzehajtott embernek a tragédiája. Egy szomoru aszszony szerepében, aki szomjuhozik a melegségre és az élet lármájára, F o r g á c s Rózsi remekelt és a legfinomabb művészettel ábrázolta egy érzékeny lélek megnyilvánulásait. G á l Gyula mesteri alakot formált egy hatalmas, félelmetes erdőőr szerepében. U r a y Tivadar a cimszerepben kiválót nyujtott. A szindarabnak nagy sikere volt.

HALÁLOZÁS. D o k t o r P á l tartalékos hadnagy, ki fél évvel ezelőtt jött haza három évi szibériai fogságból, mult héten, a fogsága alatt szerzett betegségében elhunyt.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

ZSIDÓ EGYHÁZI ÉNEKEK AZ AMERIKAI SZINHÁZAKBAN. Diskai József, a magyar származásu kiváló operaénekes Newyorkból irja az alábbi érdekes sorokat.

„Amióta Takács volt pesti főkántor ide künn van és zsidó melódiáival ejti extázisba az amerikai publikumot, a zsidó egyházi énekek annyira népszerüek lettek, hogy minden szinházdirektor lámpával kiséri a zsidó operaénekeseket, hogy zsidó templomi énekeket adathasson elő szinházában. A közönség oly lázasan kapkodja el a jegyeket, mint odahaza egy Molnár-premierre. Takács főkántor 7000 dollárt kapott három estére. Én roshasónó és jomkippur előtti napon énekeltem e két ünnep templomi énekeit. A keresztény szinházdirektorok oly előzékenyek voltak a publikummal szemben, hogy roshasónokor hirlapilag kivántak boldog uj évet a zsidó publikumnak. Okt. 30-án a magyar zsidók javára énekeltem, akiknek egy félmillió dollárt akarunk küldeni. A hangversenyen jelen volt Hylan polgármester is, aki kijelentette, hogy nagy rokonszenvvel viseltetik az amerikai magyar zsidók nemes akciója iránt.

Az **„EZRAH"-BAN** szombaton (10-én), este félhét órakor dr. Richtmann Mózes tanitóképzőintézeti tanár tart előadást „A zsidó családi élet" címmel. Vendégeket szivesen látnak. (Rombach-u. 9., I. e.)

Az „Ezrah" december hó 28-án, a főváros művészvilágának legkiválóbb tagjainak felléptével Chanukka-estélyt rendez. Az ünnepi beszédet dr. Hevesi Simon főrabbi tartja. Jegyek kaphatók az egyesület helyiségében, valamint a szinházi jegyirodákban.

ELJEGYZÉS. Fried Bözsike, Pécs és dr. Grauer Pál, vegyészmérnök, Csáktornya, jegyesek.

ADOMANY. A mátészalkai hitközség tagjai 20.000 (huszezer) koronát küldtek be szerkesztőségünknek az alábbi célra: 12.000 koronát a külföldi magyar zsidó diákoknak, 6000 koronát az Omike Menzának és 2000 koronát „Beteg szigorló orvos"-nak.

Szőrmekabátok, rókaboák és muffok szolid árban kaphatók Evetovics szűcsnél Erzsébet-tér 8. I. em.

Közgazdaság.

A Pannónia magyar olaj és petróleum r.-t. e napokban tartotta rendes évi gyülését. Nevezett cég 1920/21. évi mérlegében 4 milliós alaptőke mellett 154.795 korona tiszta nyereséget tüntet fel.

Felelős szerkesztő és kiadó: **dr. Patai József.**
Kiadóhivatali igazgató: **Virág Gyula.**

Szerkesztői üzenetek

B. M., Somogycsurgó. Hevesi Sándor már régen nem zsidó. Iványi Jenő csak nem régóta nem zsidó.

H. J., Miskolc. Köszönjük a meleghangu levelet. Az érdekes irás ünnep előtt aktuális lett volna. Most már lekésett.

Ünnepre és szombatra barchesalt

Glasner Miksa
cégnél
Király-utca 56. sz.
rendelje meg.

ARANYAT, BRILLIÁNST, GYÖNGYÖT EZÜSTÖT legmagasabb árban vesz: **Friedländer Armin,** arany és ékszer gyára.
Budapest, Dohány-utca 1a **(Templommal szemben)**

PISCHNIK ÉS MECHTL
hölgyfodrászterme
Váci-u. 8. Telefon: 31.
o o o
Különlegességi ház:
Parókák és Transformatiók
legjobb és legmodernebb kivitelben.
o o o
Kivánatra bérmentes képes árjegyzék.

Orth. kóser friss saját beöntésü **libazsir** mindenkor legolcsóbban beszerezhető
Freireich Henriknél Miskolc, Arany János-u. 31.

HÖLGYFODRÁSZ. HAJFESTÉS
Török pasztával, Hennevel. Kozmetika.
Rituális parókákban specialista. Tel.: 122—58.
KRANITZ F. IV., PÁRISI UTCA 5 SZÁM. (A főpostával szemben)

OLCSÓ GYAPJUSZÖVETEK. 140 cm. széles gyapjuszöveteket és maradékokat **600 koronáért** kiárusitjuk. Férfiszabóiparosok figyelmébe ajánljuk bélésáruinkat. stb. HOLTZER és TARSA Budapest, Nagykorona-u. 19.

Szlovák Pedicure Specialist
Fagykezelés — Frostbehandlung
Manicure. Budapest, IV., Türr István-utca 8. (Váci-utca sarok, Mezzanin).

Brilliánst, aranyat, platinát, ezüstöt a legmagasabb napi-árban veszek.
RÁCZ ÉS SINGER Budapes, Nagymező-utca 11. sz.

„EDE" hölgyfodrász szalon
Harisbazár 5, félemelet 2.
Speciál hajfestés, fésülés, pedikür és manikür. Művészi hajmunka. **L. LÁSZLÓ ÉS TÁRSA.** Telefon: 121—96.

Országos Rabbiképző Zsidó Egyetem Könyvtára

APRÓ HIRDETÉSEK.

E rovatban minden szó egyszeri közlési dija 4 korona.

Biztositási intézet magas fix és jutalékkal alkalmas üzletszerző urakat és hölgyeket keres. Irásbeli ajánlatokat a kiadóhivatalba „Kitanitjuk" jeligére.

Középkoru, intelligens zsidó hölgy, 40.000 korona kaucióval, bizalmi állást keres. Szives megkeresések: Reményiné, IV., Magyar-utca 3. II. 3.

Patkányt mezei és házi egeret tömegesen rusztit: **Ratin.** Békebeli anyag **Ratin laboratórium Budapest, Rottenbiller-utca 30.**

HAMISFOGAT 100 KOR. ig
Arany, brilliáns és ezüstért
sokkal többet fizetek, mint bárki más
LEMMEL LEO ékszer sz. Budapest, VII., Dob-utca 47

Hajszálakat hölgyek arcáról, karjáról végleg kiirtja felelősséggel
Pollák Sarolta, Andrássy-ut 38, I

UJ IRÓGÉPEKET
EREDETI GYÁRI ÁRON SZÁLLIT
ECKSTEIN GYULA
IV., Parisi-utca 1. I — Telefon 126—90

BRILLIÁNSOKAT,
ékszereket gyöngyöket mindenkinél drágábban vesz
Szekely Emil, ékszer-üzlete, **Budapest**
VI., Király-utca 51, Teréz-templommal szemben.
Telefon József 105—35. Cim e tessék figyelni!

RÉVÉSZ JENŐ Budapest, IV., Régi Pósta-u. 11
Perzsa- és keleti szőnyeg különlegességek raktára. Eredeti olajfestmények.
Lager von persischen und oriental Teppich-Spezialitäten. Original Ölgemälde.

Aranyi Adolf rézmüárugyár, **UJPEST, Lőrinc utca 7.** Telefon: 7500
Raktárról azonnal szállit pálinkafőző és szeszgyári berendezéseket, főzőüstöt, rézedényeket, mindennemü csővezetékeket és rituális fürdőberendezést

Nyakkendőház Cégtulajdonos: **LÁSZLÓ ANDOR**
Budapest, IV., Kigyó-utca 5. (Klotild-palota.)
Saját gyártmányu nyakkendok, uri divat áruk

Pock Károly
Andrássy-ut 19. és Peterfy-utca sarok.
Modern parókák, transformációk és mindenféle hajmunkák a legjobb és legdivatosabb kivitelben jutányos árban készülnek. Speciális hajfestés.

IVRIA
BIZTOSITÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST,
VI., TERÉZ-KÖRUT 9. (volt Batthyányi palota.)
INTERURBAN TELEFON: 143—29 és 20—41.
RÉSZVÉNYTŐKE **10** MILLIÓ KORONA
KARTELLEN KIVUL.
SZOMBATON ÉS ZSIDÓ UNNEPEKEN ZÁRVA. — A BIZTOSITÁS MINDEN AGÁVAL FOGLALKOZIK. OLCSÓ DIJTÉTELEK.

Perzsaszőnyegek
alkalmi vételek STERNBERGNEL Dob-utca 24.

Budapest legrégibb, legjobb orth. כשר vendéglője!
Naponta változatos speciális étlap Jó italok. Utravalók
Előfizetések BLAU SÁMUEL Budapest, VI., Laudon u. 1

HOLZER
DIVATÁRUHÁZ
BUDAPEST, KOSSUTH LAJOS-UTCA 9. SZÁM.

Vigyázzon gyermeke zsidó nevelésére!
Fizessen elő a
REMÉNY
zsidó ifjuságí képes lapra.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Nővó nyomda, Budapest, VI., Teréz-körut 40 42

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

XI. ÉVFOLYAM, 50. SZ. 1921 DECEMBER 16

MULT ÉS JÖVŐ

ZSIDÓ • POLITIKAI • IRODALMI • TÁRSADALMI • ÉS • KRITIKAI • HETILAP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI. KER., PODMANICZKY-UTCA 39.

SZERKESZTI: DR. PATAI JÓZSEF

ELŐFIZETÉSI DIJ: EGÉSZ ÉVRE 350 K EGYES SZÁM ÁRA 8 K MEGJELENIK MINDEN PÉNTEKEN.

„FEJBE VAGYUNK KÓLINTVA".

Most már végre cenzuramentesen is megirhatjuk a zsidóság ezernyi búját-baját és sérelmeit, megirhatjuk, de hogy mi célja volna ennek most, igazán nem tudjuk. Ismerjük a kormány felfogását e tekintetben, hiszen Bethlen gróf legutóbb is nyilatkozott a zsidók ügyéről s ezzel csak egy ujabb fejbekólintásban részesültünk. Mi célja volna tehát annak, hogy ujra meg ujra megismételjük azt, amit ma már minden veréb csiripel az ágon. Igazán, csak jó viccnek vehetjük azt a keresztény kurzusbeli divatot, hogy a zsidóval is ugy kell bánni, mint a tóttal. Azelőtt az járta itten, hogy: tót nem ember, krumpli nem étel, most meg az járja: zsidó nem ember, sólet nem étel. És közben elfelejtik, hogy a naptár 1921-et mutat s a sárga foltot ma már senkinek sem lehet a hátára varrni.

A miniszterelnök ur legutóbbi beszédében a kiengesztelődés szándékával isten tudja hanyadszor állapitja meg, hogy a magyar zsidóság a destrukciót szolgálta, a forradalmat szította, meg hogy gazdasági téren egyeduralmi törekvései vannak ,továbbá hogy a magyarság nemzeti létét veszélyeztette s ki tudná mindazt még fölsorolni, amit Bethlen gróf oda nem vágott szegény fejünkhöz abból az ünnepélyes alkalomból, hogy megpenditette a béke politikáját. Igazán semmi kedvünk rá, hogy ezuttal ismét bizonyitsuk azt, amit eddig is ezer és egy közleményen keresztül adatokkal, tényekkel és meg nem cáfolható érvekkel napnál világosabban igazoltunk. Azt tudnillik, hogy a zsidóság itt mindenkor magyar volt, hűséges volt, polgári kötelességeit a nemzettel szemben mindenkor híven teljesitette. Vérét, vagyonát, életét áldozta a haza oltárára, amikor a szükség ezt követelte. A nemzetközisége is csak odáig terjedt, hogy gazdasági érdekeltségeit ápolta a külfölddel. Semmiféle internacionáléja nincs és nem is volt. Pedig hát ma már az sem megy hazaárulás számba, mert ugy tudjuk, hogy a magyar gazdák is tömörülnek valamiféle „z ö l d" internacionáléban. A zsidókra tehát még ilyenfajta nemzetköziséget sem süthetnek. Mégis a miniszterelnök ur, amikor a zsidóság ügyét szőnyegre hozza, csak ugy zuditja feléjük a vádak özönét s ezt nevezi keresztényi szellemben való kiengesztelődésnek. Ellenben a numerus klauzusról mélyen hallgat s egyetlen kijelentése sincs arra nézve, hogy eddigi sérelmeinket miként és mikor óhajtja a kormány jóvátenni.

Jól jegyezte meg Vázsonyi Vilmos a miniszterelnök ur beszéde alatt, hogy: „f e j b e v a g y u n k k ó l i n t v a l" Ez a közbeszólás igazán találó volt, mert valahányszor a kormány részéről a zsidóság ügye szőnyegre kerül, — mondjuk, hogy a békülékenység hangján, — mindig kapunk egy ujabb fejbekólintást. Mi tehát az ilyen kiengesztelődésből nem kérünk. Éppen elég fejbekólintásban volt már részünk, olyannyira, hogy szinte szédülünk bele. Ezentul csak a tetteket várjuk. A szavak csak szavak s tudjuk, hogy mögöttük éppen ugy nincs ércfedezet, mint akár a tengernyi osztrák bankó mögött. Bethlen gróf azt hangsulyozza még legutóbbi beszédében, hogy az épités munkájában szükség van minden erőre s igy a zsidóságra is. Mi ezt valóban sokkal előbb hangoztattuk, mint a miniszterelnök ur, csakhogy nekünk ezt nem hitték el eddig s talán ezután sem hinnék, ha csak mi hangsulyoznánk ezt az igazságot. De ha Bethlen gróf őszintén hiszi és tudja ezt, miért nem hagy fel már azokkal a szinte már járványszerű mesékkel, hogy a zsidók itt a katholikus magyarságot akarták leigázni s még jó, hogy azt nem fogják ránk, hogy Vázsonyit akarjuk megkoronázni Szent István koronájával. A zsidóságról való ilyen mesék, ha azokat egy antiszemita demagóg hangoztatja egy boroshordó tetejéről, nem lepnek meg bennünket, de egy komoly államférfi egy percig sem foglalkozhatik ezekkel érdemlegesen.

Dehogy is pazarlunk egy szikrányi energiát e mesék megcáfolására. Ha valóban hiszik, hogy a zsidóság fontos erőtényező ebben az országban s bele akarják kapcsolni az ujjáépités munkájába, tessék a zsidóságnak megadni mindazokat a polgárjogokat, amiket más felekezet is egyformán élvez. Mi nem érezzük alsóbbrendűnek a testvéreinket a kereszténység mellett. Adják vissza a mi emberi jogainkat, nyissák meg numerus klauzusmentesen az egyetemek kapuit a zsidó ifjuság előtt, helyezzék vissza állásaikba a mi értékes és tudományosan pal-

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

lérozott tanerőinket, ne akadályozzák meg a zsidóság erőkifejtését ugy kulturalis, valamint a gazdasagi téren s ezzel egyszeriben belekapcsolodunk az anynyira áhitott épitő munkába. Nem olyan nagy probléma ez, mint amilyennek a miniszterelnok ur feltünteti. Csak őszinte akarás kell hozza s egyszeribe meg van a nagy kérdés oldva. Cselekedetek nélkül azonban minden csak mese, mese és mi zsidok, akik a bibliaban nevelkedtünk, sehogysem tudunk az uj mai mesékben hinni. De türelmunk azért még sincs fogytán. Mi ráérünk és várunk. Várunk addig, amig véget érnek a mesék s jön a reális valóság: az, hogy emberszámba vesznek bennünket ismét s megszünik a szellemi ghettó Magyarországon is. Elvegre egyszer mégis csak rátéved valamely magyar kormany szeme a naptárra s észbekap, hogy nem 1821-et, hanem 1921-et mutatnak ott az évszámok. De ezt a mai politikát még akkor sem, száz esztendovel ezelőtt sem lenetett volna csinálni.

Peterdi Andor.

Szombattól—szombatig.

Volt szerencsénk.

A hét legkimagaslóbb eseménye a Bethlen-kormány legujabb bemutatkozása volt. A szokásos bemutatkozási formák szerint mi is azzal a sablonnal válaszolhatunk a bemutatkozóknak: „Van szerencsénk", jobban mondva: „volt, már szerencsénk!" Ugyanazok az urak, ugyanazok a frázisok, ugyanazok a lagymatag igéretek, melyekkel foglalkozni már szinte banalitás volna. És hogy a bemutatkozást teljessé tegyük, tegyük még hozzá: „Nagyon örvendünk, hogy az urakat ujból egyutt láthatjuk."

Dehogy is volt terror.

Egyébként nem nagy szerencsével indul az uj kormány pályafutása. A politikai események alakulása folytán a legellentétesebb világnézletü ellenzéki tagok ad hoc szövetségbe tömörülve valóságos pergőtüzet inditottak az uj kormány ellen. Az ellenzék sorában együtt harcol Friedrich és Vázsonyi, a farkas és a bárány, az oroszlán és a godölye, szóval valóságos messiási idők. A messiási idők viharral és földrengéssel járnak együtt és e kisérteties idöjárás egy undoritó és kellemetlen monstrumot vetett szinre, melynek neve: „terror." De strigis, quae non sunt, a terrorról, mely állitólag sohasem létezett, folyik a szenvedélyes vita és — ami a legcsodálatosabb — nem is arról vitáznak, hogy volt-e terror, vagy nem, hanem arról, hogy hol kezdődött? Budapesten-e vagy Siófokon? És megtudtuk, hogy az ugynevezett egyéni akciók még magát nagyatádi Szabó Istvánt is gajdeszbe akarták küldeni, -- bár el kell ismerni, hogy finoman és gyongeden, vattába csomagolva akarták a Dunába süllyeszteni.

Mégis zsidók csinálták.

A vihar azonban csakhamar uj témát dob felszinre. Az ellenzék és a kereszténypárt nagy része a királypuccs aktáival és a letartóztatott képviselők mentelmi jogával igyekszik az uj kormányt nehéz helyzetbe hozni. Kiderült, hogy sokan voltak legitimisták azok között, akik ma a detronizáció leglelkesebb hivei és hogy még tobben lettek volna ilyenek, ha a dolog veletlenül maskep végzodik. Szerencsére ebben az ügyben az exponált keresztény politikusok annyira angazsálva vannak pro es kontra, hogy igazán nem lehet a dologból zsidóügyet csinalni.

Azaz pardon! Ép e pillanatban kerülnek kezembe a mai esti lapok és örommel allapitom meg, hogy tévedtem. Pardon! Most már a Karlista-puccs is zsido-ügy lett. Legalább igy igyekezett az egész akciot beallitani Gömbös Gyula, aki beszedjeben többek kozott azt is megállapitotta, hogy **„ebben az országban nincsenek üldözött emberek"** (gunyos kacaj az ellenzéken) és hogy Giesswein és Drózdy — **habár sohasem voltak legitimisták, most csak azért szövetkeztek a legitimista ellenzékkel, mert Károly visszajövetele a keresztény kurzus bukását jelentette volna,** Vázsonyi is csak a **zsidókat akarta nyeregbe juttatni a legitimistákkal.** Mi sem természetesebb, hogy erre megszolal a forradalom ódaköltője, Budaváry László és kimondja a szentenciát:

„Ugy van! A zsidók csinálják az egészet!" Punktum! Tehát hiába Andrássy, hiába Ostenburg, hiába Mikes püspök és a magas klérus, — a zsidók csinálták. „Mert fő az üzlet," mondja Reischl és „fontos a faj" mondja... hát ki más is mondhatja, mint Avarffy Elek.

Shymmy a parlamentben.

Hogy Gömbös megállapitása annál találóbb legyen, azt is elárulja, hogy a puccs költségeihez a pénzt a „Simi", a Krausz Simi adta. Igaz, hogy Friedrich azt állitja, hogy a nyugatmagyarországi felkelés céljaira kértek és kaptak pénzt Krausz Simitől, de hiába. Ugyanaz az eset, mint a szombathelyi hitközség 600.000 K-ja, amely összeget ugyancsak a felkelés céljaira kértek a zsidóktól, — később a Szózat mégis azt irta, hogy a puccs költségeire adakoztak a zsidók... Tehát pardon a fenti téves megállapitások miatt.

A lumpenproletariátus mumusa.

Huszár Károly sürgős interpellációja is figyelmet érdemel. Az állitólag készülőben levő kommunista zavargásokra hivta fel a kormány figyelmét. A lumpenproletariatus Budapesten is zavargásokra készül a bécsi mintára. A miniszterelnok erélyes hangon nyugtatta meg az országot, hogy itt hasonló zavargások nem lesznek, mert a rendet fenn tudja tartani. Örömmel hallottuk e megnyugtató szavakat, mert a lumpenproletariatus zavargásaitól legelsősorban a zsidó polgárságnak, a kereskedőknek van félni valója. Bécsben is azok szenvedték a milliókra menő károkat. A lumpenproletariatus akár vörös, akár más jelszavak alatt mozgolódik, mindig a zsidóknál kezdi. Tegnap még az Internacionaleval az ajkán, holnap már az Erger-Berger dallamával indul utjára. A csőcseléknek nincsenek elvei...

Sárcipő, hócipő legjobb minőségben kapható és javitnató **Neumannál** Budapest, Nagymező-u. 44. Telefon: 138—77.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Pedlow: dolgozzunk!

Hagyjuk el a politikát és siessünk meghallgatni a derék Pedlow kapitány okos beszédjet. Az amerikai tőke — mondotta — szivesen jonne Magyarországra. Nagyszerü gazdasági fellendülést indithatna meg ez a tőke, de ezt csak az esetben tenné, ha látná, hogy itt nyugodt és biztos alapon álló kormányzat van. Háromszor is megismételte ezt a kitünő Pedlow, aki még azt is kérte, hogy végre dolgozzunk már és ne mindig csak beszéljünk. Dolgozni, dolgozni, — mondja Pedlow és nem akarja belátni, hogy a sok revizióval, jogmegvonással foglalkozó közigazgatási gépezet milyen sokat dolgozik. Más munkát követel Pedlow!

Pollák Szerén női kalap divatterme
BUDAPEST,
IV., Haris-bazár 3.

Gombgépeket szövetgomb készitéséhez
gombhüvelyeket (bucnkat)
békebeli minőségben gyárt
Willner Róbert gombgyára
VIII., Kőfaragó-u. 9. a Rókus mögött.

Szántó Mór
Bpest, VI., Rozsa-utca 80
Telefon: 174—88 Sürgönycim: Ventil
Vascsövek minden méretben és mennyiségben **Vizvezeték és fürdőberendezési tárgyak telepe.**
Minden fajta **szivattyuk** raktára Árjegyzék ingyen és bérmentve.

BARTOS MÓR szücsmester
10 éves külföldi tapasztalataim felhasználásával készitek a legkényesebb igényeknek is megfelelő minden a szucs-szakmába tartozó munkákat.
Budapest, VII, Dohány-utca 94 — Telefon: József 73—32.

ADLER VILMOS szücsmester
Budapest, Király-utca 94.
Szőrme kabátok átalakitását utolsó divat szerint készitek. Szőrmeárukban dus valaszték rakáron

December hónapban
Szőrme kiárusitás
minden elfogadható áron
Glaser Mihály szücsmesternél
Budapest, VI., Izabella-utca 68. (Aradi-utca sarkán), az Orient-mozgóval szemben. Átalakit, javit, fest.

Olcsó cipő!
ER-KA
Gyermek cipő 22/27 250.—
Női magas szövetszárral 390.—
Népszinház-utca 22. a-ám

RUPPERT REZSŐ:

Az internálásokról és az antiszemita rendeletről.

Már több izben hirül adták egyes lapok, hogy a kormány az internálasok reviziójával is foglalkozni kiván. A kormányzati rendszernek és rajta keresztül az egész magyar társadalomnak szégyenletes tekélye az adózók millióin tentartott zalaegerszegi tábor, örvendetes jelenség tehát, hogy a kormány ketesztendos parlamenti sürgetésünk után vegre alighanem rászánja magát valamelyes revizióra. De hát miféle revizió lesz ez? **A tervezet az, hogy ezután a biróilag jogerősen elitélteket büntetésük kitöltése után nem küldik többé üdülésre és utokurára Zalaegerszegre, ellenben azokat az embereket, akiket biróilag el nem itélhettek, hiszen nem követtek el a büntető törvényekbe ütköző cselekményeket, továbbra is szorgalmasan internálni fogják.**

Magyarországon, ugy látszik, nincs joga az agynak, hogy gondolkozzék és nincs joga a szivnek, hogy érezzen. Csak igy lehet elképzelni, hogy mindez lehetséges. Mert mit jelent ez a revizió? **Nem többet, minthogy a büntetésre rászoruló bünösöket megkimélik az internálás gyötrelmeitől; ezzel szemben azokat az embereket, akiknek megbüntetésére a független és elfogulatlan magyar biroság a büntető törvénykönyvben alapot nem talált — továbbra is zavartalanul átadják az internálás embertelen szenvedéseinek.** A revizió-tervezet értelmében továbbra is internálva maradnak azok a „kommunista érzelmü egyének", akik „együtt éreztek" a kommün megteremtőivel, bár a kommün alatt — amikor pedig büntetlenül módjukban állott volna — nem cselekedtek semmi olyat, amiért később felelősségre lehetett volna vonni őket.

Hogy ez az okoskodás mennyire tarthatatlan, azt nem kell különösebben magyarázni. Ezek a „kommunista érzelemmel" vádolt emberek nagyrészt bosszu áldozatai. Ezt ma már a kormány is tudja. Tudja azt is, hogy **az internálásoknak semmi értelme nincs és nem is volt.** Ezzel megjavitani nem, csak kommunistává lehetett tenni azt is, aki azelőtt nem volt az. Szükség sem volt rá, mert az elbukott forradalom emberei örültek ha élhettek, nemhogy a rend ellen ujra vétkezni akartak volna. Másról van itt már régóta szó. **A kormány nem akarja rendszerét** kompromittálni, mimeli szükségességét és rosszul alkalmazott álszeméremmel csak saját reputációját akarja, ugy-ahogy védeni a halogatással. Mert, ha most minden átmenet nélkül egyszerre megszüntetne az internálás intézményét, ezzel bizonyitaná, hogy eddig sem volt rá szükség, s igy hiába szenvedtek azok, akiket internáltak. Az adózók millióin fenntartott zalaegerszegi tábor nem közérdeket szolgál, hanem legfeljebb csak arra jó, hogy néhány embernek foglalkozást és fizetést biztositson. Az pedig, hogy egy kormány, **sok száz ember keserves nyomorusága árán** igyekezzék ilyen módon még egy idcig megvédelmezni ezek érdekét, és saját reputációját, enyhén szólva is, **lelkiismeretlenség. Családok kenyeréről**

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

és nyugalmáról van szó és a társadalmi rend lazitásáról, mert **akiktől beláthatatlan időre elveszik a kenyérkeresőt, nem éppen legbiztosabb támaszai a társadalom nyugalmának.** Pedig most már felülről is érezni kezdik ennek szükségességét.

A korábbi kormány **amnesztia-rendelete is több efajta születési hibában szenved.** Végzetes tévedése **az, hogy** méltatlan **bünösökre is kiterjeszkedik. Olyan bünösökre is, akiket a társadalom biztonsága érdekében tovább is börtönben kellett volna hagyni, vagy odajuttatni. Ezek a bünösök, kik titokban orvul, aljas indokból, vagy nyereségvágyból cselekedtek** és kegyetlenkedtek. Véleményem az, hogy ezt az amnesztia-rendelet, amely durván sérti az erkölcsi rendet és veszélyezteti a társadalom biztonságát, egy becsületesebb kor nullifikálni fogja. Kell is, mert ha igy maradna, ugy **valósággal erkölcsileg felmentetnek azok a gonosztevők, akik az amnesztia-rendelet után is börtönben maradtak, bizonyitván ez azt, hogy nekik a mai rendszerhez semmi közük nem volt.** Pedig azt hiszem, **a kormánynak** magának sem volna éppen **kellemes ez az árértékelés, hiszen ezek között az emberek között igen sok becstelen ember van, ha nem is olyan becstelenek, mint azok sokan, akik kegyelmet kaptak. Vigasztaló csak az, hogy a kormány aligha önszántából cselekedett.**

Férfi fehérnemü különlegességek:
Deutsch Béláné és Gárdos Herta
fehérnemü szalon, Budapest, IV.. Váczi-utca 1—3. sz.
Bejárat Türr István utca 8.

ÉKSZERT, aranyat, ezüstöt vesz, javit sokat elfogad
KLEIN ADOLF
Budapest, VII., Dob-utca 3. (Károly-körut mellett.)

SINGER ÉS FRÄNKEL
bank és tőzsdebizomanyosok Budapest VII. Rombach-utca 12. Telefon József 123—07. — Külföldi átutalások legpontosabban eszközöltetnek Wieni fiók
J SINGER & COMP I., Rottentrum-stasse 29 Tel 61-3-91

LEGOLCSÓBB „ZEPHIR“ legkellemesebb fütest csak a szab folytonegő fatuzelesu, legfuteses **kályhával**
érheti el. **HÉBER SÁNDOR, Budapest,**
VI., Vilmos Csaszar-ut 39 Ie. 4. 47

Műbutorok nagy választékban LAX N.
butoraruhazaban Vörösmarty-utca 1
Magyar Szinház közeleben
Alapitva 1893 Telefon József 124 45

Brilliansi ar ugyan, e u tol, platinat es ekszert leg magasabb napi árban **veszek**
SINGER J., EGYETEM-UTCA 11. Telefon: 124—21

Zsidó hősök két bőröndben.

— Egy misztikus vizió. —

A zsidó hősöket becsomagolták tehát két nagy bőröndbe és a hitközség tisztviselői elvitték a törvényszék tárgyalótermének folyosójára, vagy legfeljebb az előszobájába. Tovább nem juthattak a zsidó hősök. A terembe nem engedték be őket. Ott nem voltak kiváncsiak se nevükre, se vallásukra, se arra, hogy hol estek el. A zsidó hitközség tisztviselői lezárták a hiába kinyitott bőröndöket, körülszijazták vastag bőrszijakkal, aztán vállukra tették a sulyos terheket, (mennyivel sulyosabb lehetett viszszafelé, mint odafelé!) és a zsidó hősöket visszatették a többi akta közé, amelyekből az ugynevezett „Történelem“ szokta szálait szövögetni.

A véletlen ugy hozta, hogy éppen ott tartózkodtam a nyugalomba visszahelyezett zsidó hősök között és az archivum homályában, a ködös és csendes félsötétben hallottam, amint a hősök egymással beszélgetni kezdtek.

A fehér lapok megszólaltak, mintha fehérruhás halottak suttognának rejtelmes éjszakán.

AZ ELSŐ: Jó, hogy már megint visszahelyeztek bennünket sirunkba. Folyton megzavarják a nyugalmunkat. Pedig ezt az egyet, a nyugalmat talán megérdemeltük volna az elveszitett életért . . .

A MASODK: Jó, hogy visszaküldtek bennünket. Ha beengedtek volna, borzadok a gondolattól, kiteregették volna holttestünket a zöld asztalon, megtapogatták volna sebeinket, hogy csakugyan igazi sebek-e, azután civakodtak volna felettünk, hogy hősi halált haltunk-e, vagy sem? . . .

A HARMADIK: Nekem a gorlicei áttörésnél zuzta szét a koponyámat egy gránátdarab. Kórházból-kórházba, hazakerültem, s csak otthon végzett velem a halál. Most azt hallom, ugy mondják, nem is voltam hősi halott, mert otthon haltam meg, édesanyám karjaiban.

A NEGYEDIK: Emlékszem rád bajtárs. Egyszerre hullottunk a földre, nemcsak mi ketten, de sok ezren. Hogy „hősök“ voltunk-e, mit tudom én? Ott hevertünk sokezren a csatamezőn, zsidók, keresztények, görögkeletiek és mohamedánok. Megöltek bennünket, nem tudtuk, hogy hősök vagyunk. Az egész csatamezőn nem láttam én hősöket, csak vizért nyöszörgő szerencsétlen áldozatokat . . .

AZ ÖTÖDIK: Vizet, meghalok! Vizet, meghalok! Milyen rémes volt. Bátrak voltunk, nem féltünk. De ki volt a hős?

A HATODIK: Ki volt a hős? Nyugalom, nyugalom! Ott pihentünk a lembergi nagy temetőben, zsidók és nemzsidók. Öleltük a földet, amelyből vétettünk, zsidók és nemzsidók . . . Nyugodni akartunk, de jöttek az emberek, felhányták sirjainkat, külön-külön skatulyáztak bennünket, faj szerint, vallás szerint. Felzavarták nyugalmunkat, szidalmakkal, dicséretekkel. Pedig mi csak meghaltunk és nem jár nekünk dicsőség, sem korholás, csak néma, szomoru gyász . . .

TÖBBEN: Csak néma, szomoru gyász . . .

A HETEDIK: A Doberdó sziklján szurták át

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

szivemet, mit tudom én miért? És most itt akarnak tört szurni a szivembe ujra . . .

A NYOLCADIK: Jó, hogy be nem eresztettek, Rólam azt mondta volna a vádló, hogy nem vagyok zsidó, mert véletlenül keresztény temetőben temettek el . . .

A KILENCEDIK: A golyó, a gránát nem kérdezte, zsidót, vagy nem zsidót talál-e? Oh, csak az emberek olyan gonoszak, oly ostobák, oly léleknélküliek! . . .

A TIZEDIK: És ha beengedtek volna, és ha mind feltámadva, sebeinket mutatva, béna karjainkat felemelve tettünk volna tanuságot, hogy nem ötszázan voltunk zsidó halottak, hanem tizezren, huszezren, mit használt volna? Kinek használt volna? A rágalmazók tudják, hogy hazudnak és tovább rágalmaznak. A vádlók tudják, hogy igaztalanul vádolnak és tovább vádolnak. És az emberek tudják, hogy gonoszat mondanak nekik, gonoszságból, és elhiszik és tovább mondják, tovább viszik a gonoszságot, gonoszságból!

MIND: Oh az emberek oly gonoszak, oly ostobák, oly léleknélküliek!

A hangok egyre halkultak, a suttogások elcsendesedtek, a hösök, mintha egyszerre elnémultak volna az emberi gonoszság, ostobaság és lelketlenség említésére. A fehér akták, melyek az előbb keringve töltötték be az archivum ürjét, lassan visszakerültek a polcokra.

Kissé kábultan hagytam ott a kisértő csendet, de még tovább is a fülembe csengett a szomoru refrain:

— Oh, az emberek oly gonoszak, oly ostobák, oly léleknélküliek.

S—s.

Az utolsó padban.

Szegeden, vagy Debrecenben, vagy bárhol történt, mindegy, a mai szellem neveltjei azok a diákok, aki határozatilag kimondották, hogy a „numerus clausus“ utján bebocsájtott zsidó egyetemi hallgatók kötelesek az utolsó padba ülni. A zsidó egyetemi hallgatók természetesen önérzetük teljes fellobanásával tiltakoztak ez ellen az lealázó eljárás ellen. A magunk részéről azonban azt hisszük, hogy a keresztény diákoknak van igazuk. Az utolsó pad és a sárga folt egyenes és szükségszerü kötvetkezménye a numerus claususnak. És valóban érthetetlen volna előttünk, ha a numerus clausus gyalázatos törvénye alapján felvett zsidó diákok és diákleányok ott ugy éreznék magukat, mintha „teljes joggal“ volnának a tanteremben. Érthetetlen volna, ha ezek a zsidó egyetemi hallgatók, akiket szégyenszemre kiválasztottak a sok száz és ezer közül, jól éreznék magukat, privilegiumukban asszimilálódnának a többi diákokkal és esetleg még folyamodnának, hogy engedjék felvenni az ébredő diákok jelvényét is. A numerus clausus korcsszüleményének megfelelően, ki kellett volna mondani ugyanakkor a nemzetgyülésnek, hogy„ a zsidó diákok pedig, akiket a törvény alapján az egyetemre felvesznek, **tartoznak a fejükön hegyes süveget, a szivük felett nagy, kerek, sárga foltot viselni**, hogy már messziről meg lehessen ismerni, hogy ők ama fajnak gyermekei, akik ellen a numerus clausus“ törvényét hozták és hogy tudatában legyenek annak, hogy ha őket protekcióval és baksisért felveszik is az egyetemre, **semmiben sem különböznek a destruktiv faj többi gyermekeitől!**“

Fájna nekünk, mint önérzetes zsidóknak, ha tudnók, hogy ezek a felvett diákok nem érzik minden pillanatban azoknak a zsidó diáktestvéreiknek gyalázatos megbántottságát és jogtalan megtiprását, aiket számüztek a külföldi egyetemekre, küzködésre és éhezésre, vagy akiknek a pályáját kegyetlenül kettétörték. **Üljenek a zsidó diákok önként az utolsó padba.** Teljék meg a szivük keserüséggel, a lelkük lobogással; váljanak valamennyien élő tiltakozássá a „numerus clausus“ törvénytelen törvénye ellen. Váljanak valamennyien élő szimbolumává annak, hogy a zsidó ifjuság sohasem törődhet bele abba, hogy néhánya privilégiumban részesüljön és a többinek jogát továbbra is lábbal tiporják.

כשר כשר

A pesti izr. hitközség kebelében alakult és Magyarországon az egyedüli, a főrabbiság kizárólagos szigoru felügyelete alatt álló rituális szempontokból a legvallásosabb igényeket is kielégitő, modernül berendezett nagy teljesitőképességü

Kóser szalámi és füstölthusárugyár rt.

Budapest, VII., Dob-utca 11.

ajánlja hitfeleink szives figyelmébe az e szakmába vágó teljes kóser legkiválóbb minőségü, elsőrendü husból készült gyártmányait a legjutányosabb napi árak mellett.

Külön postai szállitás.

LONYAINÉ női kalapszalonja

Budapest, IV., Párisi-u 6. Mössmer-áruház mellett

Eredeti francia és angol modellek kiállitása

Aranyért minden hirdetett árnál 3 koronával grammonkint többet fizetünk. Brilliánsér és ezüstér mindenkinél többet fizetünk.

GELLÉRT TESTVÉREK ötvös- és ékszerészek Budapest, VI., Zöldfa-u. 6.

Modern es praktikus **PAROKAK** speciálisan és olcsón kaphatók. Kihullott hajból is elvállalok parókát és mindennemü hajmunkát. Specialis Hemme hajfestés minden szinben

GRÜNFELD MIKSA

a volt Vidó es Grünfeld ceg helyisége. Budapest, IV. Hajó utca 3 szam (Belváros)

KELETI J. BUDAPEST, IV., KERULET, KORONAHERCEG-UTCA 17.

Gyárt legtökeletesebb kivitelben: műlabakat, műkezeket, sérvkötőket, haskötőket, gummigörcsérharisnyákat stb. Dus választék az összes betegápolási gummiárukban és műszerekben.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Zsidó-e a magyar sajtó?

— A cenzura eltörléséhez. —

— Végre! — kiáltanak fel sokan, kik abban a hitben ringatják magukat, hogy be fog valahára következni az az időszak, amikor ujra életbe lép a régi 48-as sajtótörvény, hogy „gondolatát mindenki szabadon terjesztheti". Mi ezen a téren sem tartozunk a vérmes reményüek közé. Jól tudjuk, hogy ez a kérdés még nincs teljesen elintézve. Hiszen ugyanaz a Tomcsányi Vilmos Pál még csak nem is oly régen egy egész más sajtótörvény javaslatot terjesztett elő, amelyet csak az ország közfelháborodásának nyomása alatt voltak kénytelenek levenni a napirendről, azzal, hogy tárgyalását őszre halasztják. A ködös ősz bekövetkezett, sőt itt kopogtat küszöbünkön a kegyetlen tél is, és a legujabb lex Tomcsányi helyett mintha számunkra és az eredeti törvényjavaslat helyett, amely a sajtót ugy akarta megbilincselni, hogy mozdulni se tudjon, kedves, nyájas, mosolygó biztatásokat kap a sajtó. Szinte azt mondhatnók, hogy korbács helyett karácsonyi kosarat, vagy hogy stilszerűbben illeszkedjünk a zsidó sajtó fogalmához: chanukai ajándékot.

Mert tudnunk kell, hogy mindig a zsidó sajtó volt az, amely állitólag a cenzura fokozatos szigoritását mulhatatlanul szükségessé tette. Maga Tomcsányi Vilmos Pál akkorban, drákói javaslatának indokolásában őszintén kijelentette, hogy intézkedéseit a „közhangulat" nyomása alatt tette. Közhangulat pedig, amelyet felülről mesterségesen tenyésztettek és szitottak, folyton azt hangoztatta a magyar sajtó ellen, hogy elzsidósodott és ez az oka mindennek, hazafiatlan viselkedésének, háboru elvesztésének stb., stb.

Minthogy pedig valószinűnek látszik, hogy nem fogják a zsidóktól elvenni a lapokat, mint ezt a trafikokkal és mozikkal tették, és azt a régi Budaváry-féle javaslatot sem fogják keresztül vinni, hogy a kikeresztelkedett zsidó laptulajdonosokat arra kényszeritsék, hogy lapjuknak héber cimet adjanak, bizonyos, hogy még a jövőben is sokszor fog elhangzani a vád, hogy a magyar sajtó tulajdonképen zsidó. És a jövőben is lesz még u. n. „közhangulat" és az esetleges sajtóharcot a kormányrendszer ellen továbbra s zsidó maffiának fogják bélyegezni, ami bizonyos „szükségszerű intézkedéseket" von majd maga után.

Számoljunk le azonban ebből az alkalomból a régi együgyü váddal: vajjon csakugyan zsidó-e a magyar sajtó?

* * *

Pro és kontra az érvek légióját sorakoztatták fel az utolsó időkben e kérdés eldöntésére. S ez áldatlan vita kielégitő választ még sem adott, legfeljebb azt a tanulságot a mi számunkra, hogy okos belső zsidó politikával sok alaptalan vádnak és rágalomnak elejét vehettük volna. Abból a tényből, hogy a magyar sajtó munkásai tulnyomórészben zsidók voltak, még egyáltalában nem következik az, hogy a magyar sajtó teljesen elzsidósodott. Mert *ez a zsidók által irt és vezetett sajtó soha zsidó érdekeket nem szolgált*, sőt, ellenkezőleg ez a sajtó, amelyet *a magyar érdekekkel szembehelyezetten* elzsidósodottnak mondanak, *éppen a magyar nemzeti gondolat leghatalmasabb bástyája volt.* Ez a sajtó tartotta ébren a magyar állameszmét a nemzetiségi vidékeken, ez vitte el a magyar szót azokra a területekre, ahol az öregebb nemzedék még alig tudott magyarul, ennek a sajtónak volt oroszlánrésze az ország magyarrá tételében, a magyar kultura terjesztésében, a magyar nemzeti ideál megszilárditásában. Ebben a tekintetben soha e sajtóban ellenséges vagy disszonáns hang nem hallatszott. A háboru alatt ez a sajtó példátlan egyöntetüséggel végezte el nagy hivatását: a magyar nemzeti érzés állandó izzásban tartását. Ez a sajtó tartotta fenn az érzelmi és a gondolati kapcsolatot a front és a mögöttes országrészek között, reményt öntött az itthon levőkbe és kitartást a katonákba. A hazaszeretet tüzével összeforrasztotta a nemzet pártjait, osztályait, felekezeteit és nemzetiségeit. A sajtó a közhangulat szócsöve, de egyuttal irányitója is: a háborus lelkesedés és a hosszu kitartás a sajtó munkájának eredménye.

Oh igen, halljuk már erre a választ a tulsó oldalról: de ez a sajtó rombolta szét a frontot, ennek a sajtónak destruktiv magatartása bénitotta meg katonáink karját, ez züllesztette forradalomba az országot, ez okozta a háboru elvesztését és igy végeredményben a sajtó elzsidósodása oka a rettenetes nemzeti katasztrófának.

E vádak igen hangosak, de nagyon gyengén megalapozottak. Gondoljuk csak jól meg, mit mondanak! Az antiszemita demagógok szerint a központi hatalmak a háborut azért veszitették el, Németország azért omlott össze az entente előtt, mert az ugynevezett „*zsidó*" sajtó, ami alatt néhány budapesti szabadelvü napilap értendő, csüggedést és kishitüséget vitt ki a frontra. Az irtózatos történelmi összeomlás, amely Európa képét egy időre ujjáalakitotta, szerintük tehát egy tucat pesti zsidó ujságiró műve. Nem érezhető-e itt valami tátongó szakadék, valami óriási aránytalanság ok és okozat között?

Akik a nagy összeomlásnak szemtanui és szenvedő alanyai voltak, azok tisztában lehetnek azzal, hogy a budapesti napisajtónak a háboru elvesztésében a legkevesebb szerepe sincs. A valódi ok Ausztria beteges nemzetiségi konstrukciója, a monarchia és szövetségeseinek teljes gazdasági és morális kimerültsége, a mérkőző felek erőinek és háborus eszközeinek aránytalansága volt. Az egyik oldalon a központi hatalmak állottak, két nagyhatalom és két kis ország bezárt és kiéheztetett szigete, velük szemben pedig felsorakozott az öt világrésznek minden anyagi és gazdasági szervezettsége, mérhetetlen embertömege, az aranynak és az acélnak kimerithetetlen gazdagsága. A küzdelem már akkor eldőlt, amikor az erők ily egyenlőtlenül megoszlottak és a katasztrófa okozóit és felelős előidézőit azok között kell keresni, akik az országot ebbe az egyenlőtlen és kilátástalan küzdelembe belesodorták.

Ebben a tekintetben az elfogulatlan kutatás igazat fog szolgáltatni a budapesti sajtónak és ki

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

fogja deriteni, hogy a katonai összeomlásban semminemü szerepe nem volt. Más kérdés azonban, hogy a budapesti forradalom vádjából menynyi terheli a lelkiismeretét? Kétségtelen, hogy a sajtó és pedig a zsidók által irt, ép ugy mint a keresztény lapok a forradalom szócsövei voltak, de itt nem szabad elfelejtenünk, hogy a sajtó mindig a közhangulat szócsöve, amint azt ma, az antiszemita heccpolitika idején is láthatjuk és akkor a forradalom nemcsak Budapesten, hanem Bécsben, Berlinben, Prágában, Zágrábban, Innsbruckban is fellángolt, semmiesetre sem lehetett tehát a pesti sajtónak különleges műve.

Az ugynevezett „zsidó" sajtó felelőssége a forradalomban elsőrangu fontosságu a zsidókérdés szempontjából, bár bünössége vagy ártatlansága még nem dönti el azt a kérdést, hogy zsidó-e ez a sajtó vagy nem? Ez a vád az antiszemiták szemében annyit jelent, hogy a magyar sajtóban a zsidó világszemlélet és erkölcs került uralomra s ez destruálta, szétrombolta a nemzet etikai értékeit. Nem térhetünk itt ki annak taglalására, hogy létezik-e ilyen a keresztény morállal szembehelyezkedő zsidó morál s a zsidónak erkölcsi világszemlélete általános alapelveiben nem azonos-e a keresztény erkölcsi világrenddel, amely belőle származott. Ezzel a „zsidó" morállal magyarázzák meg például az antiszemiták azt a jelenséget, hogy a magyar sajtó a nagytőke járószallagjára került és azt állitják, hogy ezáltal az erkölcstelenség terjesztője és a nemzetrontó eszmék melegágya lett. Az az állitás számos ellentmondást foglal magában és nagyon vitás már az is, hogy a nagytőke speciálisan erkölcstelen és nemzeteilenes volna. Tény az, hogy a magyar sajtó szoros kapcsolatba került a nagyipari érdekeltségekkel és a bankvilággal, aki azonban ezt tipikusan zsidó befolyásra vezeti vissza, az egyáltalában nem ismeri a sajtó természetrajzát és nem tudja azt, hogy ez igy van az egész világon, akár zsidók irják az ujságot, akár nem. Az előfizetési dijakból egy lap sem élhet és fürgeségét, olcsóságát és gyorsaságát csak ugy őrizheti meg, ha egyéb jövedelmi forrásai is vannak, mint például a hirdetési dijak, a bankpausálék és a politikai pártok hozzájárulásai. S hogy ez mennyire nem zsidó vonás a sajtóban és mennyire hozzátartozik a sajtó lényegéhez, arra a legcsattanósabb példát éppen a mai kurzus antiszemita lapjai szolgáltatják, amelyek a zsidószidás mellett betüről-betüre ugyanazt csinálják, mint a zsidónak csufolt régi lapok, ami természetes is, mert, ha nem ezt tennék, ugy holnap már becsukhatnák a boltjukat. Szeretnők látni azt a nagy lapot, amely a hirdetések felvételénél odáig menne az erkölcsi ovatosságban, hogy először utána szagolna, vajjon a hirdető cég a legbecsületesebb üzleti elvek szerint dolgozik e? Oldalakat lehetne idézni az ugynevezett keresztény, jobban mondva, antiszemita lapokból ez állitás bizonyitására. „Ne menj a zsidóhoz vásárolni!" — kiáltja az antiszemita lap az első oldalon vezércikkben, az utolsó oldalon pedig habozás nélkül közli a zsidó cégek jól fizetett hirdetéseit. Szerintük a szinházakban, mozikban, orfeumokban „zsidó" malacságokat adnak elő, mert a zsidók a nemzeti kulturának ezen területeit is elfoglalták, de a megfelelő rovatban mindenki olvashatja a soronként fizetett kommünikéket, amelyekben ugyanezen „zsidó" malacságokat égig dicsérik. A sajtónak közös jellemvonása ez, akár zsidó, akár nem; tény ez, amelyen nem lehet változtatni, de mindenesetre gyülölködő elfogultság és tudatos rágalmazás azt állitani, hogy ez csak nálunk van igy és nálunk is a zsidók csinálták.

Miben áll hát akkor a sajtó zsidósága? Csak abban a tényben, hogy eddig nagyrészben zsidók irták. Ezek a zsidók azonban *a legszélsőbb asszimiláció vizein eveztek* és néhány tiszteletreméltó kivételtől eltekintve, a zsidóság számára mit sem jelentettek. Valósággal komikus arról beszélni, hogy ezek zsidó világfelfogást képviseltek volna. *Az antiszemita kurzus bekövetkezésével vagy már jóval előbb siettek is kikeresztelkedni.* S ha volt erkölcstelenség a magyar sajtóban, ugy *azt itt, a kikeresztelkedett ujságiróknál kell keresni. Mert vajjon nem undoritó-e, ha a három hónapja megkeresztelt neofita hasábokon át a Szentlélekről elmélkedik s ha a Dob-utcai kereskedő fiacskája a pápánál tett látogatásáról számol be hosszu riportokban?*

A zsidóknak tultengése a sajtóban kétségtelenül nem volt egészséges jelenség, bár e téren bajos numerus clausust életbe léptetni, hiszen az irás művészetére születni kell s a valódi tehetséget elnyomni nem lehet. Mi hát akkor a megoldás? A terápiát ma még csak kijelölhetjük, de a végleges gyógyulást az időre, nyugodtabb viszonyokra kell biznunk. Ha van a sajtó terén zsidókérdés, ugy ez csak *belső* kérdés lehet és megoldása is csak *belülről*, a zsidóságból jöhet. A zsidóságot vissza kell vezetni a zsidósághoz, fel kell ébreszteni benne a lelkesedést, a szeretet a zsidóság multja, történelme és kulturája iránt. Uj nemzedéket kell nevelni, amely benne el a zsidóságban, amely nem idegen célok és bálványok után szalad. Ez a nemzedék erkölcsi alapot fog találni a zsidóságban és nem hánykolódik majd cél és irány nélkül a szélsőségek orvényein. De ez a folyamat csak *belülről* jöhet és a *külső* nyomás itt nem sokat segithet. A zsidóságnak elsőrendü erkölcsi kötelessége önmagával és a keresztény társadalommal szemben, hogy ezt a belső tisztulási folyamatot becsületes zsidó politikával minél jobban elősegitse. **Raab Anior.**

HUNGÁRIA CASINO HABZÓBOR

BARDÓCZ ÉS LORÁND

Termény, bank és tőzsdebizomanyosok

külföldi átutalásokat legpontosabban eszközöltetnek. Budapest, VI ker., Király-utca 14. em. 12. szám.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

„A koronás király parancsát . . .”

Mély megdöbbenéssel hallottuk azokat a történeti aktákat, melyek a királykérdéssel kapcsolatban a nemzetgyülés előtt felolvasásra kerültek. Ezeknek az aktáknak anyagát nem feladatunk ismertetni, hiszen a Mult és Jövő volt az az organum, mely kezdettől fogva hangsulyozta, hogy a zsidóság, mint zsidóság csak a legteljesebb semlegességet tanusitja ebben a kérdésben. Mert ellenkező esetben bármelyik párthoz csatlakozzék a zsidóság, a végén **mind a két pártnak csak a haragját vonja maga után**, az egyikét, mert ellene dolgozott, a másikét pedig, mert „nem segitette elég jó szivvel“. De a zsidóságnak egyébként sincsen oka sem az egyik, sem a másik pártért lelkesedni. Mindkét részen ott látják azokat, akiknek oly sok fájdalmas órát köszönhet, mindkét oldalon ott látunk sokakat azok közül, akik annyi sebet ütöttek a zsidóság testén az utóbbi három szomoru esztendőben.

De amikor ezeket az alapigazságokat leszögezzük, egyszersmind le kell szegeznünk azt a tényt is, hogy ime, ezekből az aktákból is most már láthatja az egész nemzet, hogy hová vezettek az izgatások, amelyeket itt, szinte hivatalos támogatás mellett folytattak éveken át **olyanok, akik legitimistáknak és olyanok, akik szabad királyválasztóknak vallják magukat.** Mert a zsidógyülöletben csodálatosan egyetértettek mind. Szmrecsányi, a kitünő szónok, például még a gyöngyösi piacon is, azelőtt a lámpa előtt, melynek vasára a zsidó Welt Ignácot felakasztották a kommunisták, az előtt a lámpa előtt is a legsötétebb demagógiával, bosszut lihegő szavakkal izgatott a zsidóság ellen, melyet a maga egészében felelőssé tett a kommunizmusért és összes büneiért. És ime, ugyaneza Szmrecsányi arra ébredhetett, hogy őt magát, a nagy kommunistaverőt hirtelen kommunistának bélyegzik, mert „legitimista“. Vagyis sikerült átvinni a köztudatba, hogy mindenkire, akit kompromittálni akartak, rámondták, hogy kommunista, akár volt ennek alapja, akár nem. Először csak a zsidókkal csinálták meg ezt az általánositást és kinevezték valamennyiüket kommunistáknak. De a „közvélemény“ nem áll meg, és legutóbb már keresztény — keresztény ellen terjesztette a kényelmes vádat, melyet nem kell semmivel sem megindokolni. Egyszerüen rámondták, hogy „kommunista“ és el van intézve.

És ugyanigy volt ez azzal a szellemmel, mely az ugynevezett „atrocitásokat“ nemcsak, hogy türte, hanem életrehivta. Az izgatásoktól megkótyagosodott emberek rablásra, gyilkolásra adták magukat és az embertelenségeknek olyan sorozatát produkálták„amely páratlanul áll a jámbor magyar nép történetében. Évekig folytatták a véres izgatásokat a zsidóság ellen, holott a törvény a „felekezetek ellen való izgatást“ kifejezetten tiltja. Az izgatásnak a vége pedig az ugynevezett „atrocitás“ volt, amelyet a „felelőtlen elemek“ követtek el és senki sem akarta a felelőtlen elemekért a felelősséget vállalni. De mi már akkor is ismételten hangoztattuk, hogy az „atrocitások“ nem állanak meg a zsidóknál, és ha az atrocitások szelleme egyszer uralkodóvá válik, akkor nem lehet többé a romboló szellemet a zsidóság korlátai közé szoritani. És ime, a nemzetgyülésen Pallavichini őrgróf, akit szintén nem lehet a zsidóság nagy barátjának mondani, előadta, hogyan sanyargatták a foglyul esett királyi csapatokat és tisztjeiket:

Ha néhány ember nem segitett volna rajtuk, akkor ezek a legnagyobb nyomornak és hidegnek lettek volna kitéve. Fehérneműjük nem volt, köpönyegük nem volt és igen sokan még takarókkal sem rendelkeztek. **Pénzük** nem volt annak következtében, hogy **Tatánál a kormánycsapatok összes holmijuktól megfosztották őket, ugy, hogy igen sok ember egész vagyonát és birtokát ottvesztette és nem is kapja többet vissza. (Huszár Elemér: Ez nem bolsevizmus?)**

Kezemben van két eredeti jegyzőkönyv, amelyben két tiszt becsületszavával előadja a velük történteket. A jegyzőkönyv kezdetben megemliti, hogyan csatlakoztak Sopronnál Ostenburg ezredes csapatához és azt irja, hogy mindannyian még a köztünk tulsulyban levő u n. **szabadkirályválasztók** is a legnagyobb lelkesedéssel csatlakozik Ostenburg ezredes csapatához. Itt megemliti, hogy hogyan mentek a lakosság óriási lelkesedésétől fogadtatva Törökbálintig, ahol „a legnagyobb meglepetésünkre szolgált, mikor Törökbálintnál heves tüz fogadta szerelvényeinket és felfegyverzett civil csapatok állták utunkat. Igy került a mi kis csapatunk, mely hátramaradt a visszavonult vasutak fedezésére, **a legelsők között még Budaörsnél fogságba. Először az a meglepetés várt ránk, hogy a minket foglyul ejtő egri bakák mint „disznó csehek“-et, „gazember kommunistákat“ és „osztrákokat“ szidalmaztak-e.**

Az egri bakák ugy látszik nem tudták azt, hogy egyszerüen zsidóknak is mondhatták volna őket.. Aminthogy a Szózat és társai sokkal egyszerübben oldották meg a kérdést; kinevezték a királyt, Ostenburgot, Lehárt, sőt Rakovszkyt, Andrássyt és társait is zsidóknak és az egész királyi puccsot ugy állitották be, még e héten Gömbös is, mint a zsidóság merényletét. De ugyancsak meg-

Pehelypaplan Angol mód-zer szerint készitve Óriási választék francia és angol mintás és sima selymekben és szatin-ekben. **SÁNDOR M FERENC**, paplankülönlegességek áruháza, IV. Kammermayer Károly-utca 1 (Központi városház)

Meggyőződhet egy próbabevásárlásánál, hogy uri divatáru és fehérnemü szükségletét legolcsóbban az ujonnan megnyilt **Steiner és Boros** cégnél, VII., Erzsébet-körut 51 Royal szálloda mellett szerezheti be.

Angol flanellinoek . . 550 K-tól
Legdivatosabb puha kalapok 430 K-tól

Karácsonyig minden vevőnek 1000 K-át meghaladó vásárlásnál értékes ajándékot adunk.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

lepő, ha olvassuk a Szózatnak egyik akkori számát, amelyből megtudhatjuk azt, hogy az Ostenburg-csapatok ugyanazt tették a kormánycsapatokkal. A Szózat „Tetemrehivás" cimű cikkében megirta, hogy az Ostenburg-csapatok micsoda barbarizmust tanusitottak a kormány-csapatok sebesültjeivel.

„Egy vonatból 500 rontott hét emberre. Hét géppuskagolyót kapott mindegyikük. Meghalt. De rárontottak és átszurkálva szétverték a koponyáját". A bitangnak, a lázadónak, kommunistának". Borzalmas. Rémes megnézni halottainkat, akiket meggyilkoltak. Sebesülten verték agyon a fiukat. Az életbenmaradottakat. Osztenburg fogságából megszabadult diákok érdeklődnek kinn a hóhéroknál: „Kapitány ur, mondja meg, hol az aranyórám, hol a pénztárcám, hol a Mensa Medikára szóló vacsorajegyfüzetem? Emlékszik, kapitány ur, mikor puskatussal ütve kisértek kapitány urhoz és a kapitány ur megpofozott minket — tiszteket. Ketten hadnagyok voltunk ott és egy alhadnagy. Azt kérdezte kapitány ur a tiszthelyettestől, mit tudtak tőlünk elvenni? És ők mutatták igazolványunkat meg a vacsorajegyünket. Én pedig mondtam, hogy elvették meghalt anyámtól kapott aranyórámat is. És a tiszthelyettes erre ezt odaadta egy waffenrockos alhadnagynak, kit bárónak szólitottak. Az tette el. Én a pénztárcámat is mondottam. És emlékszik, kapitány ur, hogy a tiszthelyettes erre ujra kezdett a puskatussal verni: „még azt is emlegeted, te bolseviki". És a kapitány ur nézte addig, mig a szememre nem kaptam ezt az ütést, melytől elájultam. Nézze kapitány ur ezt a szememet örökre elvesztettem".

Mi nem hittük el a Szózatnak, hogy ilyenekre képesek azok, akiket félisteneknek dicsőitett a kurzus-sajtó, amikor az „atrocitások" csak zsidókat érintettek. De most már világosan látjuk, hogy mindez egy forrásra vezethető vissza és mindenért azok a felelősek, akik izgatásukkal ezt a beteges állapotot, ezt a pszichózist felidézték. Elvégre folyton arra tanitották, hogy kommunistákkal szemben minden meg van engedve, sőt bizonyos tekintetben szinte „hazafias kötelesség". És ez a munka nem állhatott meg akkor, amikor a „kommunisták" alatt többé nem a zsidóságot értették, hanem mint ebben az esetben, a kormányt és csapatait, vagy a másik esetben Osztenburgot és csapatait. Sem az egri bakáktól, sem az Osztenburg-csapatoktól nem lehet finom disztinkciót várni és igy nem kell csodálkoznunk azon, ami történt.

A nemzetgyülésen felhangzott a panasz az ellen, hogy hogyan bántalmazták és fosztották ki azokat, akiknek más bűnük nem volt, minthogy teljesitették koronás királyuk parancsát. Ez a mondat, amely Pallavicini őrgróf ajakáról hangzott el a parlamentben, a legjobban stigmatizálja a helyzetet. A nép mindig csak teljesiti a felső parancsot. De ezek a „felsők" változnak a politikai hullámok szeszélyei szerint és majd ezek, majd azok kezdik üldözni azokat, akiknek semmi más bűnük nincs, minthogy teljesitették a felső parancsot. A Károlyi-kormány alatt, a kommunizmus alatt, a „fehér terror" alatt és az azóta következett különböző kormányok alatt egyre-másra jöttek a parancsok felülről és ki mert volna ellenszegülni?

Meg kell végre szünni a bosszu-politikának, mely boszut liheg azok ellen, akik nem tettek egyebet, mint hogy teljesitették a felső parancsot. És meg kell szünni végre annak az izgatásnak, amely a zsidóság ellen gyülöletet szitott, amely hazug vádakkal és gyilkos rágalmakkal uszitott a zsidók ellen, akiknek, ma már jól tudja mindenki, semmi egyéb bűnük nincsen, mint az, hogy zsidók és teljesitik a Királyok Királyának mindenható parancsát!

TÖLTÉS HEGYRŐL

SEMMI SEM UJ A NAP ALATT, VAGY: HOGYAN FESTETT A KURZUS A FILISZTEUSOKNÁL.

A Szentirás mostani hetiszakaszában olvassuk (Gen. 26. fej.), hogy nagy éhség volt a filiszteusok országában, hol Izsák lakozott. Már kivándorlásra gondolt, de az Örökkévaló megszólalt lekiismeretének: Maradj itt, miként a jó-, ugy a balsorsban is ki kell tartanod hazádban. És Izsák maradt. Szorgalmának jutalmául olyan bőséges termése volt, amely százszorosan felülmulta várakozását. „És nőttön-nőtt a férfiu tekintélye, mig tulságos nagy nem lett." Nyájainak gazdagsága, nagy szolgaserege felébresztette a filiszteus nemzeti öntudat tiltakozását. Ennek a közfelháborodásnak szabadalmazott kifejezői teljesen egyéni akcióval — nem nyomdákat romboltak le, hanem betömték Izsák kutjait. Tagadhatatlan, hogy kulturérték szempontjából ez a tett ugyanolyan jelentőségü volt, hisz a vizszegény országban az első időkben összegyüjtött viz nélkülözhetetlen tartalékul szolgált a nyájaknak s elpusztitásuk a közérdek szempontjából is katasztrófa volt.

Hiába kért Izsák Abimélech királytól orvoslást. „Legjobb lesz, ha eltávozol, mert hatalmasabb vagy nálunknál, jelenléted csak izgatja a háborgó közvéleményt". Mit tehetett Izsák apánk? Elment más vidékre s ott uj kutakat ásott, de ekkor már itt is megalakult a helybeli marhapásztorok ébredő egyesülete s kijelentették: „Mienk a kut, melyet a faji uralom céljaira ástál." Mit tehetett Izsák? Elnevezte a kutat „Észek"-nak, magyarul: Orgoványnak.

És igazi sziriai arcátlansággal ásott uj kutat, — ahelyett, hogy öngyilkos lett volna — egy másik helyen.

BLUZ-OTTHON. Princz Sándor Budapest, VII., Király-utca 23. szám.
Bluz pongyola, ruha alj különlegességek olcsó árban, kötött gyapju kabátok, bluzok, sálak, sapkák nagy választékban.

PYRAM TERPENTINES CIPŐKRÉMET HASZNÁLJUNK

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Itt azonban még tartott a közfelháborodás és bizonyára a legutóbbi kutreviziós rendeletre hivatkozva, ezt a kutat is elvették tőle azzal az indokolással, hogy az ilyen destruktiv kut megmérgezné a belőle ivó szelid ökrök konstruktiv lelkületét.

De Izsák a jordánképü fajt jellemző élősdi kitartással nem esett kétségbe, hanem ujabb kutat ásott, miután az elvett kutat elnevezte „Szitnah"-nak. (Haller I. és Tsa.) Ekkor már liberális felhők jártak az égen, szélcsend uralkodott s Izsák kutját nem bántották, sőt Abimélech hirtelen nagy rokonszenvvel kezdett érezni iránta s egy szép napon meglátogatta.

Izsák nem tudott eléggé csodálkozni és megkockáztatott egy szelid megjegyzést: „Mért jöttél hozzám, hisz gyűlöltetek" az intranzigens faji meggyőződés jellemszilárdságával s elkergettetek engem, hát minő alapon nyujtasz baráti jobbot a degenerált faj ivadékának?" S felelt erre Abimélech gróf: „Ugyan kérlek, az egész csak pszichózis volt, felelőtlen elemek műve, felejtsd el. Hisz te Isten áldottja vagy." Nemzetközi összeköttetéseid az égig érnek, még az Uristen is faji szolidaritásban van veled. El ne felejtsd, hogy nem bántottunk", mi csak csendes antiszemiták voltunk. Mi lett volna, ha a lármás felelőtleneket küldjük a nyakadra. „Jer, kössünk szövetséget" — mondjuk: legitimista alapon." Szegény Izsák, mit tehetett, bankettet adott nekik s ettek és ittak.

Hogy Izsák mit gondolt magában, arról nem szól tovább a Szentirás.

BACHER-KÖNYVTÁR—GOLDZIHER-KÖNYVTÁR.

Kaptuk következő levelet: Igen tisztelt Szerkesztő ur! A Mult és Jövő nagyon fején találta a szöget, amikor nyiltan megirta, hogyan tülekednek most Goldziher emléke körül éppen azok, akik csak nemrég buktatták ki a világhirü tudóst a Pesti Izraelita Hitközség képviselő testületéből. Pedig ez a 300 és néhány tagot számláló képviselő testület nem igen bővelkedik az ilyen Goldziher-féle nevekben. Goldziher különben azzal is vigasztalódhatott, hogy nem volt a képviselő testület tagja az ugyancsak világhirü Bacher Vilmos sem, aki pedig tisztára a héber -s zsidó tudománynak volt az egész föld kerekségén elismert és körülrajongott nagy mestere. Mikor Bacher Vilmos meghalt, azonban épp oly tülekedés folyt emléke körül, mint most folyik Goldziher körül. A régi zsidó mondás szerint: Ácháré mosz kedosim", halál után szentté avatják az embereket, akikkel életükben — az itteni szellemi nivóra jellemzően — nem sokat törődtek. Bacher halála után, a család nobilitásából és jóvoltából a nagy mester könyvtára a hitközség tulajdonába került, dacára annak, hogy Amerikából anyagilag sokkal előnyösebb feltételek mellett lehetett volna a ritka becsü könyvtárt értékesiteni. Most, legnagyobb megdöbbenésünkre olvassuk, hogy a hitközség Bacher Vilmos könyvtárát Goldziher-könyvtárnak akarja elnevezni. Pedig elsősorban Goldziher emlékének nincs szüksége arra, hogy ilyen mesterséges eszközökkel hódoljanak neki, egy másik, hasonló kaliberü tudós emlékének rovására. Azonkivül önkénytelenül felmerül az a gondolat, ha ez a néhány esztendő elég volt arra, hogy a hitközség Bacher Vilmost elfelejtse, és könyvtárát kisajátitsa, akkor könnyen ki van téve a könyvtár arra, hogy megint egy pár év mulva Goldziher emléke ugyanigy fog járni és ha akkor esetleg egy kevésbé ideális előljáróság lesz kormányon, egyszerüen el fogják nevezni a könytárt valamelyik kiérdemesült hitközségi elnök, vagy előljáró után.

„NEM ADHATUNK KIVÉTELES POZICIÓT A ZSIDÓKNAK!"

Ezek a történelmi nevezetességü szavak a parlament kupaktanácsában hangzottak el, Bethlen István gróf miniszterelnök ajkairól. A miniszterelnök ur többször beszélt már. Képviselőválasztás előtt Pécsett is, ahová házi-ujságiróit, mozi-fényképészeit és grammophon-felvevő készülékét is levitte, hogy megörökitsék szavait. Akkor is beszélt, most is beszélt, a szavainak akkor sem volt foganatja, most sem lesz. De nem is lehet. Azokban a szavakban, amelyekben nem őszinteség, nem komoly, társadalmi békére való törekvés, hanem csak szemfényvesztés és kóklerség van, azokban nem bizhatik senki.

Kérdem: micsoda *kivételes* poziciója volt és van itt a zsidóságnak? Az tényleg „kivételes" pozició, hogy zsidó pálinkás-bodegát nem nyithat, hogy egy pakli hármas dohányt el nem adhat, hogy az ábécé tanitása közben csak bizonyos számu mester adhatja ki a tüdejét és hogy annak az 5 százaléknak megengedik, hogy zavartalanul, háboritatlanul, tanulhasson anélkül, hogy bevernék a fejét, mikor előadásra megy! Ez a kivételes pozició? Azt, amit Bethlen miniszterelnök *pozición* ért, azt ugy sem tudja elvenni sem ő, sem semmiféle más intranzigens egyesület. A kereskedelmi *rátermettséget* és üzleti *tudást* nem adhatja oda sem a Move-nak, sem a Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezetének, akik oly ügyesen „fogyasztottak", hogy a rendőrségnek kellett beavatkoznia.

ARANYSZÁJU SZENT JÁNUS...

Nem, nyájas olvasó, nem sajtóhiba az az *u* a cimben — most az egyszer nem az ékesszavu konstantinápolyi patriarkáról zeng a dal, akinek gyönyörüséges homiliái örök diszei lesznek az Anyaszentegyház literaturájának: uj próféta támadt, méznél édesb szavu, aranyszivü, makulátlan férfiu, akinél szebben, szivrehatóbban, az evangélium igéjétől mélységesebben megihletve nem szólt még keresztény Szent Ágoston óta.

Megrázó erővel kiáltja most szózatát a világ mind a négy sarka felé — döbbenetes képet vet a nyomorról, amely alatt fuldoklik szegény Budapestünk népe. És amint ott álltam a mardosó hidegben az uccasarkon és szegény kidobott fővárosi tanár-fejemet a zuzmarás falba vertem, hogy honnan teremtsem elő a holnapi szenemet, nevezett művelet közben a fal alján fehér plakát ütötte meg a szememet. Olvasni kezdtem. A nyomorról szólt, a pesti nyomorról, nem a grönlandi eszkimókéról. Tehát rólam beszélt. A munkanélküliekről, az éhezőkről, a didergőkről. Minden szava szintiszta

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

igazság, minden szavát aranyba kellene foglalni. És lassan, halkan permetezni kezdtek a könnyeim. És lassan-lassan hosszu jégcsapokká fagytak az ábrázatomon. Ködbe veszett előttem a világ: „Hát még vannak jó emberek, hát ebben a Gomorrhában mégis csak akadnak angyali tisztaságu lelkek, akik magukat minden piszkos anyagi érdektől absztrahálva, gondolnak mireánk is, szegény, elcsapott tanárokra és tisztviselőkre. Mert ugyan ki inkább munkanélküli, mint a felmondás nélkül, végkielégités nélkül kiebrudalt zsidó tanár, tanitó és tisztviselő?“ Nagynehezen erőt vettem könnyen érthető lirai ellágyulásomon, szempilláimról leszaggattam a hosszu könnyjégcsapokat, mert „ezt végig kell olvasnom“, orditottam fel ujjongva. Ime, ez a nemes lélek, faji, felekezeti különbség nélkül fordul mindenkihez, hogy segitsen a nyomorgó lázáron. Nem! Ez nem kurzuslovag, ez nem konjunkturavadász: ez elfogadja a zsidók pénzét, nem veti meg a kárhozatos sziriai fajzatot, ez egy izig-vérig liberális férfiu, aki tisztában van azzal, hogy „non olet“.

Lihegtem a felindulástól, amikor végre az aláirásig tutottam. És ime! Ó csodák csodája, az aláirás helyén kétarcu, monstruózus alakzat diszelgett! Az egyik ábrázata kenetteljesen, emberszeretettől sugárzó édes-szelid kifejezéssel tekintett reám, a másik azonban kaján, rút, csufondáros vigyorgással pislogott felém és azt vartyogta: „Az igazi Sipőcz Janus én vagyok — a másik csal!“

„JÁTÉK A TÜZZEL.“

Az egyik, a közepes-nivón aluli kurzuslap, szemünkre veti nékünk, sziriai sajtójakaboknak, hogy nem támogatjuk *Sipőcz* polgármester jótékonysági akcióját. Természetesen azért nem — mondja a konstruktiv lap —, mert a zsidók nem érzik a nyomorúságot és nincs szükölködő szir, akit támogatni kéne. Pedig jó lenne, ha észre térnének, — fenyegetődzik a kis sötétben bujkáló —, mert a *bécsi eset itt is ismétlődhetik.*

A magyar zsidóság sohasem ismert a jótékonyságban *numerus clausust.* Ha ma ismeri, ezt csak a keresztény felebaráti szeretet konstruktiv alkotásaiból ismeri. A krisztusi vallás mai álprófétái szoktatták hozzá, hogy embertársában ne az *embert*, hanem a *zsidó* embert, (pardon: a zsidó nem ember) és a *keresztény* embert lássa. Voltak idők, amikor zsidó filantrópok egyformán adományoztak zsidó és keresztény jótékonysági célokra. (Megjegyzem, olyan keresztény filantrópról *akkor* sem hallottam, aki zsidó intézményre hagyta volna a pénzét.) Ez az idő ma tényleg megszünt. Miért? Azért, mert a kurzus éppen elég nyomorgót, szükölködőt és egyéb koplaló szerencsétlent zuditott a zsidóság nyakára. A zsidóság *első kötelességének* tartja ma azokon a fajtestvéreken segiteni, akik a kurzus áldozatai lettek. Addig, amig a polgármester ur a zsidó köztisztviselőket kilöki állásaikból és egyéb zsidó exisztenciákat tesz tönkre, addig nem kivánhatja, hogy a zsidóság az ő szegényeit segitse.

A bécsi esettől pedig nem félünk. Istenem, nekünk, zsidóknak már nincs okunk semmitől félni. Még csak megijedni sem. Hisz 1918 óta egyebet sem tesznek, mint zsidót gyilkolnak. Az egyik őszirózsával a csákója mellett rabolta ki a zsidót, a másik vörös pántlikával, a harmadik meg „felelőtlen“ darutollal. Hozzáedződtünk. Hozzátartozik a zsidóság 2000 esztendős szenvedéséhez. *Elvenni* lehet tőlünk, de *adni*, csak annak adunk, akinek *szivből* adunk.

WOLFF MEGMONDTA.

Győrött mondta. Érdemes feljegyezni az utókor számára. Talán még szobrot is kap Wolfenaui ezekért a történelmi nevezetességü szavakért. „Liberális demokráciával nem lehet nemzeti öntudatra korbácsolni Magyarországot.“ Ez igaz. A szabadságok idején sohasem érezzük hiányát a — szabadságnak. Az egyenlőség, testvériség korában nem tudjuk megérteni, hogy lehet népeket rabigába dönteni. Reakció kell, elnyomás kell, börtön kell, kamarilla kell, vésztörvényszék kell, Caraffa és Eperjes kell, Castaldo és Erdélv kell, Haynau és Neugebaude kell, hogy értékelni tudjuk az emberi szabadságokat. Demokrácia és liberalizmus nem fejleszti a nemzeti öntudatot, magyar dacot és hazaszeretetet. Wolff és a kurzus kellett, hogy észre térjünk, mennyit vesztett az ország...

A KIRÁLY-UTCAI ZAVARGÓK NEM EMLÉKEZNEK SEMMIRE.

Végre független magyar biróság elé állitották a Király-utcai zavargókat. A biróság nem itélt ugyan még, — nem azért, mert nem lett volna elég „független“ hozzá, hogy itélhessen, — de kiderült, hogy szegény rendháboritók, akik ez egyszer nem is kiskoruak és nem is felelőtlenül bujtak az egyenruhába, nem emlékeznek semmire. Hogy kit pofoztak meg, kiket állitottak meg éjjel az utcán és hogy egyáltalában kimondták-e ezt a szót: zsidó, arra nem emlékeznek. Természetesen arra sem, hogy a fiakkerest felpofozták, s arra még kevésbbé, hogy a rendőröknek pisztolyt szegeztek és hogy kézigránáttal fenyegetődztek. Az egri teológia jámbor napjelöltje csak arra emlékszik, hogy tizenhat butélia bort ivott. Pontosan tizenhatra emlékszik.

Furcsa, hogy ép a tizenhatos számra emlékeznek oly pontosan és semmi egyébre nem. És csodálom azt is, hogy vannak oly jóhiszemü urak, akik ezt elhiszik.

Parókák

speciálisan fe alcoán kaphatók
Elvállalok mindennemü hajmunkát ugy mint hajfestést Valódi alcoán állandó dús választék hajfonatokban, frisetákban, petzekben és e szakmákban vágó cikkek
ben **Blau Malvin, Király-u 3**

Hamisfogakat brilliánst, aranyat, ezüstöt
legmagasabb napi áron vesz
darabonkint 60 koronáig Mendelsohn ékszerész Rákóczy-ut 60

Női cipő különlegességeket
bevezettem. ——— Estélyi cipők 950 kor.
BÁLINT,
BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 7.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

A lelkek egybeforradásáról.

Ugy történt kérem, hogy a Mansz sátoraljaujhelyi fiókja estélyt rendezett. Már amint ezt szokás: kabaréval és teával. A jövedelmet a gyermekmenhely céljaira szánta a par exellence keresztény egyesület vezetősége. Hogy pedig jövedelmet érhessenek el, ahhoz begyült pénz kell és a pénz begyülhetéséhez zsidók kellenek. Igy hát elv ide, elv oda, meghivták a zsidó jótékonysági egyesületek hölgyvezetőit. Az egyik keresztény urinő a verbuválás idején szent hevülettel hangoztatta a cél érdekében, hogy a kibékülés időszaka elérkezett és a lelkek egybeforradására a Mansz-estély a legalkalmasabb. Akadt azonban egy őszintébb keresztény lélek is, aki nyiltan megmondta az igazat, hogy a zsidó pénzre szükség van.

Az „izraeliták" körében lelkes hatást váltott ki a beinvitálás. És az egyesületek vezetőségének nőtagjai pontosan meg is jelentek az estélyen. Egyik-másik tán alkalmi toalettet is készittetett a rendkivüli estélyre, ahol nem zsidó tucatasszonyok, hanem hamisitatlan keresztény urinők lesznek jelen és ők is élvezik majd nyájas leereszkedésüket. Akadt a megjelentek között bizonyára olyan is, akit a reváns kellemes érzete foglalkoztatott és lelki szemei előtt lebegett az izr. estély, ahol ő fogadja majd bájjal, mint valaha a boldog időkben a keresztény előkelőségeket, a dzsentri ifjuságot, megvendégelvén őket pulykacombokkal csakugy, mint prágai sonkával és pezsgő és cigány mellett lelkesednek a lelkek egybeforradásáért.

A most lefolyt estélyen nem sokan voltak jelen a két év óta szirlai jelzővel kitüntetett hitsorsosokból. De akik ott voltak, azok „izraeliták" voltak, akik a sokat hangoztatott „zsidó" szóban csak gunyt éreztek és szerintük e megállapitás csak a lekicsinyitésre, csak a tagadásra alkalmas. Ên ha már pechükre az izr. felekezethez tartoznak, hát miért ne részesüljenek legalább egy estélyen a keresztényekkel való egyenranguság dicsőségében. Ennyi előny csak kijár azért, hogy az elnöki diszpolcra emeltettek. A zsidó tömeg vállveregetése nekik ugysem becses.

Hát ugy volt, hogy a kurzus boldog uralma második évének derekán az izraelita uriasszonyok néhánya megjelent a keresztény kabarén. A müsor előirás szerint folyt le. A kiemelésre csak annyi érdemes, hogy a konferáló, egy Kemechey nevü fiatal ujságiró, jóizü zsidó anekdotákkal traktálta a hálás publikumot. Nagyszerü élceket mondott a Kóbikról meg Simikről, de a leghatásosabb volt a zsidók átvonulásáról szóló vicc, amelyben elmondja, hogy a Vörös-tenger azért vált ketté, mert nem akarta az átvonulók piszkát magába fogadni. Erre azután már volt egy kis intermezzó. Az egyik zsidó egyesület elnöknője felállt és tüntetően eltávozott . . Benne megszólalt a lelkiismeret, a zsidó önérzet. A többi azonban ott maradt. A kabaré után a keresztény nők szinte sajnálkozva emlékeztek az esetről, sőt akadt olyan is, ki bosszankodni látszott a kinos affér miatt. Ám a vendégséget élvező izr. urinők megvigasztalták őket, hogy hát igy, meg ugy, abban igazán nincsen semmi, őket a tréfa nem bántja és az exkuzálás igazán fölösleges. És napirendre térvén a dolog felett, boldog megelégedettséggel ültek le a párolgó teához ők, akiket zsidó önérzetükben megbántani nem lehet, mert bennük ilyesmi nem lakozik.

Ben Zewi.

Figyelmeztetés! Mindenki haladéktalan kárt okoz magának, ha hasonlatos hirdetésekben engedve brilliánst, aranyat, ezüstöt, platinát, zsongort, órákat elad és nem fordul Fischer Testvérek céghez Budapest VIII., Baross-utca 73.

Krónika és szemle

A MULT ÉS JÖVŐ MÁSODIK KULTURESTÉLYE 1922 január hó 15-én lesz a zeneakadémia nagytermében, a magy. kir. Operaház, a Nemzeti Szinház és a Magyar Szinház legnagyobb művészeinek közreműködésével. Részletes müsor a jövő számban.

CENZURA NÉLKÜL jelennek meg a lapok. Ezentul tehát a kurzussajtónak minden ellenőrzés nélkül lesz megengedve az izgatás a zsidóság ellen. Holott a cenzura alatt a zsidóellenes izgatást csakis ellenőrzés mellett gyakorolhatták igaz, hogy teljesen zavartalanul. Legalább a cenzura nem zavarta őket ebben a nemes munkában. Ezzel szemben most reméljük, hogy a zsidó sajtónak szabad lesz az izgatásokat kiparirozni és nem lesz ugy, mint azelőtt, amikor annak, aki felelni akart a zsidóság ellen irányitott támadásokra, megbilincselték a kezeit és szájkosarat tettek a szájára.

Különben majd meglátjuk!

ÓVAS! Jugoszláviában, Csehszlovákiában és Romániában levő előfizetőinket figyelmeztetjük, hogy a rendőrség körözése elől megszállt területre szökött Raab György a Mult és Jövő kiadóhivatalával semmiféle összeköttetésben nincs és ellene a kiadóhivatal többrendbeli sikkasztás, csalás és okirathamisitás miatt bünvádi feljelentést tett. Akinél jelentkezik, adja át a rendőrségnek.

Kiss Józsefné.

Szombaton délelőtt halt meg a nagy ősz költőnek, Kiss Józsefnek felesége, hetvenhat éves korában. Amily csendes és meghuzódó volt életében, olyan észrevétlenül ment el közülünk. A betegség, melyet harminc év óta hordozott magában, hetekkel ezelőtt ágynak döntötte és rajongó szeretete övéi iránt már nem tudta tovább támogatni gyenge szervezetét a kórral való birkózásban.

Odaadó hüséges hitves és önfeláldozó anya volt Kiss Józsefné. Valóban nagyja és tündére a háznak, melyet a

Vigyázzon gyermeke zsidó nevelésére!

Fizessen elő a

REMÉNY

zsidó ifjusági képeslapra.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

lángeszü férj hirneve világitott be. Valóban társa és osztályosa férje minden bajának-dolgának. Kevés asszonyt ismertem, aki oly elkelő izléssel tudott volna „művész feleség“ lenni, mint ő.

Szinte az utolsó percekig ápolta nagybeteg férjét és amikor már az ágyból felkelni nem tudott, akkor is minden gondja ősz hitvestársa volt. Ö maga alig panaszkodott, mint életében mindent, ami osztályrészéül jutott, ezt is szótlan, türelemmel viselte el.

Hétfőn délután temették. A virágdiszes koporsó mögött zokogó gyermekei haladtak, mert a nagybeteg költő, még mit sem tud felesége haláláról.

Nem voltak sokan a temetésen — de ezt már megszoktuk. Sokan hiányoztak azok közül, akik valaha szivesen látott vendégek voltak a nagyasszony asztalánál. Sokan hiányzottak azok közül, akiknek hivatalosan lett volna kötelességük megjelenni. De mi, akik ott voltunk, mi őszintén megsirattuk Kiss Józsefnét, a finom, drága aszszonyt, a hü feleséget, a fenkölt édesanyát, akinek beteg szivét megölte a sok jóság, amelyet életében benne hordozott.

GYASZÜNNEPÉLY DR. GOLDZIHER EMLÉKÉRE. A pesti izr. hitközség elöljárósága az elhunyt nagy tudós Dr. Goldziher Ignác emlékére a Dohány-utcai templomban ma délután 4 órakor gászistentiszteletet rendezett, melyen az elhunyt családján kivül a közélet kiválóságai s az elhunyt tisztelői, valamint a kultur intézmények képviselői impozáns számban jelentek meg, ugy, hogy a gyászpompába öltöztetett templom zsufolásig megtelt. Lazarus Adolf főkántor megható gyász-zsolozsmái után dr. Hevesi Simon főrabbi mondott magasszárnyalásu gyászbeszédet, melyben a megboldogultnak kiváló szellemi tulajdonait ecsetelte, megemlékezvén róla, mint tudósról, mint hitközségi tisztviselőről, mint kiváló zsidóról és mint mindenek felett a hazához ragaszkodó nagyszivü magyarról.

ZSIDÓ KULTUREST KAPOSVARON. Fényesen sikerült kulturestélyt rendezett az elmult héten Kaposvár zsidó kozéletének vezetősége. A zsufolásig megtelt terem előkelő közönsége előtt egyre-másra elevenitődtek meg nagyszerü zsidó kulturértékek, szavalatok, magas szinvonalu előadások, zenei produkciók. Az est clou-ja a Pesten is kiváló népszerüségnek örvendő nagyszerü énekesnő Herzog Stella, aki fenomenális művészetével valósággal extázisba ejtette a közönséget. Puccini Piillangó-áriája után szünni nem akaró tombolással köszönte meg hálás közönsége azt a nemesen átgondolt művészi teljesitményt, amely hosszu ideig felejthetetlen lesz a kaposváriak előtt. A művésznő számos ráadással köszönte meg a lelkes ovációt és a jelenlevők egy forró est emlékének rezonálásával távoztak a teremből.

Adományok. Dr. Bernstein Béla 5000 koronát küldött az Ezrának, 1000 koronát pedig „Beteg szigorló orvosnak“. — Neu Gyuláné 500 koronát küldött „Beteg szigorló orvosnak“. — Zsidó vak katonák részére: Kárpáti Ernő m. kir. államvasuti tisztviselő soronkivüli előléptetése alkalmából 50 koronát küldött. — N. N. 5000 osztrák koronát adott, a bécsi magyar diákok részére.

Eljegyzés. Dr. Kisfalvi István, dr. Kisfalvi Albert Rezső, budapesti ügyvéd fia, eljegyezte Back Mancit, Back Mór sörnagykereskedő leányát. Budapesten. — Schwarcz Salamon Miskolc, eljegyezte Reichmann Sárika urleányt Szendrőről.

Szombat bucsuztató. Kaptuk a következő levelet: „Igen tisztelt szerkesztőség! Nagy lelki örömmel olvastam azokról az ünneplésekről, amelyekben Patai Józsefet a gyöngyösi zsidóság pártra való tekintet nélkül részesitette, ami rácáfol arra a régi latin közmondásra, hogy: Nemo propheta in patria sua. Hogy a Mult és Jövő nem emlékezett meg azokról az ünneplésekről is, amelyeket nem intézmények, hanem magánosok, patricius családok rendeztek tiszteletére, azt még megértjük. Egyet azonban

Zsoldos taninlézet
a legjobban készit elő magánvizsgákra
VII., Dohány-u. 84. Tel. Józs. 124—47.

Mme MIMY & Comp.
Angol és francia női divatterem V., Hold-utca 15.
Telefon: 152-01.
Állandó párisi modellek kiállitása.

Vas- és rézbutor, gyermek-kocsi, sodrony ágybetet, szezlon, matracok és teljes lakberendezések
Telefon József 22—18.
EICHLER IZIDOR
készitőnél VII. ker., Sip-utca 9.
Mühely: Tisza Kálmán-tér 22.

Legmodernebb cipőszalon készit mérték után és raktáron tart a legkényesebb igényeket kielegitő angol, francia cipőket.
CSEH FERENC
VI., Andrássy-út 61. Oktogon-tér közelében)

RUSZNYÁK
NŐI DIVATHÁZ
BUDAPEST
VII. KER., KIRÁLY-UTCA 21
Pongyolák doubl flanellből 850
Ruhák finom gyapjukelméből 1850
Bluzok divatflanellből 350
Télikabátok divatos fazonokban 1500

SIREMLÉKEK, SIRTÁBLÁK,
KEGYELET vállalatnál
Telep és iroda VI., CSENGERY-UTCA 41 Telefon József 114—04.

Nem cserél! Nem szakit!
Gallérjait, frakkingeit, fehérnemüit a
„Király“
gőzmosódában tisztittassa.
A legkényesebb igényeket is kielégiti.
VII, Király-utca 15. IV., Magyar-utca 6.
VII., Dohány-u. 20. VIII, Baross-utca 92.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

mégis meg lehetett volna emliteni, azt a nagyszerü Melave-malkot, vagyis szombat bucsuztatót, amely Grünfeld Nándor házában folyt le, hosszu fehér asztalnál, finom patai bor mellett és ahol jelen voltak többek között a gyöngyösi rabbik is, felelevenitve a régi szép tradicionális szokásokat a kántorok körénekével tóra-igék telmácsolásával, hagyományos dallamok felfrissitésével és ami a legérdekesebb, régi kabalisztikus legendák előadásával. Ezekkel a kabalisztikus legendákkal bizonyára csakhamar találkozni fogunk Patai József irasaiban és ugy vélem, irodalomtörténeti adatot szolgáltatok, amikor a gyöngyösi szombat bucsuztatónak legalább halvány vázlatát adom. Méltó költői leirását a gyöngyösiek ugyis Patai Józseftől várják, attól, aki Magyarországon bevezette az irodalomba a cházidizmust és a kabalát.

Zsidó művészek kiállitása a Lipótvárosi Kaszinóban. F. hó 18-án este 6 órakor nyilt meg a Lipótvárosi Kaszinóban az a kiállitás, melyen a legnevesebb zsidó művészek mutatják be uj munkáikat. Az ünnepélyes megnyitás Baracs Marcell, az Omike elnökének megnyitó szavaival vette kezdetét.

A nagyszámu látogató közönség megtölti a termet és minden vásznat külön néz meg. Alig telnek be a kicsiny, de kiváló anyaggal. Pár festményre még a megnyitás előtt rákerült az „Eladva" cédula, de nagyobb számban csak a kiállitás alatt szaporodnak ezek a jelzések. A közönség nem vásárló része is egy kellemes est emlékével távozik és még elmenőben is dicsérő szavakat hallunk. A teremben izléses összeállitásban, melyért a köszönet Barta művész urat illeti, 65 kép és 9 szobor került bemutatásra. — A többnyire mithológiai vonatkozásu szobrok közül Gárdes márványszobrai tünnek ki, de nagyon szépek Róna bronzmunkái is. A festők közül a legtöbb képpel Magyar-Mannheimer szerepel. A tájképek nevető-vidámmá varázsolják a fal felét. Mellette Fényes és Herrmann munkái. Köztük két bibliai tárgyu: Fényes: Mózes vizet fakaszt és Herrmann: Ádám és Éva. A fal Herrmann drámai erejü képeivel fejeződik be. A másik oldalon Barta táj- és a polgári életből vett festményei mellett Barón festő rajzai függnek. A két Glatter és Rottmann csak egy-két vásznat küldtek, viszont Zádor mesés német város részletei egész oldalrészt toltenek ki. A kiállitás január elsejéig van nyitva.

A Józsefvárosi Zsidó Népkör e hó 25-én d. u. ½6 órakor a Nagyfuvaros-u. 4. sz. a. levő nagyteremben nagyszabásu Chanuka-ünnepélyt rendez, melynek jövedelmét a józsefvárosi iskolák, óvoda és napközi otthon céljaira fogja forditani.

Requiem Goldziher Ignácért. A Ferenc József Országos Rabbiképző Intézet f. hó 21-én szerdán d. u. 4 órakor saját templomában dr. Goldziher Ignác tanár ur emlékére gyászünnepélyt tart, melyre a nagynevü tudós tiszteletét ez uton meghivja.

A PÉCSI IZR. BIBLIA-TÁRSULAT, mely már a szerb megszállás alatt is az intenziv zsidó életre szoktatta és a Tóra ismeretére tanitotta a pécsi zsidó ifjuságot, közli az évi programmját. Az estélyeken, — amelyek teljesen ingyenesek — Péca zsidó társadalmi életének előkelőségei tartanak felolvasásokat. Dr. Jánosi Engel Róbert, dr. J. Engel Róbertné, dr. Pfeiffer Izsák, dr. Biró Jenő, Lenkei Lajos, dr. Pap Sándor, dr. Szántó László, dr. Vezér Mór tanár szerepelnek, mint felolvasók, kik a zsidóság társadalmi és erkölcsi életét ismertetik.

Az első zsidó óvoda Budapesten. A „Józsefvárosi Zsidó Népkor" kezdeményezésére e hó 15-én megnyilik a Józsefvárosi zsidó óvoda a VIII., Szerdahelyi-u. 10. sz. a. levő helyiségben. Jelentkezni lehet Erdős József igazgatónál a VIII., Szilágyi-utcai elemi iskolában.

Az erzsébetfalvai nőegyleti ünnepélye. Az erzsébetfalvai nőegylet igen sikerült unnepélyt rendezett e hó 8-án, melynek keretében Peterdi Andor a jeles iró, lapunk munkatársa tartott előadást az irodalomról, Bródi László verseket olvasott és Szini Margit szinművésznő nagy hatással szavalt Kiss József és Szép Ernő verseket. A felolvasások után tánc következett.

A FRANKFURTER ZEITUNG A HÉBER NYELVRŐL. A Frankfurter Zeitung egyik legujabb száma nagy tanulmányt közöl a héber nyelv fejlődéséről. A cikk különösen kiemeli, hogy a héber nyelv feltámadt, de hozzáteszi, hogy tulajdonképpen sohasem halt meg, minthogy a zsidó iskolákban tanitották azt és a talmudzsidók ugy használták ezt a nyelvet, mintha élő volna. Most azonban igazi uj életre kelt a héber nyelv. Palesztinában elemi-, közép- és főiskolák tanitási nyelve lett és irodalma is olyan példátlan felkendülést ért el, hogy ma már bármilyen más modern irodalommal vetekedhet.

A pesti izr. hitközség keres olyan vallásos férfiakat, kik masgiach állást betölteni képesek. Metszők előnyben részesülnek. Kérvények a Hitközség szertartási ügyosztályához (Sip-utca 12. II. 14.) adandók be. A pesti izr. hitközség elöljárósága".

A BALMAZUJVÁROSI IZR. LEANYEGYLET az alábbi tisztikar megválasztásával alakult meg: elnök: Weber Hilda, alelnök: Gelbmann Vera, jegyző: Stein Blanka, pénztáros: Márkovics Sarolta, ellenőr: Szigeti Flóra.

HAZASSÁG. Lichtmann Frida és Katz Adolf november 27-én a Kazinczy-utcai orth. templomban házasságot kötöttek.

TEXTIL-KIALLITAS. December hó 10-től kezdve 19-éig bezárólag, I., Gellérthegyi-utca 1. szám alatt (Krisztina-tér sarok) művészi nivón álló kiállitást rendez négy, Lipcsében végzett iparművésznő: Schneider Klára, Pauspertl Teréz, Mándoki Rózsi és Kisné Duschnitz Piroska. A kiállitás délelőtt 10-től délután 1-ig van nyitva. A kiállitott tárgyak közül József főherceg már sokat megvásárolt.

A SZOMBATHELYI Stadler-féle alapitványi templomban folyó hó 3-án tartottak „szien"-ünnepélyt, amelyen Fellner, beledi és Fischer, sárvári rabbik is megjelentek. A vendégeket Schwarz Dezső bizt. főtisztviselő és Benedek szombathelyi főrabbi fogadta, akiknek tiszteletére az orth. hitközség este bankettet tartott. A banketten többen nagy összegeket ajánlottak fol a „máchzike tóra" céljaira.

Sajat keszitesü מצבה SIRKÖVEK
PFEIFER ÉS HESZKY
Budapest, X., Kozma u. 7. sz., uj temetőnél.
Nagy választék! Telefon József 59 61

ARANYAT, BRILLIANSI, GYÖNGYÖT EZÜSTÖT legmagasabb árban vesz: Friedländer Armin, arany és ékszer gyára.
Budapest, Dohány-utca 1a (Templommal szemben)

Országos Rabbiképző Zsidó Egyetem Könyvtára

HALÁLOZÁS. Rosenberg Gyula, a miskolci izr. hitközség alelnöke, életének 57-ik évében elhunyt. A megboldogult egész életét zsidó közügyeknek szentelte és zsidó testvéreinek sorsát a legnagyobb részvéttel és együttérzéssel viselte szivén. Temetése folyó hó 9-én volt Miskolcon.

AZ EGRI IZR. FILLÉREGYLET december hó 3-án a Filléregylet tápintézete javára fényesen sikerült irodalmi és zeneestélyt rendezett. A műsor két kimagasló pontja: „Mirjam prófétanő" és a „Zsenge áldozatok bemutatása" cimü élőképek voltak, amelyek Virág Lajos tanár és özvegy Rotschild Arminné fáradhatatlan és buzgó művészi rendezésének az eredménye. A zenei számokat Szász Ilonka, Szelényi Pista, Fogel Elemér, Komáromi Ödön töltötték ki az ő közismert zenei tudásukkal és művészetükkel. Az Egri Izr. Vegyeskar éneke után Szuchy Árpád jelenetét: „A mesecherceg"-et adták elő Steiner Géza, Deutsch Böske, Heller Ella, Klein Imre és Szász Imre. A conferencier Steiner Géza volt.

Szőrmekabátok, rókaboák és muffok szolid árban kaphatók Evetovics szűcsnél Erzsébet-tér 8. I. em.

Szerkesztői üzenetek.

Hü előfizető. Ön egy hozzánk irt levelében az alábbi esetről tudósit bennünket. „A szokásos szombati imádság közben templomunkban az emberek között valami helytelen határozat miatt nézeteltérés történt. Az előcsarnokban egyik fél nagyon hangosan kiabált, mire kijött az elnök és még jobban kiabált, majd heves vita közben az elnök ur a legjobban kiabálót tettleg inzultálta." Ön még hozzáteszi zárójelben, azaz: pofonvágta. Már most az Ön szerény kérdése az, hogy lehet-e ő tovább elnök, vagy sem? Természetes, hogy nehéz az ilyen kérdésre választ adni és amennyiben az a tettlegesség ott a hitközségi stilushoz tartozik, nem hozhatunk itéletet felette innen a távolból. Különben Ön is azt irja, hogy nagyon meg vannak elégedve a mai helyzethez illő elnökkel. Akkor meg miért a kérdés? A kérdés legfeljebb az, hogy vajjon az elnök ur ezeket a pofonokat a zsidóság védelmében akkor is osztja-e, ha véletlenül nem hitközségének tagjaival áll szemben? Természetesen ezt sem tudjuk innen a távolból megitélni.

Felelős szerkesztő és kiadó: dr. Patai József.
Kiadóhivatali igazgató: **Virág Gyula.**

OLCSÓ GYAPJUSZÖVETEK. 140 cm. széles gyapjuszöveteket és maradékokat 600 koronáért kiárusitjuk. Férfiszabóiparosok figyelmébe ajánljuk bélésáruinkat, stb. HOLTZER és TÁRSA Budapest, Nagykorona-u. 19.

Szlovák Pedicure Specialist
Fagykezeles — Frostbehandlung
Manicure. Budapest, IV., Turr István-utca 8. (Vaci-utca sarok, Mezzanin).

Brilliánst, aranyat, platinát, ezüstöt a legmagasabb napiárban veszek.
RÁCZ ÉS SINGER Budapes, Nagymező-utca 11. sz.

„EDE" hölgyfodrász szalon
Hacisbazar 5, félemelet 2.
Speciál hajfestés, fésülés, pedikür és manikür. Művészi hajmunka. **L. LÁSZLÓ ÉS TÁRSA.** Telefon: 121—96

Jogi Ügyvédi vizsgára elkészül anélkül, hogy a könyvekből tanulna Illusztr. jegyzetek kolcsönzése. Formtikus jogi szeminárium, Bpe t, Dohany-u. 88.

Hegedüs és Társa
noi ruha divat-szalon
Budapest, IV., Papnövelde-utca 1. félemelet 2

INGYEN KAP
minden vevő, egy tréfás kepes naptárt
WÁGNER
Hangszer áruházában
Budapest, József körut **15.**
Hangszer v. gy hanglemez-árjegyzéket tessék kérni.

Altmanné és Weisz Ilonka
női divatterme, VII., Wesselényi-utca 60. III em., Lift
Telefon József 9—95
Hozott anyagból keszitünk angol és francia t ilett-ket és kosztümöket

525 koronától feljebb csak **KOKNMEHL M** paplanosnál, VI , Nagymező-utca 25. kapható

HÖLGYFODRÁSZ. HAJFESTÉS
Török pasztával, Hennevel. Kozmetika.
Rituális parókákban specialista. Tel.: 122—58.
KRANITZ F. IV, PÁRISI UTCA 5 SZÁM. (A főpostával szemben)

O th. kóser friss saját beöntésu **libazsir** mindenkor legolcsobban beszerezhető
Freire ch Henriknél Miskolc, Arany János-u. 31.

PIECHNIK ÉS MECHTL
hölgyfodrászterme
Váci-u. 8. Teleton: 31.
o o o
Különlegességi ház:
Parókák és Transformatiók
legjobb és legmodernebb kivitelben.
o o o
Kivánatra bérmentes képes-árjegyzék.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

APRÓ HIRDETÉSEK.

E rovatban minden szó egyszeri közlési dija 4 korona.

Keresek megbizható vallásos ortodox leányt, vagy egyedül álló nőt, aki sütés, főzés és házvezetés dolgát végzi cseléd mellett, ajánlattal referenciát kérek. Kóth Mór Budapest, Izabella-u. 45.

Okl. tanitó, jó héber és német keres megfelelő állást. Cim: Kacz, Ujpest, Kossuth-u. 54.

HOLZER
DIVATÁRUHÁZ
BUDAPEST, KOSSUTH LAJOS-UTCA 9. SZÁM.

UJ IRÓGÉPEKET
EREDETI **GYÁRI ÁRON** SZÁLLIT
ECKSTEIN GYULA
IV., Párisi-utca 1. I. — Telefon: 126—90

BRILLIÁNSOKAT,
ékszereket gyöngyöket mindenkinél drágábban vesz
Székely Emil, ékszer- üzlete, **Budapest**
VI., Király-utca 51, Teréz-templommal szemben.
Telefon József 105—35. Cimre tessék figyelni!

HAMISFOGAT 100 KOR.-ig
Arany, brilliáns és ezüstért
sokkal többet fizetek, mint bárki más
LEMMEL LEO ékszer sz, Budapest, VII., Dob-utca 47

RÉVÉSZ JENŐ Budapest, IV., Régi Pósta-u. 11
Perzsa- és keleti szőnyeg különlegességek raktára. Eredeti olajfestmények.
Lager von persischen und oriental Teppich-Spezialitäten. Original Ölgemälde.

Aranyi Adolf gázmüárugyár, **UJPEST, Lőrinc utca 7.** Telefon: 7500
Raktárról azonnal szállit pálinkafőző és szeszgyári berendezéseket, főzőüstöt, rézedényeket, mindennemü csővezetékeket és rituális fürdőberendezést.

Nyakkendőház Cégtulajdonos: **LÁSZLÓ ANDOR**
Budapest, IV., Kigyó-utca 5. (Klotild-palota.)
Saját gyártmányu nyakkendők, uri divat áruk.

Pock Károly
Andrássy-ut 19. és Petőfi-utca sarok.
Modern parókák, transformációk és mindenféle hajmunkák a legjobb és legdivatosabb kivitelben jutányos árban készülnek. Speciális hajfestés.

IVRIA
BIZTOSITÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST,
VI., TERÉZ-KÖRUT 9. (volt Batthyányi palota.)
INTERURBAN TELEFON: 143—29 és 20—41.
RÉSZVÉNYTŐKE 10 MILLIÓ KORONA
KARTELLEN KIVÜL.
SZOMBATON ÉS ZSIDÓ UNNEPEKEN ZÁRVA. — A BIZTOSITÁS MINDEN ÁGÁVAL FOGLALKOZIK. OLCSÓ DIJTÉTELEK.

Perzsaszőnyegek
alkalmi vételek STERNBERGNÉL Dob-utca 24.

Budapest legrégibb, legjobb orth. כשר vendéglője!
Naponta változatos speciális étlap. Jó italok. Utravalók
Előfizetések BLAU SÁMUEL Budapest, VI., Laudon-u. 1

Patkányi mezei és házi egeret tömegesen irtsz-tit: **Ratin.** Békeneli anyag **Ratin laboratórium Budapest, Rottenbiller-utca 30.**

Legalkalmasabb ajandék
NŐI GYERMEK FÉRFI **FEHÉRNEMUEK**
Székely Jenő, VI., Kammermayer Károly-utca 2
(Szervita-tér sarkán) Telefon 45—75

Egyedüli orth. pótkávégyár: **Első debreczeni pótkávégyár.**
Állandó szétküldés postán és vasuton (régi árban). A kávé kitünő minőség! Jó és olcsó! Herkules védjegygyel ellátva. 1/2, 1/4, 1/6, 1/10, 1/12 Gyönyörü adjusztálás.
FARKAS ÉS GOLDBERGER, Debrecen.

Chapeux Robes — Robes Tailleur Manteaux et Blouses
SIDY, Budapest, Kristóf-tér 6 Téléphone 104—00
Párisi modellek állandó bemutatása.

Révó nyomda, Budapest, VI., Teréz-körut 40—42.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

XI. ÉVFOLYAM, 51. SZÁM. * 1921 DECEMBER 23

MULT ÉS JÖVŐ

ZSIDÓ • POLITIKAI • IRODALMI • TÁRSADALMI • ÉS • KRITIKAI • HETILAP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI. KERÜLET, RÉVAY-UTCA 14. SZÁM

SZERKESZTI: DR. PATAI JÓZSEF.

ELŐFIZETÉSI DIJ: EGÉSZ ÉVRE 350 K
EGYES SZÁM ÁRA 6 K
MEGJELENIK MINDEN PÉNTEKEN.

Jelszavak veszedelme.

Irta: SZATMÁRI MÓR.

A szombathelyi büntető törvényszék a minap tárgyalta egy többszörös betörő ügyét. Rövid egymásutánban nagy körmönfontsággal öt szombathelyi kereskedőt rabolt ki. Mikor a törvényszék elnöke azt kérdezte tőle, hogy mi vitte rá ezekre a rablásokra, a vádlott azt felelte: *„Gyűlölöm a zsidókat, s apasztani akartam a vagyonukat.“* Ez után a rövid, de velős védekezés után a törvényszék öt esztendei börtönre ítélte.

Ime, egy jelenség. A betörő rabló lélektani védekezéssel él. Nyilván azt hitte, hogy a zsidók ellen érzett gyűlöletének, mint a rablás inditó okának odaállítása, enyhitő körülmény lesz számára. A bíróság érdeme, hogy a rabló csalódott. A bíróság nem méltányolta azt, hogy a rabló a jelszavas áramlatot követte, amikor büntetteit elkövette.

De kétségtelenül jellemző, hogy egy betörő rabló a bíróság előtt a maga antiszemitaságával védekezik. Az már csak világos, hogy a rablás destruktiv dolog s a rabló a maga destrukcióját az antiszemitaságára vezeti vissza. Mert hiszen erre eléggé gyakran tanitgatták. A politikai terrénumokról ép úgy mint a piaci szószékekről egyformán hirdették neki azt, hogy az antiszemitaság nemzetmentő, sőt az egyedüli nemzetmentő gondolat, melynek gyakorlati megvalósítása megmenti az országot minden bajtól és veszedelemtől. És látta ennek a nemzetmentő gondolatnak gyakorlatias megvalósitási módjait még az államhatalom részéről is .Látta, hogy a zsidók üldözése, a zsidók életének és vagyonának megtámadása nem bűn, hanem kurzusbeli erényszámba menő dolog. Nem lehetett sem annyira korlátolt, sem annyire vak és süket, hogy ne lássa a mindennapi életben előforduló eseményeket és ne hallja meg a hangosan, izzó szenvedélyességgel hirdetett tanokat. Ő hát levonta ezeknek a cselekedeteknek és tanoknak a konzekvenciáit magára nézve. Apasztani akarta a zsidók vagyonát.

Pillanatra sem hiszem, hogy ez a betörő igazat mondott. Nem hiszem, hogy őt csak a zsidók ellen érzett gyűlölet vezette; de azt megértem, hogy *ezzel a gyűlölettel védekezett*. Azt megértem, hogy a *„nemzetmentő gondolat“*-ba, mint mentségbe belekapaszkodott. És megértem azt is, hogy bizott a „nemzetmentő gondolattal“ való kérkedés valamelyes eredményességében.

Hiszen nemcsak ő látta, láthatta mindenki, hogy az antiszemitaság uralkodó eszmévé válik; hogy ezt beleszuggerálták a lelkekbe, hogy vele csinálták a tömeghangulatokat s hogy ezek a tömeghangulatok miképen nyilvánultak meg sokszor, sok helyen sokkalta brutálisabb formában, mint aminő volt az ő ötszörös rablása. És ha elkövetett cselekedeteinek más volt is az inditó oka, ott a vizsgálati fogságban végbement elmélkedései során csakugyan megérlelődhetett benne az a felfogás, hogy a zsidók elleni gyűlöletből elkövetett cselekedet, ha rablás is, nem oly cselekedet, melyet okvetlenül üldözni kell, mert hiszen az ily gyűlöletből elkövetett más büntetteket se üldözték és nem torolták meg — igen sok esetben. Elmélkedései során ott a vizsgálati fogságban úgy filozofálhatott, hogy ha a politikus urak, a nemzet választott férfiai, erényt csinálnak a zsidók ellen való gyűlöletből s a gyűlöletnek az életben való érvényesítésére ösztönzik, sarkantyúzzák, tüzelik a tömegeket, bátorítják a hatóságokat; és ha a

A „MULT ÉS JÖVŐ“ uj cime: VI., Révay-utca 14.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

zsidótól csak azért, mert zsidó, elvehetik a megszerzett jogokat, elveszik a jogosan megszerzett kereseti forrásokat; ha a zsidót, csak azért mert zsidó, kidobják a hivatalokból, az iskolákból: hát lehet az ő számára nagyszerűbb, megérthetőbb, okosabb és eredményesebb védekezés, mint az, hogy őt is a gyűlölet vezette, amikor a zsidókat kirabolta?

Igy formálhatja, igy alkalmazhatja ime a betörő rabló filozófiája a magyar közéletbe kidobott és ott gondosan érlelt azt a felhőt, hogy az ország minden bajának, szerencsétlenségének egyedüli okozója a zsidó. A betörő filozófiája úgy okoskodhatik, hogy ha a zsidók ellen való gyűlölet erény, akkor ebből az erényből folyó cselekedet nem lehet bűn s az ő ötszörös rablása sem bűn. A legveszekedettebb antiszemita agitátorról is jobb véleménnyel vagyunk, semhogy feltennők róla, hogy nem tartja kárhozatosnak az ilyen oktalan és képtelen okoskodást. De mégis életet kaphatott épp az antiszemita agitáció s főkép az antiszemitaság gyakorlati alkalmazása mellett.

Valóban, nagyon *elérkezett már az ideje annak, hogy a kurzus átvegye a pelikán szerepét s fölfalja saját szülöttjét: az antiszemitizmust.*

Szombattól—szombatig.

Érdemes volt élni

mondhatjuk az e heti eseményeken való töprengések után. Az elmult évek minden keserüségét, minden fájdalmát elfelejtetik velünk azok a megállapitások, amelyeket most azok szájából van szerencsénk hallani, akik eddig, ha mi mertük volna hangoztatni e vakmerőségeket, bizonyára statáriális bíróság elé követeltek volna bennünket. Mindenekelőtt szögezzük le, hogy *Friedrich István* és néhány társa a mentelmi vita kapcsán azt igyekeztek bizonyitani, hogy nálunk az utolsó időben fontos, országos jelentőségű kérdésekben

nem a jog, hanem a hatalom

volt a döntő tényező. Sietünk kijelenteni, hogy ezt nem mi mondjuk, csupán csak idézzük a politikus urak szavait. Mi zsidók legfeljebb magunkban éreztük úgy, hogy a numerus clausus, a különféle jogmegszorítások terén bennünket semmi esetre sem a jog, hanem a hatalom alapján intéztek el. És ez ellen hiábavaló minden érvelés, minden okoskodás. Az antiszemitizmus egész kérdése tisztára hatalmi kérdés, amely ellen hiába próbálunk jogi érvekkel küzdeni. Megmondotta ezt már 25 évvel ezelőtt egy igen kiváló magyar zsidó, amikor az antiszemitizmus és a zsidó kérdés mibenlétét fejtegette egyik világraszóló iratában: „A hatalom mindig megelőzi a jogot," — mondotta, különösen ha zsidókról van szó. *Herzl Tivadar* állapitotta meg ezt a „Judenstaat" cimű iratában és ime megértük, hogy *Friedrich* szájából ugyanezeket a megállapitásokat kellett hallanunk — ha más vonatkozásban is.

De megtudtunk e héten még sokkal szenzációsabb dolgokat is. Az ébredő magyarok nemzetgyülési képviselője felszólalásában megállapitotta, hogy

„vannak konstruktiv zsidók is".

Uram Isten, hát lehetséges ez? Hogy lehet a már születésénél fogva destruktiv zsidó konstruktiv? Hiszen, hogy úgy mondjuk, a zsidó már születése pillanatában destruál! . . . És mégis volnának konstruktiv zsidók? Pedig igy van. Igy mondotta ezt *Kiss Menyhért*. Szerinte a királypuccsot a grófok, a klerus és a konstruktiv zsidók rendezték. Punktum. Elégedjünk meg ezzel az autentikus megállapitással és ujjongjunk, hogy a kurzus harmadik esztendejében végre felfedezték a konstruktiv zsidót. Isten óvjon tőle, hogy valaha ujból a destruktiv elemek kerüljenek uralomra, mert ezek most Kiss Menyhértre hivatkozva bizonyára azt fogják mondani, hogy a konstrukciót a zsidók csinálták. A zsidók konstruktivek voltak.

Igazi konstruktiv keresztény

mondott bírálatot a mai keresztény kurzusról a héten. „Csalódtunk, rettenetesen csalódtunk". — döngi *Pater Zadravecz* a szószékről. „A kereszténységből protekciós jelszót csináltak s egyéni érdekek eszközévé alacsonyitották le." *Pater Zadravecz*, aki a kurzusnak születésétől fogva legfanatikusabb apostola volt, bizonyára alaposan ismeri a maga embereit, tisztán látja a helyzetet és ha ő ilyen súlyos szavakkal jellemzi a kurzus sűlyedését, bizonyára igaza van. Kár, hogy a nagytiszteletű pater csak most veszi észre, hogy mily messzire távolodtak hívei a krisztusi evangéliumtól. Mi sokkal hamarább észrevettük ezt és ha nekünk úgy állott volna módunkban befolyást gyakorolni az eseményekre, amint az Zadravecz atyának módjában állott, bizony már régen visszavezettük volna a keresztény kurzust az új-testamentum szelleméhez, mert akkor az ó-testamentum népét is más szemmel nézték volna. De jobb később mint soha . . .

Ezerötszázhuszonhat.

Szomorú, gyászos esztendő a magyar históriában. A mohácsi vész fűződik e szomorú évszámhoz, mely régi dicsőségünket sok évszázadra éji homályba sűlyesztette. Valamelyik ismeretlen nevű honatya azonban sokkal fontosabb, de mindenesetre sokkal örvendetesebb eseményt is tud 1526-tól. Ekkor űzték ki a zsidókat Magyarországból — mondja nagynevű honatyánk és ha még valakinek kételyei lehetnének a tekintetben, hogy jogos volna-e ma a zsidókat Magyarországból kiűzni, hát vessen egy pillantást a dicső középkorba, és meg fogja találni, hogy nálunk már 1526-ban is kiűzték a zsidókat . . . Megvan tehát a jogcim, a jogforrás — a *szokásjog*. Mert végre amit 1526-ban meg lehetett tenni, azt miért nem lehetne megtenni 1921-ben? Azt elfelejtette megmondani a t. honatya, vajjon a mohácsi vész minden

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

gyászos következménye nyomban megszünt-e, ahogy a zsidókat kikergették. Bizonyára az akkori ébredők azt sütötték ki, hogy az egész mohácsi vészt, a háború elvesztét, a front felbomlását a zsidók okozták.

„A fajmagyaroknak nem lehetnek privilégiumaik!"

Ezt is a héten hallottuk a parlamentben, megint csak *Friedrich* ajkáról, aki pedig valamikor maga is mint igaz fajmagyar istápolta a fajvédelmi politikát. Most *Friedrich* saját táborától kénytelen a vádat hallani, hogy ő nem fajmagyar és e feletti elkeseredésében ezt harsogja oda ellenfeleinek: *„Hol volna a magyar kultura, ha mi a kulturszférákról nem jöttünk volna ide?"* Helyes! okos beszéd. Nos mi magyar zsidók is bizonyos előkelő kulturszférákról érkeztünk és így remélhetőleg a fajmagyarság jelszavával tőlünk sem fogják majd a jövőben elvitatni a magyar kultura körül szerzett érdemeinket.

Antiszemita volt-e Bismarck?

A Vossische Zeitung egyik legujabb számába cikket ir dr. Jehlinger miniszteri tanácsos és kimutatja, hogy egészen hamis alapból indultak ki azok az antiszemiták, akik ujjongva kürtölik világgá, hogy a nagy Bismarck „elvtársuk" volt a zsidóság elleni gyülöletben. Ezzel szemben dr. Jehlinger feltárja Bismarck összes idevágó aktáit, és rámutat arra, hogy éppen ellenkezőleg, amikor egy junker von Schönhausen a porosz parlamentben a zsidóság ellen beszélt, Bismarck szembeszállt vele. Mint a majnai Frankfurt képviselője Bismarck sokat érintkezett frankfurti zsidókkal, különösen a Rothschildokkal és Bethmannal, akikkel a legszivélyesebb viszonyt tartotta fenn, egész életén át. Mint miniszter, Bismarck a zsidók egyenjogusitása mellett kardoskodott és a zsidóság mellett foglalt állást akkor is, amikor a polgárházasságot tárgyalta a parlament és ennek a kérdésnek az élét egyké antiszemita a zsidóság ellen szerette volna fordítani. A szerző rámutat Bismarcknak viszonyára a zsidókkal, különösen magánéletében. Részletesen előadja Lassalle és Marx iránt való barátságát, különösen e két férfiut szerette volna Bismarck egészen a maga politikájához láncolni, de ha ez nem is sikerült, Bismarck továbbra is a legőszintébb nagyrabecsüléssel szólt a népvezérekről. Hasonlóan jó viszonyt tartott fenn Bambergerrel, aki sokáig munkatársa volt, Laskerrel, Simsonnal, a Reichstag első zsidó elnökével, de összeköttetést tartott sok külföldi kiváló zsidóval is. Bismarck csöppet sem törődött azzal sem, hogy a Bleichröder-házzal való szoros kapcsolata mindenféle mende-mondára adott alkalmat. Érdekes tehát az; hogy amíg Bismarckot a maga korában sokan, szinte zsidó bérencnek korholták, halála után az antiszemiták szerették volna kisajátítani Bismarck egész lényét és Bismarckot szerették volna megnyerni az antiszemitizmus védő géniuszának. Pedig legfeljebb azt lehet megállapítani, hogy Bismarck itt-ott kemény birálatot is mondott bizonyos zsidókról. Legfőképpen azonban sok hamis nyilatkozatot adtak Bismarck szájába.

Brilliánst, aranyat, platinát, ezüstöt a leg magasabb árban veszek
RÁCZ ÉS SINGER, Budapest, VI. Nagymező-utca 11.

Nyugatmagyarország.

A magyar zsidóság ismét tanuságot tett e nemzethez való rendületlen hűségéről. A hazát választó nyugatmagyarországi testvéreink, amikor az urnák elé tolongtak a szavazati bárcákkal, nem haboztak, nem ingadoztak, hanem a magyar föld és nyelv iránt érzett végtelen szeretetükkel szavaztak Magyarországra. Abban a szent pillanatban, amikor hazát kellett választaniok, *nem gondoltak azokra a sérelmekre és megalázásokra, amikben itt az utóbbi években részük volt.* A választót e tragikus perceiben föl tudták fogni, hogy halandó emberektől jött ez a megbántásuk, akik ma még élnek, de holnap, ki tudja merre fujja őket az idő viharja. A zsidóság jól tudja, hogy nem a haza bántalmazza őt, hanem mulandó emberek, akik ma vaksággal megverve chimeriskat üznek s azt hiszik, hogy örök időkre szól ez az emberi jogfosztásuk. De az igazság, a nemzet és a fejlődés vastörvénye nagyon rövidre szabja az eltévelyedések korszakát. A történelem folyamán sokszor megismétlődtek az ilyen mai fajtájú kurzusok, amelyek valóban csak kurzusok voltak és semmi egyebek. De a föld, a haza mindig csak egy maradt. S ez az, ami az urnák előtt oly elhatározó eredménnyel korteskedett a mi nyugatmagyarországi zsidó testvéreink között.

Már jóval a választások előtt indult meg ez a hűségmozgalom. Minden áldozatra készen vetették magukat a választási küzdelembe s ismerve fajtánk hallatlan szívósságát, tudtuk, hogy diadalra viszik a magyar lobogót. És most megjegyezhetik az illetékes tényezők, *hogy a zsidóság Nyugatmagyarországon nem a numerus clausus arányában* adta le szavazatait, hanem eszményi szabadsággal, pusztán szive sugallatát követve. És mi ezek után sem bizunk abban, hogy ez a tény jobb belátásra bírja ezt a kormányt s hogy megszünteti kivételes rendelkezéseit a zsidósággal szemben. Nem is törődünk már sokat vele, hiszen ugyis fenékig ürítettük már a keserű kelyhet s a következményeit majd csak elviseljük. Egy nép életében az ilyen sötét esztendők csak percekké zsugorodnak, ha ismét kiderül fölötte az ég s ezért nem aggódunk s ezért nem fog rajtunk a kétségbeesés sem. Mi rendületlenül bizunk a nemzet jobb jövendőjében és a mi mainál igazabb, emberibb sorsunkban is.

Most pedig csituljon el a mi keserüségünk, örvendjünk az örvendezőkkel, mert Sopron és környéke ismét a miénk.

Nem tartjuk időszerűnek most foglalkozni az ottani zsidó lakosság számarányával, de legközelebb kimutatjuk azt is, hogy lássák a mai rend oszlopos férfiai: mennyiben járult hozzá a zsidóság a soproni győzelemhez. Szomorú tény, hogy minden, a nemzettel szemben tett hiv kötelességünk teljesítését hangos mellveregetéssel kell igazolnunk. Pedig mi ezt oly természetesnek tartjuk, mint a gyermeki ragaszkodást a szülőkhöz. Nem dicsekszünk ezzel az érzéssel, amely a legnemesebb, a legemberibb és legszentebb. De ma ezt a mi magyar hűségünket is hangosabban kell igazolnunk, mert különben azt is kétségbe vonják. És van ennek a soproni győzelemnek egy más tanulsága is, az pedig a következő. Ha a

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

magyarság igazán küzd a területi integritásért s ezt a harcot diadalmasan akarja be is fejezni, úgy vesse tekintetét Nyugatmagyarország felé, ahol a zsidók az urnák előtt magyaroknak vallották magukat. Mennyivel könnyebb lenne a nemzet helyzete ebben a harcban, ha az elszakított területek zsidói nem ismernék a kurzus dicstelen multját? Mi tehát a nemzet érdekében valónak tartjuk az antiszemita politika mielőbbi bukását s a zsidókkal szemben a *kivételes állapotok* minden vonalon való megszüntetését.

Peterdi Andor.

Tisztogatás Pécsett.

Bethlen gróf miniszterelnök csak néhány héttel ezelőtt ismertette Pécsett „liberális“ programmját. Természetesen a képviselőválasztás *előtt*. Ameddig a kurzus jelöltjeiért meg kellett „gyúrni“ a pécsi zsidóságot, addig szélcsend volt, a zsidóknak is szabad volt lélekzetet venniök és úgy látszott elült minden gonosz emberi indulat. Ráday gróf belügyminiszter is külön, a zsidó asszonyok tiszteletére rendezett teadélutánon hangsúlyozta, hogy ő a társadalmi béke, a megértés, a jogrend és hasonló egyéb nem létező földi jó híve. De amióta Baumann Emilt választották meg a kurzus jelöltjével szemben, vége a *megértésnek*. Ismét betiltották a Pécsi Naplót, ismét pofoznak, ismét vannak „sajnálatos kilengések“.

Ezeken a felelőtlen magán akciókon kivül van azonban egy, amelyet nem felelőtlenek intéznek. Megkezdték ugyanis Pécs *megtisztitását*. Azaz: a „nem kivánatos elem“ eltávolítását. Magyarán szólva, (ha nekünk sziriaiaknak is szabad magyarán szólni): a zsidók kiutasítását. Nagytakarítást rendeznek. Először összeszedték azokat a visszamaradt orosz és galiciai zsidókat, akikkel a háború ajándékozott meg bennünket. Itt is, úgy csinálták, mint Pesten. Csak a zsidó alkalmatlan idegen. A szláv fajú hadifoglyok még most is Pécsett sétálnak és élvezik a wrangelistáknak kijáró tiszteletet. A hadifoglyok után a bácskai és bánáti zsidókra került a sor. Ha minden, bármilyen felekezetű, Jugoszláv területről jött egyént küldenek vissza, azt értem. De furcsa, hogy a pécsi pályaudvar tele van nem zsidó menekülők vagonjaival, akiket a városnak kell eltartani és ezeket nem utasitják ki. A zsidókat, kik épp oly kényszerítő körülmények között költözködtek el Bácskából (ne mondjuk hogy *menekültek*, ez a varázserejű védjegy csak a konstruktiv hitűeket illeti), ezeket a zsidókat, akik adót fizető magyar állampolgárok, ezeket kitiltják. A kormányrendelet világosan kimondja, hogy a megszállott területről menekült lakos oly állampolgár, aminőnek vallja magát., Pécsett kétféleképp értelmezik a kormányrendeletet. A bácskai sváb, aki Pécs környékén letelepedett és egy kukkot sem tud magyarul, az magyar. A zsidó, aki eljött a szerbek elől, hogy magyar maradhasson, azt jugoszlávnak „minősítik“.

Sokkal igazságtalanabb azonban a harmadik csoport zsidóval szemben hozott intézkedés. Ezek kizárólag baranyai zsidók, akik a kisebb falvakból jöttek be Pécsre lakni. Egyik részük azért, mert falujokról, (ahol dinár volt forgalomban,) azt beszélték, hogy Jugoszláviához fog tartozni. Nagy részük gyermekeik miatt jöttek be a városba, hogy iskoláztathassák őket. Mások meg késő vénségükre nem akartak falun élni, bejöttek hát a városba, ahogy ez már szokás. De jött a *zsidó-revizió*. Krausz Manó bankár, Neiser Ábrahám háztulajdonos, többszörös milliomos, Krausz Mihály vállalkozó, Schlesinger kereskedőt és még számos gazdag és tekintélyes zsidót felhivták a lakáshivatalba és tudtukra adták, hogy a lakását elvették, *költözzenek vissza abba a faluba*, ahonnan évekkel ezelőtt bejöttek Pécsre lakni. Vannak keresztények is, akik Pécs vidékéről jöttek be. Ezek ottléte nem fáj senkinek. Csak a zsidóké.

Székely Nándor.

„Testvéri ölelkezés . . .“

A Bourbonokról irták hajdanán, hogy nem tanultak és nem felejtettek semmit. E történelmi közhellyé vált mondást csak variálni kell, hogy ráilljen a magyarországi zsidóságra is. Ők mindent elfelejtenek, — de semmit sem tanulnak. Ők azok, akikben a megbocsájtás és felejtés erénye annyira fejlett, — mint egyetlenegy más erény sem.

Az ország egyik hitközségének elnöke, az izsáki, orgoványi, budapesti, diszeli, celldömölki áldozatok testvére annak a fajnak leszármazottja, melynek gyermekei ma Bécsben, Prágában, Brünnben eszik a tudomány száraz kenyerét, melyet a magyar nemzetgyülés kiütött a kezükből, annak a nemzetnek fia, melyet a gonosz elvetemültség és sötét tudatlanság, a szószék, a tribün és a nyomtatott betű demagógiája harmadik éve gyaláz és szennyez be egy világ előtt, — egy zsidó „rós ha-kohol“ — alázatos kézcsókra siet. Leborul *Haller* István emeritált demagóg sörház-utcai vezér, — numerus clausus-főrendező, éjjeli felelőtlen stb., stb. földöntúli, sőt kurzusontúli nagysága előtt.

Kár ezért a sietségért. Kár ezért a mohóságért! Haller István már a multé. Mi nem akarunk „belekapcsolódni“ a kurzusba. Érezzük meg a vaskapcsokat, melyeket ők „akasztottak“ belénk. Mi nem várunk tőlük megértést és szeretetet. De várjuk nyiltan, leplezetlenül és türelmetlenül elsöpörtetésüket, melyért egyetlenegy ujjunkat sem mozditjuk. Kergesse el őket az a magyar nép, melynek három éve nyakára ültek.

Dr. Farago László.

Vigyázzon gyermeke zsidó nevelésére.

Fizessen elő a **Remény**

zsidó ifjusági képeslapra.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Magyar-utca 3. szám.

Brilliánst, aranyat, ezüstöt, platinát, ékszert legmagasabb napi árban veszek
SINGER J., EGYETEM-UTCA 11. Telefon: 124-21.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

KISS ARNOLD:

Ne feledd a lángot . . .

Emlékezem . . .
Az édes apám mécsest gyujtott régen,
És büszke ének harsogott az éjben,
És tüzek gyúltak egy kis fahasábon,
S én elmerengtem a dalon s a lángon,
Az édes apám magyarázott halkan,
Ugy csüggött ajkán mesétlesve ajkam:
„Látod fiam! a makabeus-lángot?!
Egy merész, bátor, diadalmas álmot
Ki nem tépett a mi szivünkből semmi,
Tanulj meg fiam! hős zsidónak lenni . . .
Moauz czúr jesuoszi!
Ne feledd a lángot!"

Emlékezem . . .
„Két mesterünk tanit a láng-gyujtásra,
Mindegyik máskép és mindegyik másra,
Az egyik igy szól: első napon egyet,
S a másodikon kettőt az egy helyett,
A láng növekszik . . . nyolc ég együtt végre.
Reménynek, hitnek sohse legyen vége . . .
Tanuld meg fiam: ez a zsidó élet,
A láng növekszik . . . folyton, egyre éled,
Taposnak rajtad . . . olthatatlan fénnyel,
És csüggedetlen hints sugarat széjjel,
A fény lesz győztes ezen a világon,
Örök a tűz, örök a zsidó álom . . .
Moauz czúr jesuoszi!
Ne feledd a lángot!"

Emlékezem . . .
„S beszél a másik; borús szó az ajkán:
Lobban a láng, de egyre apad aztán,
Első nap nyolcat, s egyre kevesebbet,
Ugy gyujtsatok, utolsó nap csak egyet.
Zsidó sors: látni szertefoszlott álmot,
Egy rája-rontó, gyilkoló világot,
Káromló, kaján, dühödt csőcseléket,
A tiszta tüzed mindhiába égett,
A kited: pernye, hamu lesz a lángból,
Sohsem jutsz ki az éjszakából, árnyból,
Tanulj meg fiam: zsidó éjben élni,
Remélni sirva, és hiába égni . . .
Moauz czúr jesuoszi!
Ne feledd a lángot!"

Emlékezem!
Az édes apám szeme tűzben égett,
„Fiam! a harcunk ne rémitsen téged,
Látod! a tüzek elalusznak végre,
De kigyulladnak ujra évről-évre;
Sok ezer éve fojtják már e tüzet,
Sok ezer éve minket egyre űznek,
S apák szivéből fiuknak szivébe
Átszáll a lángnak olthatatlan fénye,
A sirom fölött ott ég majd e mécses,
Gyötrelmes tűz bár . . . óh de fiam! égesd!
Mert amig lángol: halottan is élek,
De meghaltam: ha meghal ez az ének:
Moauz czur jesuoszi!
Ne feledd a lángot!"

Chanukagyertyák...

(Mese a szent lángok mellett.)

Bérlőéknél megtörtént az eljegyzés. A tányért is eltörték. A poharak összecsendültek: vidám hangulatban volt az egész társaság.

Vacsora után odafordult a vőlegény apja nászához:

— Mechitn lébn, megenged egy kérdést?

— A legnagyobb örömmel!

— Minek irta a levélben, hogy hozzunk az utra chanukagyertyát? Ha még melegített téglát irt volna, bizony az elkelt volna. De chanukagyertya? Hisz mielőtt elindultunk, gyujtottunk mi otthon.

— Ha épp tudni akarja, — törte meg az örömapa a pillanatnyi csendet. — De egy kis történetet kell elmondanom magyarázatkeppen.

Szives-örömest hallgattuk. Ő meg elkezdte.

— Épp most tizenkilenc esztendeje, az is chanukakor történt, én is olyan járatban voltam, mint a kedves vőm ma reggel. Készültem a saját eljegyzésemre.

Tulajdonképpem még szukosz félünnepén akartuk megtartani. A nap is ki volt már tüzve; a töltött hal és különféle pecsenyék el voltak készitve, a vendégek is együtt voltak, csak éppen én hiányoztam. És mert engem egy kis baleset meggátolt abban, hogy az eljegyzésen megjelenjek, az egész társaság nem ért nálam nélkül semmit: ugy mentek széjjel, ahogy összejöttek, boldogult apósom egész házanépének nagy, nagy szégyenére.

— Mi volt az a kis baleset? — kiváncsiskodott valaki.

— Csekélység. Délelőtt jártattam azt a négy csikót, amelyikkel délután menni akartam. Ahogy a piacon keresztül hajtok, szembe jön velem a rosch-hakolné. De olyan virítós kalapban, hogy a lovak megvadultak tőle és egyenest nekimentek a Sebes-pataknak. A kocsi izzé-porrá tört, nekem azonban csak a térdkalácsom tört el két helyen, a vállperecem meg, nem tudom már hány helyen. Négy hétig tartott, mig valahogy összeragasztották a doktorok.

Igy maradt el az én eljegyzésem chanuka vasárnapjára.

Az előkészületek folytak mindkét részen. Ami engem illet, az én készülődésem annyiból állott, hogy négy héttel a terminus előtt, se nem lovagoltam, se nem kocsikáztam, nehogy — ismét valami kár esvén becses testi épségemben — úgy járjak, mint első izben . . .

Nem is lett volna semmi baj, ha arra a bizonyos vasárnap virradóra olyan cudar idő nem keletkezik. De akkora hó esett le, hogy azt hittük: tavaszig ki se mozdulhatunk a falunkból.

Nagy volt tehát a konsternáció. Azok ott várnak, készülődnek, én meg megint nem mehetek. Már másodszor.

Ugy járkáltam, mint egy őrült. Félig-meddig már a sors kezét is véltem a játékban, pedig sehogyse szerettem volna, ha keresztül húzza a számításomat. Azon tünődtem, hogy nem nézem az időt, hanem elindulok.

A családi konferencia azonban úgy határozott, hogy utazni lehetetlen. — Igaz ugyan, — mondták, — hogy a hó már nem esik, de az is éppen elég, ami eddig esett. A vadasi erdőnél bizonyára olyan hófuvások vannak, hogy a madárnak is dolga van, míg átrepüli.

Beláttam, hogy ez mind nagyon valószinü, logikus

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

és okos beszéd, de azt is beláttam, hogy most nem okvetlen okos, hanem olyan beszédre volna szükségem, amely segit rajtam.

Lementem hát az istállóba. Az öreg János ott foglalatoskodott a csikók körül. Megszólitom:

— János! Mennyi idő alatt szokta kend megjárni Nagy-Kerekit?

— Hát biz' most már nehezebben megy a gyaloglás, mint hajdan, mert 68 esztendőt kell a vállamon cipelni, de ha legénykoromban früstökkor elindultam, kis uzsonnára ott voltam.

— Ej! Nem gyalogszerrel gondolom én: kocsival, lóval.

— Azt meg lova válogatja. Ezen a négy sárkányon példának okáért öt óra alatt danolva ott vagyok.

— Most is?

— Most jólélek nem mozdul ki a házból, — feleli fontoskodva.

— Ne okoskodjék nekem. Nem azt kérdezem magától: ki utazik, ki nem? Azt mondja meg, hogy *el tudna-e* ez a négy ló ebben a hóban menni Nagy-Kerekiig?

Megvillan erre a szeme az öregnek.

— Megkövetem aláson a tekintetes urfit, de az én jószágomat ne böcsmölje. Hisz ha szalmát kötnék mindegyiknek a talpa alá, oszt keresztül hajtanám tüzes parazson, a szalma meg se pörkölödne. Repülnek ezek, ha megbocsátom őket!

— Hát akkor igyekezzék befogni, mert ma este még kilenc óra előtt ott akarok lenni.

— Tán beteg valaki, instálom, hogy olyan sürgősen muszáj menni?

— Nem beteg senki, de muszájni mégis muszáj. A kézfogómra megyünk.

Egyszeribe szük lett az öregnek a bőre örömében. Mert nem kis tisztesség ám a kocsis emberre, ha vőlegényt visz.

. . . Amig János készült, én odabent kapacitáltam az öregeket. Nehezen ment, míg beleegyeztek, de kénytelenek voltak vele. — Engem — mondtam — nem tart vissza semmi sem. Ha atyám nem jön, megyek magam. Utóvégre nem hozhatom őket már másodszor abba a szégyenbe, hogy várják a vőlegényt, az meg nem jön.

Látták, hogy nem boldogulnak velem, hát beleegyeztek.

Késő délutánra járt az idő, mikor elindultunk, hát boldogult édes atyám a chanuka-gyertyákat a zsebébe tette és magával vitte . . .

. . . Mint a nyíl úgy siklott a könnyü kis szán a frissen esett havon. Nem ért az rá lesüppedni sehol sem.

Jó két óráig haladhattunk már nagy csengősen-csörgősen a hótól megvilágított éjszakában, egyszer csak közel a vadasi erdőhöz: meghorkan az Ostorhegyes. János bácsi kegyetlenül fültövön csipi, pattint egy nagyot és megyünk tovább.

Vagy öt perc mulva, mint valami bűvös parancsszóra, egyszerre megáll mind a négy. Horkolnak, kapálnak, mint a táltosok és nem mozdulnak.

Hideg borzongás futott végig a hátunkon. Tudtuk, hogy minek a jele ez: a lovak farkast éreznek a közelben . . .

És valóban, amint felállunk a szánkóban, látjuk, hogy alig tiz-tizenöt lépéssel előttünk, az ut közepén, guggol két utálatos bestia. Előre nyaldossák a szájukat. Kétségkivül jó falatra számitanak.

János bácsi szólal meg legelőször.

— Mikor az elébb az Ostorhegyes meghorkant, mindjárt tudtam hogy farkas-szagot érez, de hogy ennyi eszük legyen ezeknek a beste férgeknek: elibénk kerülni és az út közepén bennünket megvárni, — erre nem számitottam. Azt hittem, oldalt vannak valahol, oszt' könnyen elhagyjuk őket, ha a lovak közé vágok.

Atyám rendkivül dühös volt.

— Csak legalább kend ne beszélne! — kiáltott rá. — Azzal a vén szamár fejével az egész vármegye csengőjét meg csörgőjét ráakasztotta a lovakra, hogy egy óra járásnyiról is hallják már a farkasok a jövetelünket. Szerencsénk, hogy nincs egy egész csorda belőlük az erdőben, különben bizonyára nagyobb deputáció várna ránk.

Az öreg bólogatott, hogy igaza van atyámnak, de hát ami azt illeti, az ő porcióját ráér ő majd kikapni otthon is . . . ha ugyan még valaha hazaérünk . . . Ha pedigien nem, hát nem szeretné, hogy 22 évi hűséges szolgálat után haragban váljék el atyámtól . . .

Bizony erre a beszédre egy kicsit furcsán néztünk egymásra.

Szóltam, hogy csináljunk már valamit.

Atyámnak kész volt a terve:

— Fogjuk ki a két első lovat, bocsássuk a farkasok prédájára, a másik kettőn meg tovább megyünk.

De hát János bácsi is ott volt.

— Micsoda? A Villámot meg a Szellőt ezeknek a prédájára bocsátani? — mondta. — Nem, ameddig ő él! De ha mindenáron kell áldozat: legyen ő az. Hadd egyék meg őt; ő már ugyis öreg ember, sok hasznát neki már úgysem lehet venni, ellenben abból a két csikóból olyan remonda lesz, hogy talán még a királynak is megtetszenek. De mondok még egyet, — tette hozzá — akkor tán még az én öreg csontom is megmaradna . . . Azt a kis gyermek is tudja, hogy a farkas fél a tűztől; gyujtsunk hát meg valamit, attól majd elmenekülnek, mi pedig vigan tovább hajtunk.

— De hát mit gyujtsunk meg? — kérdeztem én.

— A' mán igaz, — hagyta helyben az öreg, — hogy meggyujtani valót elfelejtettünk magunkkal hozni.

Eközben látom, hogy atyám keresgél valamit a zsebében.

Talán atyámnak van valami meggyujtani valója? — kérdeztem kiváncsian.

— Van, — mondta és kivett a zsebéből hat szál chanuka-gyertyát.

Szépen sorjába végig ragasztotta a szán oldalán, aztán meggyujtotta őket.

Természetesen a benedikciót is elmondta hozzá mély, igazi áhitattal, megrendítő, szivettépő könyörgéssel . . .

Amint a farkasok látták egymásután kigyulni az apró lángocskákat, gyanakodva félve sompolyogtak le az országútról s túl az árkon húzódtak meg.

Odaszól édesatyám Jánosnak:

— Most meg szóljon kend a lovaknak. De csak lé-

PYRAM TERPENTINES CIPŐKRÉMET HASZNÁLJUNK

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

pésben hajtson, hogy el ne aludjanak a gyertyák, értette?

Hogyne értette volna. Csöndesen megindultunk.

A farkasok meg sóvárgó, éhes szemekkel nézték az árokpartról, mint távozunk el lassan, lassan a szemeik elől . . .

Mikor pedig már jó távol voltunk, hogy nem kellett félnünk az utálatos bestiáktól, János bácsi a lovak közé vágott, mi meg édesatyámmal csendesen elkezdtük énekelni: *Moóz czur jesuoszi!* . . .

És mintha a csengők-csörgők a lovakon, a lágy zsongás a levegőben, a szánkó és a hó surlódása is ezt zengte volna: *Moóz czur jesuoszi!* . . .

— Mikor a héten a levelet irtam, — fejezte be elbeszélését, — eszembe jutott ez a história. Eszembe jutott, hogy a chanuka-gyertya mentett meg akkor bennünket. Hát megirtam, hogy hozzanak magukkal chanuka-gyertyát . . .

Nem cserél!
Nem szakit!

Gallérjait, frakkingeit, fehérnemüit a

„KIRÁLY“

gőzmosódában tisztittassa.

A legkényesebb igényeket is kielégiti.

VII., Király-u. 15. IV., Magyar-u. 6
VII., Dohány-utca 20.
VIII., Baross-utca 92.

Aranyat, brilliánst, gyöngyöt, ezüstöt legmagasabb árban vesz
Friedländer Ármin
arany- és ékszergyára
Budapest, VII. Dohány-utca 1a. (Templommal szemben)

Singer és Fränkel
bank és tőzsdebizományosok
Budapest, VI., Rombach-u. 12.
Külföldi átutalások legpontosabban eszközöltetnek. Telefon: József 123-07
Wieni fiók: **J. Singer & Comp**, I., Rotenturm-Strasse 29. Telefon 61—3—91.

PIECHNIK ÉS MECHTL
hölgyfodrászterme Váci-u. 8. szám. Telefon 31.

Különlegességi ház:
parókák és transformatiók

legjobb és legmodernebb kivitelben. Kivánatra bérmentes képes árjegyzék.

DR. NEUMANN ÁRMINNÉ:

Nők a parlamentben

Az elvesztett háború és a diplomáciai botlások sorozata, — amelyek ránk zúdították a politikai sérelmek áradatát — sem tudta lesodorni a felszinről a ma egyik legégetőbb kérdését: az általános választói jognak a nőkre való kiterjesztését. A régi és uj politikusok, bármely konzervativ irányzathoz tartoztak is, belátták, hogy a nőknek is meg kell adniok a legtágabb politikai jogokat.

Ez a törekvés különösen ma indokolt. Mi asszonyok, kik csendes martirjai voltunk a világháborúnak és akikre minden uralomhoz jutott párt csak terheket rótt, mi tudjuk értékelni legjobban mindama jogokat, amelyek lehetővé teszik, hogy ennek az ezer sebből vérző népnek, a segitségére siethessünk. Ki viselje szivén a hadiözvegyek, a hadiárvák sorsát, ha nem mi, asszonyok? A nép régi és mostani képviselőinek idejét elfoglalja az örökös pártviszály. Amint bekerülnek a parlamentbe, nem érdeklik őket sem az általános választójog, sem a szociális kérdések. Ők *magasabb* politikát űztek és üznek és közben nem veszik észre, mi történik körülöttük s rendesen meg szoktak feledkezni mindama sok igéretről, amelynek teljesítését magukra vállalták megválasztatásuk előtt: az *igazi* népképviselet megteremtéséről.

A mai politikusok nem törődnek sem a néppel, még kevésbé annak ezer bajával és gondjával. A maguk szükebb körüknek és bizalmasaiknak az érdekeit szivükön viselik ugyan, ő értük küzdenek, kijárnak, de a *közösség* ügye — néhány képviselő kivételével — nem heviti őket. A koldusok és nyomorgók tábora napról-napra szaporodik, de a nép képviselői még ezt is elbirják. Azok az urak, akik az ország *történelmét* csinálják, szó nélkül el tudják nézni az éhezők légióját, az ellátatlanok tömegét, az intelligens középosztáy nyomorgó, de néma hőseit. Az sem aggasztja őket, hogy az élelmicikkek a nagy tömegek számára beszerezhetetlenek, hogy tél derekán állunk s nincs sem fűtőanyag, sem kenyér, sem ruha, sem lakás. Arról azonban nem feledkeztek meg e kiváló nagyok, hogy minél több terhet rójjanak a népre, amelynek meg kell fizetnie a háború költségeit. Napról-napra új adókkal és új rekvirálási rendeletekkel kedveskednek. Tulajdonképpen ki vesztette el a háborút: a diplomácia, vagy a nép? Mi oda adtuk legdrágább kincsünket: fiainkat és férjünket.

Belátjuk, ezen a tönkre tett országon segíteni kell, agyonsujtott hazánkat ujból talpra kell állítani. De nem azoknak, kik eddig is a legtöbbet szenvedtek és véreztek. A nép képviselői, ahelyett hogy tiltakozóan felemelték volna szavukat, nyugodtan nézték, hogy koldustarisznyát akasztanak a hadiárvák és özvegyek nyakába. El tudták nézni, hogy a legszükségesebb élelmicikkek ára napról-napra magasabbra szökik és ép ezeknek a nyomorultaknak a számára válik elérhetetlenné. Mi volt hát e honmentők legfontosabb feladata? *Állandóan napirenden tartották a zsidó kérdést és felekezeti hecceket rendeztek.*

A mi politikusainknak nyitott szemmel körül kellene egyszer nézniök a modern államok társadalmi és politikai életében, hogy meglássák, melyek

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

azok a tényezők, amelyek az ország gazdasági, szellemi és társadalmi életének biztonságát megalapozzák. Azt látnák, hogy ott van rend, jólét, nyugalom és biztonság, ahol a fajok, a felekezetek és nemzetiségek is nyugodtan és háboritatlanul dolgozhatnak a haza javáért. Azt látnák, hogy Európa és Amerika bármely államaiban, ahol a zsidóknak nem kell üldözéstől és zaklatástól rettegniök, ott virágzó a kereskedelem, az ipar, a tudomány és művészet, sőt mondhatnók, hogy *zsidók virágoztatták föl azt.* A mi vezetőink nem szorultak zsidó alkotó erőkre, zsidó tehetségekre, ők nélkülözni tudják a zsidó kereskedői rátermettséget és zsidó tudást. Ők helyre tudják állitani az országot alélt gazdasági helyzetéből zsidó segitő kezek nélkül is. Látjuk.

A nők szavazati jogának törvénybe iktatása sem váltotta valóra azt, amit mi asszonyok vártunk. Ez az egész *engedmény* csak arra jó, hogy az asszonyokat is felhasználhassák — kortescélokra. Arra, hogy *válasszanak,* jók, de hogy meg is *választassanak,* azt csak egyetlen egy esetben láttuk. S igy azok az asszonyok, kik szivükön viselik a közösség sorsát, még mindig csak a toll segitségével hallathatják szavukat, de a politikai szószék el van előlük zárva. Mindegyik politikai pártnak sürgősebb faj- és osztálygyűlöletet szitani, mint megvalósitani az idők követelményét: bevinni az asszonyokat a parlamentbe. Sajnos, nincs okunk bizni a jelenleg uralmon levő urakban sem, akiknek minden fontosabb, mint a nők politikai jogaiért felemelni szavukat és közömbösen nézik, hogy minden a régiben marad.

De mi asszonyok viszont, fogadjuk meg, hogy csak azokat a politikusokat támogatjuk, kik nem utcai demagógok módjára verik a mellüket, hanem velünk együtt harcolnak azért, hogy bekerülhessünk oda, ahol a mi sorsunkat, — a férjüket vesztett hitvesek és fiaikat vesztett anyák sorsát — intézik: a parlamentbe.

A Mult és Jövő második kulturestélye január hó 15-én.

A Mult és Jövő fényesen sikerült oratóriumestje után érthető és fokozott mérvü várakozással tekint a fővárosi zsidóság a második kulturesténk elé, amelyet *január hó 15-én, délután ½6 órai kezdettel* tartunk a *Zeneakadémia* nagytermében.

Amint eddig is, a Mult és Jövő második estélyén a legkiválóbb fővárosi művészek és művésznők fognak közreműködni, kik a zsidó alkotó géniusz legkiválóbb termékeit mutatják be. A legjobb nevekből összeválogatott operaházi quartett fogja előadni Halévy és más zsidó zeneköltők műveit. A quartettben részt vesznek *Sándor* Erzsi, *Bársony* Dóra, *Kálmán* Oszkár és *Somló* József, kiknek a neve garancia arra, hogy a közönségnek a legélvezetesebb művészi produkcióban lesz része. A quartett minden tagja a nagyszerű együttesen kivül szólóban is fog szerepelni és műsorukban különböző zsidó vonatkozású kompoziciók foglalnak helyet.

A szavaló művészek közül kiemeljük *Váradi* Arankát, a Nemzeti Szinház ünnepelt művésznőjét, akit a pódiumon alig van alkalma a pesti közönségnek hallhatni. A Mult és Jövő megnyerte őt, hogy középkorú és modern zsidó költők legszebb alkotásait mutassa be. Egész eredeti hatása lesz *Heine:* Donna Klárájának, amelyet *Váradi* Aranka és *Fehér* Artur fognak előadni scenikus beállitással.

A második rész kimagasló pontja egy gyönyörű *Goldmark*-quintett lesz, melyet a legnagyobb művészi sikereket aratott *Kőszegi*-vonósnégyes és Dr. *Bergsmanné*, a kiváló zongoraművésznő fognak előadni.

A legutóbbi tapasztalatok szerint, közönségünk nagy része az utolsó napokra halasztotta a jegyváltást és igy sokan egyáltalában nem kaptak már jegyet, sokan pedig karzati ülőhelyet voltak kénytelenek váltani, mert más jegy nem volt. Ezért a Mult és Jövő második estélyére már e héttől kezdve kaphatók jegyek lapunk szerkesztőségében: *VI., Révay-utca 14., I. emelet.*

Modern és rituális parókák

speciálisan és **olcsón** kaphatók. Kihullott hajból is elvállalok parókákat és mindennemü hajmunkát, vizes ondollálást, hajfestést a legelronthatatlanabb szinekben, **Hänne** hajfestékkel garancia mellett.

BLAU MALVIN, KIRÁLY-UTCA 3.

ÉKSZERT, aranyat, ezüstöt vesz, javitásokat elfogad
KLEIN ADOLF
Budapest, VII., Dob-utca 3. (Károly-körut mellett).

Nyakkendőház
Cégtulajdonos **László Andor.**
Saját gyártmányu nyakkendők, uri divat áruk.
Budapest IV., Kigyó-utca 5. szám. (Klotild-palota.)

Olcsó cipő!
E R - K A
Gyermekcipő 22—27 K **250**
Női magas szövetszárral » **390**
BUDAPEST, VIII.,
Népszinház-utca 22. szám.

Szlovák Pedicure-Specialist
Fagykezelés — Frostbehandlung
MANICURE Budapest, **MAN.CURE**
IV., Türr István-utca 8. (Váci-utca sarok, Mezzanin).

December hónapban **Szőrme-kiárusitás** minden elfogadható áron
GLASER MIHÁLY szücsmesternél
Budapest, VI., Izabella-utca 68. (Aradi-utca sarkán), az Orient-mozgóval szemben. **Átalakit, javit, fest.**

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Toll hegyről

KAVÉHÁZI KONRAD.

Az igazi Kávéházi Konrád megszólalt. Az, aki nagy szakértelemmel küldött százezreket a halálba és tett ezer meg ezer asszonyt özveggyé, gyermeket árvává. Eddig azt hittük, hogy Hötzendorfi Conrád, a nagy osztrák hadvezér, csak a hadszintéren kiváló. Most le kell szögeznünk a tényt, hogy mint szociológus és történetíró még nagyobb. Legalább is akkora, mint hadvezér. Már ezelőtt *tizenkét évvel* megjósolta, hogy lesz egy háború, amelyet a zsidók miatt el fogunk veszteni. Csodáljuk, hogy ő, a kitünő hadvezér és vezérkari főnök nem tanult saját magától, a bölcs államférfiutól. Mert ha mint történetíró tudta, hogy a háborút el fogjuk veszitení a *zsidók miatt*, mint vezérkari főnök meghozhatta volna a monarchiának azt az áldozatot, hogy nem vállalja a vezérkari főnökséget.

KISS MENYHÉRT ÉS I. FERENCZ JÓZSEF.

Kiss Menyhértről, a kiváló intranzigens költőről eddig csak azt tudtuk, hogy él. A verseit csak a tízéves bakfisok ismerik és értékelik. Most bemutatkozott a T. Házban, mint politikus. Beszélt. I. Ferenc Józsefről beszélt. Arról az uralkodóról, akiről az ellenséges országok alattvalói is csak a hódolat és elismerés hangján emlékeznek meg. A Királyok Királya volt I. Ferenc József. A leghatalmasabb és legrégibb uralkodó dinasztia legidősebb tagja, fejedelmek atyai pártfogója, hisz számos európai uralkodó kegydíjat kapott tőle. Hatvannyolc esztendeig uralkodott és ez alatt az idő alatt oly hatalmassá tette hazánkat, hogy egész Európának kellett ellenünk jönnie, hogy a porba sujtsanak. És most jön Kiss Menyhért, a Menyhértek között is a legkisebb és a mesebeli kis egér módjára bokájába harap a halott oroszlánnak. „A műveltsége akkora sem volt, mint egy zupásőrmester műveltsége", — mondta Kiss Menyhért. Ugyanaz a Kiss Menyhért, aki valaha fizetett fődarabontja volt a nagy királynak. Megszokhattuk. A rossz cselédek mind így emlékeznek a könyörületes szivü gazdáról. De nem értjük, hogy Menyhértnek, mint költőnek milyen érzéke van a történelmi levegő és nagyság iránt, ha I. Ferenc Józsefről így emlékezik meg.

HOL A NEGYEDIK NEMZEDÉK?

Ezt a kérdést veti fel *Turi Béla* a Nemzeti Ujság szerkesztője, kapcsolatban azzal a cikkel, amelyet *Pethő Sándor* a Magyarságban irt a zsidóság három nemzedékéről és amelyre a *Mult és Jövő* nyomban megirta, hogy a zsidóságban egy *negyedik generáció támadt*, mely az igazi zsidó tipust képviseli. Ám *Turi Bélát* ismételten: ezt a zsidó generációt hiába az igazságról és amikor megállapitja, hogy a magyarság negyedik nemzedéke, az öntudatra ébredt magyarság, mely a keresztény kurzust inaugurálta, méltatlankodva kérdi, hogy hol van a zsidóságnak ez a negyedik nemzedéke, amely bele akar illeszkedni a keresztény kurzus világába. Nos, megnyugtatjuk *Turi Bélát* ismételten. Azt a zsidó generációt hiába fogja keresni. A magyar zsidóság negyedik generációját éppen a szélsőséges kurzus teremtette meg a maga zsidóellenes politikájával. Az önérzetében megbántott negyedik generációtól *Turi Béla* sem fogja komolyan kivánni a kurzus támogatását. A negyedik zsidó generáció szívvel-lélekkel kész dolgozni a haza ujjáépitésén, de semmi esetre sem hajlandó résztvenni a zsidóság lerombolásában. A romokat eltakarítani készek vagyunk, de a romok alá feküdni nem nem, soha.

A BODROGKERESZTÚRI KISBIRÓ.

Nem oly nagyon fényes állás, de hát istenem, ha az egyik kurzuslap érdemesnek tartotta megemlékezni róla, mi sem suhanhatunk el szótlanul fölötte. Már csak azért sem, mert a bodrogkeresztúri kisbiró — zsidó. Zsidó bizony, de még hozzá a javából, — irja a konstruktiv orgánum. — „És akkor azt mondják, hogy Magyarországon felekezeti türelmetlenség van" — dicsekszik tovább. El kell ismernem, ez tényleg a legfényesebb tanubizonysága, hogy csuda jó dolga van nálunk a zsidónak. Ahol már kisbiró is lehet! . . . Igaz, hogy tudok olyan helyeket, ahol nemcsak a kisbiró, de még az *öregbiró* is zsidó . . . Harkányon például Sonnenfeld Ignác a biró és egész jó zsidó . . . Vagy hogy egy más fényes közigazgatási állást emlitsek, Siklóson a számadó gulyás is zsidó. Krausznak hivják. Ugyancsak tudok bizonyos Nathaniel nevü zsidóról, aki polgármester volt, ha jól tudom Rómában. És ha nem tévedek, London lord majorja, az urak-házának elnöke, szintén zsidó . . . Pardon, most jut eszembe, ezek az urak nem is Magyarországon élnek. És most bizonyára irigyelnek bennünket, magyar zsidókat, akik a kisbirósági, meg a számadó-gulyásságig vihetjük . . .

A LEHETETLENSÉGEK HAZAJÁBÓL.

A külföldi zsidó lapokban olvassuk, hogy a pesti izr. hitközség küldöttsége megérkezve New Yorkba, érdekes nyilatkozatokat tett az ottani ujságok részére. Dr. Adler Illés többek között azt is mondta, hogy amerikai testvéreinktől azért kérünk támogatást, hogy itthoni és palesztinai testvéreinket segithessük. Látszik, hogy Amerikában vagyunk, ahol semmi sem lehetetlen. Az amerikai zsidóknak tudvalevőleg sokkal közvetlenebb és közelebbi összeköttetésük van Palesztinával, semhogy a pesti izr. hitközség útján kellene adományaikat oda küldeni. Mindenesetre nem értjük a pesti zsidó küldöttek felfogását, akikről

BLUZOTTHON
PRINCZ SÁNDOR, BUDAPEST, VII., KIRÁLY-UTCA 23.
RUHÁK, BLUZOK, PONGYOLÁK, ALJAK
mélyen leszállitott árban
Kitünő mosó delénbluz K 220, mosó flanelbluz K 280
Jó minőségü szövetalj K 490. flanelpongyola K 690

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

tudják, hogy a pesti izr. hitközség a hazafias jelszavak ürügye alatt eddig egyetlen fillért sem áldozott Palesztinára és mégis ezen a jogcímen fordulnak az amerikai zsidókhoz. Miután azonban Amerikában semmi sem lehetetlen, talán a pesti zsidók vezetői is ott fognak ráakadni igazi zsidóságukra és hazajövetelük után Palesztinára is fognak gondolni. Majd meglátjuk!

EZ PEST!

Jövő év elején hitközségi választások lesznek a pesti izr. hitközségnél. Egyes helyeken már szervezkedések is folynak a választásokra. A VIII. kerületben — olvassuk — már nagygyűlést is tartottak. Hogy mi az új programm a választásokra? Az nem fontos. A fontos az, hogy a kerületbeli választók az eddiginél nagyobb arányú képviseletet követelnek. Vagyis, többen a képviselőtestületi tagságra reflektálnak, mint ahány eddig volt. Az a programm! Ez Pest! Programm mellékes. Egyébként alig van kilátás komoly ellenzéki szervezkedésre. Az a párt, amelyet eddig mindig komoly és respektabilis tényezőknek tekintettek a választások előtt, ez évben aligha fog szervezkedni, mert *minden aktivitását feladva maga is az „egyházi zsidóság" alapjára helyezkedett*, melyet a sip-utcai szellemtől alig választanak el nüancebeli különbségek. Ez már egészen Pest!

KERESZTELŐ BÉCSBEN, ANNO 1921.

Rossz idők járnak a szegény mesümedekre. Már nyugodtan ki sem hagyják őket keresztelkedni. Szegény Balog Ignác István hiába ment Bécsbe, hogy a Szt. István templomban vesse le magáról a kényelmetlen szíriai jelleget és az összes turbulens faji tulajdonságokat, hiába tartotta a Sacher különtermében a keresztelő-szűdet, minden kitudódott. Az eset úgy volt, hogy Balogék találkoztak az expresszen egy régi barátjukkal. A barát régi bizalmasa a Balogháznak és a vonaton való diskurzus alatt kitudódott, hogy Balogék „megtisztulni" mennek Bécsbe. Ott hagyják a destruktiv hitet. A régi barát nem igyekezett őket lebeszélni, hanem amily tréfásan emlékeztek meg Balogék a nagy aktusról, épp oly humorosan fogta ő is fel a dolgot. És Bécsben első dolga volt az egyik elterjedt napilapban a következő hirdetést közzétenni:

Dúsgazdag, zsidó földbirtokos, keres oly bóchert, aki gyermekeit a bar micvah-ra előkészíti.
Jelentkezés Balognál, Sacher-szálló.

Másnap Balogék az aktus szerencsés kimenetele után a Sacherben ünnepi lakomára gyültek. Ott voltak a keresztszülők, a keresztelő-plébános és még néhány előkelő keresztény úr, ahogy ez már szokás ily kiveteles alkalmakkor. Hirtelen jött a pincér és Balog Ignácot, most már Istvánt kihivta. Egy bócher kereste a nagyságos urat. Kiváló talmudista és biztos eredménnyel tanit . . . — ajánlkozott. — Már elkésett, — mondta Balog úr és tán még mosolygott is. De tiz perc mulva jött a második, aztán a harmadik és igy sorba. Tizenhat bocher kereste Balog urat, akik a zsidó vallás elemeibe akarták bevezetni a kis Balogot. Ignác István megdühösödött. Látta, hogy itt valaki rossz tréfát üz vele. Többé nem engedett be magához senkit. Még a megbizható hitü gratulálókat sem, akik siettek szerencsekivánataikkal elhalmozni öt. Azt hitte, ezek is bocherek. Csomagolt és rögtön jött haza. A pályaudvaron még a hordárral sem állt szóba. Azt hitte, ez is álruhába öltözött bócher.

„ÖLJ MEG EGY ZSIDÓT ÉS NEM KELL LEÜLNÖD HÁROM HÓNAPOT!"

hangzott a parlamentben, amikor az amnesztia-rendeletről beszélt *Szilágyi Lajos*. Előadta, hogy mindazok, kik gyilkosságokat elkövettek, előre tudták, hogy meg fognak nekik kegyelmezni, mert jön az amnesztia-rendelet, amely bűnbocsánatot hoz az *igazi* bűnösnek. Ez tény! Csak az *igazi* bűnösök kaptak amnesztiát. A Rumboldtok meg egyéb vitézek, akikkel Friedrich is találkozott a soproni végeken. De sok kisebb bűnösről megfeledkeztek az amnesztiat gyakorló urak.

A talmudi ethika szerint „a bűnbánó bünbocsánatot érdemel és a megtért bűnös magasabb fokon áll, mint az igazi cádik. De ha valaki azt mondta: vétkezhetem, mert *úgyis megbocsájtanak*, az sohasem nyert bűnbocsánatot." Igaz, nálunk nem respektálják a Talmudot. Hisz ez destruktiv könyv, amelyből nem okulhatnak az intrazigens bölcsek.

„MENT VOLNA A BRITANNIÁBA, ZSIDÓT GYILKOLNI!"

Ezt is az országházában mondták. A népképviselet házában. Ugy látszik a nagy tragédia ötödik felvonása közelg, amikor a bűnök kiderülnek és a bunösök, hogy szabaduljanak a fojtogató hurokból, egymásra tolják az elkövetett bűnöket.

Most már a parlamentben is nyiltan kimondják, hogy néhány hazafias felbuzdulásban szenvedő egyén zsidót gyilkolt a Brittaniában és honmentő célzattal elrabolták az aranyóráját. „De — mondja az interpelláló képviselő — ezért nem csuktak le senkit, hanem azért igen, hogy hű maradt a koronás királyához." „Mentek volna Somogyit gyilkolni, akkor sem lett volna semmi bántódásuk!" — kiáltott közbe egy másik képviselő.

Istenemre mondom, azt lehetne hinni, hogy a szabadságok ideje, a megértés, a béke, a szeretet közelg, ha olyan emberek ajkáról hangzana az ily kijelentés, akikben bízni lehet. De Fángler mondja. Fangler Béla, aki tavaly még maga is belőtt egy zalaegerszegi zsidó ablakán. *(Sz. N.)*

Saját készitésü מצבה SIRKÖVEK
PFEIFER ÉS HESZKY
Budapest, X., Kozma-utca 7., uj temetőnél.
Nagy választék! Telefon: József 59—61.

Aranyért minden hirdetett árnál 3 koronával grammonkint többet fizetünk Brilliánsért és ezüstért mindenkinél többet fizetünk.
GELLÉRT TESTVÉREK órás- és ékszerészek Budapest, VI Lőtvös-u. 6.

Chapeaux Robes — Robes Tailleur Manteaux et Blouses
Sidy, Budapest, IV., Kristóf-tér 6.
Téléphone 104—00
Párisi modellek állandó bemutatása.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Nagy zsidó halottak.

Az utóbbi időben pótolhatatlan veszteségek érték a zsidó tudományt. Az egész világ zsidósága méltán gyászolja a rövid napok alatt hirtelen elhunyt kiváló tudósokat.

Ben Juda.

Jeruzsálemi tudósitónk jelenti: Az egész szentföldi zsidóság mély megrendüléssel fogadta *Eliezer ben Jehuda* halálát, aki a mai héber irodalom egyik legkiválóbb tudósa és publicistája volt. Főműve a *nagy héber szótár*, amelyet korszakalkotó munkaként ünnepelt a tudományos világ. Leánya, Chemda ben Jehuda szintén kiváló irónő.

Hoffmann rektor.

Németország hithű zsidósága egyik legnagyobb fiát vesztette el *Hoffmann Dávid* professzor személyében. A nagy talmud-kapacitás a berlini ortodox rabbi-képző rektora volt. A tudományos világban általános tiszteletnek örvendett és mint legkomolyabb talmud-kutató becsülték. Szellemi vezére volt a németországi hithű rabbiságnak, e mellett azonban a régi zsidó tradicionális szerénység jellemezte.

Hoffmann született Verbón 1844-ben. A pozsonyi jesiva egyik kitünő növendéke volt. Onnan került Berlinbe, ahol megszerezte a bölcsészeti doktorátust. A rabbi-képzőből egyenesen meghivták egy frankfurti magasabb zsidó iskolába tanárnak. Néhány évi működése után, 1874-ben már a berlini hires Hildesheimer-féle rabbiképzőben a Talmudot és a Sulchan Arucht adja elő. Később aztán ugyanennek az iskolának rektora. Sok tudományos munkát irt. Szellemi frisseségét és munkabirását az utolsó percig megtartotta és 77 éves korában a hithű zsidóság nagy veszteségére meghalt.

Ben Gorion Berdicsevsky.

Még egy másik szomorú hirt is kaptunk Berlinből. Az ismert héber iró és elbeszélő, *Micha József Berdicsevsky* (Ben Gorion) 56 éves korában meghalt. Berdicsevsky született 1865-ben Bersadban, Oroszországban, mint az ottani rabbinak a fia. Már mint fiatal gyermek feltünést keltett kivételesen éles elméjével. Fiatalságát, mint ama kor ifjusága általában, a különböző jesivákban töltötte el. De már korán felhagy a rabbinikus tudományokkal és irodalmi pályára lép. Rövid idő alatt jóhangzású nevet szerzett magának héber irói körökben. Már mint 20 éves ifjú szerkeszti a „Béth Hamidras“ cimű tekintélyes, tudományos és szépirodalmi revűt. Körülbelül hatvan önálló héber művet irt. Élete utolsó éveiben új nagy feladatot teljesitett, a héberül nem értő német zsidósággal megismertette a Talmud és a Midrások legendáit, melyeket „Der Born Judas“ cimű művében gyüjtött össze és dolgozott fel és amelyből eddig öt kötet jelent meg. Ezzel a munkájával belevitte a nevét a nyugati zsidóság köztudatába is.

Poznansky Sámuel.

Lengyelországból is, ahonnan az utóbbi időben annyi megrenditő hirt hallottunk, most ismét egy nagy tudós haláláról kapunk értesitést. *Poznansky Sámuel* a világszerte ismert tudós, Varsó főrabbija 57 éves korában hirtelen elhunyt. Csak nehány hétel ezelőtt választották meg a kontinens legnagyobb hitközségében főrabbinak. Sajnos, nem sokáig élvezhette méltóságát, hivatásának gyakorlásában megakasztotta a halál.

Poznansky született 1864-ben Lobranitzban, Varsó mellett. Tanulmányait Berlinben és Boroszlóban végezte. Művei megjelentek héber, német, orosz, lengyel, francia, olasz és angol nyelven. Ő volt a karaiták és az arab-zsidók történetének és vallástudománynak legnagyobb ismerője. Benső barátja volt a mi Goldziherünknek és mintha nem tudta volna túlélni a nagy veszteséget, követte őt a halálba.

Gotthard Deutsch.

Végül megemlékezünk arról a veszteségről, amely az amerikai zsidóságot érte. *Gotthard Deutsch*, az ismert zsidó történetiró a cincinnati-i rabbiképző tanára 62 éves korában meghalt.

Professzor Deutsch született 1851-ben Kanitzban. Régi rabbicsaládból származott. Előbb maga is rabbi volt Brüxben. Innen meghivták 1887-ben Cincinnatiba tanárnak. Rövid működése alatt már is az amerikai zsidó tudomány legjobb nevei közt emlegették. Számos művei elhozták a hirét a kontinensre is és az itteni tudományos körök is nagyra becsülték.

Ezek a férfiak több generációt neveltek a zsidó tudomány részére és talán ez az egyetlen vigasztaló momentum az ő halálukban, hogy a tanitványaik hasonló lelkesedéssel fogják terjeszteni mestereik hagyományait.

G—d L—t.

Figyelmeztetés! Mindenki beláthatatlan kárt okoz magának, ha hangzatos hirdetéseknek engedve, brilliánst, aranyat, ezüstöt, platinát, gyöngyöt, ékszert elad és nem fordul **Fischer Testvérek céghez Budapest, VIII., Baross-utca 75.**

BARDÓCZ ÉS LORÁND
Termény-, bank- és tőzsdebizományosok
Külföldi kiutalások legpontosabban eszközöltetnek.
Budapest, VI., Király-utca 14. I. em. 12 sz.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Krónika és szemle

A Mult És Jövő új szerkesztősége és kiadóhivatala.

Felhivásunknak, melyet uj helyiség ügyében intéztünk a pesti zsidósághoz, megvolt a kivánt eredménye. Sokan altruisztikus alapon ajánlottak fel helyiséget a Mult és Jövőnek, hogy a zsidóság ügyeért ily módon is áldozatot hozhassanak. Egy özvegy uriasszony a lakását akarta a Mult és Jövő szerkesztőségének rendelkezésére bocsájtani. Természetesen ezeket a nagylelkü ajánlatokat nem fogadhattuk el, mert oly helyiséget kellett keresnünk, amely technikailag is a legalkalmasabb. Igy esett választásunk a Korvin Testvérek által felajánlott helyiségre, ahol a legmodernebb nyomda, expedició, szerkesztőség és kiadóhivatal, minden egy épületben van. Uj helyiségünk:

VI., Révay-utca 14. szám.

Szerkesztőség az első emeleten, kiadóhivatal a második emeleten van

Szerkesztőségi és kiadóhivatali telefon 14—32.

Főszerkesztő telefonja továbbra is: 146—92.

Kérjük olvasóink nagy és lelkes táborát, ha az első időkben esetleg zavar mutatkoznék a lap szállitása körül, minden reklamációt és felszólamlást:

VI., Révay-utca 14., II. emelet, a Mult és Jövő kiadóhivatalába küldjenek.

Szerkesztőség és kiadóhivatal.

„PINSZKER-NAP. Ilyen cimü felhivást bocsátottak világgá a zsidóságnak legismertebb héber irói és publicistái, közöttük: *Bialik, Achad-Haam, Ussiskin, Kluner* stb. „Tévész 1-én — irják — lesz 100 éve annak, hogy Pinszker született. Az a férfiu, akinek lelke tele volt a megváltás tüzes vágyával.“ Az orosz zsidóságnak előharcosa volt és legnagyobb feltünést „*Autóemancipáció*“ cimü munkájával keltette. Ebben követelte, hogy a zsidóság számára állitsanak fel a népek menedekhelyet, ahol nemzeti erőit a maguk tökéletességében kifejtheti, követelte a zsidó világkongresszus összehivását és egy olyan világszervezetnek felállitását, amely hivatva lesz arra, hogy a zsidóságot mindenütt képviselje. Követelte továbbá a palesztinai munka azonnali megkezdését, hogy legalább néhány százezer ember telepedhessék meg mielőbb a Szentföldön. Pinszker működése felrázta az orosz zsidóságot álmodozásából és a realitás mezejére terelte. Bialik, Achad-Haam, Ussiskin és társai arra szólitják fel a világ zsidóságát, hogy ünnepeljék meg Pinszker századik születésnapját. „Pinszker azt tanitotta, hogy mi nemcsak zsidók vagyunk, hanem emberek is. És ha emberek vagyunk, úgy akarunk élni, mint emberek és nép akarunk lenni, mint más népek. Ha pedig ezt őszintén és igazán akarjuk, akkor ki kell bontani a nyakunkat a régi jaromból és ki kell egyenesiteni a gerincünket, amint ez emberekhez méltó. Kell, hogy először mi magunk akarjunk segiteni önmagunkon és akkor mások segitsége sem fog késni.“ Ne legyen tehát Pinszker születése napján egyetlen zsidó sem, aki ne vetne számot az ő gondolatival, az ő tanitásaival. Rendezzenek mindenütt Pinszker-ünnepélyeket, Pinszker-gyüléseket. Hirdessék az ő igéit ezen a napon a templomokban és tanházakban. Tegyék közzé az összes zsidó lapok felhivásunkat, meltassák az ő emlékét, hadd tudja az egész nép, mi volt neki Pinszker.

A ZSIDÓ MAGYAR FŐISKOLAI HALLGATÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE f. évi december hó 26-án, délután ½6 órakor a Pesti Izraelita Hitközség székházának (VII., Sip-u. 12. sz., II. em.) disztermében „Chanukkah“ ünnepélyt rendez. Müsor: 1. Szózat. 2. Gyertyagyujtás. 3. Ünnepi beszéd. Tartja: Dr. Hevesi Simon főtisztelendő ur. 4. Mendelssohn D-dur-quartett. Előadják a kir. magyar zeneművészeti főiskola növendékei (Hannover, Kessler, Gellért, Berger). 5. Dr. Kiss Arnold budai főrabbi egy versét olvassa fel. 6. Zárszó. Tartja Szemere László. 7. Hymnus. Énekli a templomi énekkar.

AZ IZR. MAGYAR IROD. TÁRSULAT folyó hó 28-án, *szerdán*. esti 6 órakor a pesti izr. hitközség disztermében (VII. Sip-utca 12. sz., II. em.) *felolvasó ülést* tart következő tárgysorozattal: 1. Dr. Kernné Nyári Mária: Zsidók Rembrandtnál 2. Dr. Mezey Ferenc: Rajzok a zsidó életből. 3. Mende Jenő tanár: Zsidók a modern fizikában.

SZÁNTÓ MÓR
Bpest, VI., Rózsa-u. 80.
Telefon: 174-88.
Sürgönycim: Venti!.
Vascsövek minden méretben és mennyiségben. **Vizvezeték és fürdőberendezési tárgyak telepe.**
Minden féle **szivattyuk** raktára. **Árjegyzék ingyen és bérmentve.**

Schlesinger elsőrangu vendéglője és pansiója orthodox כשר
Budapest, VI., Vilmos Császár-ut 19. Telefon 65—87.
Kitünő konyha, polgári árak. Elfogad mindennemü megrendeléseket lakodalmakra és ünnepélyekre házban és házon kivül.

Mme MIMY & Comp.
Angol és francia női divatterem
V., Hold-utca 15. Telefon: 152-01.
Állandó párisi modellek kiállitása.

Siremlékek, sirtáblák
KEGYELET vállalatnál
TELEFON: Telep és iroda:
József 114—04 **VI., Csengery-utca 41. szám.**

Műbutorok nagy választékban
LAX N. *Budapest, Vörösmarty-utca 1. sz. Magyar Szinház közelében.*
butoráruházában *Alapitva 1893. Telefonszám: József 124—45.*

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

A SÁRGA FOLT. *Peterdi Andor* uj könyve ezzel a címmel jelent meg az iró kiadásában. Ez a mű magábanfoglalja a jeles irónak minden olyan munkáját, amit e küzdelmes évek során *a zsidóságért való harcában* kitermelt magából. A zsidó sajtóban az elsők között küzdött *Peterdi Andor*, hogy fölfogja s kivédje a vád és rágalom nyilait, amikkel a magyar zsidóság összességét ostromolták. Erővel, bátorsággal és az igazság rendületlen hitével védelmezte zsidó testvéreit, amelynek klasszikus dokumentuma: *„A sárga folt"* című szép és értékes könyve. Elbeszélések, harcos irások és versek vannak itt egy testes kötetbe foglalva, amelyek nemcsak lelkes és művészi olvasmányok, de a zsidóság e válságos korszakának hű kifejezői is. Az iró, aki nemes hevülettel és testvéri szivvel szolgálja a zsidóság ügyét, nem kiván ezért más elismerést, csakhogy könyvét megrendeljék, terjesszék és olvassák. A művelt zsidóközönség önmagát becsüli meg azzal, ha egyik harcosának könyvét odahelyezi könyvespolcára. A könyv ára 100 korona. A rendeléseket kérjük az iró címére (Peterdi Andor, Budapest, III. Szemlőhegy-utca 42) küldeni.

A NÉMET ZSIDÓK PUSZTULÁSA. A Jüdischer Verlag most adta ki másodszor *Felix Theilhaber* könyvét, amely a német zsidóság hanyatlásával foglalkozik. Amikor a könyv 1911-ben először megjelent, a német zsidók a legnagyobb felháborodással fogadták a könyvet. Ennek köszönhette a szerző, hogy könyvét rövid idő alatt szétkapkodták, amelyből most rendezte a második kiadást sajtó alá. *Theilhaber* a német zsidóság pusztulásának legfőbb okát a rendellenes és egészségtelen családi életében látja. 25%-a a zsidóknak *nem köt* házasságot, 25% pedig *vegyes* házasságra lép. A zsidó családok 50%-a pedig az *egy- és kétgyermek rendszer* hive.

ÜNNEPI ISTENTISZTELET. A pesti izr. hitközség templomaiban a Chanuka-ünnepek egy-egy napján a rendesnél kimagaslóbb, nagyszabásu istentiszteletet fog tartatni.

A rombach-utcai templomban, vasárnap, december 25-én, Chanuka-ünnep első napján, a *dohány-utcai templomban* vasárnap, január hó 1-én Chanuka-ünnep utolsó napján. Ily ünnepi istentisztelet tartatik még az aréna-uti templomban december hó 25-én, a páva-utcai templomban december hó 25-én és a zuglói templomban december hó 25-én. Az istentisztelet mindenütt délután 4 órakor veszi kezdetét és mindenkit szivesen látnak.

KRAMER REZSŐ. A fővárosi zsidóságnak szinte pótolhatatlan nagy veszteség Kramer Rezső halála. Kramer Rezső igaz zsidó volt. Egyéniségének vonzóerejével, puritán jellemének példamutatásával olyan hatással volt a környezetére, mint azok a régi nagy zsidók, akik valóságos községeket alkottak maguk köré és Izrael házának örökös épitői lettek. Kramer Rezső hivta életbe néhány lelkes hivével együtt az V. kerületi imaházat, amely a konzervativ zsidóságnak bástyája lett. Az imaház-egyesülettel megalapitotta a Talmud-tórát és mindig azon volt, hogy az intenziv hitéletet megalapozza. Nemcsak a gyermekek, hanem a felnőttek vallásos oktatásával is sokat foglalkozott. A Mult és Jövőben többször pendített meg a zsidó nevelésről szóló kérdéseket. Utolsó kézirata, amelyet úgyszólván néhány nappal a halála előtt irt, a Rabbi- és jesivainségről szól, amelyben az igaz zsidó élet fellendítésére fontos javaslatokat tett. Végtisztességén a fővárosi zsidóság szine-java vett részt. Koporsója fölött Feldmann Mózes rabbi és Eichbaum Mórné, az V. ker. Nőegylet elnöknője méltatta emlékét. Ravatalát az általa annyira szeretett templom udvarán állitották fel.

HALÁLOZÁS. Sulyos csapás érte a VIII. kerületi templom-körzetet. Egyik legnépszerübb és legbuzgóbb tagja, *Erdélyi* Hugó kereskedő, december 16-án még a harctéren szerzett betegségében, 39 éves korában elhunyt. Erdélyi tevékeny részt vett a VIII. kerületi templom-körzet mozgalmaiban. Tagja volt több bizottságnak és különösen erős propagandát csinált a páva-utcai templom fölépitése érdekében. Vasárnap délután volt a temetése, előkelő gyászoló közönség jelenlétében. *Dr. Farkas* József körzeti rabbi, *Ilovszky* János főv. bizottsági tag, dr. *Fülöp* orvos a körzet nevében, dr. *Polacsek* Gyula pedig a sorssujtotta család nevében búcsúzott Erdélyitől, akinek halálát özvegyén kivül két árvája, *Erdélyi* Miklós és Klári gyászolják.

Legmodernebb cipőszalon készit mérték után és raktáron tart a legkényesebb igényeket kielégitő angol, francia cipőket
CSEH FERENC
VI., Andrássy út 61. (Oktogon-tér közelében)

BARTOS MÓR SZÜCSMESTER
BUDAPEST, VII., Dohány-utcza 94. Telefon: József 73—32.
10 éves külföldi tapasztalataim felhasználásával készitek a legkényesebb igényeknek is megfelelő minden a szücs-szakmába tartozó munkákat.

NOI GYERMEK FÉRFI Legalkalmasabb ajándék **FEHÉRNEMÜEK**
Székely Jenő VI., Kammermayer Károly-utca 2. (Szervita-tér sarkán). — Telefon 45—75.

BECHAR JÓZSEF Telefon József 43-82
Perzsa szőnyegek alkalmi vétele és eladása.
BUDAPEST, IV. KOSSUTH LAJOS-U. 14. (félem. 16.)

Keményné Gábor Sári
Párisi modellek állandó kiállitása.
női divatterme Budapest, V. Sas-utca 27. Telefon 147-40

MODERN ÉS RITUÁLIS PARÓKÁK
speciálisan és olcsón kaphatók. Kihullott hajból is vállalok parókát és mindennemü hajmunkát. Speciális **Hemme** hajfestés minden szinben.
GRÜNFELD MIKSA a volt Vlasó és Grünfeld cég beltagja
Budapest, IV., Hajó-utca 3. szám (Belváros).

בשר A főt. Rabbinatus kizárólagos felügyelete alatt álló בשר
Kóser Szalámi és Füstölthusárugyár
R.-T., Budapest, VII., Dob-utca 11
ajánlja kiváló minőségü gyártmányait a legjutányosabb napi árak mellett. Postai szállitás.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Mukrés-tóvó

A „VII. BETHLEN-TERI TEMPLOMEGYESÜLET" f. hó 26-án (hétfő) este tartja meg Chanuka-ünnepélyét az egyesület templomában, melyen dr. Schwarcz Benjámin rabbi tart szónoklatot és Lineczky főkántor az egyházi funkciókat fogja végezni. Az ünnepélyes istentisztelet után az Izr. siketnémák orsz. intézetének növendékeit a Templomegyesület meg fogja vendégelni és a VII. ker. Zsidó Nőegylet részéről ajándéktárgyakban fognak részesülni. Vendégeket szivesen látnak.

A ZSIDÓ SZEMLE szépen sikerült Egyházi estélyt rendezett a Vigadóban, amely alkalommal zsufolásig megtelt előkelő közönséggel. A szereplők közül különösen Abrahámsohn főkántor, T. Loor Irén koloraturénekesnő. Szekeres Ferenc, Major J. Gyula és Fehér Artur arattak nagy sikert.

RABBI-INSTALLÁCIÓ HUSZTON. Husztról irja tudósitónk, hogy ott nagy ünnepséggel installálták az uj rabbit, Duschinszky Józsefet, a volt galantai rabbit, aki országos gaon hirében áll már régóta. A galantaiak szerették volna visszatartani, de a rabbit főként a huszti nagy Jesiva vonzotta és amint ő maga is hangoztatta búcsúbeszédében: „A szivem Galántához húz, de eszem Huszthoz vonz, minthogy ott több Tórát terjeszthetek." A Husztiak küldöttsége egészen Galántáig utazott a rabbi elé és a Husztra való bevonulás olyan volt, hogy emlékeztetett a régi időkre, amikor még a zsidóság a Tóra iránt való minden rajongásával tudta tisztelni rabbijait.

SZÜSZMANN VIKTOR budapesti orth. izr. hitközség rabbijának tiszteletére a budapesti orth. izr. ifjak egyesülete f. hó 3-án, este 8 órakor diszvacsorát rendezett. A nagytudásu rabbi az egyesület helyiségeben három éven keresztül Talmudot adott elő, miután azonban a hitközség által „ros beszdin"-é választatott, kénytelen volt egyidőre lemondani az egyesulet tanszékéről. Az ifjuság nevében dr. *Groszmann* Frigyes mondott köszönetet a rabbinak. Beszédében „ovinu"-nak — az ifjuság szellemi szülőatyjának — szólitotta a Talmud e nagy mesterét. A rabbi meghatottan és szivhezszólóan válaszolt. Nem búcsúzik az ifjuságtól, mert az szivéhez van nőve. Csupán ideiglenesen kénytelen az előadásokat beszüntetni, mert hivatása a helybeli Talmud Egyesülethez szólitja. De hűséget esküszik az ifjuságnak, és továbbra is támogatni fogja az egyesületet. Majd *Stern* Leó üdvözölte a rabbit. Utána *Szüszmann* Dezső és *Eppler* Ignác mondtak meleghangu köszönetet a tudósnak.

AZ „EZRAH" december 28-án a főváros művészvilága legkiválóbb tagjainak közreműködésével Chanuka-estélyt rendez. Az ünnepi beszédet dr. *Ilevesi Simon* főrabbi tartja. — Jegyek az egyesület helyiségeben, valamint a szinházi jegyirodákban kaphatók.

MUZEUM-NYITAS JERUZSALEMBEN. A napokban nyitotta meg Sir Herbert Sámuel, Palesztina kormányzója a jeruzsálemi Dávid-toronyban felállitott Első Palesztinai Országos Muzeumot. A muzeum inspektorává a kormány dr. Slouscht nevezte ki.

NEW-YORKI MOTORCSÓNAKOK A PALESZTINAI ZSIDÓ MUNKÁSOK SZÁMÁRA. Newyorki levelezőnk irja, hogy az ottani Poalé-Cion hivei gyüjtést inditottak a palesztinai zsidó munkások számára, hogy több motorcsónakot bocsáthassanak rendelkezésükre, ami a munkásoknak a part mentén a városokkal való közlekedést nagyon megkönnyitené. Az első motorcsónakot, mely 50 személyt szállit, már forgalomba is hozták.

SAINT-SAENS, a most elhunyt világhirű zeneszerző nemcsak operáival tette halhatatlanná nevét. Mint orgonaművész is kiváló volt és mint ilyent a pesti zsidóságnak volt alkalma őt egyszer meghallhatni, amikor 1879 március 6-án, a Dohány-utcai templomban eljátszotta „Orgel-Konzertjét". (Vadász Ede: A pesti zsidó templom első ötven éve.) A templomi hangversenyen megjelent annak idején *Liszt* Ferenc, *Apponyi* Albert, *Zichy* Géza, *Mihálovics* Ödön és *Massenet* is.

A „FALASÁK" ÉRDEKÉBEN. A falasák, az abesszíniai fekete zsidók érdekében dr. Feitlovich, a falasak régi pártfogója, ujabb mozgalmat indított és a napokban Jeruzsálemben tárgyalt aziránt, hogy az abesszíniaiakat Palesztinába telepithessék át. Dr. Feitlovich Jeruzsalemből Amerikába utazott, hogy ott is folytassa akcióját a falasák érdekében.

A ZALAEGERSZEGI INTERNÁLT TÁBOR egyre növekszik zsidó lakosokkal. A piliscsabai táborból most *utaltak* át 110 „idegen honos" családot, mintegy 60 gyermekkel. A gyermekeket az egerszegi Joint bizottság rögtön ellátta ruhával és cipővel. Legutóbb rituális konyhát is berendeztek, melyen körülbelül 300 zsidó étkezhetik. A pécsi izr. hitközség a mult héten 15.000 koronát küldött a táborban sinylődő zsidók részére. *Deutsch Hermann*, az egerszegi Joint vezetője kéri a magyar zsidóságot, hogy bármely ajándékot (ruha, cipő, fehérnemü, pénz) az ő címére küldjenek.

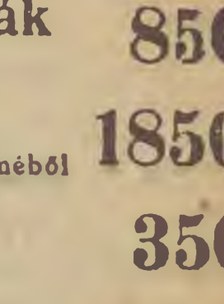
HUNGÁRIA MONOPOLE HABZÓBOR

Rusznyák
NŐI DIVATHÁZ
BUDAPEST
VII, KIRÁLY-UTCA 21.

Pongyolák 850
doubl flanelből
Ruhák 1850
finom gyapjukelméből
Bluzok 350
divatflanelből
Télikabátok 1500
divat fazonokban

Budapest legrégibb, legjobb orth. כשר vendéglője!
Naponta változatos speciális étlap. Jó italok. Utravalók.
Előfizetések BLAU SÁMUEL Budapest, Laudon-u 1.

Gombgépeket szövetgomb készitéshez
gombhüvelyeket (bucnikat)
békebeli minőségben gyárt
Willner Róbert gombgyára
VIII., Kőfaragó-utca 9. sz. a Rókus mögött

Egyedüli orth pótkávégyár
Első debreczeni pótkávégyár
Debreczen, Hid-utca 8. sz.
Állandó szétküldés postán és vasuton (régi árban). A kávé kitünő minőség! Jó és olcsó! Herkules védjegygyel ellátva. 1/2, 1/4, 1/8, 1/16, 1/32. Gyönyörü adjusztálás.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

SAJTÓHIBA. Rupert Rezső nemzetgyülési képviselőnek a Mult és Jövő legutóbb közölt cikkébe groteszk sajtóhiba csúszott bele. A cikk cimébe *Amnesztia* rendelet helyett *Antiszemita* rendeletet szedett a gép, amit ezuttal igazitunk helyre.

A LEGSZEBB CHANUKAI AJÁNDÉK, ha gyermeke részére a *Remény* illusztrált zsidó ifjusági lapot egy évre megrendeli. A *Remény* a zsidó fiukat és leányokat zsidó szellemben neveli, oktatja és szórakoztatja. A *Remény* évi dija 320 korona. Kiadóhivatal Budapest, IV., Magyar-utca 3. A *Remény* lapunk utján is megrendelhető.

HYMEN. *Krausz Rózsika*, Sárospatak, *Paneth Lajos*, Debreczen, jegyesek. M. k. é. h.

Ungár Rózsikát Táplánfaláról e napokban eljegyezte *Wachsler Ignác* Szombathelyről.

HÁZASSÁG. Óbudai *Freudiger Irén*, óbudai Freudiger Károly leánya és *Liebermann Tivadar*, december hó 20-án a Kazinczy-utcai orth. izr. templomban házasságot kötöttek. Óbudai Freudiger Irén lelkes és tevékeny elnöke volt az orth izr. leányegyesületnek és most, hogy asszonysorba kerül, bizonyára megtalálja a maga méltó helyét az asszonyok között, hogy továbbra is segitségére legyen a szükölködő és szenvedő zsidó testvéreinek.

Dr. Blau Lajos szemináriumi igazgató leánya, Mária, f. hó 20-án tartotta esküvőjét Vermes Oszkár malomigazgatóval. Az esküvőn megjelentek a világhirű tudós és családjának nagyszámu tisztelői, akik szeretetük megható jeleivel árasztották el a fiatal párt. Az esketö beszédet dr. Blau tartotta és szivhez szóló szavai valósággal könnyekig hatották meg a jelenlevőket.

A VII. KER. ZSIDÓNŐEGYLET izléses és előkelő műsoru kulturestét rendezett f. hó 15-én Zeneművészeti főiskola nagytermében. A műsor Dr. Horváth Sándorné munkáját dicséri. A templomkórus után Freund Etelka zongorázott tőle megszokott nagy tudással és művészettel. Wehner Géza az orgonán mutatta be művészetét és Bárdos Alice elsőrendüen hegedült, az énekszámokat H. Csillag Erzsi, a Városi szinház népszerü művésznője, L. Ádám Teréz asszony és Pogány Ferenc dr., az Opera tagja, látták el, mig Péchy Blanka, a Magyar Szinház tagja, zsidó tárgyu költeményeket szavalt a közönség szünni nem akaró tapsai között.

A NYIREGYHÁZI RABBIKÉRDÉSHEZ. *Kupferstein* Herman, a nyiregyházi aut. orth. hitközség elnöke az alábbi helyreigazító sorok közlésére kért fel bennünket.

„A kultuszminiszteri határozat kimondta ugyan, hogy *Wieder Solem* az 1885. évi 1924. eln. szám. okm. rendeletben megkivánt minősités, úgyszintén megválasztás és megerősítés *hiánya* miatt a hitközség rabbijának nem tekinthető, azonban arra való tekintettel, hogy *Wieder Solem* a rabbi állással járó jogokat hosszú idő óta tényleg gyakorolja, a miniszter *nem kivánja* őt e jogaiban csorbitani és ezért anyakönyvvezető rabbi választására előbb nekünk adott utasitásától ezuttal *eltekint.*

Szőrmekabátok, rókaboák és muffok szolid árban kaphatók Evetovics szűcsnél Erzsébet-tér 8. I. em.

KERESEK egyetlen lányom részére oly nőtlen kántort, ki hajlandó egy nagyobb erdélyi városban letelepedni. Ha az illető nem is kántor, ha megfelelő hanggal bir, kiképeztetem. Hozomány 15.000 lei. Cim a kiadóhivatalban.

KÖZGAZDASÁG.

AZ OLAJMŰVEK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG Kohn Adolf és Társa Kohn Ignác kereskedelmi tanácsos elnöklésével megtartott rendes közgyülése az 1920—21-iki üzletévre részvényenként 60 korona osztalék kifizetését és az alaptőkének 40,000.000 koronára való fölemelését határozta el. Az igazgatóságba uj tagokul *Mayer* Ernő kir. tanácsos, főhercegi jószágigazgató és *Szolnoky Dezső*, a herceg Eszterházy-uradalomnak ügyvezető-tanácsosa választattak be. A felügyelőbizottság pedig *Klempa* Kálmán nyug. m. kir. ezredessel egészittetett ki.

A BÓNI GYÁRTELEP ÉS MEZŐGAZDASÁGI Rt. közli, hogy az alaptőkeemelésre vonatkozólag az elővételi jog minden 10 régi részvény ellenében 3 ujra, uj részvényenként 1000 korona lefizetése mellett a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Banknál és az Angol-Magyar Banknál folyó hó 10-étől 24-éig gyakorolható.

A GRÓF CSÁKY LÁSZLÓ PRAKFALVI VAS- ÉS ACÉLGYÁR R.-T. alaptőkéjének 35,000.000 K-ra való felemelését határozta el. Az elővételi jog 5:2 arányában e hónap 23-tól 30-áig 630 K árban a Budapest-Lipótvárosi Takarékpénztár r.-t.-nál lesz gyakorolható.

UJ BANKOK PALESZTINÁBAN. Az „American-Palestini Company“ a palesztinai kormány engedélyével két bankot alapit Palesztinában. Az egyik épitkezési vállalkozásokkal foglalkozik, a másik kereskedelmi bank lesz.

Felelős szerkesztő és kiadó: *dr. Patai József.*
Kiadóhivatali igazgató: *Virág Gyula.*

RÉVÉSZ JENŐ BUDAPEST, IV., Régi Posta-u. 11.
Perzsa- és keleti szőnyeg különlegességek raktára. Eredeti olajfestmények.
Lager von persischen und oriental. Teppich-Spezialitäten. Original Ölgemälde.

BRILLIÁNSOKAT,
ékszereket, gyöngyöket mindenkinél drágábban vesz
Székely Emil ékszerüzlete **Budapest**
VII., Király-utca 51. sz., Teréz-templommal szemben.
Telefon: József 105—35. Cimre tessék figyelni!

Altmanné és Weisz Ilonka női divatterme
Budapest, Wesselényi-u. 60. III. em. Lift. TELEFON JÓZSEF 9—95.
Hozott anyagból készitünk angol és francia toiletteket és kosztümöket.

Vas- és rézbutor Telefon: József 22-18
gyermek-kocsi, sodronyágybetét, sezlon, matracok és teljes lakberendezések
Eichler Izidor készitőnél, VII., Sip-utca 9 Műhely Tisza Kálmán tér 22

Zsoldos tanintézet
a legjobban készit elő magánvizsgákra VII., Dohány-u. 84.
Telefon József 124—47.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

MEGJELENT:

Ára 80 korona.
Amateur-kiadásban
a szerző aláirásával
200 korona

DR. SINGER LEÓ:

ASMODAJ.

Kapható a MULT ÉS JÖVŐ
kiadóhivatalában.

Patkányt mezei és házi egeret tömegesen pusztit: Ratin. Békebeli anyag. Ratin laboratorium Bpest. Rottenbiller-u. 30.

Hutter és Schützer szappan
gyári lerakata. Állandó nagy raktár Flóra-gyertyában.
Salamon Lajos Budapest, István-ut 47. sz.
Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Holzer
divatáruház
Budapest, IV.
Kossuth Lajos-utca 9.

„EDE" hölgyfodrász-szalon
Haris-bazár 5, félemelet 2.
Speciális hajfestés, fésülés, pedikür és manikür. Művészi hajmunka. L. LÁSZLÓ ÉS TÁRSA. Telefon: 121-96.

HEGEDÜS ÉS TÁRSA
nőiruha-divatszalon
Budapest, IV., Papnövelde-utca 1. sz. félemelet 2.

INGYEN KAP
minden vevő egy tréfás képes naptárt
WÁGNER
Hangszer-áruházában
Budapest, József-körut **15.**
Hangszer- v. hanglemez-árjegyzéket tessék kérni.

Dr. Pajor Szanatorium
BUDAPEST, VIII., VAS-UTCA 17. SZÁM.

POCK KÁROLY
Andrássy-ut 19. (Petőfi-u. sarok)
Modern parókák, transformációk és mindenféle hajmunkák a legjobb és legdivatosabb kivitelben jutányos árban készülnek
Speciális hajfestés.

INTERURBAN TELEFON: 143—29 és 20—41.
RÉSZVÉNYTŐKE 10 MILLIÓ KOR.

IVRIA

BIZTOSITÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, TERÉZ-KÖRUT 9.
(VOLT BATTHYÁNYI PALOTA).

Kartellen kivül.
A biztositás minden ágával foglalkozik.
Olcsó díjtételek.
Szombaton és zsidóünnepeken zárva.

HÖLGYFODRÁSZ, HAJFESTÉS
Törökpasztával, Hennevel. Kozmetika.
Rituális parókákban specialista. Telefon: 122-58.
KRANITZ F. IV., PARISI-UTCA 5. SZ (a főpostával szemben)

UJ IRÓGÉPEKET
eredeti gyári áron szállit
ECKSTEIN GYULA
IV., Párisi-utca 1. I. Telefon 126-90

Arányi Adolf rézműárúgyár, UJPEST, Lőrinc-u. 7. Telefon: 75-00.
Raktárról azonnal szállit pálinkafőző és szeszgyári berendezéseket, főzőüstöt, rézedényeket, mindennemü csővezetékeket és rituális fürdőberendezést.

Én többet fizetek, mint bárki más **Brilliáns-, arany- és ezüstért!** Hamis fogat 112 koronáig
LEMMEL LEO ÉKSZERÜZLET Budapest, VII., Dob-utca 7

Férfi fehérnemü-különlegességek:
Deutsch Béláné és Gárdos Herta
fehérnemü szalon, Budapest, IV. Váczi-utca 1—3. szám. Bejárat Türr István-utca 8.

Perzsaszőnyegek
Alkalmi vételek. Dob-utca 24. sz. **STERNBERGNÉL**

Korvin Testvérek könyvnyomdája, Budapest, Révay-utca 14. Telefon 14—82.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

XI. ÉVFOLYAM, 52. SZÁM. * 1921 DECEMBER 30

MULT ÉS JÖVŐ

ZSIDÓ • POLITIKAI • IRODALMI • TÁRSADALMI • ÉS • KRITIKAI • HETILAP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI. KERÜLET, RÉVAY-UTCA 14. SZÁM

SZERKESZTI: DR. PATAI JÓZSEF.

ELŐFIZETÉSI DIJ: EGÉSZ ÉVRE 350 K EGYES SZÁM ÁRA 8 K MEGJELENIK MINDEN PÉNTEKEN.

Benedek János nemzetgyűlési képviselő:

A multról és a jövőről.

Miről beszéljek én, a *Mult és Jövőben* másról, mint a *multról* és a *jövőről?* Mert ha a Mult és Jövőnek igaza van abban, hogy címéből kihagyta a *jelent*, nekem is igazam lesz, ha semmit sem mondok a jelenről. A jelen csúnya, tele van piszkos politikai tülekedéssel, tévedéssel és rosszakarattal. De a multra szivesen emlékezem. Olyan a mult, mint havas, öreg hegytetőkről visszazengő kürtszó, alig hallatszik ma hozzánk, de mégis vagyunk kevesen, akik ma is hűségesen figyelünk rá és utána igazodunk. A jövő pedig? Az ember természetrajzához tartozik, hogy szivesen néz előre a bizonytalan jövőbe. Talán éppen azért, mert semmit sem tud róla és a fantázia kénye-kedve szerint olyannak festheti, amilyennek akarja.

De a magyar politika jövőjéről beszélve, talán mégis csak támaszkodhatom valami bizonyosságra. A világ nagyot fordult és még a nemzetgyűlés is fordult vele egyet. A miniszterelnök nemrégiben nyiltan hangoztatta, hogy *kivánatosnak tartja a hazafias zsidósággal való együttműködést.* Ugyanilyen értelemben beszéltek intranzigens keresztény részről is a ház általános helyeslése mellett. Elmaradtak az éretlen és heccelődő közbeszólások, amelyeket pedig megszoktunk már, valahányszor komoly és a nemzet életbevágóan fontos érdekeit érintő beszéd hangzott el a nemzetgyűlésben.

A mai politikai rendszer, melynek végzetes hibáit és tévedéseit ma már a legszélsőségesebb elemek is elismerik — agóniáját éli. Sokkal mélyebb és fontosabb változásoknak kell eljönniök, semhogy az átalakulási folyamat lassúsága miatt okunk volna türelmetlenkedni. A köd, a homály, a reakció éjszakája szünőben van, a jobb, igazabb magyar jövő már pirkad.

A magyar politikai jövő új épületének a mult alapzatán kell felépülnie. Nézzenek vissza az öregek, hogy emlékezzenek és a fiatalok, hogy — tanuljanak. Magyarországot naggyá, hatalmassá, erőssé tette a fundamentum, amelyet a multban rakott le magának. *És ez a fundamentum: a demokrácia.* Jól láthatták azok, akik erről a talapzatról lecsúsztatták a nemzetet, hogy hová vezetett lelketlen munkájuk. A teljes lezülléshez.

Magyarországnak először gazdaságilag kell talpraállnia, mert a gazdasági ujjáéledés a politikai megujhodást is magában rejti. Ezért vétkeztek nagyot a nemzet ellen azok, akik a területeiben szétszakitott országot *társadalmában is szétszaggatták.* Ellenségünk nekünk Trianon? — úgy ellenségeink a felekezeti és fajiság jelszavaival zsonglőrködő társadalompusztitó demagógok is, mert Trianon a saját eszközeivel kivülről akart bennünket pusztulásba taszitani, a társadalmi ellentéteket szitó demagógia pedig *idebent akarta felmorzsolni* azt a keveset is, amit az antant még meghagyott nekünk.

A magyar politika talpköve a liberalizmus és demokrácia. Csak ezen az alapon vethetjük meg erősen a lábunkat, mert a mi demokráciánk nem a nemzetre erőszakolt, jelszavas demokrácia, hanem a nép legszélesebb rétegeiben gyökerező, átérzett és őszinte, — mondhatnám — nemzeti sajátosság. *A magyar nép lelkülete mindig a demokrácia jegyében nyilatkozott meg* és a magyar mult nagy politikusai — a demokrácia és liberalizmus halhatatlan zászlóvivői — csak a nép kivánságát értették meg és mél-

A „MULT ÉS JÖVŐ“ uj cime: VI., Révay-utca 14.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetemi Könyvtára

tányolták, mikor kijelölték a mindenkori magyar politika igaz útját.

Nézzünk vissza a multba, keressük meg ezt az utat. Nem nehéz rátalálni és amint rátaláltunk, azonnal biztosan haladunk előre a jövő felé. Ma még vannak, akik nem akarnak visszanézni. Talán félnek Petőfi szavaitól: „Ne nézz multadba óh magyar, ne nézz a multba e napokba, szemeid gyöngék s a napfény megvakít“ —?!

Uj esztendő küszöbén állunk. Én, aki szívesen tekintgetek vissza a multakra, most a jövőről szólva őszinte hittel mondom: *Hiszek a jövőben. Hiszem, hogy az új esztendő meghozza nekünk mindazt, ami után két esztendő óta sóvárgunk: a demokratikus, békés, igaz magyar jövőt.*

Szombattól—szombatig.

Sándor Pál

úgynevezett nagy beszéde uralja a zsidóság lelkét. Férfiasan, önérzetesen mondotta el a maga felfogását a zsidókérdésről. Ujat nem igen hallottunk, hiszen *Sándor Pál* már több izben mondotta el a zsidóság védelmében ezeket az igazságokat. Ezúttal legfeljebb messzebbre és jobban hangzottak szavai, mert a képviselő urak kissé nagyobb türelemmel és kevesebb rosszakarattal hallgatták azokat. Mintha kissé megváltozott volna a nemzetgyulés atmoszférája, mintha az igazságok befogadására valamivel képesebbnek mutatkoznék. Természetes, hogy Budaváry és társai most sem fukarkodtak ismert közbeszólásaikkal.

Pröhle Vilmos a fejét rázta Sándor Pál beszédje egyik passzusánál. Készséggel elismèrjük, hogy Pröhle professzor úrnak legszemélyibb joga volt a fejét rázni és felesleges volt később ennek magyarázatát is adni személyes kérdésben történt felszólalásával. Eszünkbe jut a jó öreg néhai *Mózes László* védőügyvéd esete, aki egy bünügyi tárgyalás alkalmával a védői emelvényen tagadólag rázta a fejét az egyik tanu vallomása közben, *Zsitvay Leó* elnök ezért rendreutasította, mire a kis termetü Mózes László helyéről felugorva dühösen igy szólt:

„Az én fejemmel azt tehetem, amit akarok. Ha majd az elnök úr fejét fogom megrázni, akkor jogos lesz a rendreutasítás . . .“

Pröhle Vilmos tehát, — mint utólag kiderült — azért rázta a fejét, mert — mint mondotta — nem rajta mult, hogy az általa sürgetett statisztika a zsidóság háborús áldozatairól eddig nem jelent meg. *„A könyvek és feljegyzések a forradalmak alatt eltüntek — mondotta — és bizonyára nem az én érdekemben történt azok eltüntetése.“* Egyszóval mi zsidók tüntettük el azokat, nehogy kiderüljön az igazság. De mit tesz Isten? Másnapra

megjelent a zsidó statisztika,

amely még az eltünt feljegyzések dacára is elég hizelgő a zsidóság szempontjából. A hiányzó adatokat, főleg a nagy zsidó tömegekkel biró, most idegen megszállás alatt álló területekről minden becsületes ember gondolja hozzá és akkor kijön a valódi igazság.

Egyébként nagyban zajlik a politikai élet. Uj pártalakulásokról beszélnek, főleg *Apponyi* vezérlete alatt, aki azonban ragaszkodik hozzá, hogy a zsidósággal egyesülve kell az új politikát csinálni. *Keresztény liberális* pártot sürget *Lingauer Albin*, mire *Turi Béla* a N. U. hasábjain siet kijelenteni, hogy

ez fából vaskarika lenne.

Igaza van Turi Bélának. A *„Keresztény liberális“* párt tényleg fából vaskarika volna és ezért maga Apponyi is kihagyandónak tartja a párt elnevezéséből a „keresztény“ szót. Igaz, hogy a valódi kereszténység, az evangeliumi kereszténység nem egyéb, mint a legtisztább, a legideálisabb liberalizmus, de hol van a mai politikai kereszténység az igazi evangéliumtól?

Talán egyedül *Vass József* kultuszminiszter úr tud ma felemelkedni az evangéliumi szeretethez. A miskolczi gimnáziumban tudvalevőleg megverték a zsidó diákokat, akik erre visszavertek. Mi sem természetesebb, hogy a béke érdekében *kidobták a kanapét*, azaz kicsapták a zsidó diákokat. A tanári kar felterjesztését azonban *Vass József* kultuszminiszter — amint egy ujságiró előtt kijelentette — némileg enyhítette. A szeretettel telitett karácsonyi ünnepi hangulat már előrevetette árnyékát és ebben a hangulatban a miniszter úr az evangelium szellemében igy szólt: *„engedjétek hozzám a kisdedeket“* és „enyhített“ az itéleten. Képzelhetjük, hogy nézett ki az eredeti itélet.

Einstein a zsidóságról és az asszimilációról.

Einstein, a relativitás elméletének sokat emlegetett tudósa Bolognában is felolvasást tartott tanairól. A zsidóság eme nagynevü és kiváló fiát felkereste egy olasz ujságiró, aki előtt Einstein professzor az alábbiakat mondta a cionizmusról és a zsidóságról:

— Nem azért indultam Amerikába, hogy a relativitás teóriáját fejtegessem, hanem hogy a cionista mozgalomnak használjak. Én cionista vagyok és mindenekelőtt tenni akartam valamit a jeruzsálemi zsidó egyetemért. Az én számomra sokkal fontosabb egy kulturális Palesztina, mint egy olyan Jeruzsálem, amely nemzeti központja volna a zsidóknak. A zsidóknak kulturközpontra van szükségük, amelyhez csatlakozhatnának és amely lehetővé tenné gondolati és érzésbeli különösségeiknek a kifejlődését. Mi tudunk asszimilálódni ott, ahol megvan a feltételek egyenlősége, ahol tiszteletben tartják a zsidó elemeket, ahol kifejtheti képességeit a zsidó intelligencia és ahol nem szenved el korlátozásokat és szidalmakat. Ahol azonban antiszemitizmus uralkodik, ott az asszimilálódás egyet jelent a megalázkodással és elrothadással, a gyávasággal és a lesülyedéssel. Én nem hiszek a kiválasztottság gondolatában, nem hiszek a zsidó fölényben. De érzem, hagy a zsidóságnak szüksége van öntudatra és méltóságra s az élet- és kulturfeltételek becsületes parítására.

Brilliánst, aranyat, ezüstöt, platinát, ékszert legmagasabb napi árban veszek
SINGER J., EGYETEM-UTCA 11. Telefon: 124-21.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Zsidókérdés statisztikában.

Igazán nincs okunk panaszra, hogy a tulsó oldalon nem sokat törődnek velünk, szegény zsidókkal. Még a karácsony, a Jézusi szeretet szent ünnepe sem mulhatik el anélkül, hogy szőnyegre ne hozzák a zsidók bűneit. A miniszterelnök úr a jó öreg Pesti Hirlap élén mondja el rólunk vállveregető véleményét, az ujdonsült keresztény-szocialista lapban pedig, mely *A Nép* címen végzi üdvözítő misszióját, egy agyafurt statisztikus mutatja ki, hogy milyen mértékben vagyunk urai ennek az országnak. Számokkal bizonyítja, hogy milyen túlsúlyban vannak e honban a zsidók minden elképzelhető pályán. Mondanunk sem kell, hogy e kiváló statisztikai férfiú nem fukarkodik abban, ha arról van szó, hogy a számokkal lázítsa ellenünk a lap keresztény olvasó táborát. Mert végeredményben mégis csak a cél szentesíti az eszközt. Kimutatni, hogy az ország ma is csak zsidó ország, ahol mi vagyunk többségben a tudomány, a művészet, a kereskedelem és az ipar terén. Bevallom, hogy jó magam is föllázadtam a zsidóság ellen, amikor ezt a statisztikát olvastam. Mégis csak hallatlan, hogy mennyire okkupáljuk ezt a szegény szerencsétlen országot. És csak most vált érthető előttem, hogy miért hagyja el sorra a kereszténység ezt a földet.

Most már tudom, mi annak az oka, hogy a keresztény ifjuság miért árasztja úgy el a külföldi egyetemeket. *Mert mi szoritjuk ki őket* a hazai egyetemekből.

Azt is tudom már, hogy miért ostromolja úgy a kereszténység a palesztinai hivatalt, hogy mielőbb mehessenek már Jeruzsálem felé. Mert mi zsidók megfosztjuk itt őket minden életlehetőségtől.

Azt is tudom már, hogy az útlevél-osztályt miért ostromolják olyan irammal az ébredők és egyéb szinmagyarok, mert mi zsidók megvonjuk itt tőlük az iparengedélyeket. Elvettük jól jövedelmező mozi szinházaikat, a trafikokat, az italméréseket. Kitúrtuk őket az összes közhivatalokból, szóval minden vonalon lehetetlenné tettük a megélhetésüket s mindezt *A Nép* karácsonyi statisztikája tette előttem érthetővé.

Én tehát ezennel elpártolok a zsidóságtól s minden energiámmal a kereszténység oldalán fogok küzdeni s már most is hangosan követelem az igazság meggyőző erejével:

Nem tűrhető, hogy a magyar ifjúság kiszoruljon a hazai egyetemekből s kolduskenyéren nevelkedjék a külföldi egyetemeken.

Nem tűrhető, hogy minden fajta iparengedélyt csak zsidók kapjanak.

Nem tűrhető, hogy elvegyük a magántulajdon szent elve alapján a mozikat a keresztény tulajdonosoktól.

Nem tűrhető, hogy az irodalom terén csak Kiss Arnold, Patai és Szabolcsi érvényesüljenek, szóhoz kell juttatni Babitsot, Kosztolányit, Szabó Dezsőt, Fóth Árpádot, Juhász Gyulát, Kosáriné Reéz Lolát és a többi keresztény talentumokat is. Ugyancsak igy kell cselekednünk a tudomány és a művészetek terén.

Követeljük továbbá, hogy az Ernst-muzeum legközelebb Rudnai Gyula képeit mutassa be a közönségnek s ne a Lakos Alfréd zsidó tárgyú csendéleteit.

S végül követeljük a zsidóságtól ama jobb belátást, hogy befolyásával hasson végre oda, hogy egy főrendiházi tagságot és egy miniszteri bársonyszéket is juttasson már legközelebb egy-egy kiválóbb keresztény politikusnak is. Mégsem tűrhető, hogy Szent István birodalmát zsidók kormányozzák és uralják s a kereszténység pedig kénytelen kivándorolni Bethlehem szent földjére.

Én valóban csak igy irhatok *A Nép* karácsonyi statisztikája után. —*i* —*r*

Megváltotta-e már jegyét a Mult és Jövő január 15-iki második kulturestélyére?

Gróf Bethlen István karácsonyi cikke.

A miniszterelnök úr karácsony alkalmából több lapban is nyilatkozott különféle politikai kérdésekről. Bennünket legjobban a Pesti Hirlapban irt karácsonyi cikke érdekel, mely túlnyomólag a magyarországi zsidóság magatartásával és mondhatnók megleckéztetésével foglalkozik. A miniszterelnök úr nyilván a P. H.-t tekinti a magyar zsidóság leibzsurnáljának és ennek hasábjain szól a zsidósághoz.

A miniszterelnök úr abból indul ki, hogy „ma is különböző álarcok alatt forradalmositani akarja a nemzetet a radikális demagógia, és *köztársasági* és egyéb jelszavak felhasználásával saját hatalmi céljaikat akarják szolgálni. A közvélemény egy része ezekért a törekvésekért a magyar zsidóság egyetemét teszi felelőssé.“

Ezzel szemben a miniszterelnök úr kijelenti, hogy a magyar zsidóság *többségét* ez a vád nem érheti. De a magyar zsidóságnak — mondja a miniszterelnök úr — el kell végezni saját soraiban a szelekciót, és a zsidóságnak nem szabad egyszerű passzivitással elmenni azok mellett az aggályos jelenségek mellett, melyeket saját soraiban észlel, *vagy pláne vallási és faji összetartozást nemzeti kapcsolatok rovására irni.* A zsidóságnak nemzetközi sajtóösszeköttetései révén erélyesen kellene szembe szállani a főleg kommunisták által terjesztett hirekkel szemben, melyek a zsidóság itteni helyzetét hamis szinben mutatják be a külföldön. „*Nem akadt senki — irja tovább — aki kellő értékére szállitotta volna le az események jelentőségét*“ Majd a következő csattanóval fejezi be:

„*Ha a magyarországi zsidóságnak sikerülni fog a sorain belül mutatkozó nemzetellenes áramlatokat leküzdeni, ha tevékenyen közreműködik a külföld felfogásának megváltoztatásában, akkor igy meg úgy minden jó lesz . .*“

Ezek azok a bizonyos már jól ismert *bethleni* nyilatkozatok, amelyek a zsidóságot bizonyos leereszkedő vállveregetéssel mindenért felelőssé akarják tenni. Ebbe nem mehetünk bele. Kénytelenek vagyunk a magyar zsidóság nevében a legnagyobb tisztelettel, de a legerélyesebben is visszautasitani ez ünnepi szemrehányásokat.

A miniszterelnök úr maga is kénytelen elis-

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

merni, hogy a magyar zsidóság *többségét* igazságtalanul érik a vádak. A miniszterelnök úr nagyon szereti ezt a disztinkciót. A többség . . .

Nos, mi bátrak vagyunk kijelenteni, hogy a magyar zsidóság se többségében, se kisebbségében nem tehető felelőssé sem az októberi, sem a későbbi forradalmakért. A zsidóság *általában* és nem *többségében* mindig becsületes, hazafias magatartást tanusitott. Egyes elvetemült, zsidónak született, de zsidóságukat is megtagadott egyének magatartása bennünket éppoly kevéssé diszkreditálhat, aminthogy a keresztény magyarságot általában nem diszkreditálhatta az a *tömeg* keresztény forradalmár és kommunista.

Ami a szelekciót illeti, ezen a téren *a zsidóság sokkal tovább ment és sokkal szigorúbb volt, mint a nem zsidó társadalom.* Hiszen ismeretes, hogy például a pesti izr. Szent Egylet a szegény öreg *Schwarcz* bácsit, aki igazán nem tehetett róla, hogy fia, *Pogány József* a kommün vezére lett, és aki a kommün alatt is becsülettel folytatta a halottmosói mesterséget, a kommün bukása után nyomban elcsapta állásából, mire a szegény öreg ember öngyilkos lett. Ellenben igen nagy szerepet játszó főurak még politikai karrierjükben sem találkoztak nehézségekkel azért, hogy *legközelebbi hozzátartozóik vezetői voltak a forradalmaknak.* Itt a *fiuk* bűneiért senki sem tette felelőssé az *apát*, a *vő* bűneiért senki az *apóst.* A szelekciót tehát hagyjuk . . .

Lássuk most azt a bizonyos külföldi sajtó manővert, melyet a zsidóság nem igyekezett leszerelni. Hát legyünk csak őszinték. A *miniszterelnök úr maga is elismeri, hogy történtek bizonyos erőszakoskodások a zsidósággal szemben, de ezek már megszünlek.* Figyelmébe ajánljuk a miniszterelnök úr saját szavait, melyeket az Amerikába indult zsidó küldöttségnek mondott: *„Mondják meg odakünn az igazat, és ne hallgassanak el semmit"* — mondotta Bethlen *Székely Ferencnek* és mit látunk? Székelyék odakünn igyekeztek az igazat el nem mondani és sokkal szebb szinben tüntették fel a hazai zsidó állapotokat, mint amilyenek azok a valóságban . . .

Hát tehetünk mi arról, hogy a külföldi lapok megirják, hogy itt a zsidó diákokat nem engedik be az egyetemre, hogy itt elveszik a zsidóktól a mozikat, a trafikokat, hogy itt . . . — egyebet nem akarunk mondani. *És ezek az állapotok még ma is tartanak.*

A magyar zsidóság körében pedig nincsenek nemzetellenes áramlatok és azokat nekünk nem kell leküzdenünk. A magyar zsidóság csak úgy tudja majd megváltoztatni a külföld felfogásának véleményét, ha Magyarországon újból érvénybe lép a zsidóságot egyenjogositó törvény.

Akkor majd meglátja a miniszterelnök úr, hogy a magyar zsidóság közreműködése nélkül is meg fogja tudni a külföld, hogy itt az egyenlőség alapján épült jogrend uralkodik . . .

Agendorf bei Oedenburg.

Szelíd kis történet az alábbi, amelyben szerepel egy angyali türelmű lelkipásztor, egy szirai indolenciáju kereskedő és két levélpapir ugyanannyi borítékkal.

Idő: a közelmult. Az az idő, amikor Sopron harangos templomaiban kongatásra feszültek meg a harangtartó kötelek és a zsinagógákban áhitatos gyülekezet várt: hálaadó istentiszteletre gyültek templomaikba a különböző felekezetek hívei. Mert hitték, tudták, hogy a népszavazás Sopronban és környékén csak magyar győzelmet hozhat. Hittek és tudták pl., hogy *Sopronból* nem lesz *Oedenburg* és *Ágfalvából Agendorf.*

A reményteljes várás idején *Scholtz* Ödön, az elrabolt nagymartoni választókerület nemzetgyülési képviselője és Ágfalva evangelikus esperese, a szelid hangtalan lelkiatya és még szelidebb és még hangtalanabb képviselő levelet intézett egy *Kopstein* Lipót nevü soproni butorkereskedőhöz.

A szelid főur, aki intranzigens szótalanságával tünt fel a parlamentben, nem átallotta egy idegen faju kereskedőt megbizni butorrendelésével.

Kopstein gyorsan csavart észjárásával szapora gondolatokat pergetett fejében. Egybevetett mindent a nagyuri rendelőt, várható hasznot, üzleti hirnevet és — reményteljes várást és visszaadta a rendelést.

Ennek a hallatlan indolenciának az oka pedig az volt, hogy az intranzigensen szelid nemzetgyülési képviselő csekély ortográfiai magábafeledkezéssel Oedenburgnak cimezte Sopront és levelét igy keltezte: Agendorf bei Oedenburg.

Ugyanakkor mellveregetve kardoskodott a nemzetgyülési képviselő ur Sopron aggódó népe előtt: Ágfalva népe legalább 60%-nyi voksot ad le Magyarország mellett és amig él a magyarok Istene, nem lesz Agendorf Ágfalvából és Oedenburg Sopronból.

Az igaz, hogy Sopron és környéke magyar maradt, az igaz, hogy Ágfalva nem 50%-nyi voksot szállitott Magyarország javára, az is igaz, hogy ama *Kopstein* Lipót nevü destruktiv ünneprontást látott Scholtz nemzetgyülési képviselő ur expanziv, magyar érzéstől duzzadó helységelnevezésén, csak az nem igaz, nem, nem igaz, hogy az intranzigensen csöndes nagymartoni követ szánt-szándékból tette volna ezt az apró ballépést.

Ó valószinü jót gondolt, csak néha, örök emberi sors, kiáltóan csunya a különbség a tett és a gondolat között.

És amilyen megértő Scholtz tiszteletes ur, meg fogja bocsátani Kopstein elfogult sovinizmusát. El fogja nézni ennek a sziriai kufárnak a *tüntető* viselkedését. Hiszen a rendelés és a levél tendenciózus visszaküldése sem más — egy zsidó részéről — mint imitált hazafiaskodás, sarkantyús kuruckodás. Legalább igy mondják a hallgatag intézményes antiszemitizmus fölkent bajnokai.

(g. s.)

Műbutorok nagy választékban
LAX N. butoráruházában
Budapest, Vörösmarty-utca 1. sz. Magyar Szinház közelében.
Alapitva 1893. Telefonszám: József 124–45.

Mme MIMY & Comp.
Angol és francia női divatterem
V., Hold-utca 15. Telefon: 152-01.
Állandó párisi modellek kiállitása.

Brilliánst, aranyat, platinát, ezüstöt a leg magasabb árban veszek
RACZ ÉS SINGER, Budapest, VI. Nagymező-utca 11.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Jézus Szent Szive templomában.

Nyilt levél volt kedves hittantanitványomnak, Dr. Vásárhelyi Ferenc úrnak.

Kedves Ferikém!

Nagy örömmel olvastam a lapokban, hogy eljegyezted Kenyeres Cicát. Nagy volt az örömöm, mert hisz' Te voltál a hittanban a legkiválóbb tanitványom. Héberből jeles, bibliából jeles, zsidók történetéből jeles, amit el is vártunk Tőled joggal, mint Mandl, a *volt szigetvári rabbi* fiától. Különösen örültem annak, hogy a nagy jámborságú rabbi fia, egy ugyancsak nagy jámborságú család lányát veszi el. Kenyeres, a nagyváradi orthodox zsidó-kórház volt gondnoka lesz az apósod, akit azért választottak meg annak idején a zsidó-kórház gondnokává, mert vallási szempontokból a legmegbizhatóbbnak bizonyult.

Azt gondoltam, ebből a frigyből egy nagyszerű zsidó ág fog kihajtani. Már készültem az esküvőre, már dolgoztam a prédikáción, amit a chüpe alatt akartam elmondani, már előkészitettem a két nehéz péntekesti ezüstgyertyatartót, amelyet drószcheschenkül szántam Neked. Amily nagy volt azonban az örömöm, oly nagy lett a megdöbbenésem, amikor azt olvastam az ujságban, hogy dr. Vásárhelyi Ferenc, Mandl rabbi fia és Kenyeres Cica, nagyváradi orthodox-kórház gondnokának leánya, a *Jézus Szent Szive* templomában esküsznek hűséget.

Nem akartam hinni szemeimnek. Talán tévedtem. Talán dr. Vásárhelyi Ferenc, a Budapesti Hirlap munkatársa nem azonos dr. Vásárhelyi Mandl Ferenc, a szigetvári rabbi fiával. És Kenyeres Cica sem azonos Kenyeres orthodox gondnok leányával. Elmentem a Budapesti Hirlaphoz. Érdeklődtem dr. Vásárhelyi Ferenc után. Azt mondták, nem lehet, hogy a mi Vásárhelyink zsidó lett volna, mert nagy ébredő és nagy antiszemita. Kérdezősködtem a külsőd felől. Pontról-pontra, hajszálról-hajszálra lerajzoltak Téged előttem. Egészen olyannak, aminőnek én ismertelek Téged. Most már magam sem tudom hogy lehetséges-e ez? Nem a véletlen furcsa játéka-e? Nem tudom elhinni, tehát nagyon kérlek kedves Ferikém, nyugtasd meg háborgó lelkemet, hogy nem Te vagy az a Mandl Feri, akit szigetvári zsidó templomban avattak barmicvoh-vá és most a Jézus Szent Szive templomában esküdött hűséget nem „Ködász Mose vö-Jiszroel", hanem az egyedül üdvözitő hit szabályai szerint.

Dr. Schwarz Benjámin
rabbi-vallástanár.

Megjelent

A „Mult és Jövő" irodalmi és művészi

ALMANACH-ja

teljes naptárral az 1922-ik évre.

A művészi kiállitású, hatalmas kötet tartalmából kiemeljük az év történetét, amely nemcsak a hazai zsidóság, hanem az egyetemes zsidóság kultur- és politikai küzdelmeiről számol be.

Dr. Baracs Marcell, az Omike uj elnöke értékes cikket irt Kant-Fichte-Hallerről, *Dr. Blau Lajos*, szemináriumi igazgató a Talmudról, *Dr. Eulenberg* a zsidó kulturáról, *Grünwald Lipót* az ortodoxia ötvenéves jubileumáról irtak.

A szépirodalmi részből kiemeljük *Székely* Nándor zsidótárgyú novelláját, amelyben egy nyomorék lány szenvedéseit irja meg, és *Reiner* Imre pompás elbeszélését Joszele Tégláserről, a jelenkori zsidó Sámsonról. *Patai* József két szatirikus makámát irt a kikeresztelkedett renegátokról.

Peterdi Andor a jelenkori magyar zsidó irodalomról ad érdekes ismertetést. A költők közül, a ma élő zsidó költők legjobb neveivel találkozunk az Almanach-ban. Kiss József, Peterdi Andor, Somlyó Zoltán, Körösi Mihály, Csillag-Lipót, Várnai Zseni, stb.

Az Almanach, mintegy második része a zsidó esztendővel foglalkozik. Végigvonul a zsidó ünnepeken, közelebb viszi a lelkeket a zsidó ünnep tartalmához és megismerteti a zsidó ünnep minden szépségét és poézisét. A nagyértékű ismertetést dr. *Singer* Leó irta.

Minden ünnep méltatását kiegészitik az egyes ünnepekre vonatkozó pompás művészi illusztrációk a világ legjobb művészeitől. Lilien, Wachtel, Kaufmann, Lakos, Katona, Fényes Adolf, Rottmann Mozart, valamint régi értékes réz- és fametszetek varázsolják elénk az ünnepeket.

Vadász Ede a zsidó év érdekességeit foglalja össze kitünő cikkben, számos illusztrációval.

A Mult és Jövő irodalmi Almanach-jának

ára 100.— Korona.

Megrendelhető a Mult és Jövő kiadóhivatalában, *VI., Révay-utca 14. sz. II. emelet.*

BARUCH ÉS TÁRSA
perzsa szőnyegek eladása
Budapest, VII., Dob-utca 14. szám.

ÉKSZERT, aranyat, ezüstöt vesz, javitásokat elfogad
KLEIN ADOLF
Budapest, VII., Dob-utca 3. (Károly-körut mellett).

Elite-márka

Fiume
Cognac Medicinal
„Fiume" szójegyre különösen ügyelni!

ADRIATIKA RT.
Iroda: Budapest, I., Fehérvári-ut 9.
Telefon: József 88—09.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

NAGY LAJOS:

Ébredő gyűlés.

Egy destruktiv lap már megint kompromittálta az országot. Elküldte riporterét az ébredők közgyülésére, a riporter följegyezte az ott látottakat és hallottakat, a destruktiv ujság a riportot közzétette. Az ébredők kiválóságainak szónoklatait csaknem szószerint reprodukálja a destruktiv ujság — és ez az, amivel megint kompromittálja az országot, nyilvánosságra hozván egy csomó ostobaságot. Bezzeg a többi lapok, a konstruktivek, hallgattak az ébredőknél elhangzott beszédekről. Ugy hallgattak, mint két és fél esztendőn keresztül minden olyan kis történetről, amelyet az ország érdekében palástolni kellett. Valamint például Hamburgerné esetét, úgy nem irták most sem meg, hogy miket mondtak a főébredők. Sőt reméljük, hogy amint ama kis történetek után tették, cáfolni fogják, hogy az ébredők egyáltalán összegyültek s ha összegyültek is, hogy a gyűlésükön valaki beszélt és bármit abból, amit a destruktiv lap rájuk ken, mondtak volna. Minden egyes mondatuk, minden hasonlatuk, minden képük a destruktiv riporter által kitalált koholmány, szemenszedett valótlanság, rágalom.

Valóban ezek a mondatok, hasonlatok és képek súlyosan kompromittálják a magyarságot, de már én csak azon a véleményen vagyok, hogy, valamint azokat a bizonyos cselekedeteket, úgy ezeket a mondatokat, hasonlatokat és képeket sem kellett volna elkövetni. Az országot igy kellett volna védeni, de nem úgy, hogy ha már elkövették a bűnözők, hát most már letagadjuk azokat.

Nem, én nem tagadok le semmit, kiteregetek mindent, sőt kommentálom a történeteket.

Ime a mondatok, hasonlatok és képek, az én destruktiv jegyzeteimmel:

Hegedüs elnök megnyitó beszédéből:

„Munkára látott ujra a destrukció és *kiélesitette a széthúzás sárkányfogait.*“ A kép pompás. A széthúzás sárkányfogai, azaz fogai!

„Mi megőrizzük a szent koronát is“.

Ezt is mondta Hegedüs. Én csak azt kérdezem, hogy vajjon milyen árfolyammal fogják akkor Zürichben jegyezni.

„Ki felelős a megcsonkitott Magyarországért, ki hozta ránk az ujabb katasztrófát?“

Ezt kérdezte Hegedüs.

„A zsidók!“ — oldották meg egyszerre valamennyien a találós kérdést.

Csak ennyit: Csudálatos, hogy két és fél éven keresztül lehetett és még mindig lehet ezt a bárgyuságot mondani, amely soha nem volt még cáfolatra sem érdemes. Csudálatos és szörnyű!

Turchányi Egon beszédéből:

„Nem szolgáltatunk anyagot a külföldi spicliknek.“

Hogyan? Hát az ébredők feladták programmjukat? Tudtommal mindaz, amit az ébredők eddig csináltak és amit későbbre terveznek és tervezhetnek, mind anyag a külföldi „spiclik“-nek. Spicliknek, — mondta Turchányi. Szóval aki a Hamburgerné-féle szörnyezeteken feljajdul, nem fojthatván el kinzó fájdalmát, az: spicli.

„Az antiszemita gondolat nem tünt el az ország szivéből.“

Nem rossz. Gondolat a szivben! Csizma a spájzban! (Ez már alighanem *eltünt!) Érzés* a szivben, kedves Turchányi, és: gondolat az *agyban*, a *kobakban!*

„Zsidómentes Magyarországot csinálunk!“

Véleményem szerint ez csak több százezer zsidó leölése utján lehetséges, úgy látszik, hogy az ébredő „eszme“ ezt a gondolatszörnyet is magába foglalja.

És vajjon lehet-e okos embernek célja a *zsidómentes* Magyarország. Talán előbb mégis csak nyomoruságmentes, butaságmentes és gazságmentes Magyarországra van szükség. És már akkor is előbb jön: a lázmentes, tűzmentes, pormentes, poloskamentes Magyarország. Mi az, hogy éppen *zsidómentes*. Mért nem mindjárt: svábmentes, tótmentes, piszementes, kopaszmentes Magyarország? Miért éppen zsidómentes? Az ország boldogságának csodaszere még mindig és már megint ez! És mindig *csak* ez? Hogy mire rá nem érnek az urak!

„Legeredményesebben a kecskeméti csoport dolgozik.“

És az orgoványi.

Budavári—Buturescu:

„A végső győzelem az ébredőké lesz.“

Hindenburg és Ludendorff már kompromittálták a *végső* győzelemre vonatkozó prognózisokat. Valami mást! Talán csak ilyen szerényet: „A legelső utcai verekedés az ébredőké lesz.“ Egy kis honmegváltó verekedés. Egy kis eszme. Egy kis „megőrizzük a szent koronát.“

„. . . ennek csak akkor lesz vége, ha vagy ők, vagy mi, a *porondon alul maradunk.*“

A szórend egészen jó. Igazi román szórend. Még jobb lett volna igy: „ennek lesz csak vége akkor, ha ők vagy mi alul a porondon maradunk.“

„A nemzetvédelem céljaira meginduló lapot kötelessége lesz minden igaz magyarnak támogatni.“

No de a zsidóknak is szabad lesz? Sőt ha már *támogatásról* van szó, nekik is *kötelességük* lesz. Muszáj lesz nekik, mi? Egy kis *kényszerönkéntes* adományért nem megyünk a szomszédba, mi?

Hegedüs György az egy milliót adományozó Lénárd palihoz:

„Gratulálok. Ez *egy* óriási lökést ad a dolognak.“

Igen helyes. *Egy* millió valóban csak *egy* lökést ad. Több lökéshez több millióra van szükség. No de majd talán a zsidók!

Pálóczi Horváth István:

„A legnagyobb kitüntetés, ami magyar embert érhet, hogy az ébredő magyarok egyesületének elnöke lehet.“

No én akkor inkább a Nobel-dijra pályázom.

Chapeaux Robes — Robes Tailleur Manteaux et Blouses

Sidy, Budapest, IV., Kristóf-tér 6.

Téléphone 104—00

Párisi modellek állandó bemutatása.

Szlovák Pedicure-Specialist

Fagykezelés — Frostbehandlung

MANICURE Budapest, **MANICURE**

IV., Türr István-utca 8. (Váci-utca sarok, Mezzanin).

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Dr. SINGER LEO:

Szemelvény Asmodáj drámai költeményből.

HATODIK JELENET.

Asmodáj. Abiság.

ASMODÁJ: Zúgást hallok, ti vagytok szellemek?
ABISÁG: Uram, király, ne hívd a szellemet!
ASMODAJ: Szeress, leány, enyém vagy, légy enyém!
ABISÁG *(megdöbbenve):*
Én nem vagyok tiéd, Benaja jer!
ASMODÁJ: Hallottalak, már nem tagadhatod
Enyém ez ajk, e száj, e szív. No no!
(Magához akarja vonni, Abiság szabadkozik).
ABISÁG: Eressz, király, Benaja, lázadók!
ASMODÁJ: A lázadókat hivod ellenem?
Hallod, már jönnek vissza emberid,
Zajonganak lázongó szellemid. *(Magához vonja.)*
ABISÁG: Király eressz, szökjél az Istenért!
ASMODÁJ: Szüntesd varázsodat és elmegyek.
ABISÁG: Hát tépd ki őrült vad kéjvágyadat,
Szökjél vagy engedj szökni engemet.
ASMODÁJ *(mind izgatottabban):*
Az őrült vágyamat? Mi bennem él,
Az embergyengeség! Hallod leány,
Ne ellenkezzél még tovább velem!
ABISÁG: Ne ily sóvárgó vággyal jöjj felém,
Mikor veszélyben trónod, életed!
ASMODÁJ *(megrázva):*
Ne másra nézz, a lelkemet kiméld,
Mondod mindjárt: Szeretsz?
ABISÁG *(megdöbbenve):* Mi az, mi bánt?
ASMODÁJ: Hálódba csaltál átkos tisztaság.
Az Ur nevében? Mondd, hiszel megint?
Hisz ördögöknél ördögebb a nő!
S hatalma van, — szól, — minden ördögön.
(Megérinti Salamon gyűrűjével.)
ABISÁG *(megrettenve):*
Miféle gyűrűt dobtál én reám
Az Ur nevében? Mondd, hiszel megint?
Hogyan ragyog! Varázsgyűrűd talán,
Mellyel megejted egykor Asmodájt?
Vedd, vedd le rólam, nem szellem vagyok,
O Istenem, igaz a szent neved,
Hisz nő vagyok, szeretni vágy szivem,
Szeretni lelkem, testem, mindenem.
ASMODÁJ *(boldogan):*
Abiságom, imádott szent gyűrű!
(Ölelni akarja, átkarolja.)
ABISÁG *(megborzad ölelésétől):*
Jaj, vedd karod, szúr a kezed, miként
Ha kést szúrnál belém. Szemed tüzet
Nem birom el, *(kibontakozik)* mert lelkem égeti.
ASMODÁJ *(izgatottan):*
Nincs hát rajtad hatalma semminek,
Hiába rajta hát az Ur neve.
Átkos gyűrű és átkos szenvedély,
Most menjetek *(A gyűrűt a közeli tóba dobja, melynek tulsó partján egy ember halászgat.)*
és szálljatok tőlem.
A tónak piszkos, sáros mélyibe,
Ne lásson többé embernek fia!
ABISÁG: Mi az király, te vérezel, mutasd, *(Amint Asmodáj a dobásnál karját emeli, karjáról vér csepeg. Abiság ijedten és gondosan emeli le karjáról a köpenyt, Asmodáj megdöbbenve nézi a vért és kiragadja magát Abiság kezéből.)*
ASMODÁJ: A vér, a vér s e gyenge porhüvely!
Asszony, ember, neked köszönhetem.
ABISÁG: Uram, király, könyörgöm, légy nyugodt,
Ne bántsd sebed, ne izgasd fel magad:
Jer, ülj le, hadd kössem be a sebed.
(Leszakitja fátyolát és azzal köti be Asmodáj karját. Asmodáj rajta felejti szemét, és minél tovább bajlódik Abiság vele, annál jobban megenyhül.)
ASMODÁJ: Vérem folyik miattad, jó leány,
Kötözd be jól, töröld le véremet,
Lányom, ne menj, maradj mindig velem.
ABISÁG *(megfeledkezve szerétettel szorgoskodik):*
Veled leszek, nyugodj meg, jó Uram!
ASMODÁJ: Kötözd leány, oly jól esik, ha lágy
S forró kezed tartod sebem felett,
Szeretlek szívből, tiszta jó leány!
ABISÁG: O bár megenyhült volna már szived.
ASMODÁJ: Beszélj, lányom, mi kell, hogy elhihesd?
ABISÁG: Ejts bűnbánó könyüt a mult felett
Tedd jóvá még, amit s amig lehet.
S a rom felépül, — boldogok leszünk.
ASMODÁJ: Nem voltam oly gonosz, miként hiszed,
Most már tudom, mért tettem mind a bűnt;
Kegyetlen düht, embertelen szigort
Mutattam mindig, hogy utálj, kerülj,
S ne lássam mindig angyalarcodat,
Téptem lelkem, hogy majd belészakadt,
Képed belőle nem törölhetem
S a vérem, vérem forró és meleg.
Téged szeretlek, mondd meg, mit tegyek?
Nincs áldozat, mit meg nem érdemelsz,
Mindenki elhagyott, anyám, fiam,
Népem, barátaim, te vagy velem.
ABISÁG: Ne értem tedd, a jóért tedd a jót.
Bölcs nagy valál, imádott mind a nép,
Szerettél — és melletted volt anyád
(Esdve): Anyád, király, sötét börtönben is
Csak érted szenved és imádkozik.
Lelked lenyügzi majd a bűntudat,
Engedd ki őt s szabad leszel te is.
ASMODÁJ *(eszmélve):* Hiu a földön vér, erőszak is,
Népem lázong, anyám pedig fogoly.
Te vélem vagy, mégis mily messze vagy,
Csókolj lelkeddel s hozd ki Batsébát.
ABISÁG *(örvendve):*
Megyek király, hozom a jó anyát.
(Asmodáj átadja pecsétes gyűrűjét, Abiság el.)

FEHÉR ARTUR uj zsidó tárgyú verseket fog szavalni a Mult és Jövő január 15-iki kulturestélyén.

Figyelmeztetés! Mindenki beláthatatlan kárt okoz magának, ha hangzatos hirdetéseknek engedve, brilliánst, aranyat, ezüstöt, platinát, gyöngyöt, ékszert elad és nem fordul **Fischer Testvérek céghez Budapest, VIII., Baross-utca 75.**

PYRAM TERPENTINES CIPŐKRÉMET HASZNÁLJUNK.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Toll hegyéről

Egy hősi halott levele.

Itt ülök a szerkesztőségben. Odakünn sötét köd feküdt a városra. Az asztalomon lámpa ég. Egyszerre a külső homályból egy felhőfoszlányszerű, légies kéz nyulik be az ablakon és akárcsak azon a híres babiloniai lakomán, írni kezd a falon. Előbb azt hittem, a kurzusnak írja: mené, mené, tekél ufárszin. Nem egészen így volt, mert nem ezt írta, (habár ez is a kurzusnak szól). A statisztikáról írt.

. . . „Eljöttem, hogy társaim nevében is tiltakozzam a haborus statisztika ellen. Tiltakozunk, hogy bennünket odasorozzanak az *ismeretlen* felekezetűek közé. Én nem vagyok „ismeretlen" felekezet, sőt, a legrégibb felekezethez tartozom. Már akkor feltünt nekem, amikor elestem, hogy keresztény temetőbe temetnek. Nem törődtem vele, mert ott lenn, három lábnyira a föld alatt nincs numerus clausus és keresztény bajtársaink sohasem mondták, hogy feküdjünk mi zsidók a meszes gödör legutolsó sorába. Most már értem, hogy mért temettek keresztény temetőbe, keresztény hősök közé. Statisztika kellett. Kijelentem tehát, — hogyha már statisztikáról van szó, — hogy én és néhány ezer társam, mint *mózesvallású* magyarok haltunk meg a hazáért. De a hazáért haltunk meg és nem a statisztikáért. Sokan vagyunk ott, akiket, ha az „izr." rovatba tennének, többen volnánk mint az a bizonyos 5 percent. Végül tiszttársaim nevében arra kérem a szerkesztőséget, állapíttassék meg, hogy *hány tiszt* esett el? Akkor még nem volt numerus clausus az egyetemen és a zsidó fiuk a békeesztendők számarányához mérten mentek ki a frontra. Nem *öt*, hanem negyven-ötven percentben. És ezek közül minden bizonnyal sokkal többen estek el, mint amennyinek most megengedik, hogy visszajöjjenek az egyetemre.

Tőkés idegen tőkéje.

Tőkés, ha jól tudom: Ferencet, a Britanniaszálloda hirhedt és sok ideig „névtelen" hősét, a rendőrség letartóztatta. Nehogy azonban azt higyjed jámbor sziriai olvasóm, hogy Tőkés Ferencet azért tartóztatták le, mert Budapest utcáin hosszú ideig a hazabaktató zsidókat rémitgette halálra az éjjeli órákban. Sőt, nemcsak hogy rémitgette, hanem azon a címen, hogy ő az *illegitim kereskedelem* esküdt ellensége és „purifikátora", bevitte őket a Britanniába és ott a *jóforgalmú pincében* szabályozta a kereskedelmet. De a trans-jordani Tőkést ez alkalommal nem *ezért* tartóztatták le. Hanem azért, mert ő, mint a *tisztességes kereskedelem* megtestesült képmása, üzletalapitás címen *negyedmillió* koronát „fogadott el" három társától. A társakat pedig szelid kurzuskereskedelmi alapon eltávolította az üzletből. Szegény Tőkés, azt hitte tényleg a Britanniában van és a három társa is destruktiv szír. De ez egyszer póruljárt. A három társ nem volt zsidó és a kurzus nagyon vigyáz arra, hogy jogrend legyen és embertársától senki jogtalan hasznot ne húzzon. Természetesen, az „embertárs"-nak nem szabad zsidónak lennie.

Bezárták a Pécsi Nemzeti Szinházat.

Fájdalommal megtört szivvel jelentjük, hogy a jobb sorsra érdemes Pécsi Nemzeti Szinház végelgyengülésben, hosszas, — de nem néma — szenvedés után, téli álomba szenderült. A halálos kór már rég megtámadta életerős szervezetét, de csak négyhavi emberfeletti ellentállás után végzett vele a Kór. Az Intézet Orvosai megragadtak minden eszközt, hogy megmentsék az élet számára, még *zsidó pénzzel* is igyekeztek megrongált egészségét helyreállitani, de már későn volt.

Ebből a megható esetből ismét okulhatnának az intranzigens bölcsek. Beláthatnák, hogy az ő konstruktiv munkaképességük még arra sem elegendő, hogy egy vidéki szinházat tartsanak fenn nemhogy egy egész ország gazdasági életét állitsák helyre — a zsidók nélkül. A pécsi ébredők is gőgösen kidobták a zsidókat a szinházból. A zsidók tehát nem jártak szinházba. Még akkor sem, amikor a rendőrkapitány csalogatta őket oda. Önérzetesek voltak és nem mentek oda, ahonnan kidobták őket. Hogy a szinházat emiatt be kellett zárni, erről ők igazán nem tehetnek.

„Öt aprô gyerek és egy csecsemô."

Szegény Tomcsányi Vilmos Pál, m. k. államtitkár, (ami ez alkalommal nem azt jelenti: magy. kir., hanem: mint kommunista államtitkár) oly meghatóan ecsetelte a „kényszerítő körülményeket", amelyek őt a kommün karjaiba hajtották, hogy szinte megsajnáltam volna, ha nem lenne elég sajnálkozni való magamon is. Tomcsányi Vilmos Pál tehát — hadd tudja meg a világ — azért vállalt szovjet állást Kun Bélától, mert odahaza „öt apró gyereke sírt kenyérért". Én tudok olyan családot, ahol hat apró gyerek sírt kenyérért, tetejében még egy beteg, agyondolgozott, fáradt feleség várta haza az urát. Ez is állást vállalt és a kommün bukása után elcsapták. Hallottam olyan családról is, ahol a férj négy esztendeig távol volt, (ha jól emlékszem, valami háború

A Remény az egyetlen zsidó-ifjusági folyóirat
Előfizetési dija egész évre 320 kor.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: IV., Magyar-utca 3. — Telefon: 96-30.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

volt nemrég és ott volt elfoglalva) és amikor hazajött, ő is állást vállalt, mert — igaz, hogy csak hét gyereke volt, — de az öreg édesanyját is neki kellett eltartania. Ezt is elcsapták és internálták, holott már a háború előtt is abban a hivatalban volt. Pedig nem csinált semmit. Csak azt, amit Tomcsányi Vilmos Pál. Állást vállalt, hogy kenyere legyen a családjának. Még csak földbirtoka sem volt a csehek által megszállott területen, mint az Igazságügyek Miniszterének. És így, ha csak nem akart éhen halni, őneki is állást kellett vállalnia. Talán egy irodában is dogoztak Tomcsányi Pállal, aki most nemes haraggal és nemzeti felbuzdulással csapta el volt hivataltársait. Valószinüleg azért, hogy ne emlékeztesse őt senki és semmi a kommün alatti szereplésére.

Tomcsányi, az idegenvédő.

Tomcsányi Vilmos Pál elmondta, hogy milyen ártatlan munkaköre volt a kommün idején. Elemtén egész nap a tavaszi legyeket fogdosta és amikor az egész külügyi népbiztosságban már nem volt egy légy sem, amelyiknek ártani tudott volna, rábizták a Magyarországon élő *idegenek* védelmét. „Ez fontos állás volt, — mondja Vilmos Pál — mert sokszor még a kommün hivatalnokaival szemben is megvédtem őket!“

Ezek után elvárhattam volna, hogy Tomcsányi, aki kommunista államtitkár korában annyira szivén viselte az idegenek sorsát, mint a kurzus minisztere fokozottabb buzgalommal őrködik majd azon, hogy itt nálunk idegennek baja ne történjék, őt senki, „sem vagyonában, sem egyéb jószágában ne zaklassa“, amint ezt már IV. Béla királyunk meghagyta. De mit látunk? Tőlem, aki szintén idegen vagyok, a legujabb megállapitás szerint: *sziriai idegen*, a miniszter elvette a mozimat, az unokaöcsémet pedig, aki szintén becsületes szír, (mert hiszen a parlamentben is elismerték, hogy vannak még ilyenek,) kidobta az állásából. Most már joggal hihetem azt, hogy amily vétkes könnyelmüséggel képviseli a Miniszter úr *most* az idegenek érdekeit, épp oly nemtörődömséggel őrködött a kommün idején is az idegenek élet- és vagyonbiztonsága fölött. A bátyámat például a kommunisták Szolnokon felakasztották és a Miniszter úr még a kisujját sem mozdította meg, hogy megmentse életét, pedig az is *idegen* volt. Sziriai idegen. Kajlafülü jordán ivadék, aki az intranzigens keresztény nemzeti eszmékért halt hősi halált. Tisztelettel

egy „betolakodott idegen“.

Éljen a Liga!

Teljes szivünkből kiáltjuk oda a Debreceni Keresztény Nemzeti Ligának, hogy: éljen! Nagyon helyesen cselekedett, amikor a zsidóktól nem akarta a karácsonyi ajándékot elfogadni. Mi már régóta hirdetjük, hogy zsidók ne állítsanak karácsonyfát, ne gyujtsanak karácsonygyertyát, hanem chanukagyertyák mellett ünnepeljenek és gyakorolják az ajándékozást. Ezrével taszították ki a zsidó diákokat, kik pénz, ruha és minden anyagi segitség nélkül bolyonganak a külföldi egyetemeken. Vannak zsidó hadirokkantak, özvegyek, árvák, akiket szintén nem dédelgetnek az állami jótékonysági intézmények. Vannak zsidó szegények, zsidó nyomorgók és zsidó állásnélküliek. Van tehát bő tere a zsidóknak a jótékonykodásra. Nincs szükség, hogy a zsidók humanitárius kötelezettségeiknek épp karácsonykor tegyenek eleget és olyan helyeken, ahonnan esetleg vissza is utasítják őket.

A hiba ott történt, hogy a Debreceni Keresztény Nemzeti Liga gyüjtői a zsidó kereskedőkhöz is fordultak ajándékért és amikor már megkapták az ajándékot, akkor küldték vissza. A zsidók, szegények „a betolakodott idegen“ buzgóságával siettek bebizonyitani, hogy az adakozás terén is előljárnak. Már most igazán nem tehettek arról, hogy ahelyett hogy előljártak volna, póruljártak. De ezután legalább tisztázva van a helyzet! Tulajdonképpen tehát hálás köszönettel tartoznak dr. Händel egyetemi tanárnak, a Liga elnökének, aki kijelentette, hogy a keresztény jótékonysági akcióval nem egyeztethető össze, hogy abban zsidók is résztvegyenek. És hálával tartoznak a Ligának, mely nagyrabecsült elnökének felfogását követve „barátságos és tapintatos“ levél kiséretében visszaküldte az adományt a zsidó ajándékozóknak. Reméljük, hogy a zsidók levonják a végső konzekvenciákat és ezentúl annál nagyobb energiával és áldozatkészséggel támogatják a zsidó ügyeket. Végül reméljük, hogy Händel úr és elvtársai is levonják a konzekvenciákat és visszaadják azt a sok milliárdot, amit az amerikai zsidóság hadifoglyok hazahozatalára, szegények felruházására, gyermekek élelmezésére Magyarországra küldött. És végül visszatogjak küldeni ugyancsak barátságos levél kiséretében azt a sok „önkényes adományt“, amit az utóbbi két és fél esztendőben a *felelőtlen adománygyüjtők* szedtek el a zsidóktól.

A Kultuszminiszter döntött a miskolci diákok ügyében

Az emlékezetes miskolci diák-verekedés ügyében a kultuszminiszter most hagyta jóvá a tankerületi főigazgatóság itéletét. E szerint az *ország összes* középiskoláiból kizárták *Glück* Károly VIII. oszt. tan. és *Friedmann* Artur VII. oszt. tanulókat. A *miskolci összes* középiskolákból *Berényi* László, *Frank* Imre, *Nagy* Imre, *Klein* Tivadar, *Kertész* Imre, *Schwarz* Ferenc, *Sipos* Béla és *Somogyi* István VIII. oszt. tanulókat zárták ki azzal a megszorítással, hogy tanulmányaikat más középiskolában csak mint *magántanulók* folytathatják és *1922. évi december előtt* magánvizsgálatra *nem* bocsájthatók. A miniszter kicsapta *Végh* Géza VII. oszt. tanulót is, aki szintén csak mint magántanuló folytathatja tanulmányait. de már a rendes időben vizsgázhat.

Ebből mindenki megállapithatja, hogy mennyi jóindulat és „pártatlan“ igazságszeretet vezérelte az urakat az itélethozásban. Kicsaptak *tíz* zsidót és *egy* keresztényt. Tíz zsidót, akik állandóan gúny és üldözés tárgya voltak keresztény társaik között, tiz zsidót. akik megunták és megelégelték, hogy mindig őket pofozzák és egyszer vissza is ütöttek. Hogy mily *ártatlan* volt az a keresztény diák, akit megvertek a zsidók, azt mutatja az, hogy őt is ki kellett csapni. Bizonyára találtak volna több intranzigens szellemü ifjút, akiket minden aggodalom nélkül ki lehetett volna csapni. De csak egyet csaptak ki. Ő képviseli a keresztény verekedők részéről a numerus clausust.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Asmodáj.

Dr. Singer Leo drámai Költeménye 3 felvonásban.

(*A „Mult és Jövő" kiadása.*)

Az Asmodájról nehéz ismertetést irni. Annyira tele van mélységekkel és az emberi lélek mély problémáival, hogy apró részleteket kiragadni belőle, csak az egész mü rovására történhetne.

Salamon király a zsidóságnak legünnepeltebb fejedelme, kinek nevéhez füződik ifjukorából az Énekek-Éneke, férfikorából: Bölcs mondásai és aggkorából: a Kohélet, a hiúságok hiúságának rezignált filozofiája.

A legendák egész sora füződik Salamon király életéhez és a zsidó néplélek nem tudta megérteni, hogy lehet az, hogy ugyanarról a Salamon királyról mondja az Irás, hogy vétkezett és volt idő, amikor bálványt imádott. A legenda úgy oldja meg a kérdést, hogy Salamon, aki uralkodott a szellemek felett is, hatalmába kerítette Asmodájt, a szellemek királyát. Egy óvatlan pillanatban azonban ez elragadja Salamontól az isteni gyürüt és a királyt eldobta sok száz mérföldnyire. A trónjára pedig ő, Asmodáj ült. Salamon képében. A világban bolyongó Salamon csodás úton visszakapja gyürujét és az abban rejlő isteni erő segitségével visszaszerzi trónját.

Ez az egész legenda, amely szimbóluma az emberi lélekben küzdő jónak és rossznak, az isteni eszme diadalában kulminál. Ez a pompás és igaz zsidó legenda, amely méltán tekinthető *Faust* egyik legrégibb ősének, alkalmat adott a költőnek pompás meseszövés keretében a zsidó világfelfogás diadalra juttatására. Salamon tragédiáját a legtisztább és legnemesebb emberi tulajdonságok okozzák. Tudásra, az élet titkának megismerésére vágyakozott és ez hajtotta az ördög karjaiba. A hitetlenség, az örök kételkedés üzte az emberek közé, ahol megtanult *hinni*.

A bolyongó Salamon sorsa az egész zsidóság sorsa, amely a világon bolyongva tanulta megismerni az egy igaz Isten tanitásait és azért az Asmodáj igazi zsidó dráma, amely irodalmi értékben, költői szépségben és filozófiai mélységben ott kér magának helyet, ahol a legjobb zsidó müveket tartják számon. Dr. Singer Leo Asmodáját, mint zsidó művét Richard Beer Hoffman: Jákobja, Zweig: Jeremiása, Perez chassidikus drámái mellé kell helyezni, mint drámai költemény pedig a legmagasabb egyetemes irodalmi mértékkel mérve is maradandó értéket jelent.

Az Asmodáj megrendelhető a Mult és Jövő útján. Ára 80 korona.

VÁRADI ARANKA, a Nemzeti Szinház nagy művésznője, a héber költők, Gabirol, Ibn Ezra, Jedaja Hapnini, Manuello legszebb verseit fogja szavalni a Zeneakadémiában tartandó kulturestélyünkön.

BARDÓCZ ÉS LORAND
Termény-, bank- és tőzsdebizományosok
Budapest, VI., Király-utca 14. I. em. 12. sz.
Külföldi kiutalások legpontosabban eszközöltetnek.

Chanuka-lángok.

Parányi lángok imbolygó tüze
Piroslik, reszket ablakomon;
Lobban a fény az árnyékot üzve . . .
. . . Kegyetlen, kemény a harc nagyon!

Aggódva, félőn nézem a lusát . . .
Nagy a sötétség, piciny a fény . . .
De a kis sugár győzve villan át
A nagy éjszaka bús sötétjén . . .

És a remegő chanuka-lángok
Beszédes nyelve halkan regél:
— Volt ellenségünk, hatalmas, álnok . . .
Elpusztult . . . Népünk még ma is él! . . .

Libben a mécses sok apró lángja,
Riadva rebben az árny-sereg . . .
Sietve oszlik az éj homálya
Fénytől, sugártól félve remeg . . .

Fel-fel lobbanó, csöpp tüz-virágok
Itt csöndes, sötét ablakomon
Ezredek óta ez hivatástok:
Fényt terjeszteni hallgatagon . . .

Reiner Imre.

SÁNDOR ERZSI kamaraénekesnő, a Magy. Kir. Operaház ünnepelt művésznője, Meierbeer, a nagy zsidó zeneszerző legszebb alkotásait fogja énekelni a januári kulturestélyünkön.

Hölgyek figyelmébe **„HYGIEA"** *Budapest, IV. ker., Eskü-út 6. (Klotild-palota).*
Női egészségügyi és betegápolási cikkek, gummifüzők, uj rendszerü haskötők, gummiharisnyák.

BLUZOTTHON
PRINCZ SÁNDOR, BUDAPEST, VII., KIRÁLY-UTCA 23.
RUHÁK, BLUZOK, PONGYOLÁK, ALJAK
mélyen leszállitott árban
Kitünő mosó delénbluz K 220, mosó flanelbluz K 280
Jó minőségü szövetalj K 490. flanelpongyola K 690

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Előfizetési felhivás.

A legsúlyosabb viszonyok közt indult meg a Mult és Jövő és az egész magyar zsidóság felismerte, hogy a Mult és Jövővel független orgánumot kap, amely nemcsak kifelé védi meg a zsidóságot az oktalan támadások ellen és folytat nehéz küzdelmet a magyar zsidóság sérelmeinek orvoslásáért, hanem befelé is küzd a zsidó közélet tisztaságáért. Nem áll egyes pártok szolgálatában, hanem az össz-zsidóság érdekeiért harcol. A magyar zsidóság lelkesedéssel állt mellénk és méltányolta kitartó munkánkat, olvasó táborunk napról-napra nőtt, úgy hogy a Mult és Jövő a magyar zsidóság legelterjedtebb orgánuma lett.

Most, az év fordulóján, uj nehézségekkel, a papir- és nyomdaárak folytonos drágulásával kell megküzdenünk. Bizunk a magyar zsidóság áldozatkészségében, hogy továbbra is szeretettel és megértéssel támogat bennünket.

Mai számunkhoz mellékelünk postabefizetőlapot és kérjük, hogy a december végén esedékes előfizetési dijakat beküldeni sziveskedjenek.

Előfizetési dij:

egész évre . . . . . 350.— K.
félévre . . . . . 175.— „

Akiknek előfizetési dija nem járt le, kérjük használják fel a befizető lapot a Mult és Jövő ALMANACH-jának megrendelésére. Ára 100 korona.

A Mult és Jövő előfizetői a január 15-iki kulturestélyre két darab 25%-os kedvezményű jegyet válthatnak.

Ifj. WEISZ GYULA
tükör- és táblaüveg-nagykereskedő
Budapest, V., Vadász-utca 29.

Sárcipő, hócipő legjobb minőségben kapható és javitható
Neumannál Budapest, Nagymező-u. 44. Telefon: 138 77.

Hajszálakat hölgyek arcáról, karjáról végleg kiirtja feltűnősséggel
Pollák Sarolta Andrássy-u. 38. I.

Teri női divatterme Telefon: 104-53.
Budapest, IV., Türr István-utca 9. I/3.

KELETI J. BUDAPEST, IV. KER., KORONAHERCEG-UTCA 17.
Gyárt legtökéletesebb kivitelben: műlábakat, műkezeket, sérvkötőket, haskötőket, gummigörcsérharisnyákat stb
Dús választék az összes betegápolási gummiárukban és műszerekben.

Aranyért minden hirdetett árnál 3 koronával grammonkint többet fizetünk Brillánsért és ezüstért mindenkinél többet fizetünk.
GELLÉRT TESTVÉREK órás- és ékszerészek Budapest, VI Lövölde u. 6.

Krónika és szemle

POLLATSCHEK DÁVID. A konzervativ zsidóságnak volt lelkes híve, aki maga is példával járt elől a zsidó élet és humanitás terén. Ritka jószivű ember volt, mindenkin igyekezett segíteni, aki csak hozzáfordult. Egész udvara volt a szegény emberekből, akiket részben a maga erejéből, részben gyüjtés által szerzett összegekből segített és talpraállított. Erős zsidó érzését átültette gyermekeibe is. Fia dr. *Pollatschek* Elemér, egyetemi tanár, a nagynevü orr-, torok- és gégespecialista, a Zsidó-kórház főorvosa. Az elhunyt temetése a főváros szine-javának részvétele mellett folyt le.

PATAI JÓZSEF NÉGY CHANUKAI ELŐADÁSA. Chanuka alkalmából számos hitközség hivta meg dr. Patai Józsefet, lapunk főszerkesztőjét ünnepi előadás tartására. Természetesen csak annyi meghivásnak tehetett eleget, amennyi a chanukai nyolc napból kifutja. Az egyik előadását *Győrött*, a másikat *Pápán* a harmadikat *Ujpesten*, a negyediket *Kiskőrösön* tartja. A részletekre az előadások után visszatérünk.

A BUDAI ZSIDÓ NŐEGYLET szezonnyitó tea-délutánja folyó 17-én volt a Lukács-szálló dísztermében. A szerény és csendes keretek között megindult délután élénk bizonysága a budai zsidóság hitéleti és társadalmi összetartozandóságának. A megjelentek sorában üdvözölhettük a hitközség vezető személyiségeit *Baracs* Károly udv. tanácsos hitk. elnök és dr. *Weber* Adolf jótékonysági előljáró vezetésével a testvérintézmények képviselőit. Az egész befolyt tiszta jövedelmet a nyomor enyhítésére szánták a budai zsidó nők és a szegény gyermekek ebédeltetési akciója egy jelentékeny összeggel gyarapodott. A mulatság sikerének előmozditásában oroszlánrész jutott a lelkes, páratlan nőegyleti elnöknőnek: özv. Friedmann Gusztávnénak, Hirschl Sománénak és az est főrendezőjének, Kardos Bélának.

HYMEN. F. hó 20-án volt a Zsidó Orth. Leányok Kultur Egyesülete volt érdemes elnöknőjének, óbudai *Freudiger* Irén esküvője. Az egyesület tagjai elnöknőjük iránt táplált hálájuk és szeretetük jeléül Szimáchti veszimachti feliratu ezüst babérkoszorút nyujtottak át.

A ZSOLKE értesiti tagjait, hogy helyiségükben (VII., Károly-körut 13. I. 29.) január 1-től kezdve héber, angol, francia nyelvkurzus, tornakurzus és ipari tanfolyam kezdődik. Jelentkezni d. u. 3—6-ig lehet.

MEGJELENT *Peterdi Andor uj könyve A SÁRGA FOLT. Ára 100 korona. Megrendelhető a Mult és Jövő kiadóhivatala utján. (VI., Révay-utca 14.)*

ADOMÁNY! Zsidó vak katonák részére Kárpáti Ernő m kir. államvasuti tisztviselő, 50 koronát küldött szerkesztőségünkbe.

Saját készitésü מצבה SIRKÖVEK
PFEIFER ÉS HESZKY
Budapest, X., Kozma-utca 7., uj temetőnél.
Nagy választék! Telefon: József 59—61.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetemi Könyvtára

FEHÉR ARTUR nevét a magyar zsidóság előtt ma már nem kell ismertetnünk és méltatnunk. Az utóbbi két esztendőben, amióta a magyar zsidóság úgyszólván „vallási és faji" renaissanceát éli, az ő előadói művészetén keresztül ismerte meg a pesti zsidóság a magyarországi és külföldi, jelenkori és régi zsidó költők örökbecsü alkotásait. Fehér Artur, aki legzajosabb sikereit a Mult és Jövő estélyein aratta, 1922 január 8-án, este fél hat órakor a Zeneakadémia nagytermében önálló szavalóestélyt tart, amelyen Poe Edgar: Hollóját, Patai József: Haláltánc-át és Kőmíves Kelemennét fogja lantkiséret mellett elszavalni. Az estélyen Bazilidesz Mária operaénekesnő és Benedek Marcel iró is szerepelnek.

PEER GYNT ÉS IBSEN: Weininger Ottónak ez a munkája mindenkit érdekel, aki az irodalom problémáival foglalkozni szeret. Munkájában az ibseni problémáknak legnagyobb mélységeit tárja fel. Azonkivül találunk könyvében értékes és érdekes aforizmákat. A könyvet dr. *Bolgár* Mózes fordította a tőle megszokott pompás magyarsággal, úgy hogy a könyv bár a legnehezebb kérdésekkel foglalkozik, mindvégig érdekes olvasmány. A munkát az *Orion* adta ki.

A Mult és Jövő második kulturestélyére, amely január 15-én, délután ½6 órakor lesz a Zeneakadémia nagytermében, jegyek már válthatók.

AZ IZR. SIKETNÉMÁK ORSZ. INTÉZETE f. hó 20-án tartotta évi ünnepélyes gyászistentiszteletét az intézet elhunyt alapítói és jótevői emlékére. Az imarészeket *Lázárus* főkántor szokott művészi előadásával, kellő karkiséret mellett énekelte. Az ünnep fényét dr. Schwarz Benjámin rabbi lendületes szónoklata emelte. Egy siketnéma növendék az elhunyt jótevők lelkiüdvéért magyar imát mondott el oly szépen, hangosan és érthetően, hogy könynyekig meghatotta a közönséget. Egy másik növendék a kaddis-imát mondotta el.

A REMÉNY ZSIDÓ IFJUSÁGI LAP chanukai ünnepi száma szép tartalommal és gyönyörü képekkel jelent meg. A zsidó tanulóifjuságnak ezt a szép lapját, mely hézagpótló és fontos hivatást teljesit, olvasóink figyelmébe ajánljuk. *Zsidó szülőnek zsidó gyermeklapot kell adnia fiai és leányai kezébe!* A *Remény*, melynek munkatársai sorában a legjelesebb magyar zsidó irók szerepelnek, évi dija 320 korona. A *Remény* szerkesztősége és kiadóhivatala, Budapest, IV., Magyar-u. 3. Tel. 96—30. A *Remény* lapunk utján is megrendelhető.

CHANUKA-ÜNNEPÉLYEK. Az idei chanuka-ünnepet az egyes kerületek és imaház körzetek a tavalyinál is fokozottabb áhitattal és ünnepélyességgel tartották meg. Az aut. orth. hitközség polgári- és elemi iskolájában vasárnap délután volt az ünnepély, amelyet az orth. iskola és a Zsidó Orth. Leányok Kultur Egyesülete rendezett. Dr. *Deutsch* Adolf igazgató megnyitó szavai után *Schischa* Frida és *Ungár* Elza tanárnők beszéltek a gyerekekhez. A Moauz czur eléneklése után *Braun* bácsi mulattatta a gyermeksereget bűvészmutatványaival. A Zs. O. L. K. E. nevében *Sichermann* Ágnes üdvözölte a gyerekeket és utána megkezdődött az ozsonna, amelyen a Zsolke *400 gyermeket* vendégelt meg. Ebben a munkában *Freund* Ráchel alelnök, *Heiden* Dóra főtitkár vezetésével *Süssmann* Jenny titkár, *Sternberg* Kató, *Ernst* Lili, *May* Juci, *Fischman* Blanka, *Mayer* Piroska, *Hartstein* Fery, *Sicherman* Kató, *Ernst* Elza, *Friedman* Ilonka, *Klopfer* Regina és Etus vettek részt. — A Józsefvárosi fiókhitközség *Nagyfuvaros-utca 4. sz.* alatti helyiségében rendezte chanuka-ünnepélyét. Dr. *Fischer* és dr. *Liebermann* rabbik beszéde után dr. *Révész* ügyvéd tartott hosszabb beszédet a zsidóság belső erejéről, amely a tradiciók megőrzésében és a faji összetartásban rejlik. Utána dr. *Révész* és *Táschlinszky* budai főkántor chanukadalokat énekeltek.

A NAGYKANIZSAI IZR. LEÁNYEGYLET f. hó 13-án fényesen sikerült kulturestélyt rendezett a kaszinó diszkermében, előkelő és a termet zsufolásig megtöltő közönség előtt Dr. *Winkler* Ernő rabbi magasszárnyalásu és mélytudásu megnyitót tartott. Utána *Abrámovits* Márk főkántor Donizetti- és Weber-áriákat énekelt. A közönség leikes tapsokkal jutalmazta a két Mendelssohn-duettet, amelyet kiváló partnerjával, *Büchler* Mórnéval adott elő. Az énekszámokat Pásztor Miksa zenetanár kisérte. *F. Pásztor* Irma zongoraművésznő, *Árvai* Rózsi és *Garamvölgyi* Iván szerepeltek még a műsoron, akiket a közönség szünni nem akaró tapsokkal honorált.

Aranyat, brilliánst, gyöngyöt, ezüstöt legmagasabb árban vesz
Friedländer Ármin
arany- és ékszergyára
Budapest, VII. Dohány-utca 1a. (Templommal szemben

Olcsó cipő!
E R - K A
Gyermekcipő 22—27 K 250
Női magas szövetszárral» 390
BUDAPEST, VIII.,
Népszinház-utca 22. szám.

Schlesinger elsőrangu vendéglője és pansiója orthodox כשר
Budapest, VI., Vilmos Császár-ut 19. Telefon 65—87.
Kitünő konyha, polgári árak Elfogad mindennemü megrendeléseket lakodalmakra és ünnepélyekre házban és házon kivül.

Nem cserél! Nem szakit!
Gallérjait, frakkingeit, fehérnemüit a
„KIRÁLY"
gőzmosódában tisztittassa.
A legkényesebb igényeket is kielégiti
VII., Király-u. 15. IV., Magyar-u. 6
VII., Dohány-utca 20.
VIII., Baross-utca 92.

December hónapban **Szőrme-kiárusitás** minden elfogadható áron
GLASER MIHÁLY szücsmesternél
Budapest, VI., Izabella-utca 68. (Aradi-utca sarkán), az Orient-mozgóval szemben. Átalakit, javit, fest.

Jogi Ügyvédi vizsgáira elkészül anélkül, hogy a könyvekből tanulna. Illusztr jegyzetek kölcsönzése. Fomtikus jogi szeminárium, Bpest, Dohány-u. 88.

Országos Rabbiképző Zsidó Egyetem Könyvtára

A JÓZSEFVÁROSI ZSIDÓ ÓVODA. Most, amidon az első zsidó óvoda megnyilt, hol egy csapat zsidó aprósag felügyeletet, meleg szobát és meleg ételt nyer, hozzáfogunk az óvoda felszereléséhez. Az óvodának egyik legfontosabb foglalkoztató eszköze a játékszer. Szerény anyagi viszonyainknál fogva a legfontosabb berendezési tárgyakat is nagy nehézségekkel tudtuk részben beszerezni, úgy hogy a játékszereket már saját erőnkből képtelenek vagyunk beszerezni. Szükségünk van mindenfajta játékszerre. Főképpen építő szekrényekre (fából), kirakó játékokra, melyekből a gyermek képzelete ragyogó várakat épit; labdákra, mely annyi gyermeki kacajt fakaszt; babákra, hintalóra stb. Az első zsidó óvodát árasszuk el a békés boldogság derűjével, tegyük lehetővé, hogy a szegénysorsu kisdedek arcán az öröm sugara ragyogjon, ne érezze már piciny korában a mai élet keserveit.

Azzal a kéréssel fordulok hittesvéreinkhez, kik üzleteikben gyermekjátékot árulnak, tegyék lehetővé és járuljon mindenki nemeslelkü adományával hozzá, hogy felszerelhessük Magyarország első zsidó óvodáját.

Szives adományokat VIII., Szilágyi-u. 5. alatt levő zsidó elemi iskola igazgatójához, bármely napon d. e. 8—12 között, lehet küldeni. *Erdős József* igazgató.

GOLDZIHER EMLÉKÜNNEP. A Ferencz József Országos Rabbiképző Intézet elhalt tanára, Goldziher Ignác emlékére f. hó 21-én gyászünnepélyt rendezett, melyen az elhunyt családja és nagy közönség vett részt. Jelen voltak: A vallás- és közoktatásügyi miniszter képviseletében dr. Gerlóczy Károly miniszteri osztálytanácsos, a Magyar Tudományos Akadémia képviseletében dr. Munkácsi Bernát, a vezérlőbizottság dr. Mezey Ferenc kir. tanácsos elnök és a tanári kar dr. Blau Lajos igazgató vezetése alatt, báró Weisz Manfréd és számos küldöttség. Miután az énekkar Lazárus Adolf tanár vezetése alatt gyászdalokat adott elő, dr. Klein Miksa tanár nagyhatásu emlékbeszédben méltatta az elhunyt nagy tudós tudományos, tanári és hazafias működését.

A BALASSAGYARMATI IZR. IFJUSÁGI EGYLET 1921. évi december hó 28-án, szerdán, a „Kaszinó“ szálló nagytermében, a Chanuka-ünnep alkalmából, dr. *Bolgár* Mózes héber költő, a „Mult és Jövő“ munkatársa, dr. *Grossmann* Frigyes, fővárosi ügyvéd, dr. *Molnár* Jenő, szerkesztő és *Vigoda* Sándor, a budapesti Aréna-uti izr. templom főkántora közreműködésével jól sikerült kulturestét rendezett, melynek jövedelmét jótékonycélra fordítják.

A KIS VIVÓ ÉS ATLETIKAI CLUB, kis VAC szakosztálya, f. hó 27-én, este ½8 órakor, az Utazók egyesületének helyiségeiben (Gyár-u. 4.) tánccal egybekötött müsoros Chanuka-teaestélyt rendez. A műsor keretében fellépnek: *Déri Jenő*, a Magyar Királyi Operaház tagja, *Abrahamsohn Immanuel* főkántor, *Benkő Erzsi* táncművésznő és számos kiváló fővárosi művész. Meghivók a rendezőség tagjainál és a VAC clubhelyiségében (Teréz-körut 19.) vehetők át.

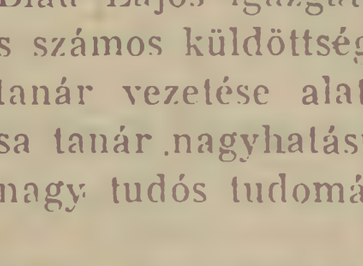
SÁNDOR ERZSI, BÁRSONY DÓRA, DR. BÁLINT GYULA és SOMLYÓ JÓZSEF, az Operaház tagjainak együttese a Mult és Jövő januári kulturestélyén.

CHANUKA-BANKETT. A Magyar Zsidó Ifjak Egyesülete ezidei társasvacsorával egybekötött Chanuka-ünnepélyét f. hó 29-én este ½8 órakor rendezi a Pesti izr. hitközség diszternében, amelyre a pesti zsidó hit- és közélet előkelőségei hivatalosak. A Makkabi-serleg avatóbeszédét *dr. Lederer Sándor*, a Pesti izr. hitközség helyettes elnöke mondja. Az ünnepélyről *Kaufmann László* ad felvilágositást. (VIII., Nágyfuvaros-u. 3/b. Telefon: József 24—63.)

Síremlékek, sirtáblák
KEGYELET vállalatnál
TELEFON: József 114—04 Telep és iroda: VI., Csengery-utca 41. szám.

Singer és Fränkel
bank és tőzsdebizományosok
Budapest, VI., Rombach-u. 12.
Külföldi átutalások legpontosabban eszközöltetnek. Telefon: József 123-07
Wieni fiók: **J. Singer & Comp.**, I., Rotenturm-Strasse 29. Telefon 61—3—91.

Legmodernebb cipőszalon készit mérték után és raktáron tart a legkényesebb igényeket kielégitő angol, francia cipőket
CSEH FERENC
VI., Andrássy út 61. (Oktogon-tér közelében.)

BARTOS MÓR
SZÜCSMESTER
BUDAPEST, VII., Dohány-utcza 94. Telefon: József 73—32.
10 éves külföldi tapasztalataim felhasználásával készitek a legkényesebb igényeknek is megfelelő minden a szücs-szakmába tartozó munkákat.

Nyakkendőház
Cégtulajdonos **László Andor.**
Saját gyártmányu nyakkendők, uri divat áruk.
Budapest IV., Kigyó-utca 5. szám. (Klotild-palota.)

Én többet fizetek, mint bárki más **Brilliáns-, arany- és ezüstért!** Hamis fogat 112 koronáig
LEMMEL LEO ÉKSZERÜZLET Budapest, VII., Dob-utca 7

MEGÉRKEZTEK a régenvárt F. L. POPPER CIPŐKÜLÖNLEGESSÉGEK
Megtekintésre meghivja az uri közönséget tisztelettel
BAUER LAJOS cipészmester
Budapest, VI., Gyár-utca 16. sz. Telefon: 97—54.

Modern és rituális parókák
speciálisan és olcsón kaphatók. Kihullott hajból is vállalok parókát és mindennemü hajmunkát, vizes ondollálást, hajfestést a legelronthatatlanabb szinekben, Hänne hajfestékkel garancia mellett
GRÜNFELD MIKSA a volt Visó és Grünfeld cég beltagja
Budapest, IV., Hajó-utca 3. sz (Belváros).

Hamisfogakat brilliánst, aranyat, ezüstöt legmagasabb napi áron vesz
drb.-ként 112 kor.-ig Mendelsohn ékszerész Rákóczy-ut 60.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Báró DIRSZTAY BÉLA. A régi pesti zsidó patricius családok egy kimagasló alakja szállt sírba Dirsztay Béla báróval. A híres Fischl-családnak egyik utódja, akit a liberális korszak kormánya főuri rangra emelt, de aki ebbe az új méltóságába is belevitte családi örökségét: lelkének nemes finomságát, érzékét a zsidók jótékony intézményei iránt. Atyjáról beszélik, hogy egy alkalommal a Pesti Izr. Hitközség tisztviselő kara fizetésemelést kivánt, de az elöljáróság a kérelmet a már közismert financiális okokból nem teljesítette és akkor dirsztai Fischl Guttmann kinyitotta az erszényét és lefizette a szükséges összeget. Ezt a nemes gesztust szociális bajok orvoslásánál gyakorolta fia, a bárói rangra emelkedett Dirsztay Béla. Mint az Omike *Mensa-Akadémikájának* elnöke, mindenre gondolt, a leglelkismeretesebb akridiával figyelt a legcsekélyebb ügymenetre is. Reggeltől estig ott volt az étkező körül, ismerte a diákokat, tudta mindegyiknek egész élettörténetét, sohasem törődött azzal, van-e fedezet valamely ujabban jelentkező jóléti intézmény szükségleteire vagy nincs. Az nem is okozott neki gondot. Atyjától tanulta, hogy a grandseigneur-nek ilyenkor mi a teendője: kinyitotta az erszényét és pótolta a magáéból. Az egész Mensa terhe a vállán nyugodott és a válla nagyon erős volt, kibírt minden terhet. A Mensán étkező ifjuságot pénzbeli segélyben részesítette ha igy kellett, munkához juttatta őket, ha arra került a sor. Valóságos szociális missziót teljesített és mindezt póz és nagyképüség nélkül. Szivjóságánál talán már csak szerénysége volt nagyobb. Tudott adni, ahogy azt kevesen tudnak.

Báró Dirsztay Béla méltányolva az anyagi gondokkal bővelkedő zsidó egyetemi és főiskolai ifjuság nehéz megélhetési viszonyait, de különösen méltányolva azon körülményt, hogy a zsidó ifjuságnak fokozottan kell tanulnia, hogy a minden vonalon megnehezített viszonyok mellett tanulmányait végezhese. 1910-ben az Omike *Mensa-Akadémikáját* megalapította 60 egyetemi ifjú részére. Több, mint egy évtizedes elnöksége alatt ezt a létszámot megtizszerezte, úgy hogy jelenleg a Mensán több mint 600 egyetemi és főiskolai hallgató nyer nagyobbrészt díjmentes ellátást. A háború kitörésekor a Mensa mellé még a legkülönbözőbb jóléti intézményeket szervezte, melyek mind a háborús nyomoron voltak hivatva segíteni. Temetésén az Omike az ifjusággal együtt testületileg vett részt.

TORZSALKODÁS AZ ANGOL TISZTVISELŐK ÉS PALESZTINAI ZSIDÓK KÖZÖTT. (J. P. Z.) A palesztinai gyarmatokra főleg oly tisztviselőket küldtek ki, akik ismerősök a viszonyokkal és birják az arab nyelvet. Igy az arabokkal teljesen megbarátkoznak, míg az orosz zsidó tömegekkel szemben idegenül állnak, úgy, hogy minden egyes esetben az angol zsidóknak valóságos protektorátust kell kifejteniök hittestvéreik érdekében. A tisztviselők, akik nem akarják elveszíteni az arab lakosság közötti népszerüségüket, sokszor a zsidók ellen fordulnak. A zsidó lapok igy tele vannak angol hitszegéssel, amit az arabok átvesznek és ezzel még jobban eltávolítják az angol tisztviselőket a zsidóságtól. A zsidók ezért elégedetlenkednek, zúgolódnak és most már ott tartanak, hogy az 1917 óta elért eredményekkel sincsenek megelégedve. Az, hogy zsidó a kormányzó, a jeruzsálemi polgármester, a magasabb rangú birák, azt nem nevezik eredménynek.

A MAGYAR ZSIDÓ-SZÖVETSÉG AMERIKAI NÉPGYÜLÉSE. Az amerikai magyar zsidók szövetsége november 30-án nagyszabásu tüntető-gyülést hirdettek az Amerikába érkezett *Bangha* páter ellen. „A gyülést meg is tartották, — amint az Amerikai Magyar Népszava irja — de a newyorki zsidóságnak csak elenyészően csekély része jelent meg. Bangha páter megérdemli a közbecsülést, mert az utóbbi időben épp ő az, aki Magyarországon szembehelyezkedett a szélsőséges antiszemita irányzattal. Ő hangoztatta a kiengesztelődés, a felekezeti béke, a megértés és az igaz keresztényi szeretet szükségességét."

Modern és rituális parókák
speciálisan és olcsón kaphatók.
Kihullott hajból is elvállalok parókákat és mindennemü hajmunkát,
Speciális Hemme hajfestés minden szinben.
BLAU MALVIN, KIRÁLY-UTCA 3.

PERZSA SZŐNYEGEK
alkalmi vétele és eladása. Telefon József 43—82
BECHAR JÓZSEF BUDAPEST, IV. Kossuth Lajos-utca 14 (félemelet 16)

Keményné Gábor Sári
Párisi modellek állandó kiállitása.
női divatterme Budapest, V. Sas-utca 27. Telefon 147-40

כשר A föt. Rabbinatus kizárólagos felügyelete alatt álló כשר
Kóser Szalámi és Füstölthusárugyár
R.-T., Budapest, VII., Dob-utca 11
ajánlja kiváló minőségü gyártmányait a legjutányosabb napi árak mellett. Postai szállitás.

HUNGÁRIA CASINO HABZÓBOR

Rusznyák
NŐI DIVATHÁZ
BUDAPEST
VII., KIRÁLY-UTCA 21.
Pongyolák doubl flanelből 850
Ruhák finom gyapjukelméből 1850
Bluzok divatflanelből 350
Télikabátok divat fazonokban 1500

Budapest legrégibb, legjobb orth. כשר vendéglője!
Naponta változatos speciális étlap. Jó italok. Utravalók.
Előfizetések **BLAU SÁMUEL Budapest, Laudon-u. 1.**

Váltsa meg jegyét a második kulturestélyre, mert később már nem kap jegyet.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

UJ ZSIDÓ LAP. Nagyváradon, Friedmann Ignác szerkesztésében uj zsidó hetilap jelenik meg „Jesurun" címmel. A hetilapot a nagyváradi mizrachisták adják ki.

RÓZSA LAJOS, a Magy. Kir. Operaház volt baritonistáját tudvalevőleg a kommun alatt „tanusitott magaviseletéért" távolitották el az Operától. Magyar- és hazaellenes, destruktiv, azaz: zsidó volt. Es mint hazaellenes zsidó, kiment Amerikába, ahol a legnagyobb ünnepeltetésben van része. Mert azt olvassuk, hogy a Metropolitan Opera Houseban énekelt *magyarul*, ami azért említésreméltó, mert épp Rózsa Lajos az első, aki itt magyar szöveget énekelt.

DR. BÁLINT GYULA és SOMLYÓ JÓZSEF, a Magy. Kir. Operaház kiváló művészei, a klasszikus zeneszerzők legszebb zsidó melódiáit fogják énekelni.

ELNÖKVÁLASZTÁS. A szombathelyi izraelita congr. hitközség a napokban választotta meg elnökévé *szergényi Geist Jenő*, nagybirtokost és nagykereskedőt.

A közgyűlési teremben küldöttségileg meghivott elnököt dr. Viola Miksa ügyvéd üdvözölte. Az ujonnan megválasztott elnök nagyhatású beszédében kijelentette, hogy legszentebb kötelességének tartja a magyar hazához való törhetetlen hűségét, a hitközség fontos érdekeinek és ügymenetének zavartalan felvirágoztatását, a zsidó intézmények fejlesztését, a benső zsidó hitélet mélyitését, a hitközségi tagok együvé tartozásának megszilárditását, a társadalmi életbe való intenzivebb belekapcsolódást, a többi felekezetekkel való szivélyes és jó viszony fenntartását, az egyetértés ápolását, a zsidó iskolákban a vallásos kötelességek teljesitésének fejlesztését. Végül kijelentette, hogy apja néhai *szergényi Geist Lajos* hithü munkálkodását tekinti mintaképül, ki 15 évig volt a szombathelyi izr. hitközség elnöke és aki közhasznu tevékenységével a hitközségek első sorába emelte a szombathelyi izr. hitközséget.

- HÉBER IRÓK SZOBRAI. A J. C. B. jelentése szerint Hommelben, Vitepszkben és Kievben három uj szobrot állitottak fel, még pedig a legutóbbi időben elhunyt három nagynevü zsidó irónak: Pereznek, Sólem Aléchemnek és Mendele Mocher Szefórimnak.

Szőrmekabátok, rókaboák és muffok szolid árban kaphatók Evetovics szűcsnél Erzsébet-tér 8.-I. em.

Az Országos Magy. Izr. Közművelődési Egyesület elnöksége és igazgatótanácsa mélységes részvéttel jelenti, hogy **MENSA-AKADEMIKÁJÁNAK** nagynevü megalapitója, több mint egy évtizeden át volt érdemekben gazdag elnöke és örökös tiszteletbeli elnöke

báró dirsztai

DIRSZTAY BÉLA ur

elhuny .

Az ő neve aranybetükkel van feljegyezve Mensa-Akadémikánk minden évkönyvében, viszont a Mensa minden ügye örökre össze van forrva az ő nemes, áldott, jó szivével.

Gombgépeket szövetgomb készitéshez
gombhüvelyeket (bucnikat)
békebeli minőségben gyárt
Willner Róbert gombgyára
VIII., Kőfaragó-utca 9. sz. a Rókus mögött.

Egyedüli orth. pótkávégyár
Első debreczeni pótkávégyár
Debreczen, Hid-utca 8. sz.
Allandó szétküldés postán és vasuton (régi árban). A kávé kitünő minőség! Jó és olcsó! Herkules védjegygyel ellátva. 1/2, 1/4, 1/6, 1/10, 1/18. Gyönyörü adjusztálás.

BRILLIÁNSOKAT,
ékszereket, gyöngyöket mindenkinél drágábban vesz
Székely Emil ékszerüzlete **Budapest**
VII., Király-utca 51. sz., Teréz-templommal szemben.
Telefon: József 105—35. Címre tessék figyelni!

Zsoldos tanintézet
a legjobban készit elő magánvizsgákra VII., Dohány-u. 84.
Telefon József 124—47.

Altmanné és Weisz Ilonka női divatterme
Budapest, Wesselényi-u. 60. III. em. Lift.
TELEFON JÓZSEF 9—95.
Hozott anyagból készitünk angol és francia toiletteket és kosztümöket.

RÉVÉSZ JENŐ BUDAPEST, IV., Régi Posta-u. 11.
Perzsa- és keleti szőnyeg különlegességek raktára. Eredeti olajfestmények.
Lager von persischen und oriental. Teppich-Spezialitäten. Original Ölgemälde.

Vas- és rézbutor Telefon: József 22-18
gyermek-kocsi, sodronyágybetét, sezlon, matracok és teljes lakberendezések
Eichler Izidor készitőnél, VII., Sip-utca 9 Műhely, Tisza Kálmán tér 22

HÖLGYFODRÁSZ, HAJFESTÉS
Törökpasztával, Hennevel. Kozmetika.
Rituális parókákban speciálista. Telefon: 122-58.
KRANITZ F. IV., PARISI-UTCA 5. SZ (a főpostával szemben)

Dr. Pajor Szanatorium
BUDAPEST, VIII., VAS-UTCA 17. SZÁM.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

KÖZGAZDASÁG.

A MAGYAR ŐSTERMELŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG közli, hogy alaptőkéjét 50 millió koronára emeli fel. Minden hat részvényre egy uj vehető át 600 K árfolyamon. Az elővételi jog december 23-ától december 30-áig bezárólag gyakorolható a Magyar Általános Takarékpénztárnál.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

ÁRVA LEÁNY. Levelét meghatottan olvastuk el, hogy menyasszonyát meg akarja vigasztalni. Magunk is igen nemes cselekedetnek véljük, poétikus lélekre valló versét azonban sajnos, nem közölhetjük.

„BARNA LÁNY". Amerikai Ujság 432 East 71 st Street *Newyork* N. Y. — Amerikai Magyar Népszava 24 Union Square *Newyork* N. Y.

„ÁRVA VÁRA". Ha az ember boldog, nem kell okvetlenül verset irnia. Elégedjék meg a boldogsággal s a versirást hagyja a — boldogtalanoknak.

Felelős szerkesztő és kiadó: *dr. Patai József.*
Kiadóhivatali igazgató: *Virág Gyula.*

APRÓ HIRDETÉSEK.

E rovatban minden szó egyszeri közlési dija 4 Korona.

HÁZITANITÓT KERESEK 11 éves, polgárit végzett értelmes fiamhoz, aki a gyerek teljes nevelését, továbbképzését magára vállalja és egész idejét, tehetségét nevelésének szenteli. Világnyelv tudását, vallásos szellemben való nevelést, kellő erélyt megkivánok. Hitoktatást esetleg más végzi. Ajánlatokat bizonyitványmásolatokkal Klein Vilmos Celldömölkre. Meghivottaknak utiköltség megtéritletik.

AZ „ADRIATICA" FIUMEI COGNACGYÁR, mely ez év elején egy zárt vonatot (15 vaggon) cognacot exportált, elsőrendüen bevezetett gyártmányainak kihasználására, Wienben és a megszállott területeken (Pozsony, Temesvár, Zágrábban) uj telepeket létesit.

Patkányi mezei es házi egeret tömegesen pusztit: Ratin. Békebeli anyag. Ratin laboratorium Bpest, Rottenbiller-u. 80.

Perzsaszőnyegek
Alkalmi vételek. Dob-utca 24. sz. **STERNBERGNÉL**

Holzer
divatáruház
Budapest, IV. Kossuth Lajos-utca 9.

HEGEDÜS ÉS TÁRSA
nőiruha-divatszalon
Budapest, IV., Papnövelde-utca 1. sz. félemelet 2.

Hutter és Schützer szappan
gyári lerakata. Állandó nagy raktár Flóra-gyertyában.
Salamon Lajos Budapest, István-ut 47. sz.
Legolcsóbb bevásárlási forrás!

INTERURBAN TELEFON: 143—29 és 20—41.
RÉSZVÉNYTŐKE 10 MILLIÓ KOR.

IVRIA

BIZTOSITÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, TERÉZ-KÖRUT 9.
(VOLT BATTHYANYI PALOTA).

Kartellen kivül.
A biztositás minden ágával foglalkozik.
Olcsó díjtételek.
Szombaton és zsidóünnepeken zárva.

Arányi Adolf rézműárúgyár, UJPEST, Lőrinc-u. 7. Telefon: 75-00.
Raktárról azonnal szállit pálinkafőző és szeszgyári berendezéseket, főzőüstöt, rézedényeket, mindennemü csővezetékeket és rituális fürdőberendezést.

POCK KÁROLY
Andrássy-ut 19. (Petőfi-u. sarok)
Modern parókák, transformációk és mindenféle hajmunkák a legjobb és legdivatosabb kivitelben jutányos árban készülnek.
Speciális hajfestés.

Férfi fehérnemü-különlegességek:
Deutsch Béláné és Gárdos Herta
fehérnemü szalon, Budapest, IV. Váczi-utca 1—3. szám. Bejárat Türr István-utca 8.
Telefon 75—64.

„EDE" hölgyfodrász-szalon
Haris-bazár 5, félemelet 2.
Speciális hajfestés, fésülés, pedikür és manikür. Művészi hajmunka. L. LÁSZLÓ ÉS TÁRSA. Telefon: 121-96.

MEGJELENT:
Ára 80 korona. Amateur-kiadásban a szerző aláirásával 200 korona

DR. SINGER LEÓ:
ASMODAJ.
Kapható a MULT ÉS JÖVŐ kiadóhivatalában.

Korvin Testvérek könyvnyomdája, Budapest, Révay-utca 14. Telefon 14—32.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára